

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Kahraman KÖKTÜRK

YEREL YÖNETİM VE SİYASAL İLETİŞİM İLİŞKİSİ: ANTALYA İLİNDE
UYGULANAN MUBİM PROJESİ ÖRNEĞİ

Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2019

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Kahraman KÖKTÜRK

YEREL YÖNETİM VE SİYASAL İLETİŞİM İLİŞKİSİ: ANTALYA İLİNDE
UYGULANAN MUBİM PROJESİ ÖRNEĞİ

Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Doç. Dr. Ayşad GÜDEKLİ

Antalya, 2019

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Kahraman KÖKTÜRK'ün bu çalışması, jürimiz tarafından Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Figen EBREN (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Ayşad GÜDEKLİ (İmza)

Üye : Prof. Dr. Gül Rengin KÜÇÜKERDOĞAN (İmza)

Tez Başlığı: Yerel Yönetim ve Siyasal İletişim İlişkisi: Antalya İlinde Uygulanan MUBİM Projesi Örneği

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 25/12/2018

Mezuniyet Tarihi : 10/01/2018

(İmza)

Prof. Dr. İhsan BULUT

Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Yerel Yönetim ve Siyasal İletişim İlişkisi: Antalya İlinde Uygulanan MUBİM Projesi Örneği” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

(imza)

Kahraman KÖKTÜRK

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-SOYADI	Kahraman KÖKTÜRK
Öğrenci Numarası	20008520104
Enstitü Ana Bilim Dalı	Halkla İlişkiler ve Tanıtım
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(x) Tezli Yüksek Lisans () Doktora
Danışmanın Unvanı, Adı-SOYADI	Doç. Dr. Ayşad GÜDEKLİ
Tez Başlığı	Yerel Yönetim ve Siyasal İletişim İlişkisi: Antalya İlinde Uygulanan MUBİM Projesi Örneği
TurnItIn Ödev Numarası	1061922637

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 192 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 07/01/2019 tarihinde tarafımdan TurnItIn adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 8

alıntılar dahil % 14'dür.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

07/01/2019

(imza)

Danışmanın Unvanı-Adı-SOYADI
Doç. Dr. Ayşad GÜDEKLİ

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ	iii
TABLOLAR LİSTESİ	iv
GRAFİKLER LİSTESİ	v
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
TEŞEKKÜR.....	ix
ÖNSÖZ	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SİYASAL İLETİŞİM VE HALKLA İLİŞKİLER

1.1. Siyasal İletişim Kavramına Genel Bakış	7
1.1.1. İletişim Araçlarının Tarihsel Gelişimi ve Siyasal İletişim.....	7
1.1.2. İletişim Kuramlarının Tarihsel Gelişimi ve Siyasal İletişim	15
1.2. Halkla İlişkiler Kavramına ve Tarihsel Gelişimine Genel Bakış	17

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER, HALKLA İLİŞKİLER VE SİYASAL İLETİŞİM

2.1. Türkiye’de Siyasal Sistemin Aktörleri ve Siyasal İletişim	28
2.1.1. Cumhurbaşkanı	31
2.1.2. Bakanlar Kurulu (Hükümet)	33
2.1.3. Siyasal Partiler	34
2.1.4. Yerel Yönetimler (Belediyeler)	37
2.2. Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler ve Siyasal İletişim.....	42
2.3. Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler ve İnternet	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUBİM PROJESİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

3.1. Türkiye’de Muhtarlık ve Muhtarların Önemi	58
3.2. Araştırma Bulguları	60
3.2.1. Muhtarlık Bilgi Merkezi Veri İstatistikleri	60
3.2.1.1.Cevaplanma Durumlarına Göre Talep Sayıları.....	61
3.2.1.2.Cevaplanan Taleplerin İlçelere Göre Dağılımı	63

3.2.2. Cumhurbaşkanlığının Muhtarlar Söyleminin Ana Çerçevesi	67
3.3. Araştırmanın Amacı, Varsayımları, Yöntemi, Evreni ve Örneklemi	72
3.4. Antalya'nın Yerel Basında Muhtarlar ve MUBİM	77
3.4.1. Haber Konusu 1: MUBİM Projesinin Basına İlk Kez İlan Edilişi.....	77
3.4.2. Haber Konusu 2: MUBİM Projesinin Tanıtımı	80
3.4.3. Haber Konusu 3: MUBİM'in Devreye Alınışı	84
3.4.4. Haber Konusu 4: Muhtarların MUBİM Hakkındaki İzlenimi	90
3.4.5. Haber Konusu 5: Muhtarların MUBİM'e Gönderdikleri Taleplerin Yerine Getirilmesi.....	94
3.4.5.1. Haber Konusu 5.1: MUBİM'e Başvurudan Tekerlekli Sandalye Verilmesi ...	94
3.4.5.2. Haber Konusu 5.2: MUBİM'e Gönderilen Taleple Kaldırım Sorununun Çözülmesi	198
3.4.5.3. Haber Konusu 5.3: MUBİM'e Gönderilen Taleple Durak ve Muhtar Evi Yapılması	101
3.4.5.4. Haber Konusu 5.4: MUBİM'e Gönderilen Taleple Okula Spor Alanı Yapılması	104
3.4.5.5. Haber Konusu 5.5: MUBİM'e Gönderilen Talebin Hemen Karşıllanması	107
3.4.6. Haber Konusu 6: Büyükşehir Belediyesi'nin MUBİM İçin Muhtarlara Bilgisayar Vermesi	109
3.4.7. Haber Konusu 7: MUBİM'in Türkiye'ye Genelinde Kullanılması	114
3.4.8. Haber Konusu 8: MUBİM Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi	117
3.4.9. Haber Konusu 9: MUBİM Projesinin Ödül Alması	121
3.4.10. Haber Konusu 10: Belediyenin Muhtarlarla Buluşması	125
3.4.10.1. Haber Konusu 10.1: 2. Muhtarlar ve İstişare Toplantısı.....	125
3.4.10.2. Haber Konusu 10.2: 3. Muhtarlar ve İstişare Toplantısı.....	131
3.4.10.3. Haber Konusu 10.3: 4. Muhtarlar ve İstişare Toplantısı.....	136
3.5. MUBİM: Yerel Yönetimin "Gözü Kulağı" Muhtarlar	145
SONUÇ	148
KAYNAKÇA.....	154
EK 1- Haber Resimleri.....	161
ÖZGEÇMİŞ	168

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1 Shannon ve Weaver'ın İletişim Modeli	9
Şekil 1.2 Kitle İletişim Araçlarının İlişkileri	11
Şekil 1.3 Medyanın Siyasal İletişimdeki Yeri	13

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1 İnternetin Yerel Yönetimlere Olası Etkisi.....	49
Tablo 2.2 Bilgilendirme Amaçlı Hizmetler.....	55
Tablo 2.3 İletişim ve Yerel Hizmet Amaçlı Hizmetler	56
Tablo 3.1 2017 Yılında MUBİM’e Gelen Taleplerin Sonuç Durumları	62
Tablo 3.2 2017 Yılında MUBİM’e Gelen Ön Değerlendirme Yapılmış Talep Sayılarının İlçelere Gre Dağılımı	64
Tablo 3.3 2017 MUBİM’e Gelen Taleplerin Cevaplandırılma Sayılarını Dağılımı	64
Tablo 3.4 MUBİM’e Gelen Taleplerin İlçelere Göre Olumlu ve Olumsuz Cevaplanma Dağılım	66

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3.1 Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Verileri	55
Grafik 3.2 2017 yılında MUBİM’e Gelen Taleplerin Cevaplanma Oranları	62
Grafik 3.3 Cevaplanan Taleplerin Sonuçlanma Oranları	63
Grafik 3.4 Cevaplanan Taleplerin İlçelere Göre Dağılımı	65
Grafik 3.5 Taleplere Verilen Olumlu ve Olumsuz Cevapların Dağılımı	65

KISALTMALAR LİSTESİ

MUBİM	Muhtarlık Bilgi Merkezi
Çev.	Çevirmen
Ed.	Editör
Der.	Derleyen
s.	Sayfa
HYT	Haberin Yayınlandığı Tarihi

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye’de 2015 yılının başlarından itibaren güncel siyasetin önemli bir ‘aktör’ü haline gelen muhtarların, siyasal söylem olarak kendilerine verilen yeni “temsil” rolünün yerel yönetimlerdeki yansıması üzerine bir analiz yapılacaktır. Bu analiz çerçevesinde, merkezi siyasal söylemle verilen “temsil” rolünün muhtarlar tarafından kullanımının yerel yönetimlerdeki karşılığının ne olduğu üzerine odaklanılacaktır. Bunun için de, muhtarlara bu “temsil” rolünü kullanmaları için sunulan bir halkla ilişkiler projesi olan *Muhtarlık Bilgi Merkezi* (MUBİM) örneğine başvurulacaktır. Türkiye’de bir ilk olma özelliği olan, muhtarların telefon ve internet araçlarıyla kendi bölgeleriyle ilgili taleplerini bildirdikleri; *Antalya Büyükşehir Belediyesi* tarafından geliştirilen MUBİM, bu çalışma açısından genel siyasal söylemin muhtarlara verdiği rolün yerel yönetimler düzeyindeki gerçekleşmesinin bir örneği olarak değerlendirilecektir. MUBİM projesinin, bu çalışma açısından önemi, muhtarlara verilen “temsil” rolünün, tasarlanmış bir siyasal iletişim modelinin sonucu olarak gerçekleştiği yönündeki bir iddiayı savunmaya imkân vermesidir. Bu savunmanın temel hareket noktası, bu projenin siyasal iletişim sürecindeki *geribildirim* ögesinin etkin bir şekilde kullanımına hizmet edecek şekilde uygulanmasıdır. Böyle bir proje, yeni bir anlayışla gerçekleştirilen siyasal iletişim modeli açısından önemli bir örnektir. Bu projeye en yukarıdaki siyasal aktör ile en alttaki siyasal aktör arasında kurulan bir iletişim ağı, hem verilen mesajların etkilerine ilişkin geribildirimlerin alınması hem de konuyla ilgili hizmetlerin hızlıca yerine getirilmesi bakımından dikkate değerdir. Bu aynı zamanda siyasal iletişim temelinde kurgulanmış bir halkla ilişkiler faaliyeti olarak önemlidir. Buradan hareketle, bu çalışmada ulaşılmak istenen nihai amacın, merkezi siyasal söylemin muhtarları bir “siyasal aktör” yapma hedefinin, yerel siyasal söylemdeki yansımalarını ortaya koymaktır. Bunun için de bir halkla ilişkiler projesi olarak MUBİM aracılığıyla yerel yönetimin bir parçası olan muhtarların ve MUBİM’in konu olduğu yerel siyasal söylemi yansıtan yerel gazeteler ele alınacaktır. Seçilen yerel gazetelerdeki muhtar ve MUBİM konulu haberlere bakılacaktır. Bu haberlerde, merkezi siyasal söylemin yerel siyasal söylemi ne kadar etkilediği, söylemlerde hem devlet hem de halk için “temsilci” olarak görülen muhtarların; devlet ile halk arasında bir “köprü” olmayı benimseyip benimsemedikleri araştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Siyasal İletişim, Halkla İlişkiler, Muhtarlar, MUBİM.

SUMMARY

RELATIONSHIP OF LOCAL ADMINISTRATION AND POLITICAL COMMUNICATION: THE CASE OF MUBIM PROJECT APPLIED IN ANTALYA

This study examines the reflection of the new “representation” role given to the mukhtars (headman), who have become prominent actors of contemporary politics in Turkey since early 2015. The analysis will mainly focus on the application of this “representation” role given within a central political discourse by the mukhtars at the local administration level. For this, we will be using the example of the *Mukhtar Information Centre* (MUBIM), which is a public relations project presented to the mukhtars so that they can utilise this “representation” role. Developed by the Metropolitan Municipality of Antalya as a first in Turkey, the MUBIM project enables the mukhtars report the demands of the locals to the central government by means of phone and internet. The MUBIM project’s importance for this study lies in the fact that it allows us to argue that the “representation” role has been given to the mukhtars as a result of a designed model of political communication. The main point of this argument is that this project will serve as an efficient means of *feedback* in the political communication process. This project is an important example of an innovative political communication approach. A network established under this project between the highest ranking political actor and the lowest ranking political actor is remarkable both in terms of receiving feedback on the effects of the given messages as well as rapid implementation of the related services. This is also important as a public relations activity based on political communication. Therefore, the ultimate aim of this study is to reveal the reflections of the rendering mukhtars a “political actor” through central political discourse on the local political discourse. To that end, local newspapers will be examined as they reflect the local political discourse on the MUBIM project and the mukhtars who have become a part of local administration under this project, and news stories about the mukhtars and MUBIM featured in the selected local newspapers will analyzed. By examining these reports, we will attempt to determine the extent to which the central political discourse affects the local political discourse and whether the mukhtars, seen as representatives of both the government and public in the discourses, have adopted the idea of serving as a “bridge” between the state and the people.

Keywords: *Local Administrations, Political Communication, Public Relations, Mukhtars, MUBIM*

TEŞEKKÜR

Doğduğum kentten doğarak Türkiye'ye örnek olan bir halkla ilişkiler projesi olan MUBİM'i duyduğum andan itibaren, köyüm, ilçem ve kentimin gelişmesine katkısı olacağından dolayı çok heyecanlandım. Mesleğim gereği yerel basın da içinde olmam dolayısıyla için köylere ve ilçelere ziyaretler sırasında hatırı sayılır sayıda muhtardan MUBİM'le ilgili olumlu yorumlar aldım. Buna istinaden sistemle ilgili bir araştırma yapma ihtiyacı duydum. Bu istek beni bu tezin oluşturulmasına kadar getirdi. Öncelikle MUBİM sisteminin fikir babası olan Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Menderes TÜREL'e teşekkür ederim. MUBİM'e olan ilgimi akademik bir çalışmaya dönüşmesinde ufuk açan fikirleriyle yardımcı olan Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet AYHAN'a bilhassa teşekkür ederim. MUBİM'le ilgili tez çalışması önerisinin hazırlanması sırasında bilimsel ve akademik çerçevenin çizilmesi konusunda desteklerini esirgemeyerek fikirlerini paylaşan tez danışman hocam Doç. Dr. Ayşad GÜDEKLİ'ye hususen teşekkür ederim. Tez çalışması sırasında MUBİM'le ilgili araştırma bulgularına ve bazı kaynaklara erişmemde desteklerinden dolayı Antalya Büyükşehir Belediyesi çalışanlarına teşekkür ederim.

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, Türkiye’de 2015 yılının başlarından itibaren güncel siyasetin önemli bir ‘aktör’ü haline gelen muhtarların, kendilerine verilen yeni “temsil” rolünün yerel yönetimlerdeki yansıması üzerine bir analiz yapılacaktır. Bu analiz çerçevesinde, merkezi yönetimin en önemli aktörü olan Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın siyasal söyleminde muhtarlara verilen “temsil” rolünün muhtarlar tarafından nasıl kullanıldığının, bunun yerel yönetimlerdeki karşılığının ne olduğu üzerine odaklanılacaktır. Bunun için de, muhtarlara bu “temsil” rolünü kullanmaları için sunulan bir halkla ilişkiler projesi olan *Muhtarlık Bilgi Merkezi* (MUBİM) örneğine başvurulacaktır. Türkiye’de bir ilk olma özelliği olan; muhtarların telefon ve internet araçlarıyla kendi bölgeleriyle ilgili sorunlarını ve taleplerini bildirdikleri; *Antalya Büyükşehir Belediyesi* tarafından geliştirilen bir sistem olan MUBİM, bu çalışma açısından merkezi siyasal söylemin muhtarlara verdiği rolün yerel yönetimler düzeyindeki gerçekleşmesinin bir örneği olarak değerlendirilecektir.

MUBİM projesinin, bu çalışma açısından önemi, muhtarlara verilen “temsil” rolünün, tasarlanmış bir siyasal iletişim modelinin sonucu olarak gerçekleştiği yönündeki bir iddiayı savunmaya imkân vermesidir. Bu savunmanın temel hareket noktası, bu projenin siyasal iletişim sürecindeki *geribildirim* ögesinin etkin bir şekilde kullanımına hizmet edecek şekilde uygulanmasıdır. Böyle bir proje, yeni bir anlayışla gerçekleştirilen siyasal iletişim modeli açısından önemli bir örnektir. Bu projeye en yukarıdaki siyasal aktör ile en alttaki siyasal aktör arasında kurulan bir iletişim ağı, hem verilen mesajların etkilerine ilişkin geribildirimlerin alınması hem de konuyla ilgili hizmetlerin hızlıca yerine getirilmesi bakımından dikkate değerdir. Bu aynı zamanda siyasal iletişim temelinde kurgulanmış bir halka ilişkiler faaliyeti olarak önemlidir. Buradan hareketle, bu çalışmayla ulaşılmak istenen nihai amaç, MUBİM’in, merkezi iktidarın söylemsel düzeyde muhtarları bir “siyasal aktör” olarak teşvik etmesiyle ortaya çıkan yeni yerel yönetim reflekslerinin bir sonucu olduğunu ortaya koymaktır. Diğer yandan da, bir halkla ilişkiler projesi olarak MUBİM aracılığıyla merkezi yönetimin muhtarlara yönelik oluşturduğu siyasal söylemiyle yerel yönetimlerdeki etkisini arttırdığı yönünde bir çıkarım yapmaktır.

Bu çalışmanın araştırma bulguları ve kavramsal çerçevesi açısından kapsam olarak Antalya basını dikkate alınacaktır. İnceleme kapsamında, 2015-2017 yılları arasındaki yerel gazetelerdeki MUBİM ve muhtarlar odaklı haberler ele alınacaktır. Bu kapsamda

Antalya'daki *İleri Gazetesi*, *Akdeniz Manşet* *Akdeniz Gerçek*, *Antalya Hürses*, *Antalya Sonhaber* ve *Toros Gazetesi* gibi gazetelere bakılacaktır. Analiz için bu gazetelerin seçilmesinin nedenleri aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

İleri Gazetesi: Antalya Büyük Şehir Belediyesi'ne yakınlığıyla bilinen bir gazete olması, bu nedenle Belediye'nin ve Belediye Başkanı'nın icraatlarının olumlu yanlarını göstermesi bakımından önemlidir. Bu gazetenin hem genel hem de yerel anlamda siyasal iktidarın söylemine çok yakın olduğu varsayımından hareket edilecektir. Böylece bu gazetenin MUBİM projesini ve sonuçlarını ele alışı, MUBİM'deki verilerle kıyaslanabilir görünmektedir.

Akdeniz Manşet: Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin siyasal söylemine yakınlığı nedeniyle seçilmiştir.

Akdeniz Gerçek: hem merkezi hem de yerel yönetimlerin siyasal söylemine muhalif olması hem de muhalefet söylemine yakın olması nedeniyle seçilmiştir.

Antalya Hürses: AK Parti iktidarı ve yerel yönetiminin söylemine yakın ama muhalif bir çizgisi olduğu için bu gazetenin MUBİM projesine ve sonuçlarına bakışı önemlidir. Bu çizgisiyle projenin ele alınmasındaki söylem farklılığını yansıtmaması açısından, örneğin *İleri Gazetesi*'nin yönetime yakınlığını telafi edebilen bir analiz sunabilecektir.

Antalya Sonhaber: Orta siyasal söylemi tercih eden bir gazete olması nedeniyle tercih edilmiştir. Bu nedenle MUBİM projesine ve sonuçlarına daha nesnel bir açıdan ele alacağı varsayımından hareketle, siyasal iktidarın söylemi ile MUBİM projesi arasındaki ilişkinin çözümlenmesi için bir ipucu sunabilecektir.

Toros Gazetesi: MUBİM projesine olumlu yaklaşan bir gazete olduğu için seçilmiştir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın *Muhtarlar Toplantısı* olarak adlandırılan toplantılarından sonra muhtarlar siyasal gündemde artan bir sıklıkta yer almaya başladı. Cumhurbaşkanı'nın bu toplantılarda yaptığı konuşmalardaki muhtarlara verdiği önemi ve onlardan beklentilerini ifade eden mesajları hem genel siyasal söylemi etkilemiş hem de yerel siyasal söylemi belirlemiştir. Bu çalışma açısından Antalya Büyükşehir Belediyesi de, Cumhurbaşkanlığı gibi yerel düzeyde *Muhtar Buluşmaları* düzenlemiştir. Böylece, bu buluşmalarda Türkiye'nin siyasal sisteminin zirvesindeki siyasal aktörün söylemi yerel seviyede tekrarlanarak politik icraata dönüştüğü görülmektedir. Aynı zamanda muhtarların ulusal basındaki yer alışıyla birlikte, yerel düzeyde bir siyasal aktör konumuna yükseldikleri söylenebilir. Bu da onların yerelde elde ettikleri temsil gücünü kullanmaları gibi

bir motivasyonu doğurmuştur. İşte bu motivasyonu harekete geçirecek bir projeyi Türkiye’de ilk kez Antalya Büyükşehir Belediyesi, *Muhtarlık Bilgi Merkezi*’ni (MUBİM) kurarak yapmıştır. Böylece muhtarların ulusal basında artan önemi, onları nasıl bir anda “temsilci” rolüne çıkarmışsa, yerel yönetimler düzeyinde bu projeye bu rollerini yerine getirme imkanına kavuşmuşlardır. İşte bu nedenle yerel gündemde MUBİM’in yer alışı, bu konuda yapılan bir söylem analizi, en tepedeki siyasal erk ile en aşağıdaki siyasal aktör arasındaki ilişkiyi ortaya çıkaracaktır. Bunun için Antalya’nın yerel gündemindeki muhtarlar ve MUBİM konularının yerel basındaki haberler yansıma şekli dikkate değer bir analiz alanı sunacaktır.

Bu çalışma bağlamında, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, *Muhtarlar Toplantısı* kapsamında Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’ne davet ettiği muhtarlara “*cumhurun temsilcisi*” oldukları yönündeki mesajları doğrudan iletmesi önemlidir. Bu çalışmada, Cumhurbaşkanı’nın muhtarlara verdiği mesajlarda söylemsel düzeyde muhtarlara “temsil” rolünün verilmesinin bir sonucu olarak Antalya Büyükşehir Belediyesi’ndeki MUBİM projesinin dayanak noktasını oluşturduğu ileri sürülecektir. Bu proje örneği üzerinden yapılacak söylem analizi, tasarlanmış bir siyasal iletişim modeliyle, siyasal aktör olarak yerel yönetimler ile muhtarlar arasındaki iletişimdeki iktidar ilişkilerine odaklanacaktır. Bunun için MUBİM’in temel veri göstergelerinden hareket ederek aktörler arasındaki karşılıklı iletişimin niteliği ve sonuçları hakkında bir değerlendirme yapılabilecektir.

Bu çalışmanın kuramsal çerçevesi açısından, tek yönlü iletişim modelindeki kitle iletişiminden farklı olarak çift yönlü bir siyasal iletişim modelinden hareket edilecektir. Buna göre, geribildirimlerin her iki tarafa da hızlıca aktığı bir siyasal iletişim anlayışı açısından, çift yönlü bir iletişim modeli çerçevesinden MUBİM’e ve bu bağlamda muhtarlara basında nasıl yer verildiği analiz edilecektir. Bu analiz eleştirel kuram çerçevesinde yapılacaktır. Burada temel alınacak eleştirel kuram çerçevesine, iktidar ilişkilerinin medyada nasıl temsil edildiğini; buradan hareketle haber metinlerinin yazımını etkileyen söylemsel süreçlerdeki siyasal iletişim stratejilerinin nasıl belirlendiğinin analiz etmek için başvurulacaktır.

Toplumu ve metni, bir iktidar ilişkileri açısından ele alan eleştirel kuramlar aracılığıyla, kitle iletişim araçlarını da siyasal sistemin sürdürülmesi amacıyla iktidar tarafında kullanıldığı düşüncesinden hareketle, iktidar ve iktidar ilişkilerinin izi de, bir toplumun yapılarında veya bir haberin metninde sürülebilir. İşte bunun için söylem analizi yapmak gerekir. Bu çalışma açısından yapılacak analiz haber metinleri üzerine olacaktır. Dolayısıyla bu çalışmada, haber metinleri eleştirel söylem analizi yöntemiyle yapılacaktır. Yöntem olarak da eleştirel söylem analizi olarak kabul edilen Teun A. van Dijk’ın “*haber söylemi analizi*” yöntemi kullanılacaktır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde, ilk olarak temel kavramlar açısından siyasal iletişim ve iletişim arsındaki ilişki ele alınacaktır. Bu doğrultuda, ilkin iletişim araçlarının tarihsel gelişiminin siyasal iletişim kavramıyla ilgisi, sonra iletişim kuramlarını siyasal iletişim kavramıyla olan ilgisi tartışılacaktır. İkinci olarak ise, bu halkla ilişkiler kavramının tarihsel gelişimine göz atılacaktır.

Bu çalışmanın ikinci bölümünde ise, Türkiye’deki temel siyasal aktörlere ilişkin kavramsal bilgiler verilecektir. Bu siyasal aktörlerin siyasal iletişim konusundaki perspektiflerine bakılacaktır. Bundan sonra yerel yönetimlerin siyasal iletişim perspektifi üzerine değerlendirmeler yapılacak, böylece yerel yönetimlerin yeni siyasal iletişim anlayışları, bu doğrultuda geliştirmiş oldukları halkla ilişkiler stratejileri ve özellikle de yeni iletişim teknolojilerine olan uyumları konusunda kuramsal değerlendirmeler yapılacaktır. Bu bölümün ortaya koymak istediği temel iddia Türkiye’deki yerel yönetimlerin merkezi yönetimle olarak ilişkileri çerçevesinde siyasal iletişim stratejilerini gittikçe teknoloji odaklı halkla ilişkiler bağlamına oturtmaya çalıştıklarıdır.

Üçüncü bölümde ise ilkin, son zamanlarda bir siyasal aktör olarak gündemde olan muhtarlar üzerine siyaset bilimi terimleri açısından tanımlamalar yapılacak, yerel yönetimlerin Türkiye’nin güncel siyasetindeki konumu ele alınacaktır. Buradan hareketle, Türkiye’de muhtarlık kurumunun temeli ve muhtarların hem merkezi hem de yere yönetimler açısından konumunun ne olduğu tartışılacaktır. İkinci olarak, bu çalışmanın araştırma bulgularının belirlenmesi amacıyla; ilk olarak Antalya’daki muhtarlardan MUBİM sistemine gelen çağrılara/taleplere ilişkin istatistiki veriler üzerine bir değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirme, gelen taleplerin cevaplanma durumları ve cevaplanan taleplerin ilçelere göre dağılımı olmak üzere iki kıstastan hareketle yapılacaktır. Bu veriler üzerine yapılacak değerlendirmede dikkat edilecek nokta, cevaplanan taleplerin ilçelere göre dağılımında, o ilçenin belediyesinin hangi siyasi parti yönetiminde olduğuna göre değişip değişmediğidir. İkinci olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Muhtar Buluşmaları kapsamında muhtara ilişkin söyleminin temel çerçevesiyle ilgili bir değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirmede dikkat edilecek nokta, Erdoğan’ın muhtarlara yönelik siyasal aktör anlamında bir “temsilci” rolü verip vermediği, veriyorsa kimin temsilciliği rolünü verdiğidir. Bunun için Muhtar Toplantıları’nda yapmış olduğu birkaç önemli konuşmanın metni üzerine bir değerlendirme yapılacaktır. Bu bilgilerden hareketle, üçüncü olarak, bu araştırmanın amacı, varsayımları, yöntemi, evreni ve örneklemini hakkında bilgiler verilecektir. Burada önemli olan, MUBİM’e gelen taleplerin nicel değerlendirmesi ve Cumhurbaşkanı’nın muhtarlara ilişkin söyleminin nitel değerlendirmesinden hareketle çalışmanın varsayımların oluşturulmasıdır. Ayrıca

çalışmada kullanılacak yöntem hakkında detaylı kavramsal bilgilendirme yapılacaktır. Dördüncü olarak ise, Antalya ilindeki yerel basına yansıyan MUBİM ve muhtarlar konusundaki haberlerin söylemleri üzerine geniş bir analiz yapılacaktır. Son olarak MUBİM'in, yerel yönetimin "gözü kulağı" olarak görülen muhtarların bir halka ilişkiler sistemi haline dönüşmüş hali olup olmadığı üzerine bir değerlendirme yapılacaktır.

Sonuç bölümünde ise, siyasal iletişim sürecinde muhtarların yerel yönetimlerin “gören gözü, duyan kulağı” olduğunu; bunun da siyasal ya da ideolojik ayrım yapmaksızın muhtarları merkezi ve yerel yönetimin bir “temsilci” statüsünde gördüğü sonucuna varılacaktır.

GİRİŞ

Dünyada bilgisayar teknolojilerinin gelişmesi ve buna bağlı olarak internet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte toplumsal ve siyasal yaşamda köklü dönüşümler yaşanmıştır. İnternetin gündelik yaşamda kullanımının artmasıyla birlikte hem yaşamsal hem de yönetsel alanda yapısal yenilikler günümüzde de durmadan devam ediyor. Sadece haber almadan eğlenceye, tüketimden bilgi edinmeye değil her türlü alanda etkin olan bilgisayar teknolojilerinin bilgi ve yönetim alanında getirdiği yenilikler, en çok da iletişimin hızına paralel olarak gelişen yeni hizmet ve yönetim anlayışlarının doğmasında ilham kaynağı olmuştur. İletişim tarihinde, at, demiryolu, elektrik gibi aracı teknolojilerin hızına bağlı olarak gelişen iletişim, o çağın araçlarının imkanları ölçüsünde bir bilgi ve yönetim anlayışı doğurmuştur. Teknoloji bir öncekine göre gelişerek hızı arttığında, yönetim alanında önceki dönemde olmayan yenilikler getirmiştir. Aynı zamanda yönetim alanında “gözetim” ve “kontrol” de bu hızın vermiş olduğu bilgiye ulaşma konforunu arttırmıştır. Örneğin; nasıl ki, at hızıyla haberleşmenin yapıldığı dönemlerdeki *kontrol* ve *gözetim* mekanizması kullanılan teknolojiye göreceyse, günümüzde benzer şekilde yönetsel araçlar da elektronik iletişimin hızına paralel olarak daha hızlı kontrol ve gözetim mekanizmalarını geliştirmektedir.

18'nci yüzyıldan sonra sanayi devrimiyle birlikte bilimsel ve toplumsal yaşamdaki değişimlere paralel olarak haberleşme teknolojilerindeki gelişmelere de neden oldu. Özellikle de 19'uncu yüzyılda elektrik ve elektronik teknolojilerine bağlı olarak gelişen kitle haberleşme araçları haberin hızla iletilmesi ve etkilerin istendik biçimde sonuçlanmasına önemli katkılar sundu. Bu yüzyılda, demiryolları boyunca uzanan tellerle telgraf, sonra okyanusların altından geçen kablolarla telefonla haberleşme önemli bir hız kazandı. 20'inci yüzyılla birlikte de daha önceden basılan görüntünün (fotoğraf vb. gibi) telefon hatlarıyla uzaklara iletimi sağlandı. Bunlarla birlikte geliştirilen radyo ve televizyon gibi haberleşme araçlarıyla sesin ve görüntünün deniz aşırı uzaklıklara iletimi sağlanmış oldu. Elektronik teknolojilerle bilginin uzak mesafelere gönderimindeki bu hız haberleşmede bir “devrim” niteliğindeki sonuçları olmuştur. Bunlar arasında en önemli sonuç siyasal yönetimlerin haberleşme üzerindeki kontrolleri ve toplum üzerindeki denetimleri konusunda olmuştur. 1960'lardan sonra geliştirilen uzay araştırmaları sonucu geliştirilen özel uydular haberleşmede de kullanılmaya başlandı. Böylece haber artık kıtalar arası uzaklıkları aşmış, daha evrensel boyutlarda bir etki ve güç imkanı sağlamıştır. Bu gelişmeler sonucu haberleşme evrensel hale gelmiştir. Bunun yanı sıra siyasal iktidarların toplum üzerindeki denetimleri ve etkileri konusunda siyasal iletişim alanı kuramsal olarak yoğun bir ilgiyle karşılanmış oldu. Artık

kitleleri iletişim araçlarıyla etkileme ve böylece kontrol altına alma, başta demokratik yönetim biçimlerinin en önemli misyonu haline geldi.

Televizyon, bilgisayar ve cep telefonları, elektronik alanında meydana gelen hızlı gelişmelerin en önemli ürünleri arasında yer alır. Bu gelişmeler insanların yaşamını çok yakından etkilemiş, dünyanın sınırlarının daralmasında çok önemli rol oynamıştır. Bugün insanlar ve toplumlar bu gelişmeler sayesinde dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir olaydan anında haberdar olmaktadır (Gönenç, 2007). 1990'lı yıllarla birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerinde gerçekleşen gelişmeler gündelik hayatta da bazı değişimlere neden olmuştur. Teknolojiyle aracılanmış iletişimin yaygınlaşması, siyaset ile iletişim arasındaki ilişkiyi de farklı bir boyuta taşımıştır. Geliştirilen yeni iletişim teknolojilerinin en önemli sonuçları siyasal iletişim alanında olmuştur. Kitle iletişim araçlarının gelişmesi bilgiye ve habere olan erişimin kolaylaştırmasının yanında, iletişimin taraflarının da rollerinin ve amaçlarının değişmesine neden olmuştur. Kitle medyasının etkileme gücünün farkına varan siyaset kurumu, iletişimi siyasal yönetim süreçlerinin önemli bir parçası olarak kullanmaya başlamıştır. Gazeteden sonra en etkili kitle iletişim araçları olan radyo, sonra sinema ve sonra televizyon siyaset kurumunun en önemli etkileme ve ikna aracı konumuna yükselmiştir. 1990'lı yıllardan sonra, bilgisayar ve internet siyasal iletişimin önemli etkileme araçları arasına girmiştir. Siyaset ve yönetim alanında internet teknolojilerinin kullanılmasıyla “dijital siyaset” ya da “online siyaset” anlayışının gelişmesini sağlamıştır. Bilgisayar ve internet tabanlı olan yeni iletişim teknolojilerinden oluşan yeni (sosyal) medyanın siyasal iletişim alanında ilk kez, 2008 yılında Amerika’da başkanlık seçimlerine katılan Barack Obama tarafından kullanılmıştır. Siyasal kampanyasına sosyal medya araçlarına önemli bir yer ayıran Obama, bundan başarılı bir sonuç elde etmiştir. Sonradan yeni medya araçları gazete, radyo ve televizyon gibi geleneksel medya araçlarına göre daha avantaj sağladığı düşünülerek seçim kampanyalarında kullanılmaya başladığı söylenebilir.

Siyasal iletişimde yeni medya araçlarının kullanılmasıyla birlikte, siyasal aktörlerin hedef kitleleriyle daha etkileşimli bir ortamda birbirilerini karşılıklı olarak etkiledikleri bir müzakere alanının oluşmaya başladığı söylenebilir. Bilindiği gibi geleneksel medya araçları, tek yönlü iletişim sağlar. Bir kaynağın mesajını hedef kitlelere ulaştıran geleneksel medya araçlarının tek yönlülüğü, hedef kitlelerin gelen mesaja ilişkin tepkilerini geri bildirimde bulunduramamaları ya da buna ilişkin imkanların çok kısıtlı olmasından kaynaklanır. Bilgisayar ve internet teknolojilerine dayanan yeni medya araçları ise, çift taraflı ya da etkileşimli iletişim ortamını yaratması siyasal iletişim için önemli bir gelişme olarak kabul edilir.

Gazete, radyo, televizyon gibi geleneksel medya araçlarıyla yapılan siyasal iletişimde seçmen kitlesinin etkilenecek istendik yönde oy verme davranışı geliştirmeleri hedeflenirdi. Bu stratejide, seçmen kitlerinin verilen mesajlara yönelik yapacağı anlık tepkiler ve geri bildirimler bu medya araçlarında çok mümkün değildir. Yeni medya araçlarıyla verilen bilgi ya da mesaja yönelik anında tepki ya da geri bildirimde bulunmak mümkün olmuştur. Bu da kaynağın verdiği mesajı ya da bilgiyi kısa sürede kontrol etmesini ve durumu düzeltmesini olanaklı kılmıştır. İşte bu durum siyasal iletişimdeki aktörlerin daha etkili ve hedef kitleden alınan anında geri bildirimlere göre iletişim stratejilerini yenilemeleri olanağını getirmiştir. Ayrıca geleneksel medya araçlarıyla yapılan propaganda faaliyetleri, bu araçların uzantıları olarak yeni medya araçlarında dolaşıma sokulmaları, bir alanı doldurabilecek kitleden çok daha fazla kitleye ulaşma, yani mekandan bağımsız bir *sanal kitle* ya da *sanal cemaat* oluşturmak mümkün olmuştur. İnternet ortamında kurulan kişisel ilişkiler ağının yaratılmasıyla oluşan bu sanal cemaatler olarak bilinen sosyal gruplar (Güzel, 2006) siyasal aktörler tarafından verilen mesajlara almaya ve geri bildirimde bulunmaya hazır kitleleri oluşturmaktadır.

İletişimin taraflarının etkileşimde olduğu, mesajların ya da bildirimlerin anında ve karşılıklı yapılabildiği yeni medya teknolojilerinin en önemli özelliği alıcıya ya da kullanıcıya içerik oluşturmaya ya da bir içeriğe müdahale edebilmesi olanağını sağlamasıdır. Yani bir internet platformu üzerinde, kaynak tarafından verilen mesajın ya da yapılan bildirimin içeriğine ilişkin bir geri bildirimde bulunabilmesi ya da bu yorum yapabilmesidir.

İnternet'in kavramsal ifadesi olan *Web* yani *Ağ* insanların yaşamlarına ilk girdiği 1993 ile 2003 yılları arasında “Web 1.0” olarak bilinir. Web 1.0 büyük oranda bir okuma ve araştırma mecrası olarak kullanılıyordu. İlk çıktığı zamanlarda Web 1.0 heyecan verici bir gelişmeydi. Ancak sonraki gelişmeler açısından bakıldığında sadece araştırmacılar ve teknoloji müptelalarının demir arttığı kapalı bir liman olarak kabul edilebilir. Zira bu, 2004 yılında Web 2.0 devrimiyle daha iyi anlaşılmıştır. Bundan sonra hızla gelişen vikiler, bloglar, folksonomiler ve sosyal paylaşım ağlarıyla birlikte Web 2.0 popüler hale gelerek sıradan kullanıcıların kolayca yazma, gönderme ve yayınlama ihtiyaçlarını karşılamaya başlamıştır. Günümüzde kullanılan İnternet sitelerinin hemen hepsi Web 2.0 ürünüdür. Bu sitelerin (örneğin YouTube ve Flickr vb. gibi) yönetimi kullanıcılara içerik yükleme, düzenleme ve yorum alma gibi hakla verir. Böylece kullanıcılar bu sitelerde kendi profillerini oluşturabilir, oyun oynayabilir, çeşitli topluluk ve ağlara katılabilir, kişilerle iletişim kurabilir, takipçi edinebilir ve dahası kişisel yaşamlarıyla ilgili özel bilgilerini ve görüşlerini paylaşabilir hala gelmiştir (Laughey, 2010: 163). Yeni medya araçlarında kullanıcının müdahalesi internetin

ilk kullanılmaya başladığı dönemlerde olmamıştır. 1990'lı yıllarda kullanılan internet, tek yönlü mesaj paylaşımını şeklinde kullanılıyordu. Web 1.0'ın kullanıcıların sadece alıcı (okuyucu, izleyici ya da dinleyici) olduğu bir yeni medya platformunun kullanımı tıpkı geleneksel medya araçlarındaki tek yönlü iletişim mantığına göre işleyen bir iletişim süreci; 2000'li yıllardan sonra ise internet teknolojileri tek yönlü iletişim ortamı anlayışının geride bırakılmasıyla Web 2.0'a, yani kullanıcıların internet ortamında içerik oluşturma, içeriğe müdahale etme ve yorum yapma gibi hakları olan bir iletişim ortamına doğru gelişti. Yeni medya araçlarında bir devim niteliğinde olan bu değişim, kullanıcının aktif olduğu ve kendi sayfasını (profilini) oluşturabildiği Facebook, YouTube, Twitter gibi iletişim platformlarının oluşmasını sağladı. Artık “sosyal ağlar” olarak bilinen bu iletişim platformlarında kullanıcıların, geleneksel medya araçlarındaki edilgen konumlarında çıkarak etkin konuma geçtikleri söylenebilir. İşte bu iletişim platformlarını siyasal iletişim için cazip kılan en önemli özellik mesajların oluşmuş hazır sosyal ağlar üzerinden çok büyük kitlelere ulaşılıyor olmasıdır. Elbette bunun için de bilgisayar ve internet araçlarının kullanımının artışına paralel olarak siyasal aktörler kitlelere dönük miting programlarının yanı sıra mesajlarını bu sosyal medya ağları üzerinden vermeye başlamışlardır. Böylece 2000'li yıllardan sonra sosyal iletişim özellikle Web 1,0'dan Web 2,0 teknolojisine geçmesiyle birlikte internet, siyasal, toplumsal ve gündelik hayatın önemli bir uzantısı haline gelmiştir. Ayrıca son 10 yıl içinde internet erişiminin hızla artması Web 2.0 platformlarının daha da önemli olmasını sağladığı söylenebilir. Web 1,0 ile Web 2,0 platformlarının arasındaki en önemli fark olarak, ilkinde kullanıcının mesaj göndericiyle etkileşime girmesi ya da içeriğe katkıda bulunması yok denecek kadar sınırlıyken, ikincisinde kullanıcının içeriğin üretilmesine katılması mümkündür. Bu durumda ilkinde kullanıcılar pasif konumdayken ikincisinde aktif konumdadır. Bu bağlamda Web 2.0 kavramı üzerine yapılan tanımlarda en çok değinilen özellikler şunlardır: 1) internette statik yayıncılıktan katılım mimarisine geçiş süreci; 2) web'i küresel beyne dönüştürme süreci; 3) ziyaretçilerin siteye katılımını sağlama; 4) ziyaretçilerle işbirliği yapma; 5) kullanıcıların aynı zamanda içerik sağlayıcıya dönüşmesi; 6) web içeriğini geliştiren kolektif gücün keşfi ve 7) web'in reklam verenlerin kontrolünden, tüketicilerin kontrolüne geçişi (Civelek, 2009: 3).

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki bu kullanıcı odaklı baş döndürücü gelişmeler siyasal iletişim alanındaki etkileri bakımından da önemli dönüm noktalarını oluşturmaktadır. Bu alandaki en önemli yenilik internetin siyasal iletişimdeki rolüdür. Artık siyasal aktörler de halkla ilişkiler bağlamı içinde kitle iletişim stratejilerine internet danışmalarını da eklemişlerdir. 1990'lı yıllardan itibaren siyasetçiler bir internet danışmanından destek almaya

başlamıştır. Bunun en temel nedeni, siyasetçiler ile seçmen kitlesi arasındaki iletişimde internetin önemli bir platform olmasıdır. İnternet kullanımı yaygınlaştıkça siyasetçilerin seçmenleriyle internet üzerinden iletişiminin daha kolay hale geldiği söylenebilir. Bu nedenle partilerin adayları kendilerine web sayfası oluşturma, sosyal medya hesapları açma, e-posta gönderme ya da alma, forumlara katılma gibi internet platformlarında aktif olma davranışı geliştirmişlerdir. Çift yönlü bir iletişim ortamı olması nedeniyle internetin, partiler ile seçmenler arasındaki iletişimi daha kolaylaştırdığı söylenebilir. Bu bakımdan internet, siyasal iletişim hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında önemli bir imkan sunmaktadır (Tokgöz, 2014: 184). Bu imkan sadece partiler için değil, siyasal yönetim sistemi içinde yer alan, cumhurbaşkanından mahalle temsilcisi muhtara kadar tüm siyasal aktörler için söz konusudur. Bilgisayar ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla, siyasal iletişim ve halkla ilişkiler arasındaki sınırın giderek silikleştiği bir siyasal yönetim sürecinde cumhurbaşkanı kadar muhtar da internet aracılığıyla aktif bir siyasal aktör konumuna gelebilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SİYASAL İLETİŞİM VE HALKLA İLİŞKİLER

Yerel yönetimlerin demokrasinin gelişimine paralel olarak geliştiği genel kabul gören bir görüştür. Yereldeki yönetim ile halk arasındaki ilişkinin nispeten doğrudan olması, yönetimin halkın isteklerine odaklanmada daha dikkatli olması, halkın ihtiyaçlarına yönelik talepleri için yönetimin daha etkin harekete geçmesi gibi niteliklerin, yereldeki demokrasiyi daha verimli yaptığı düşüncesini güçlendirir. Bu, demokrasinin yereldeki deneyimlerle geliştiği yönündeki bir fikrin doğmasına neden olmuştur. Batı Avrupa ve Amerika'daki örneklerine bakıldığında böylesi bir fikri destekleyen örnekler söz konusudur. Bu örneklerde öne çıkan özellik de, halkın ihtiyaç duyduğu kamu hizmetlerinin ancak yerel düzeyde daha etkin bir şekilde değerlendirilerek yerine getirilmesidir. Bu, yönetim ile halk arasındaki ilişkiyi daha yönetilebilir ve etkin bir hale gelebilmesini sağlayan iletişim kavramını önemli kılmaktadır. Yerel hizmetlerin demokratik talepler doğrultusunda sunulması için siyasal alandaki iletişimi gerektirecektir. Siyasal iletişim, bu anlamda yerel yönetimlerin önemli bir aracı konumundadır. Çoğunlukla “siyasal iletişim” kavramı ülkelerin merkezi yönetimlerinin seçimlerinde önemli olduğu yaygın bir kabul olsa da, demokrasinin gelişimi açısından siyasal iletişimin yerel yönetimler düzeyinde de önemli olduğu söylenebilir.

Siyasal iletişimin yerel yönetimlerin, kamu hizmetlerine talip oldukları yerel seçimlerdeki önemi, görev dönemlerinde de artmıştır. Yerel yönetimlerin siyasal iletişim stratejileri sahip oldukları bölgenin hizmetlerinde daha etkin olmak ve yapılan hizmetlerin propagandasını yapmak, bu doğrultudaki halkla ilişkiler faaliyetlerini yürütmek için önemlidir. Bu nedenle, tarih boyunca iletişim araçlarını gelişimine ve iletişim kuramlarının gelişmesine paralel olarak gelişen iletişim araştırmalarının artışının, iletişimi “siyasal” olarak daha önemli hale getirdiği söylenebilir. Bunun nasıl geliştiğinin ortaya konulması siyasal iletişimin yerel yönetimler için önemini ortaya koyacaktır. Bunun için öncelikle çalışmanın bu ana bölüm kapsamında iki alt bölüm halinde ele alınacaktır.

Birinci alt bölümde siyasal iletişim kavramının gelişimine genel bir bakış yapılacaktır. Bunun için öncelikle tarihsel olarak iletişim araçlarını gelişimi ve buna paralel olarak iletişim kuramlarının gelişimi siyasal iletişim açısından ele alınacaktır. İkinci alt bölümde ise, iletişim tarihindeki gelişmelere paralel olarak halkla ilişkiler kavramı ve bu kavramın tarihsel gelişimine ilişkin genel bir bilgilendirme yapılacaktır.

1.1. Siyasal İletişim Kavramına Genel Bakış

Siyasal iletişim, iletişimin kitlesel boyuta kavuştuğu dönemlerden günümüze iletişim bilimlerinin ana ilgilerinden biri olmuştur. İletişimin bilim olmasında ve bu alanda araştırmaların yapılmasında siyasal iletişim konusu sorunların merkezinde yer almaktadır

Siyasal iletişim kavramı iletişim araştırmalarının ve kuramlarının en önemli konusu olarak görülebilir. Çünkü siyasal iletişim kavramı, iletişim çalışmalarının bir “bilim” olarak görülmeye başlamasında önemli bir yeri vardır. Özellikle siyaset ile iletişim arasındaki sıkı ilişkiden hareketle birçok kuramsal yaklaşım geliştirilmiştir. “Siyasal iletişim” kavramı çok basit bir şekilde şöyle tanımlanabilir: *“Siyasal aktörlerin belli ideolojik amaçlarını, politikalarını belli gruplara, kitlelere, ülkelere ya da bloklara kabul ettirmek ve gerektiğinde eyleme dönüştürmek, uygulamaya koymak üzere çeşitli iletişim tür ve tenkillerini kullanmaları”* (Aziz, 2014: 3).

Genel olarak iletişim ile siyasal iletişim süreçleri arasında çok fark yoktur. İletişim sürecindeki beş öge siyasal iletişimde de vardır: verici, alıcı, kanal, mesaj/ileti ve geri bildirim. Bu öğelerin, siyasal iletişimin tam olarak meydana gelebilmesi için bu etkili olarak kullanılması gerekir. Siyasal iletişimde mesaj, genellikle örgütlü yapılar tarafından verilir. Yani mesajlar çoğunlukla ya doğrudan siyasi kimliği olan kurumdan ya da bir topluluk adına hareket eden belirli bir kişi ya da gruplar tarafından verilir. Bu süreçte verilen mesajlar siyasi amaçlıdır. Bu mesajlar, aslında ilgili kurumun kısa, orta ya da uzun vadedeki siyasal eylemlerine ilişkindir. Bu mesajlarla oluşturulan siyasal söylem alıcı kitlenin ilgi alanına göre oluşturulur. Söylemde kullanılan dil de hedef kitlenin anlayacağı dille örtüşür. Bunların amacı, siyasal iletişim sürecinin, iletişimin temel öğeleri bakımından başarılı bir şekilde oluşmasını sağlamaktır. Böylece siyasal iletişimle hedef kitle istenen doğrultuda etkilenmek istenir. Alıcı kitlenin tepkileri istendik şekilde değiştirilmek ya da yönlendirilmek istenir. Bu amacın gerçekleşip gerçekleşmediği, kitlenin geri bildirimiyle anlaşılabilir (Aziz, 2014: 5-7).

Kısaca tanımlanan siyasal iletişim kavramını iletişim tarihinde yerini tam olarak saptayabilmek için, kavramın hem iletişim araçları hem de iletişim kuramlarının gelişimi açısından ele alınmasında fayda vardır.

1.1.1. İletişim Araçlarının Tarihsel Gelişimi ve Siyasal İletişim

İnsan yürüyüşünden internete değin bilginin iletilmesi ve haberleşmenin hızı sürekli olarak artış göstermiştir. Ulaşım ve iletişim araçlarının gelişmesine paralel olarak hem hız hem de kapsam olarak bilgi ve haber daha uzak yerlere daha hızlı bir şekilde iletilmiştir. Özellikle atın ehlileştirilmesiyle haberin uzaklara iletilme hızı artmış, sonrasında buharlı

makinelerin icadıyla tren ve diğer kara taşıtlarının gelişmesi haberleşmenin hızını daha da arttırmıştır. İletişimin ulaşım araçlarının hızına bağlı olduğu dönemlerde, ulaşım araçlarını hızına paralel olarak artan iletişimin hızı, elektrik ve elektronik teknolojilerinin gelişmesiyle ulaşımın hızından görece bağımsızlaşmış ve böylece daha uzaklara daha hızlı bilgi ve haber iletimi sağlanabilmiştir. Böylece hızı artan ulaşım ve iletişim, hem siyasal yönetimlerin hem de ticari teşebbüslerin bilgiyi ve haberi denetleme, kontrol etme ve yönetme amacıyla yeni anlayışlar geliştirmelerine kaynaklık etmiştir. Teknolojinin gelişimine paralel olarak siyasal iletişim yaklaşımları ve modelleri değişmiş, bu da başta devlet gibi siyasal iktidarların iletişim siyasetlerini kökten değiştirmelerine neden olmuştur. Dolayısıyla siyasal iletişim haberleşmenin at hızıyla olduğu dönemlerden çok daha farklı bir yönetim mekanizmasına ve amaçlara sahip olduğu söylenebilir.¹ Elbette, gelişen elektrik ve elektronik teknolojileriyle aracılanan iletişimin; yüz yüze yapıldığı, ya da yazılı iletilerin uzak mesafelere farklı zamanlarda aktarıldığı dönemlerden hem etki hem de kapsam yönünden oldukça farklılaştığı ileri sürülebilir.

İletişimin yüz yüze yapıldığı şekinden aracılı hale dönüşüyle birlikte, artık iletişimin iletişim araçları tarafından belirlendiği görülmüştür. McLuhan'ın ünlü “*mesaj araçtır*” şeklindeki, adeta bir özdeyiş haline gelen ifadesi bu durumu çok iyi açıklamaktadır. Bu görüşü savunanların ileri sürdüğü temel iddia, artık iletişimin, iletişim araçlarının doğası tarafından belirlendiğidir. Geleneksel toplumların yüz yüze iletişimin aracılı iletişim şekline dönüşmesi Thompson'un “dolaylı etkileşimin yükselişi” şeklinde ifade ettiği, modernitenin ayırıcı özelliklerinden birini oluşturmaktadır:

“İnsanlık tarihinin uzun bir bölümünde çoğu toplumsal etkileşim yüz yüze geçmiştir. Bireyler, esas olarak ortaklaşa paylaştıkları fiziksel bir mekanda bir araya gelerek ve sembolik biçimleri değiş tokuş ederek veya başka tür eyleme girişerek birbirleriyle etkileşim kurdular. ...İletişim medyanın gelişimi daha ziyade, *yeni* etkileşim ve eylem biçimleri, *yeni* toplumsal ilişki biçimleri yaratmıştır. İletişim medyasının gelişimi, ayrıca, zaman ve mekan boyunca gerçekleşen insani etkileşim kalıplarının karmaşık bir yeniden düzenlenmesine yol açmaktadır. İletişim medyasını gelişimiyle birlikte toplumsal etkileşim, fiziksel mekandan ayrıldı. Bu sayede bireyler, ortak bir zaman-mekân bağlamını paylaşmasalar bile birbiriyle etkileşim kurabilirler. İletişim medyasını kullanımı, böylece mekânda (ve belki de zamanda) genişletilebilen yeni etkileşim biçimlerini olanaklı kılmaktadır” (Thompson, 2008: 129-130)

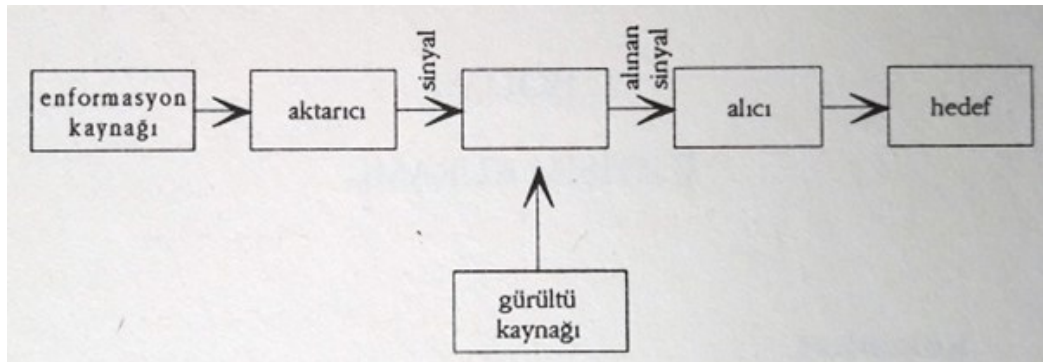
İnsanlık tarihinde teknolojinin gelişimine paralel olarak gelişen iletişim araçları, gazeteden sosyal medyaya değin hem iletişimin hızını hem niteliğini hem de amaçlarını değiştirmiştir. Bu da paralel olarak siyasal iletişimin farklılaşmasına neden olmuştur. Örneğin geleneksel kitle iletişim araçları olarak kabul edilen gazete, dergi, radyo, televizyon gibi araçların haberleşme bakımından önemli olması bakımından siyasal iletişimde büyük rolleri

¹ “Bir iletişim teknolojisi olarak kilin özellikleri, yazının kurallara bağlanmasını, kentlerin yerinden yönetimini, tapınkların örgütlenmesinin büyümesi ve dinsel kontrolün artmasıyla sonuçlanmıştır” (Geray, 2003: 8).

vardır. Bu araçlar, yoğun olarak kullanıldıkları dönemlerde siyasal iletişimin *tek yönlü* olarak sürdürülmesine hizmet ediyordu. Oysa ki, yeni iletişim teknolojileri olarak anılan, 1970’li yıllarda özellikle bilgisayar ve bilgi işlem alanında kaydedilen gelişmeler iletişimi tek yönlü olmaktan çıkarmıştır. Bilgisayar ve internet teknolojilerine dayanan iletişim araçlarının gelişimiyle birlikte bu tek yönlülük yerini, sayısal teknolojinin de desteğiyle çift yöne doğru gelişmesini sağlamıştır.

İletişim araçlarının gelişmesi kuramsal anlamda iletişime ilişkin yaklaşımları da etkilemiştir. Bu da iletişim araçları odaklı yürütülen araştırmalara neden olmuştur. İletişim araştırmaları, genellikle iletişimi araç ya da anlam gibi iki temel kavram etrafında anlamaya çalışarak yapılmıştır. Fiske’nin sınıflandırmasına göre, iletişim araştırmalarında kuramsal anlamda iki temel okul vardır. Bunlardan birincisi iletişimi “*iletilerin aktarılması*” olarak gören süreç okuludur. Bu okul, iletişim araştırmalarında, göndericinin ve alıcıların nasıl kodlama yaptığı ya da koda geçtiği, aktarıcılarının iletişim kanallarını ve araçlarını nasıl kullandığı gibi konularla ilgilenir. Bunlara bağlı olarak da iletişimde, etkililik ve doğruluk gibi konularla ilgilenir. Bu bağlı olarak bu okul, kuramsal açıdan iletişimi, “bir kişinin diğersinin davranışını ya da zihinsel durumunu etkileme süreci” olarak kabul eder. Diğer okul ise, iletişimi “*anlamlandırma üretimi ve değişimi*” olarak görür. Bu okula göre iletişim anlamların üretildiği metinlerin insanlarla nasıl etkileştiğine odaklanır (Fiske, 2003: 16). Bu çalışmada, çalışmanın konusu gereği bu okullardan ilki olan süreç okulu dikkate alınacaktır. Şimdi süreç okulunun kuramsal açıdan iletişime bakışına daha yakından bakalım. Bunun için bu okulun iletişimin beş temel ögesini nasıl tanımladığı kısaca ele alınacaktır.

İleti: “İletişim sürecinde göndericinin herhangi bir araç yardımıyla aktardığı şeydir” (Fiske, 2003: 17). Bu okulun kuramsal bakışı açısından kabul gören en temel iletişim modeli Shannon ve Weaver’ın *Matematiksel İletişim Kuramı*’dır. Şekil 1.1’de (Fiske, 2003: 22) görüldüğü gibi, bu modele göre iletişim, iletilerin kaynaktan hedefe doğru aktarımıdır.

Şekil 1.1 Shannon ve Weaver’ın İletişim Modeli.

Bu modeldeki diğer önemli iletişim ögesi olan “kaynak” kavramıdır. (Fiske, 2003: 23).

Kaynak: “Hangi iletinin gönderileceği ya da iletler dizgesi içinden hangisinin seçileceğine karar verici olan şeydir. Seçilen ileti ise bir *aktarıcı* tarafından, *kanal* aracılığıyla alıcıya gönderilen bir *sinyale* dönüştürülür. Örneğin bir telefon için, kanal kablodur. İletinin dönüştüğü sinyal kablo içindeki elektrik akımıdır. Aktarıcı ve alıcı ise telefon ahizelerdir. Bu akış, karşılıklı iletişimdeki bir sohbette ise, ağızlar aktarıcı, kulaklar alıcı, hava kanal (havasız bir boşlukta sizinle konuşmam), aktarılan ses dalgalarıdır”

Yukarıdaki kaynak kavramının tanımlanışında geçen *kanal* ve *araç* gibi kavramla Shannon ve Weaver’ın iletişim modelinde kullanılmayan ve çok önemli görülmeyen iletişim öğeleridir. Ancak bu öğeler sonraki iletişim kuramcıları tarafından önemli görülmüştür. Bu kavramlar aşağıda Fiske’nin (2003: 35) ele aldığı şekliyle verilmiştir

Kanal ve Araç: İletişim sürecindeki iletleri taşıyan sinyallerin aktarıldığı fiziksel araçlardır. Örneğin temel kanallar ışık dalgaları, ses dalgaları, radyo dalları, telefon kabloları, sinir sistemi vb. gibidir. Araç ise, iletiyi kanal aracılığı ile aktarabilecek bir sinyale dönüştüren teknik ya da fiziksel bir nesnedir. Örneğin ses bir araç olduğu gibi radyo ve televizyon da bir araçtır. Yayın teknolojisi radyo ve televizyon araçlarından oluşur. Burada önemli olan nokta, bir aracın teknolojik doğası ve etkisi, kullandığı kanalların doğası ve etkisi tarafından belirlenir.

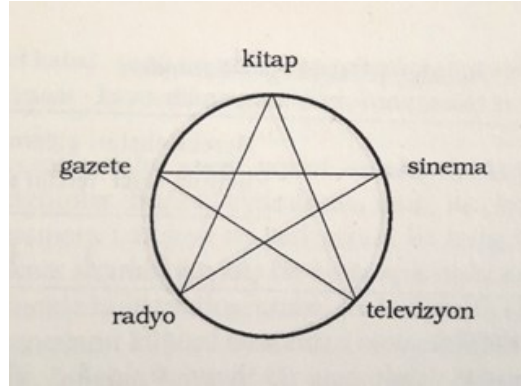
Fiske’ye (Fiske, 2003: 36) göre iletişim araçları özelliklerine göre üç temel kategoriye ayrılır.

Sunusal (*presentational*) araçlar: ses, yüz, beden. Bu araçlar konuşulan sözcüklerin, ifadelerin, jest ve mimiklerin “doğal” dilini kullanırlar. İletişimcinin varlığını zorunlu kılarlar, çünkü araç kişidir; burada ve şimdi ile sınırlıdır ve iletişim *eylemleri* üretirler.

Temsili (*representational*) araçlar: kitaplar, resimler, fotoğraflar, yazılar, heykel, iç mimari, peyzaj v.b. Bir tür “metin” yaratmak için kültürel ve estetik uzlaşımları kullanan sayısız araç vardır. Bunlar temsildir, yaratıcıdır. Birinci kategorideki araçları kaydedebilen bir metin oluştururlar ve iletişimcilerden bağımsız olarak varolabilirler. Bu araçlar, iletişim *ürünleri* üretirler.

Mekanik araçlar: telefon, radyo, televizyon, teletex. Birinci ve ikinci kategoridekileri aktaran araçlardır.

Yukarıda kategoriler ayrılan temel iletişim araçları, özellikler bakımından birbiriyle ilişkili halinde kullanılır. Bunu için, bu araçların temel özellikleri bakımından benzerlikleri ve farklılıkları bakımından aralarındaki ilişki Katz, Gurevitch ve Hass’in (1979) yaptığı bir çalışmada gösterilmiştir. Bu araştırmacıların yaptığı çalışmada, insanların neden belli bir kitle iletişim aracını diğerlerine göre tercih ettiği sorusuna cevap bulmak için geniş ölçekli anket çalışmaları yapılmıştır. Bu anketlerde, insanların, gereksinimlerini ve bu gereksinimleri gidermek için belli bir araca yönelik nedenleri sorgulanmıştır. Araştırmanın sonuçları, anketlerde verilen cevaplara göre düzenlenen Şekil 1.2’deki gibi dairesel bir ilişki içinde ortaya konulmuştur.

Şekil 1.2 Kitle İletişim Araçlarının İlişkileri

Bu araştırmadan çıkarılan en önemli sonuç, her iletişim aracının kendisine yakın iki araca benzediği, bu nedenle de bir araca ulaşılmadığında, bu aracın işlevleri kendisine en yakın araçların kullanımıyla karşılandığıdır (Fiske, 2003: 36-37). Kitle iletişim araçlarından televizyon diğerlerinden farklı olarak kitle iletişiminin etkisi anlamında devrim niteliğinde bir değişime neden olduğu söylenebilir. Televizyonun icadıyla birlikte aynı zamanda farklı mekanlara görsel ve işitsel olarak ileti gönderebilme olanağı söz konusu olmuştur. Diğer yandan Thompson'ın "görünürlüğün değişimi" dediği olguyu doğuran televizyonun kullanımı, iletişim tarihinde önemli bir dönemi ortaya çıkarır. Bu anlamda televizyonu diğer iletişim araçlarından ayıran en temel özellik şöyle özetlenebilir:

hem sesli hem de görsel tipte geniş sembolik ipuçlarına yer verme kapasitesidir. Pek çok başka teknik medya sembolik ipuçları sahasın tek tip biçime (konuşulan ve yazılan sözcük gibi) sınırlarken, televizyon, yüz yüze etkileşimin bazı özelliklerini barındıran televizyon deneyimini bahşeden bir sembolik zenginliğe sahiptir: İletişimciler işitebilir, izlenebilir ve tıpkı günlük toplumsal etkileşimdeki katılımcılar gibi zaman ve mekanda hareket edebilirler (Thompson, 2008: 143).

Kısaca televizyon, sahip olduğu teknik doğasıyla iletişim taraflarını belirli konumlarda olmaya zorlamaktadır. Televizyonun kitle iletişimde etkili bir araç olmasıyla hem gönderici hem de izleyici birbirlerinin davranışlarını kestirebilir hale getirerek etkilemesi söz konusudur.

Thompson'a iletişim araçlarının, özellikle de televizyonun gelişimi, toplumsal ve siyasal yaşamda yeni ve temel bazı değişimleri de tetiklemiştir. Örneğin medya, uzak yerlerde meydana gelen olayların görüntülerini topluma ileterek, iktidar mekanizmalarıyla denetlenmesi zor kolektif eylemler, toplumsal eylemlerin gelişmesine neden olabilmıştır. Bu yönüyle medya sadece toplumsal dünyayı aktarmaz, inşa eder. Özellikle televizyon gibi iletişim araçlarıyla medya, uzak yerlere konumlanan bireylere imaj ve enformasyon sağlayarak olayların yönünü şekillendirir, toplumları biçimlendirir, gerçekte medyanın yokluğunda meydana gelmeyecek olaylar yaratır. Üstelik olaylara dahil olan bireyler,

medyanın inşa edici işlevinin farkında olabilirler. Artık bu iletişim araçlarını kullanan göndericiler/kaynaklar, radyoda veya televizyonda söyledikleri şeylerin kitleleri eşzamanlı olarak tepkisel olarak dinlediklerini/izlediklerini bilerek ileti gönderirler (Thompson, 2008: 178-179). Bu yüz yüze iletişimden farklı olarak yeni bir görünürlük anlamına gelir. Böyle bir yenilik kitle iletişim araçlarının etkilerini daha geniş mekanlara yayılmasını beraberinde getirmiştir.

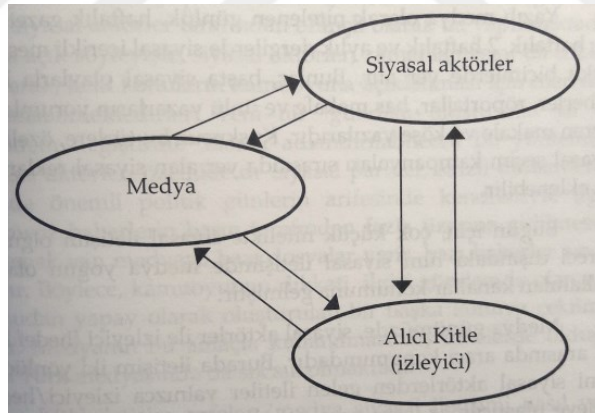
Görünürlüğün değişmesi, iletişimin tabiri caizse hem “yüz yüze” hem de çok daha büyük kitlelere aynı anda ulaşma potansiyelini ortaya çıkarmıştır. Bu da televizyonu siyasal anlamda önemi bir araç yapacaktır. Vietnam Savaşı’nın televizyonun siyasal anlamda ne denli etkili bir araç olduğun ortaya koyabilecek bir örnek olduğu söylenebilir. Savaşın televizyonda ayrıntılı bir şekilde yayınlaması, deniz aşırı ülkeye askeri müdahale yapan Amerika’nın geri çekilmesine, artan kayıplara dair raporlar kadar, napalm saldırılarının, yaralı askerlerin, çılgın atan çocuklar ve korkmuş sığınmacıların canlı görüntüleri daha etkili olmuştur. Bu yayın, bu müdahalenin toplumda tartışılmasına ve kitlesel protestolara neden olmuştur (Thompson, 2008: 176). Televizyonda yayınlanan görüntüler ABD toplumu üzerinde “dehşet” etkisi yaparak kitleleri harekete geçirmiş, deniz aşırı ülkedeki Amerikan askeri müdahalesini tartışmaya açması olgusu, iletişimin temel öğelerinden birini gündeme getirir: geribesleme. Tıpkı araç gibi, iletişimin temel öğelerinden biri olan “geribesleme” de Shannon ve Weaver’ın modelinde kullanılmayan, ancak ondan sonra gelen kuramcılarının kullandığı bir kavramdır.

Geribesleme (feedback): alıcının iletiye gösterdiği tepkinin göndericiye aktarımıdır. tepkisinin göndericiye aktarımıdır. Geribeslemenin temel işlevi iletişimin, iletisini alıcının gereksinimlerine ve tepkilerine uygun hale getirmesini sağlar. Diğer bir işlevi ise, alıcının iletişime katıldığı duygusunu vermesidir. Bu da, iletişimin tepkileri aldığı, bu nedenle de iletişimi sürdürmenin yararlı olduğu farkındalığını yaratır (Fiske, 2003: 39-40).

Sonuç olarak teknolojiye paralel olarak siyasal iletişimin sadece aynı mekanda yapılma zarureti ortadan kalkmış, farklı mekanda ve zamanda olan hedef kitlelere erişme imkanı doğmuştur. Artık siyasal iletişim, bilindiği gibi mesajı veren kaynak ile alıcı hedef kitlenin aynı mekanda olduğu *yüz yüze iletişim* yanında, kaynak ile alıcının farklı mekanlarda olduğu *uzaktan iletişim* şeklinde de yapılabilmektedir. Yüz yüze iletişim yönteminde mesajlar sözlü olarak verilirken, geribildirim çoğunlukla sınırlı olarak alınır. Örneğin, bir siyasal partinin miting konuşmasına ilişkin geri bildirim, kitlenin tezahüratı ya da alkışı kadar kısıtlıdır. Diğer yandan uzaktan iletişim yönteminde ise, siyasal söylem en eski şekilde mektuptan başlayarak telgraf, telefon, teleks, faks gibi klasik kanalların yanı sıra, elektronik iletişim teknolojisinin sağladığı görsel ve işitsel sesli ve görüntülü iletiler aracılığıyla farklı zamandaki ve mekandaki hedef kitleye ulaştırılabilir. Özellikle de son

zamanlarda, 21.yüzyılın en önemli iletişim araçlarından olan internet bağlantılı bilgisayar gibi araçlarla elektronik posta ya da sosyal medya gibi ortamlar kullanılarak siyasal iletişim yapılabilmektedir (Aziz, 2014: 45-46). Buradan hareketle, siyasal iletişimin medya araçlarının gelişimiyle ilişkisi ele alınabilir

Günümüzde yeni iletişim teknolojileri melez özellikler taşımaktadır. Yeni iletişim teknolojileri bir yandan bilgi işleme özgü işlemler yapan bilgisayarlarla, diğer yandan iletişim, telekomünikasyon ve yayıncılığa özgü yapıları içinde barındırmaktadır. Yeni medyanın geleneksel kitle iletişimi araçlarına eklenen teknolojik özellikler anlamında, kitle iletişim araçlarının içlerindeki birleşimini de değiştirdiğini söylemek gerekir. Bilgisayarların kullanımıyla gelişen yeni iletişim teknolojileriyle birlikte iletişimin hızında ve kapsamında olan artış yeni medyayı siyasal iletişimin temel araçlarından biri haline getirmiştir. Yeni bir iletişim biçimini ortaya çıkaran yeni medya, kişilerin ya da grupların sanal ortamı kullanarak mesajlarını kitlelere ulaştırmaya yöneltmiştir. Böylece yazılı, basılı, elektronik ortamlara bir de sanal ortamın eklenmesiyle çok yönlü iletişim imkanı oluşmuştur. Özellikle de yeni medyayla birlikte geri-besleme (feedback) gibi iletişimin önemli bir ögesi iletişim tarafların etkileşimini arttırmıştır (Tokgöz, 2014: 39-41).

Şekil 1.3 Medyanın Siyasal İletişimdeki Yeri

Günümüzde siyasal iletişim için kullanılan yeni medya araçları, yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra siyasal yaşamın giderek önemli kanalları haline geldiği söylenebilir. Hatta bu yüz yüze iletişim, ek olarak geleneksel medya araçlarıyla iç içe giren yeni medya araçları siyasal iletişim için önemli bir ağ oluşturmuştur. Şekil 1.3’de görüldüğü gibi, siyasal aktörlerin kitle iletişim araçları ve doğrudan iletişim yöntem ve teknikleriyle verilen siyasal mesajlar, yeniden üretilerek çoğaltılır. Böylece siyasal iletişimin etkisi artırılmış olur. Siyasal aktörlerin hedef kitlenin karşısında verdiği mesajların daha kısa süreli olduğu düşünülürse, medyayla aracılanmış iletişim imkanlarında sonra daha uzun süreli ve sıklıkta mesaj verme

olanağı doğmuştur. Özellikle de, yazılı iletilerden daha çok sesli ve görüntülü iletişim araçlarının gelişmesiyle birlikte siyasal iletişim de kendi alanında önemli gelişmelerle karşı karşıya kaldığı rahatlıkla söylenebilir. Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde görsel elektronik kitle iletişim araçlarının kullanılması olgusu siyasal iletişimde önemli gelişmeleri başlatmıştır. Bu görsel iletişim tüm toplumlarda ses getirmiştir (Aziz, 2014: 66-69). Fotoğraf ve video gibi yöntemlerle uzak yerlere gönderilen mesajlar, siyasal iletişimin etkisini oldukça arttırmış, hatta kitle iletişiminin temel amacı olarak algılanmasına yol açmıştır.

Medya çalışmaları tarihinin en güçlü deyişi olan Kanadalı iletişim bilimci Marshall McLuhan'ın "Araç iletinin kendisidir" ifadesi, gelişmiş modern toplumların medya teknolojileri tarafından şekillendirildiğini düşüncesini anlatır. Bu düşünceye göre medya araçlarının toplum üzerinde oldukça güçlü etkileri vardır (Laughey, 2010: 24). Ancak burada medya teknolojilerinin içeriğinin ya da niteliğinin değil, bizzat kendisinin olduğuna dikkat çekilmektedir. Çünkü McLuhan'a göre, medyanın ne yaptığını ya da söylediğini değil, bunu nasıl yaptığını ya da söylediğini bilmek durumundayız. McLuhan'ın *Understanding Media* (1964) kitabında yer aldığı şekliyle söylenirse, "bir araç ya da teknolojinin iletisi, insan ilişkilerinin içine yerleşen bir ölçek, adım ya da tutum değişikliği" oluşturur. Diğer bir deyişle, bir medya aracının kendisi yaşamlarımızda önemli bir etkisi vardır. Bu düşünceyi en açık bir şekilde ortaya koyan internet teknolojileridir. İnternet muazzam uzaklıklardaki trilyonlarda görsel-işitsel materyale hızlıca erişimi sağlayan elektronik bir araçtır. Yeni medya ve bilgi teknolojilerinin en önemli aracı olan İnternet ağındaki devasa boyutlardaki içerik sayesinde, gündelik yaşamı, ticareti, iş dünyasını, eğitimi ve bunlara ilişkin geleneksel kalıpları muazzam bir şekilde dönüştürmüştür (Laughey, 2010: 26).

İnternetin bulunuşunun 30-35 yıllık bir geçmişi olmasına karşılık, toplum yaşamına girişinin ve özellikle de siyasal aktörler tarafından kullanılmasının 15-20 yıllık bir geçmişi vardır. 1980'li yılların başında başlayan ve dünyada, özellikle gelişmiş ülkelerde hızla yaygınlaşan internet kullanımı, gerek dar anlamı ile siyasal partiler, gerekse geniş anlamı ile tüm siyasal aktörler tarafından da çabuk keşfedilmiş ve kendi amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek için interneti kullanmaya başlamışlardır. Ülkelerin altyapı olanakları geliştikçe, internetin kullanımı yaygınlaştıkça, her alanda olduğu gibi siyasal iletişim amaçlı olarak da internetin kullanımı giderek artmıştır. Günümüzde ise internet hemen hemen tüm siyasal aktörler tarafından kullanılmaktadır. Bu kullanımda klasik web sitelerinden mesajların verilmesi yanında "Sosyal Medya" adı altında toplanabilecek Web 2.0 tekniğine dayalı YouTube, Facebook, Twitter, Blog gibi iletişim biçimleri de 2000'li yılların ilk 10 yılında yoğun olarak kullanılmaya başlamıştır. Siyasal aktörlerden siyasal partiler, özellikle gençleri

hedef alan mesajlarını hedef kitleye ulaştırmak için Web 2.0 tekniğine dayanan sosyal medya olanakların kullanılmaktadır. Bu konuda en çarpıcı örnek ise 2008 ABD Başkanlık seçimlerinde Barak Obama'nın kullandığı sosyal paylaşım siteleri, e-posta ve SMS tekniğidir. Obama'nın bu yolla 18-45 yaş seçmen kitlesinden 17 milyon seçmene ulaştığı bilinmektedir. Ayrıca, ABD'de serbest olan partiye bağış toplamada da 'sosyal medya' olanakları aşırı ile kullanılmış ve yapılan masrafların çok üzerinde gelir elde edilmiştir. Artık siyasi partilerin interneti kullanma alışkanlıklarını gelişmesiyle, yapılan araştırmalar internet yoluyla siyasal iletişim süreçlerini pekiştirdiklerini göstermektedir (Aziz, 2014: 77-78).

1.1.2. İletişim Kuramlarının Tarihsel Gelişimi ve Siyasal İletişim

Siyasal iletişim, iletişim araçlarını gelişmesiyle birlikte, bu araçlarının toplum üzerindeki etkilerinin araştırılmasına yönelik çalışmaları arttırmasıyla daha da önem kazanmıştır. Bu yönüyle siyasal iletişim ve etki arasındaki ilişki, iletişim kuramlarının gelişimiyle ilgisinde ele alınması uygun olacaktır.

İletişim kuramları başlangıçta tamamen iletişim aracının teknik işleyişine uygun olarak geliştirmeye başladılar. Dolayısıyla iletişim araştırmaların yapılan kuramsal çalışmalarda geliştirilen ilk kuramlar ya da modeller iletişimin doğrusal ya da tek yönlü, bir anlamda teknik işleyişine ilişkin şekilde oluşmuşlardır. Sonra yapılan araştırmalarda, Batı dünyasında liberal çoğulcu düşüncenin yeniden hakim olduğu 1940'lı yıllarla birlikte, sosyal bilimlerde gelişen toplumun homojen yapıdaki bir kitleden olduğu fikri üzerine, bu kitlenin etkilenmesine odaklanan iletişim kuramları ve modelleri gelişmiştir. Bununla beraber yapılan araştırma yöntemlerinin gelişmesi, veri toplama tekniklerindeki gelişmeler, gözlem ve deney tekniklerine başvurulması, araştırmacıların yeni bulgulara ulaşılmasını, buna bağlı olarak da yeni saptamalar yapmasını sağlamıştır. Bu gelişmeler iletişim araştırmalarında yeni kuram ve yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Güngör, 2015: 37-38).

Birinci Dünya Savaşı'nda telgrafın ve gazetelerin etkin şekilde, radyonun da kısmen propaganda da etkin olarak kullanılması davranış bilimcilerin ilgisin çekmiştir. Özellikle de Amerika'da, önce sessiz filmlerin sonra da sesli sinemanın kitleler tarafından ilgi görmesi sosyal psikologları, sosyologları ve siyaset bilimcileri iletişim araştırmalarına yöneltmiştir. Örneğin, 1929 yılından itibaren, Payne Vakfı'nın desteğiyle, sinemanın çocuklar ve genler üzerindeki etkilerine ilişkin yapılan araştırmalarda, iletişim araçlarının kitle üzerinde güçlü etkisi olduğu yönünde bulgulara ulaşılmıştır (Güngör, 2013: 34). Payne Vakfı, bir iletişim aracı olarak sinemanın kitle üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik 13 araştırma yaptırmıştır. Bu

araştırmalarda filmin içeriği, izleyicinin profili ve çocuklar üzerindeki etki olmak üzere üçlü temel kategoride 1500 film içeriği üzerinde bir çözümleme yapılmıştır.

Yapılan çözümlemelerde, filmlerdeki şiddet, seks, suç, savaş, aşk, macera, gezi, porno vb. gibi temalara bakılmıştır. Bu temalara bağlı olarak filmlerin çocukların tavır, davranış ve duygusal yönelimleri üzerindeki etkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Bunların sonucunda sinemanın kitle üzerinde güçlü etkisi olduğu ortaya konulmuştur. İşte bu tip araştırmalar iletişim biliminin bir disiplin olarak gelişmesinde çok etkili olmuşlardır. Birinci Dünya Savaşı'nın neden olduğu felaketin sonucu, bakışların kitle iletişim araçlarının üzerine yöneltilmesine neden olmuştur. Bu araştırmalara Harold Lasswell'in öncülük yapmıştır. Onun öncesinde Walter Lippmann'ın *Public Opinion (Kamuoyu)* (1922) adlı kitabı araştırmaları motive eden ilk kaynaktır. Lippmann'ın verdiği ilhamlar Lasswell, 1927 yılında propaganda üzerine yazdığı kitapla gazetenin kitle üzerindeki etkisi üzerine bir vurgu yapar. Bu çalışmasında Lasswell, Birinci Dünya Savaşı esnasında yayınlanan gazetelerin Amerikan propagandasına katkısını inceler. Lasswell bu gazeteler üzerinde yaptığı araştırmada, **kim, kime, hangi kanaldan, hangi etkiyle, ne söyler** biçimindeki ünlü formülünü oluşturur (Güngör, 2013: 81-82). Bu ve bundan sonra yapılan araştırmalarda iletişim araçlarının kitle üzerindeki güçlü etkisi aranmaya başlayacaktır.

Sonraları sosyal bilimlerde gelişen alan araştırmalarının iletişim kuramlarında yeni yönelimlerin doğmasına neden olmuştur. Örneğin, 1940 yılında Paul Lazarsfeld ve arkadaşlarının ABD Başkanlık Seçimleri'ne ilişkin yaptığı *Halkın Tercihi* araştırması, iletişim kuramlarında bir dönüm noktasıdır. Bu araştırma 1920'li yıllarda savunulan iletişim araçlarını kitle üzerindeki güç etkisi olduğu paradigmasını yıkarak iletişim araçlarını kitle üzerinde sınırlı etkisi olduğunu ortaya atmıştır. Lazarsfeld'in araştırması sonucu ileri sürülen sınırlı etki yaklaşımının egemenliği 1950'lilerin ortalarına kadar sürer (Güngör, 2013: 35). Lazarsfeld'in iletişim bilimlerinde paradigma değişikliğine neden olan *Halkın Tercihi* araştırmasında ortaya konan sınırlı etki yaklaşımı hakim olmuştur.

1940'lara kadar kabul edilen kitlenin homojenliği düşüncesinin bir kenara bırakılmasını, bunun yerine bireysel farklılıklar, kanaat önderi, grup ilişkileri gibi birtakım etmenlerin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bununla beraber, *Halkın Tercihi* araştırmasıyla iletişimin işleyişinin sanıldığı gibi doğrusal bir süreç olmadığı, bunu yerine kitle iletişiminin “iki aşamalı akış” biçiminde gerçekleştiği saptanmıştır. Çünkü kitlede yer alan insanların kitle iletişim araçlarına sürekli olarak açık olmadıkları, “seçmeli açık kaldıkları” fikri gelişmiştir. Diğer bir deyişle insanlar, kitle iletişim araçlarından verilen mesajları doğrudan olduğu gibi almak yerine, bu mesajı ya da bilgiyi çevresindeki başka insanlara müzakere ettikten sonra

aldıkları ortaya çıkmıştır (Güngör, 2013: 101). İşte bu yapılan çalışmada ortaya konun bu bulgular bir kavramın oluşmasını sağlamıştır: kanaat önderi. İnsanların kitle iletişim araçlarının gönderdiği mesajları müzakere ettikleri ya da yorumladıkları ikincil kaynak olarak **kanaat önderi** söyle tanımlanabilir: kitle iletişim araçlarıyla aracılanan iletişimde gönderici ile alıcı arasındaki iletişimi etkileyen bir aktördür. Bir aktör olarak kanaat önderleri, özellikle okuryazar oranı düşük olan toplumlarda çok etkili oldukları saptanmıştır. Kitle iletişiminin gönderdiği mesajı, bir okuryazar olan kanaat önderinin yorumlanarak alıcıya ulaşır. Bu durumda bu mesaj kanaat önderinin algısı tarafından biçimlendirilerek hedefine ulaşır. Bu iletişimde kanaat önderinin belirleyici olduğu söylenebilir (Güngör, 2015: 38). Buradan hareketle denilebilir ki, kitle iletişim araçları, 1940'lara kadar sanıldığı gibi araçtan alıcıya değil, araçtan yorumlayıcıya, yorumlayıcıdan alıcıya şeklindedir. Ancak bunun her zaman böyle olduğunu söylemek mümkün değildir. Araç ile alıcı arasında her hangi bir kanaat önderi olmayabilir, ya da kanaat önderi mesajı yorumlamayabilir. Ancak buradaki kanaat önderi kavramı, doğrudan ve güçlü iletişimin olanağını ortadan kaldırmaktadır. *Halkın Tercihi* çalışmasında ortaya atılan kanaat önderi kavramı, siyasal iletişimin çok önemli bir kavramı haline gelmiştir. Siyasal tercihlerin etkilenmesi ve belirlenmesinde kitle iletimli kadar, kitle iletişimine daha kolay ulaşan kanaat önderi kavramı siyasal iletişimin temel problemlerinden biri olarak görülebilir. Özellikle, Türkiye’de okuryazarlık oranı düşük kırsal kesimlerde siyasal iletişim açısından kanaat önderi kavramının bir başka önemi vardır. Bu durumun analiz edilebilmesi için, öncelikle Türkiye’deki siyasal sistemi ve bu sistemin aktörleri ile siyasal iletişim arasındaki ilişkilerin halkla ilişkiler açısından ne anlama geldiğinin irdelenmesi gerekebilir. Bunun temel nedeni siyasal yönetimler ile halk arasındaki iletişimin halkla ilişkiler stratejileriyle yürütülüyor olmasıdır. En azından yerel düzeydeki siyasal yönetimlerde halkla ilişkilerin, yönetimin halk ile olan iletişiminde önemli bir yeri vardır.

1.2. Halkla İlişkiler Kavramına ve Tarihsel Gelişimine Genel Bakış

“*Halkla ilişkiler nedir?*” sorusu uzmanların uzlaştığı bir yanıtın verilememiş olması, halkla ilişkiler alanının temel problemlerinden biri olarak halen varlığını sürdürmektedir. Bunun temel nedenlerinden biri olan; “halkla ilişkiler” kavramının birden fazla bilim dalı tarafından ele alınıyor olmasıdır. Bunun da, kavramın geniş bir tanım ve kullanım alanına göre belirlenmesine neden olduğu söylenebilir. Yani, kavramın sosyal bilimlerin alt dallarından çoğunun ilgi alanına girmesi, kavram hakkında çok fazla yorumun yapılması dolayısıyla çok fazla tanımın ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Kavram üzerinde görüş birliğine varılamamış olması nedeniyle *Foundation for Public Relations Research and*

Education adlı kurum geniş kapsamlı bir araştırma yaparak, halkla ilişkiler kavramına ilişkin, son yetmiş beş yılda yaşanan değişimleri çevresel faktörleriyle birlikte saptanmasına ön ayak olmuştur. 65 uzmanın katıldığı bu araştırmada, toplam 472 halkla ilişkiler tanımı tespit edilmiş ve bu tanımlar üzerine analizler yapılmıştır. Bu tanımların hepsine ortak olan kavramsal çerçeveden hareketle, halkla ilişkilerin “bir işletme ile hedef kitle arasında karşılıklı iletişimi, anlatışı, oluşturmaya ve sürdürmeye yardımcı olan ayrıcalıklı bir yönetim görevi” olarak belirlenebileceği konusunda bir tespit yapılmıştır (Peltekoğlu, 2012: 1-2). Bu tespitin yapıldığı araştırma sonucunda halkla ilişkiler hakkında şu özelliklerinin olduğuna dikkat çekilmiştir: halkla ilişkiler,

- uzmanlık gerektirir.
- bir yönetim görevidir ve uzmanlar tarafından yerine getirilmelidir.
- kamuoyunun etkisinin farkında olarak çeşitli gruplar arasında iletişimi düzenler.
- hedef kitlenin davranışları hakkında yönetimi bilgilendirir; kurum/kuruluşun gerek duyduğu araştırmaları yaparak öneriler geliştirir.
- kuruluşun kâr amacı yanında sosyal sorumluluğunun da olduğunu kanıtlayacak biçimde davranmasına yardımcı olur.
- kamuoyu araştırmaları ve diğer araştırma yöntemleri ile çeşitli iletişim araçlarından yararlanır (Peltekoğlu, 2012: 3).

Bu çalışmada belirlenen ve geçerli olarak kabul edilen tanımlardan bazıları şöyle sıralanabilir:

Ağustos 1978’de Mexico City’de, Halkla İlişkiler Dernekleri’nin Dünya Assamblesini takiben, üzerinde görüş birliğine varılan tanıma göre halkla ilişkiler, “kuruluş yöneticilerinin programlarını uygulayabilmek, hem kuruluş hem de halka hizmet verebilmek için eğilimleri, istekleri analiz etmek ve sonuçlarını tahmin etmeye yönelik sosyal bilim ve sanattır.” İngiltere Halkla İlişkiler Enstitüsü (IPR), halkla ilişkileri, “Bir kuruluş ile hedef kitlesi arasında iyi niyet ve karşılıklı anlayışa dayalı ilişkileri sürdürmeye yönelik, önceden planmış çabalar” olarak tanımlar...burada “iletişimin önceden planlanmış olması” önemlidir. Halkla ilişkilere akademik anlamda önemli katkılarıyla tanınan Cutlip ve Center halkla ilişkileri, “karşılıklı yarar sağlayan iki yönlü iletişime dayalı dürüst ve sorumlu uygulamalarla kamuoyunu etkilemeye yönelik planlı çabalaradır” şeklinde tanımlar. Nolte, *Fundamentals of Public Relations* adlı kitabında “Halkla İlişkiler; her ikisinin de yararını gözetmek suretiyle kuruluşun sosyal, politik ve ekonomik çevresine adaptasyonunu, çevrenin de kuruluşa uyumunu gerçekleştiren bir yönetimin görevidir” şeklinde bir tanımlama yapılır. John Marston, “The Nature of Public Relations” adlı kitabında, halkla ilişkiler hedef kitleyi etkilemek için planlanmış iknaya yönelik iletişim” olarak tanımlamaktadır. *Public Relations News* ise, “halkla ilişkiler, iletişim çabalarının tümüdür” diyerek şeklinde bir tanım yapar (Peltekoğlu, 2012: 4-5).

Bu tanımlara bakıldığında halkla ilişkilerin bir “stratejik iletişim yönetimi” olduğu söylenebilir. Bunu ortaya koyan nitelikleri yapılan tanımlarda halkla ilişkilerle ilgili dikkat çeken şu üç önemli özellik de görülebilir:

- Halkla ilişkiler bir yönetim görevidir; çünkü, halkla ilişkiler, kurum felsefesinin oluşturulması, amaçlarının saptanması, kuruluşun değişen çevre koşullarına uyum sağlaması gibi, önemli yönetsel kararlara etkide bulunmaktadır.
- Halkla ilişkiler iletişim çabasıdır; iletişim, halkla ilişkiler tanımına dört spesifik, açıdan etkide bulunur; halkla ilişkiler uzmanının sahip olması gereken yetenek, üstlenilen görev, kurulan sistem ve sistemin uygulanması. Sistemin uygulanması ise, bilgi akışının sağlanması ile medya, tüketici ve tüm hedeflerle iletişimi içerir.
- Kamuoyunu etkileme aracı olarak halkla ilişkiler; kamuoyunu etkileme halkla ilişkilerin tartışmalı işlevleri arasında değerlendirilmektedir. Bir kısım uzmana göre, halkla ilişkiler, kurumsal prestij arttırmak ve imajı oluşturmak için yapılan basit planlardan, çok karmaşık reçetelere kadar geniş bir

uygulama alanını kapsar. Diğer bir grup uzman, kamuoyunu ilgilendiren konularla ilgili bilgi verilmesini ve de halkla ilişkilerden kamuoyunu beklenen yönde etkileme aracı olarak yararlanılmasını da değerlendirebileceğini ileri sürmektedir. (Peltekoğlu, 2012: 5-6).

Halk ve ilişkiler terimlerinden oluşan halkla ilişkiler; özet bir ifadeyle; ortak ilgi veya özelliğe sahip insanlardan oluşan grup olarak halk ile halkın dışında kalan yönetim arasındaki ilişkilerin sürdürülebilmesi için gereken amaçlı iletişim olarak kavramlaştırılabilir (Erdoğan, 2008: 313). Modern demokratik toplumlarda yaşayan insanlar her türlü mal ve hizmet alımında daha fazla bilgi talep etmektedir. Müşteriler tarafından söz konusu malın ya da hizmetin kalitesine ilişkin talep edilen bu bilginin, pazarın rekabet ortamında çok önemli bir rolü vardır. Kurumlar ya da kuruluşlar, mal ve hizmet sunumunda yeterli bilgiyi vererek rakipleriyle rekabet etmek ve ayakta kalmak isterler. İşte bu nedenle mal ve hizmet veren kuruluşlar bu bilginin verilmesiyle ilgili süreçleri daha etkin ve verimli bir şekilde sürdürmek zorundadırlar. Kamu ya da özel sektörlerdeki kuruluşlar, hedef kitleleriyle güvene dayalı uzun vadeli bir ilişkiyi kurabilmek için verimli bir iletişim stratejiyle yapabilirler. Özellikle de yönetim ile iletişim arasındaki güçlü bağın zaruretinden hareketle, çağdaş yönetim anlayışlarındaki iletişim ihtiyacı, artık “neden” sorusu değil “nasıl ve hangi etki düzeyi” sorusu çerçevesinde şekillenir. İşte bu çerçevede, yönetim ile halk arasındaki iletişim sürecinin oluşturulduğu bir halkla ilişkiler politikası oluşturulur. Hedef kitleler ile kurulacak iletişim sürecinin yönetildiği halka ilişkiler, bir kurumun imajını tüm hedef kitlelere ulaştırma ve kurum itibarını koruma ya da güçlendirme, hizmetlerdeki sürdürülebilirliği sağlama gibi temel işlevlerin yerine getirilmesi sağlanır. Bu temel çerçevede halkla ilişkiler üzerine çok sayıda tanım yapılmıştır (Yurdakul ve Coşkun, 2008: 9-10). Bu tanımlardan bazıları şöyle sıralanabilir:

Halkla ilişkiler; özel ya da tüzel kişilerin belirtilmiş kitlelerle dürüst ve sağlam bağlar kurup değiştirerek onları olumlu inanç ve eylemlere yöneltmesi, tepkiler değerlendirerek tutumuna yön vermesi, böylece karşılıklı yarar sağlayan ilişkiler sürdürme yolundaki planlı çabaları kapsayan bir yöneticilik sanatıdır (Karalar, 1997: 2). Halkla ilişkiler; bir girişimin, kamu ya da özel sektörde faaliyet gösteren bir kurumun, temasta bulunduğu veya bulunabileceği kimselerin anlayış, sempati ve desteğini elde etmek ve devam ettirmek için gerçekleştirdiği sürekli ve örgütlenmiş bir yönetim görevidir (Göksel, 2006: 11).

Bu tanımların yanı sıra halkla ilişkiler uzmanı Dr. Rex Harlow tarafından yapılan tanım şöyledir:

Halkla ilişkiler, kurum ile hedef kitleleri arasında karşılıklı anlayış, kabul görme, işbirliği ve iletişimin sağlanıp sürdürülmesine yardım eden; sorunların ve konuların yönetimiyle ilgili; yönetimi kamuoyu konusunda sürekli bilgilendirerek, on karşı duyarlı olmasına yardımcı olan; yönetimin, kamu yararına hizmet etme sorumluluğu tanımlayıp vurgulayan; eğilimlerin önceden saptanmasına yardımcı olmak için bir erken uyarı sistemi görevi yaparak yönetimin değişikliğe ayak uydurmasına ve değişiklikten yararlanmasına yardım eden; araştırma yöntemleri ile sağlıklı ve etik ilkelere uygun iletişim tekniklerinden birincil araçlar olarak yararlanan özgün bir yönetim fonksiyonudur (aktaran Yurdakul ve Coşkun, 2008: 11).

Tüm bu tanımlamalara göre halkla ilişkiler, kısaca *bir yönetim işlevi, iletişim süreci, kamuoyu etkileme etkinliği, hedef kitleler ile ilişkiler, kamuoyunu yorumlamak* gibi ana hedefleri olan bir iletişim etkinliği olarak kabul edilebilir. Özetle söylenirse, iki yönlü iletişimin temel özelliği olan *karşılıklılık* esasına dayanan halkla ilişkilerin, kamuoyunu etkileyerek gelecekteki eğilimleri belirlemek, hedef kitlede tutum geliştirmek, taraflar arasındaki iletişimi sürdürerek yararını arttırmak ve ilgili kurumun faaliyetlerini hedef kitlelere iletme gibi temel amaçları vardır (Yurdakul ve Coşkun, 2008: 11-13).

Halkla ilişkiler tarihi 1900'lerden itibaren ABD'deki gelişmelerle başlatılır. Rex Harlow'un 1976 yılında 472 halkla ilişkiler tanımında yer alan temel kavramlardan hareketle halkla ilişkileri, "bir örgüt ve kamular arasındaki karşılıklı iletişim, anlayış, kabul ve işbirliğinin kurulması ve korunmasına yardımcı olan ayırt edici yönetsel bir fonksiyon" şeklinde betimler. Tanımlarda vurgulanan "yönetsel" vurgusu, halkla ilişkilerin kurumsal uygulamalardan hareketle yapılan kavramlaştırmalara dayandığı söylenebilir (Yamanoğlu, Hızal ve Özdemir, 2013: 17). James Grunig'e göre 1850'lerden günümüze halkla ilişkiler uygulamaları üzerine yapılan araştırmalar dört ayrı model altında incelenebilir. Basın Ajansı ve Tanıtım Modeli (1850-1900), Kamoyunu Bilgilendirme Modeli (1900-1920), İki Yönlü Asimetrik Model (1920-1970) ve İki Yönlü Simetrik Model (1970'ler ve sonrası) (Peltekoğlu, 2012: 96).

Bir halkla ilişkiler uygulayıcısı olan J.Grunig ve Hunt (1984), etkili bir iletişim gerçekleştirmek için halkla ilişkileri dört modele ayırır. Bu modellerin ölçütlerini geliştirmek için bir araştırma programı başlatan Grunig, ilk olarak bu dört modelin altında yatan "yön" ve "amaç" şeklindeki iki değişkeni tanımlar. *Yön*, modelin tek yönlü mü çift yönlümü olduğunu ifade eder. "Yön" modelin ne dereceye kadar tek yönlü veya iki yönlü olduğunu gösterir. Burada iletiminin bir türü olan tek yönlülük, bilginin tek yönlü dağıtılmasıdır, yani bir nevi monologdur. Çift yönlü iletişim ise bilgiyi değiş-tokuş yapar, yani bir nevi diyalogdur. *Amaç*, modelin asimetrik mi yoksa simetrik mi olduğunu ifade eder. Buradaki bağlamda asimetrik iletişim dengesizdir. Yani, kamuoyunu örgüt lehine değiştirmeye çalışır. Bunu aksine simetrik iletişim ise dengelidir. Yani, örgüt ile kamuoyu arasındaki ilişkiyi her iki tarafın da lehine düzenler (Geçikli, 2013: 24). Grunig ve Hunt'ın oluşturduğu dört halkla ilişkiler modeli hakkında kısaca bilgi vermek uygun olacaktır.

Basın ajanslığı ve veya tanıtım modeli: 1850-1900 yılları arasında, genel olarak kamu oyununun oluşturulması ve kazanılması için her türlü araç ve yöntem uygulanmıştır. Bunlar arasında, dönemin basın ajansları "manüplasyon" adı verilen tekniği yoğun bir biçimde kullanmışlardır. Bu dönemlerdeki basın ajanları gazetesinin varoluşuna kadar geri

gitmekle birlikte, özellikle 1830’lu yıllarda ortaya çıkan, haber değeri olmayan sansasyonel magazin haberinden oluşan ucuz gazeteler olan Penny Press’lerler kamuoyunu etkileyerek ün kazanmışlardır. İşte bu basın ajansları o dönemin “manüplasyon” yapan ilk halkla ilişkiler uygulamalarını ortaya koymuştur (Peltekoğlu, 2012: 97). Bu doğrultuda bu modelin temel amacı propagandadır. Grunig ve Hunt’a göre bu modelde, halkla ilişkiler uygulayıcılarının en çok, kurumlar medya aracılığıyla müşterilerinin dikkatinin çekilmesine çok önem verilir. Bu modelde başarı, kurumun medyada aldığı yere göre ölçülmektedir. Buna, modelin en önemli temsilcisi P.T. Barnum’un bu kapsamda gerçekleştirdiği medya çalışmaları gösterilebilir. Bunlar arasında en çarpıcı olanı, Barnum’un ABD Başkanı George Washington’un zenci hizmetçisi Heath’ın 160 yaşında olduğunu iddia ettiği; bu amaçla değişik isimlerle gazetelere gönderdiği mektuplarla basını uzun süre meşgul etmiş olmasıdır. Ölümünden sonra yapılan otopside hizmetçinin 80 yaşında olduğu anlaşılmıştır. Barnum sessiz kalmayı tercih etmiş, ama o dönemde yaşlı hizmetçiyi görmek isteyenlerden para kazanmıştır. Yine aynı şekilde sahibi olduğu sirki yaşatmak için sürekli düzmece ve sansasyonel haberlere başvurmuştur. Barnum, “ismini doğru yazdıktan sonra gazetelerin ona saldırmasını, önemsemediğini” söylemişti. Bu araştırmacıların ilkesi “kötü reklam diye bir şey yoktur” düşüncesinin bir yansıması olarak görülebilir. Özetle söylenirse, bu model bir propagandada olduğu gibi, abartılar üzerine kurulan amacı hedef kitleyi etkilemek olan tek taraflı bir iletişim sürecine dayanır (Geçikli, 2013: 25-27).

Kamuoyu bilgilendirme modeli (1900-1920): Bu modelin temel amacı, kamuoyu bilgilendirilerek halkın desteğinin kazanılmasıdır. Basın ajanslığı ve tanıtım modelindeki gibi, kaynaktan alıcıya doğru tek yönlü iletişimin olduğu tek yönlü modeldir. Bu modelde anılan halkla ilişkiler uygulamaları, dev Amerikan şirketlerinin ortaya çıktığı 1900’lara kadar uzanır. Bu dönem, “pisliklerin örtüldüğü”, işçi sendikalarının kurulduğu ve Lee’nin “gerçeği söyle” özdeyişinin ortaya çıktığı dönemdir. Kamuoyu bilgilendirme çalışmaları, çok eskilere dayanmaktadır. 1900’lerin başında yapılan yeni yasal düzenlemelere uymak zorunda bırakılan iş dünyası, basının takibine ve sert eleştirilerine maruz bırakılmıştır. Böylece, yirminci yüzyılın büyük kuruluşları için halkla ilişkiler faaliyetleri kaçınılmaz bir hale gelmiştir (Geçikli, 2013: 27).

Halkla ilişkilerin meslek olarak oluşmasında önemli rolü olan Ivy Ledbetter Lee, bu alanda ilk uygulamalarıyla kamuoyu bilgilendirme modelinin en önemli temsilcisidir. 1916’da Rockefeller’in danışmanı olan ve görevi süresince gizlilik anlayışını yıkan ilk gazeteci olan Lee, 1904 yılında kendi ajansını kurduğunda yayınladığı “Principles of Declaration” bildirisinde halkla ilişkiler ilkelerini şöyle ortaya koymuştur:

“Burası gizli bir basın bürosu değildir. Yaptığımız her iş paylaşıma açık olacaktır. Amacımız haber yapmaktır. Burası bir reklam ajansı değildir; gazetemizde konu edilen haberlerin tarafınızdan incelenebileceğini sanıyorsanız boşuna zaman harcamayın, çünkü haberlerimiz doğru olacaktır. İlgili haberler hakkında her türlü detay paylaşımına açık olacak olacaktır, editörlerimiz istenilen haberi sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyacaktır. Gizliliğe yer yoktur. Halka gerçek bilgiler aktarılmalıdır.”

Bu kapsamda kamuoyunun bilgilendirilerek aydınlatılması konusundaki düşünceleriyle bir halkla ilişkiler modelinin temellerini şöyle atmıştır:

“Kamuoyunu görmemezlikten gelmek mümkün değildir. Kamu toplumdaki olaylardan mutlaka haberdar kılınmalı, bunun içinde basınla ilişkiler sağlıklı bir biçimde yürütülmelidir. Bu tür ilişkiler nitelikli bir hizmet ile desteklenmeli, böylece hizmetin geliştirilmesi de sağlanmalıdır.”

Bu konuda işletmeleri fikirleriyle harekete geçiren, bu bakımdan halkla ilişkilerin öncüsü olarak kabul edilen Ivy Lee, “kamuoyunu aydınlatma” olarak bilenecek modelin başlatıcı olmuştur. Bu da halkla ilişkilerin kavramsal gelişiminde önemli bir aşamayı oluşturmuştur. Ivy Lee’nin bu model kapsamında yaptığı çalışmaların halkla ilişkiler mesleğine olan katkıları şu şekilde sıralanabilir: *kurumlar kamu yararını dikkate almalıdır; yönetimle iletişimde süreklilik sağlanmalı ve çalışanların desteğini almayan program uygulanmamalıdır; medya ile iletişim sürekli olmalıdır ve iş dünyası, çalışanın, insan olarak özelliklerini kabul etmelidir* (Peltekoğlu, 2012: 103).

Lee’nin bu modele yönelik halkla ilişkiler uygulamalarına örnek olarak, treni büyük bir kazaya geçiren *Pennsylvania Demiryolu Şirketi*’nin danışmanlığını üstlenen Lee, kazayla ilgili gerçekleri saklamadan açık olarak, “kamuoyunu aydınlatma” ilkesine uyarak, doğru bilgiyi halkla paylaşılmasını sağladı ve böylece şirketin saygınlığını arttırdı. Bu modelde, gereklere az olsa da araştırmaya yer verilmesine rağmen kamuoyundan geri dönüşlere pek yer verilmemesi tek yönlü bir iletişim sürecine sahip olmasına dayanmaktadır. Genellikle kamu kurum ve kuruluşları ile özel şirketlerde kamuoyu bilgilendirme modeli kullanılmaktadır. Ayrıca gelişen iletişim teknolojileri arasında yer alan internet araçlarıyla birlikte bu modelin günümüzde etkin bir şekilde uygulama bulduğu söyleyebilir (Geçikli, 2013: 29-30).

İki Yönlü Asimetrik Model: Bu modele göre halkla ilişkiler uygulayıcıları kamuoyundan bilgi almaya çalıştığı gibi aynı zamanda kamuoyunu bilgilendirmektedirler. Ancak bu iki yönlü bilgi akışı örgütün hedef kitlesi üzerinde istediği tutum ve davranışları geliştirerek ikna etmeye yöneliktir. Bu modelde iletişim çift yönlü olmasına rağmen hedef kitleden gelen bilgilerin değerlendirilmediği asimetrik amaç söz konusudur. Bu iletişim süreci tamamen göndericinin yani örgütün lehinedir. Burada göndericinin niyeti, karşılıklı bilgi alışverişinden avantaj elde etmektir. Bu modelle birlikte halkla ilişkiler uygulayıcılarında “geribildirim” kavramı işlevsellik kazanmıştır. Halkla ilişkilerdeki asimetrik model “bir kurumun istediğini, kendi davranışlarını değiştirmeden ya da ödün vermeden elde etmesi” şeklinde tanımlanabilir. Bu hedef kitlenin bir şekilde ikna edilmesi amacına yöneliktir. Bu

amaç doğrultusunda, örgüt halktan alınan geribildirim kulak asmadan kendi amaçlarına ulaşmaya çalışır. Buna en çarpıcı örnek, I. Dünya Savaşında ABD hükümeti adına yapılan halkla ilişkiler faaliyetidir. Bu modelin en önemli temsilcisi olan Edward Bernays, savaş komitesinin başında etkili propaganda faaliyeti yürütmüştür. Bernays bu faaliyetler sonucunda yarattığı güçlü etkiyi şöyle açıklar: “Zihinsel ve duygusal bombardımanla Amerikalılarda heyecan uyandırdık. Reklamlar, haberler, gönüllü konuşmacılar, posterler, okullar ve tiyatrolar aracılığıyla mesajımızı dört yandan ilettik. Savaşın amaçları ve savaş idealizmi sürekli halka duyuruldu” (Geçikli, 2013: 30-31). Bu örneği daha anlaşılır kılmak için Grunig ve Hunt’ın belirlediği asimetrik halkla ilişkiler modelinin temel özelliklerine başvurulabilir:

Dahili oryantasyon: Kurumun üyeleri, kurumlarının perspektifinden dışarıyı gözlemlerler, dolayısıyla dışarıdaki kişilerin bakış açısıyla bakmaz ve algılamazlar.

Sistem kapalıdır: Şöyle ki, bilgiler ağırlıklı olarak kurumdan dışarıya doğru yönelmiştir, içeriye akmazlar.

Etkililik: Etkililik ve düşük maliyetler, yeniliklerden ve gelişmelerden daha önemli görülmektedir.

Seçkinlik: Kurum yönetiminin her konuda bilgi sahibi olduğu ve en iyisini bildiği varsayılmaktadır; Kamuoyundan daha fazla bilgiye sahip olduğuna inanılmaktadır.

Tutuculuk: Değişikliğe karşı bir direnç oluşturulmakta ve örgüt yapısı dışından gelebilecek muhtemel değişikliklere karşı korunmaktadır. Değişime yönelik başlı yıkıcılık olarak algılanmaktadır.

Gelenek: Kurum geleneğine bağlı kalınmakta ve kurum kültürünün devamı için temel olduğu varsayılmaktadır.

Otoritenin merkezileştirilmesi: Güç üst düzey yöneticilerinin ellerinde yoğunlaşmış olmalıdır. Kurumda katı bir hiyerarşik yapı yani çalışanların düşük bir özerkliği olmalıdır. (Geçikli, 2013: 32).

İki Yönlü Simetrik Model (1960’lar sonu, 70’ler): Modern ve çağdaş bir halkla ilişkiler modelin temel amaç, bir kurumun yöneticileri ile hedef kitlesi arasındaki karşılıklı fikir alış-verişini gerçekleştirmektir. Her iki taraf da birbirlerini etkileme ve yönlendirme olanağına sahiptir. Böylece iki taraf da tutum ve davranışlarında gerekli değişiklikleri yapar. Halkla ilişkiler sürecindeki taraflar, iki yönlü iletişim aşamasında gelen mesajlar doğrultusunda plan, program ve stratejilerini yeniden düzenlerler. Bu süreçte geribildirim etkin bir şekilde kullanılır. Bernays bu modelin de uygulayıcısıdır (Geçikli, 2013: 32).

Halkla ilişkilerin ilk gelişme dönemlerinde kamuoyu bilgilendirme modeli daha çok uygulanmıştır. Zamanla gelişmelere paralel olarak diğer simetrik modeller de kullanılmaya başlamıştır. Bazı eleştirmenler, iki yönlü simetrik modelin az uygulandığını, bu modelin halkla ilişkilerde bir ideal olduğunu savunurlar. Deneysel gözlemler de bunu destekler. Zira kurumlar görünümüne yaptığı katkıdan başka bir avantajı olmadığını düşündükleri hedef kitleleriyle karşılıklı fikir alışverişini pek benimsemedikleri ileri sürülür. Ancak her geçen gün stratejik halkla ilişkiler ihtiyacının ortaya çıkmaya çalışması, halkın anlaşılması ve halkın gelecekteki davranış ve tutumlarını tahmin edilmesi gibi ihtiyaçların belirmesi iki yönlü simetrik modeli daha da önemli hale getirmektedir. Günümüzde halkla ilişkiler

uygulamalarının çoğunda rastlanan bu önem, kurumların halkın istekleri doğrultusunda değişmeye eğilimli olduklarını göstermektedir. Buna en iyi gösterge olarak, halkın fikir ve tutumlarını öğrenmek amacıyla pazar araştırmalarının hızla artmasıdır. Zira, Grunig'in (1992) de "mükemmel halkla ilişkiler" dediği en etkili halkla ilişkiler uygulamaları ancak iki yönlü simetrik modelle gerçekleştirilebilir (Geçikli, 2013: 33). Bu modelin günümüzde daha yaygın olarak kullanılmasının temel nedeni kurum ile halk arasındaki bir "yönetim" paylaşımının ihtiyacının olmasıdır.

Çağdaş toplumlardaki yönetimin karmaşıklaşmasıyla birlikte önem kazanan halka ilişkiler, en kapsamlı anlamda taraflar arasındaki iletişimin etkin ve verimli olabilmesi için bir yönetsel araç olarak değerlendirilmektedir. Bu açıdan halkla ilişkilerin yönetimin bir işlevi olarak kabul edilmekte olduğu vurgulanmalıdır. Yani, nerede bir yönetim varsa orada bir halkla ilişkiler etkinliği olduğu söylenebilir. Yönetimin bir kararının ya da projesinin benimsenmesi için bir gerekli politikalar halka ilişkiler aracılığıyla gerçekleştirilir. Bu süreçte, projenin duyurulması, kamuoyunun projeye olan ilginin oluşturulması ve projenin gerçekleşme aşamalarında hedef kitlenin bilgilendirilmesi ve geri bildirimlerin alınması halka ilişkilerin önemli rolleri vardır (Tortop, 1993: 18). Burada halkla ilişkiler ile yönetim arasındaki önemli olan ilişki bir örgüt (ya da kurum) ile halk arasındaki iletişimin sağlanması süreci olarak değerlendirilmektedir.

Herhangi bir kurumun ya da örgütün yönetimin en önemli görevi halk desteğini almaktır. Bu nedenle bütün yönetimler halkla ilişkiler faaliyetlerine başvurur (Ergun ve Polatoğlu, 1992: 248). Yönetsel bir işlevi olan halkla ilişkiler, kurumsal ve örgütsel amaçlar doğrultusunda kamuoyunu izleme, ölçme ve tepkileri almaya yönelik bir faaliyettir. Halkla ilişkilerin en önemli işlevi, yönetimin kamuoyu hakkında bilgilendirilmesidir. Diğer bir deyişle halktan alınan bilgiye göre yönetimin uyarılmasıdır. Bu uyarıyı alan yönetimin hedef kitleleri etkilemek için planlanmış bir iletişim tekniği kullanmasını sağlar. Böylece yönetim halkla ilişkiler aracılığıyla eylemlerini istedik seviyeye getirir. Bu açıdan halka ilişkiler bir tür iletişimidir. Kurum ile kitle arasındaki karşılıklı etkileşime dayalı, iki yönlü sistematik olarak sürdürülen bir iletişimdir (Varol, 1994: 15). Başka bir deyişle halkla ilişkiler, yönetimin halka açılması ve ondan gelen geri bildirimlerle davranışlarını istedik yönde değiştirmesi sürecidir. Bu yönüyle halkla ilişkiler, kurum ile kitle arasında mesajların aktarıldığı bir kanaldır (Kazancı, 1995: 66).

Bu değerlendirme açısından halkla ilişkileri, "bir örgütle o örgütü ilgilendiren kamular arasındaki iletişiminin yönetimi" olarak tanımlayan J. Grunig'in simetrik modeli, halkla ilişkileri açısından daha dengeli kabul edilmektedir. Bu modele göre, halkla ilişkiler, "bir

kültürü örgütün içine taşıyabilecek ya da katılımcı bir örgütün kültürünü dışarıdaki daha geniş topluma aktarabilecek olan” işleve sahiptir. Bu da “mükemmel halkla ilişkiler” olarak adlandırılmaktadır. Mükemmel bir örgütte, örgüt ile kamu arasındaki çift yönlü ve dengeli olan simetrik bir iletişim sürdürülür. İşte bu çift yönlü simetrik model halkla ilişkilerde, hedef kitlenin görüşleri önemsenerek karar süreçlerine etkisi olduğunu gösterilir ve böylece onlara değer verildiği gösterilmiş olur. Bu da çağdaş anlamda bir “yönetişim” anlayışını oluşturur. Diğer yandan, mal ve hizmet sunulan hedef kitlelerin görüşlerinin dikkate alınmadığı tek yönlü iletişim modelinin hakim olduğu “hükmetme” kavramı çerçevesinde gelişen “yönetme” anlayışında, taraflar arasında görüş alış verişi sağlıklı bir biçimde yapılmaz. Çift yönlü iletişimin hakim olduğu simetrik modelde ise, paydaşlar arasında eleştiri, öneri ve katkı söz konusudur. Bu da halkla ilişkiler sürecini “birlikte yönetmek” şeklinde oluşmasını sağlar. bu modelde, taraflar arasındaki karşılık güvene dayalı ilişkiler temelinde geliştirilen “yönetişim” kavramı çerçevesinde sürdürülmektedir (Yılmaz, 2012: 41-42).

İngilizcedeki “good governance” teriminin karşılığı olarak, ilk kez 1996 İstanbul Habitat II Konferans ile Türkçeye kazandırılan “yönetişim” kavramı, bir tarafın diğer tarafı yönettiği tek taraflı bir hükmetme ilişkisinden farklı olarak karşılıklı etkileşimlerin öne çıktığı karşılıklı bir yönetim ilişkisini ifade eder (Tokgöz, 2008: 7). Yönetişim, örgüt ile kamu arasındaki karşılıklı yükümlülüklerinin yerine getirilmesi bakımından önemli bir avantaj sunar. Bu bağlamda yönetişim, özellikle kamu yönetiminde çok daha önemli bir etkiye sahiptir. Kamu ile vatandaş arasındaki etkileşime dayanan “birlikte yönetme” anlayışının temelini oluşturur. Böylece kamu yönetiminde vatandaş daha etkin bir şekilde yer alır. Vatandaş kamu yönetimine katılarak, kararların alınmasında kamu yararının oluşmasında etkin bir rol oynar. Böylece demokratik yönetim anlayışı da uygulanmış olur (Tokgöz, 2008: 18).

Türkiye’de kamu yönetimlerindeki halka ilişkilerin gelişiminde üç belirleyici değişim vardır. Bunlardan birisi, 1950’li yılların ikinci yarısından sonra yerleşmeye başlayan yeni kamu yönetimi anlayışıdır. İkincisi ise, vatandaşa daha geniş bir örgütlenme ve katılma olanağı sağlayan 1961 Anayasasının uygulamaya geçmesidir. Üçüncü önemli değişim ise, 1960 Askeri ihtilali sonrası yaygınlık kazanan ve kamu yönetiminin anahtar kavramlarından birisi haline gelen “planlı kalkınma” fikridir. Zaten Türkiye’deki kamu yönetimindeki ilk halkla ilişkiler farkındalığı da 1960’larda görülmeye başlar (Yamanoğlu, Hızal ve Özdemir, 2013: 98).

Kamu yönetimindeki halka ilişkilerin uygulama tarihinde ilk en önemli çalışma olarak kabul *Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP) Raporu*’yla, “İdari Usuller”

başlığı altında; kamu yönetiminde halkla ilişkilerin uygulanmasına ilişkin tavsiyeler yer almaktadır. Bu tavsiye kısa şöyle özetlenebilir: “Devlet kuruluşlarının her kademesindeki çalışmalarında ve kararların alınmasında halkla yakın temas sağlamak zorunludur. Nitekim gelişmiş memleketlerdeki idareler, bu temaslar bakımından çeşitli mekanizmalar ortaya koymuş durumdadır. Bunların başında, fertleri ve ilgili kuruluşları karardan önce dinlemek, onların istek ve mütalaalarını almak ve değerlendirmek için bulunan usuller gelmektedir. Türk idaresinde de, çeşitli kademelerde, her kurumun bünyesine uygun olarak, halkla temas ve dinleme usulleri kurmak gerekmektedir.” Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi, *MEHTAP Raporu*’yla birlikte, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında halkla ilişkilerin geliştirilmesi ve bu konuda yeni idari yapılanmalara gidilmesi yönünde bir irade ortaya çıkmıştır. Yine bu kapsamda, Arif Payaslıoğlu’nun *İdareyi ve İdari Metotları Yeniden Düzenleme Komisyonu* çalışmaları çerçevesinde yaptığı araştırmanın 1966 tarihli raporunda; “Taşra Teşkilatının Halka Münasebetleri” başlığı alıntıda yerel yönetimlerin halkla ilişkileri irdelenmiştir. Bu rapora göre, halkın büyük çoğunluğunun kamu idaresinin taşra teşkilatı ile ilişkisinin olması nedeniyle, kamu hizmetindeki halkla ilişkiler çalışmaları konusunda taşra teşkilatına önemli görevlerin düştüğü ifade edilmektedir (Yamanoğlu, Hızal ve Özdemir, 2013: 117-119).

Payaslıoğlu raporunda, halkın dileklerini idareye duyurmak için 19161 Anayasasının getirdiği dilekçe hakkının önemline gönderme yapar. Ancak, halkın idareye dilek ve şikayet bildiriminde bulunabileceği bir altyapının olması gerektiğini de vurgular. Zira rapora göre, dileklerin ve şikayetlerin idareye duyurulmasında yaşanan başlıca sorunlar haberleşme ve ulaşım araçlarıyla ilgilidir. Halkın idare ile temasında gerekli kolaylıkların gösterilmesine ilişkin düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Payaslıoğlu’nun hazırladığı raporun halkla ilişkilere dair son başlığı olan “Halkın teşkilat çalışmalarına katılmasını” irdeleyen bölümde, halkın yönetime katılımıyla ilgili çeşitli şöyle tavsiyeler dikkat çeker: “Halk danışma mahiyetinde görüşlerini idareye sunabilir, idarenin kararlarına kısmen iştirak edebilir. Mahalli idarelerde olduğu gibi doğrudan doğruya kendi karar organları vasıtasıyla bir kısım kamu hizmetlerini yürütebilir ve nihayet idarece yürütülen ya da teşvik edilen çalışmalara fiilen katılabilir.” Bu son ifadelerden hareketle, bu rapordaki halkla ilişkiler anlayışının *MEHTAP Raporu*’dan daha farklı olduğu; bu raporda idarenin vatandaşlarla ilişkilerine daha fazla vurgu yapıldığı söylenebilir. Bu bağlamda yerel yönetimlerdeki halka ilişkileri düşünüldüğünde, önceliğin vatandaşlara verilmesi önemli bir gelişmedir (Yamanoğlu, Hızal ve Özdemir, 2013: 120-121). Bu gelişmelerin sonunda 2000’li yıllarda, uluslar arası düzeydeki halkla ilişkiler anlayışlarındaki yeni yaklaşım ve modellerin etkisi

görülmeye başlar. Bu etkiler kendini çift yönlü modellerin daha ön planda olmasıyla kendini gösterir.

Kamu kurumlarında, çift yönlü modellerin en bildik uygulaması olan yönetim bağlamında *mükemmel halkla ilişkiler* yaklaşımlarının gelişmesiyle, halkın, kamu yönetimine katılımını öne çıkardığı; sorumluluk, eşitlik, verimlilik, şeffaflık ve yerindelik gibi önemli kamu hizmeti ölçülerinin gerçekleşmesi için bir fırsat oluşmakta olduğu söylenebilir. Bu da halkla ilişkiler aracılığıyla gerçekleştirilecek “mükemmel yönetim” olarak nitelendirilebilir (Yılmaz, 2012: 44). Bu bağlamda gerçekleştirile projelere, 2002 yılında başbakanlığın faaliyetlerini halka anlatmak ve geri dönüşleri almak, değerlendirmek amacıyla kurulmuştur. Burada, ilgili kamu hizmetlerine ilişkin halkın dilek ve şikayetleri bir web sitesi üzerinden alınmış; böylece, yönetim bağlamında kamu sektöründeki ilk önemli proje olarak hayata geçmiştir. Ancak bununla beraber, Türkiye, hali hazırda geleneksel yönetim anlayışından yönetim anlayışına geçiş sürecini henüz yaşamakta olup, bu konuyla ilgili yasal düzenlemeler ve projelerin yaygınlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda yapılan projeler, etkin, saydam ve vatandaşın memnuniyetine yönelik kamu hizmeti anlayışını geliştirecek projelere bir yönelimin olduğu görülmektedir (Yılmaz, 2012: 46). Halkla ilişkiler uygulamalarının yerel yönetimler düzeylerinde çeşitlenmesi bu gelişmelerden sonra hız arttığı söylenebilir. Özellikle bilgisayar ve internet teknolojilerinin artmasıyla yeni halkla ilişkiler projeleri belediyelerde hayata geçirildiği bilinmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNTİMLER, HALKLA İLİŞKİLER VE SİYASAL İLETİŞİM

2.1. Türkiye’de Siyasal Sistemin Aktörleri ve Siyasal İletişim

Türkiye’nin siyasal rejimi cumhuriyettir. Cumhuriyet, meşruiyeti halka dayalı bir yönetim biçimidir. Türkiye’nin cumhuriyet rejimi, demokratik yönetim biçimiyle idare edilir. 1982 Türkiye Cumhuriyet Anayasası’nın “Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir” şeklindeki birinci maddesinde Türkiye’nin siyasal rejimini tanımlarken; ikinci maddede ise “*demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir*” tanımı yapılır. Türkiye’nin siyasal sistemi kısaca, rejiminin cumhuriyet, yönetim biçiminin ise demokratik olduğu şeklinde tanımlanır. Türkiye’nin siyasal sisteminin demokratik cumhuriyet olmasının yanında, demokratik sistemler içinden de parlamenter sistemle yönetilmektedir.

Parlamenter sistemin temelinde olan “parlamento” kavram önemlidir. Schmitt’e göre, parlamento doğası itibariyle bir argüman ile buna karşı ileri sürülen argümanın kamusal alanda müzakere edilmesidir. Ancak her parlamento bulunan siyasal sistem parlamenter rejim olarak kabul edilmez. Örneğin parlamentosu olan başkanlık ve yarı başkanlık sistemleri de vardır. Burada, parlamentonun içinden çıkan bir hükümet varsa parlamenter sistemden söz edilebilir (Schmitt, 2010: 51-53). Bu anlamda parlamenter sistemde hükümetin yapısal nitelikleri önem kazanmaktadır.

Parlamenter hükümet sistemi İngiltere de doğmuş bir sistemdir. İngiliz Parlamentosu için “diğer bütün parlamentoların anasıdır” ifadesi kullanılmıştır. Magna Carta’yla birlikte kurulan ilk parlamento bu sistemin ilk örneğini oluşturur. Parlamenter sistemin ortaya çıkması, krala ait yasama yetkisinin seçimle oluşan bir parlamentoya geçmesi, yani yasama ve yürütme kuvvetlerinin ayrılması şeklinde olmuştur (Çam, 1999: 537-539). Parlamenter sistem, modern çağdaki ulus devletlerin hükümet etme, yani yönetme şeklidir. Buna göre, parlamenter hükümet sistemi, yasama ve yürütme organlarının ayrılığına dayanır. Bu tür bir demokratik devletin “yasama” ve “yürütme” olarak adlandırılan en önemli iki kurumunu barındırır. İlki yürütmeyi icra edenin uyacağı yasaları çıkarır. Yürütme, parlamento içinden çıkan kabine tarafından gerçekleştirilir. Özet şekilde çizilen bu çerçevede parlamenter sistemin tanımı şöyle yapılabilir: “yumuşak kuvvetler ayrılığına dayanan, yasama ve yürütme güçlerinin yani meclis ve hükümetin karşılıklı olarak birbirlerini denetledikleri ve birbiri üzerine etkili oldukları bir yönetim biçimidir” (Göze, 2000: 441). Aynı zamanda “parlamenter hükümet” ya da “kabine hükümeti” gibi isimler de verilen bu sistem, “yürütme iktidarının, yasama iktidarından kaynaklandığı ve ona karşı sorumlu olduğu anayasal demokrasi tipi”

(Lijphart, 1984: 44) şeklinde de tanımlanabilir. Bir başka şekilde ifadeyle, parlamenter sistem, “terminolojik olarak yasama ve yürütme güçlerinin birleşmesi, yumuşak ve dengeli bir şekilde ayrılmasıyla oluşan rejim” (Özbudun, 1989: 239) olarak tanımlanabilir.

Sartori’ye (1997: 137) göre, parlamenter sistemlerde hükümetler, parlamentonda oylanarak kabul edilir ya da görevine son verilir. Bu parlamenter sistemde, yasama ve yürütme organları arasında yumuşak kuvvetler ayrılığı olduğu söylenebilir. Yani, bu sistemde kuvvetler arasında katı bir ayırım yoktur, bu organlar birbirinden bağımsız olmakla birlikte birbiriye işbirliği içinde çalışır. Yasama yürütmenin uygulayacağı yasaları yapar, yürütme de bu yasalara göre hükümet eder. Ancak burada “hükümet etme” kavramı farklı bir kavramı gündeme getirmektedir: yürütme organı. Parlamenter sistemlerde yürütme organı “iki-başlı” olarak tanımlanır. Bir taraftan yürütmeyi icra eden “devlet başkanı” (yani Türkiye’de Cumhurbaşkanı) olabilirken, diğer tarafta “hükümet” ya da “bakanlar kurulu” olabilir. Hükümet parlâmentonun içinden çıkar ve onun güvenine dayanır. Parlamento tarafından güvenoyu alamayan hükümet düşer. Bunun yanında hükümet de parlamentoyu feshedebilir. Yani, bu iki kurumun da birbirine karşı sorumlu ve dengeli bir yapısı vardır. Ancak yürütmeye başkanlık edebilecek, bakanlar kurulunu toplayabilecek yetkileri olan cumhurbaşkanının bu kurumlara karşı bir sorumluluğu yoktur (Erdoğan, 2004: 19-21).

Genellikle parlamenter sistemlerin iki yapıda olduğu görüşü kabul edilir. Bu görüşün temel savı, yasama ile yürütme arasındaki dengenin sağlanabilmesi için birbirleriyle yapmış oldukları işbirliği sonucu, bir güç ikiliğine neden olmaktadır. Buna göre, yasama organı yürütme organını kontrol eder; yürütme organı da yasamayı feshedebilir. Bu da, kuvvetin tek bir elde toplanmaması demektir. Bu da, parlamenter sistemin en önemli özelliğinden biridir. Bu özelliği, parlamenter sistemin “ikili” bir yapıda olması demektir (Erdoğan, 1993: 28-29). Elbette parlamenter sistem demokratik yönetim biçimi altındaki parlamento içinde işler. Bu da bu sistemin temel amacını ortaya koyar: halkın kendi kendini yönetebilmesi, yani demokratik biçimde yönetebilmesidir. Bu sistemin demokratik oluşunun en temel özelliği yöneten ve yönetilen arasındaki ilişkidir: “Demokrasi halkın hem yöneten, hem de yönetilen durumunda olduğu bir yönetim biçimidir” (Göze, 2000: 180).

Halkın kendini yönetebilmesi için parlamenter sistemlerde temsili demokrasi uygulamasıyla mümkündür. Buradaki “temsili demokrasi” ifadesi, doğrudan demokrasi ile arasındaki farklı belirtmek için kullanılmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi demokrasi, “halkın kendi kendini yönetimi” olması nedeniyle, doğrudan demokraside halk yasa yapma amacıyla doğrudan karar almak için toplanırlardır. Bu doğrudan demokraside, halk kendi kendini araya başka kimseyi sokmadan yönetir. Diğer bir deyişle kendi yasalarını kendi yapar.

Bu tipteki demokrasi ilk olarak küçük topluluklardan oluşan eski Yunan site devlerinde uygulanmıştır. Ancak daha büyük topluluklarda halkın karar almak ve yasa yapmak için biraya gelmesi çok zordur. Bu nedenle, bu güçlüğü aşmak için temsili demokrasi uygulanmıştır. Bu tip demokraside, halkın kendi kendini yönetmek için kendini temsil edecek temsilciler seçilir. Bu temsilciler, halkın yapacağı siyasal işleri vekaleten yapar. Milletvekili de denilen bu temsilciler kendilerini seçenlerin isteklerine uymak zorundadır (Çam, 1999: 399-400). Bu görüşü ayrıntılı bir şekilde ele alan Duverger'e göre, her zaman bir araya gelmesi zor ve neredeyse imkansız olan yurttaşların yönetime kişisel olarak katılmak yerine, kendilerini temsil edecek kişileri seçerek meclise kendi adlarına yönetmesi için göndermeleriyle temsili demokrasi doğmuştur. Duverger bunu şöyle ifade eder:

XVIII.yüzyılda, önce Amerikan sonra Fransız devrimleri, İngiliz geleneğinin çabalarını sürdürerek büyük ülkelere uygulanabilecek yeni bir demokrasi biçimi yarattılar. Mademki yurttaşların tümü yönetime kişisel olarak katılamıyorlardı, o halde aralarından temsilciler seçerek Ulusal Meclis'e göndereceklerdi. İşte **temsili demokrasi** adın buradan gelir. Bundan böyle demokratik rejim, yönetenlerin yönetilenler tarafından seçilmesi olarak tanımlanır. Bir yerde özgür seçimler yapılıyorsa, orada demokrasi var demektir. Ortaya çıkışından bu yana, temsili demokrasi sistemi iki temel değişiklik geçirdi: genel oyun kabulü ve örgütlenmiş siyasal partilerin doğuşu (Duverger, 1986: 17).

Görüldüğü gibi parlamenter sistemin diğer önemli özelliği siyasal partileri doğurmuş olmasıdır. Diğer bir deyişle parlamenter demokratik sistem siyasal partilerle mümkündür. Bu durumda siyasal partilerin demokratik cumhuriyet gibi bir siyasal sistemdeki yeri önemlidir. Zira parlamento içinde hem hükümet (kabine) temsilcileri hem de muhalefet temsilcileri siyasal partilerden oluşur. Bu durumda siyasal partiler hem yasama hem de yürütme kurumlarının temelini oluşturur. Sadece cumhurbaşkanı partisiz olarak yürütmenin başı olma görevi vardır.

Özetlenirse, parlamenter demokratik sistemlerde yasama kurumu olarak meclis; yürütme kurumu olarak da bakanlar ve başbakanıdan oluşan hükümet ve devletin başkanı olarak da cumhurbaşkanı tarafından oluştur. Bu yapısal özelliği bakımından bu sistemde çift-başlılık söz konusudur. Ancak güçlü anayasal yetkileri olan cumhurbaşkanı tarafsız ve sembolik devlet başkanı olması gerektiği kabul edilmektedir. Ancak esas olarak tarafsız ve sembolik bir devlet başkanı olan cumhurbaşkanının siyasal sorumluluğu yoktur. Bu durumda parlamenter sistemde yasama ve yürütme olmak üzere iki temel kurum altında üç temel siyasal aktör sayılabilir: cumhurbaşkanı, siyasal partiler ve hükümet. Ancak parlamenter demokratik sistemlerde merkezi yönetim dışında bir de yerel yönetimler vardır. Genellikle yerel yönetimde de, parlamenter sistemin merkezi yönetiminde temel aktör olan siyasal partiler temel rol oynar. Bu durumda parlamenter demokratik siyasal sistemde yönetenler

bakımından dört temel siyasi aktör olduğu söylenebilir: cumhurbaşkanı, siyasi partiler, hükümet ve yerel yönetimler.

Siyasal yönetimlerdeki görevleri bakımından siyasal iletişimde bulunanlar, siyasal iletişim aktörleri olarak tanımlanabilir. Bu aktörler, ait oldukları kurumların ve örgütlerin ilkeleri ve amaçları doğrultusunda siyasal iletişimde bulunan siyasi kimliği olan kişiler, örgüt liderleri, önderleri, yöneticileridir (Aziz, 2014: 19). Şimdi bu dört siyasal aktörlerin görev ve yetki alanlarını tanımlayarak misyonlarının çerçevesi çizilecektir. Buradan hareketle de bu aktörlerin siyasal iletişim açısından bir değerlendirmesi yapılacaktır. Bu bağlamda Türkiye'nin dört temel siyasal aktörlerinin siyasal iletişim açısından rolleri ele alınacaktır.

2.1.1. Cumhurbaşkanı

Günümüzdeki Türkiye'de, cumhurbaşkanının görev ve yetkileri 1982 Anayasası tarafından düzenlenmiştir. Yukarıda da söz edildiği gibi, bu anayasanın kurmuş olduğu parlamenter siyasal sistem çift-başlı ya da düalist yapıdadır. Türkiye'nin siyasal sistemi bakanlar kurulu ile cumhurbaşkanı üzerine inşa edilir.

Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri Anayasa'nın 104. maddesinin² ilk fıkrasındaki "Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Bu sıfatla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir" şeklindeki ifadeye göre; "devletin başı" olan cumhurbaşkanı, anayasansın uygulanmasında milleti ve devleti temsil eder, devletin kurumlarının ve organlarının düzenli çalışmasını sağlar (Gözler, 2013: 210).

Anayasa'nın 104. maddesinin ikinci fıkrasında cumhurbaşkanının görev ve yetkileri yasama³, yürütme⁴ ve yargı⁵ olmak üzere üç ana gruba ayrılır. Görüldüğü gibi

² <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm> (erişim tarihi: 01.05.2018).

³ Cumhurbaşkanının yasama ile ilgili görev ve yetkileri: "Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapmak, Türkiye Büyük Millet Meclisini gerektiğinde toplantıya çağırarak, Kanunları yayımlamak, Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri göndermek, Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunmak, Kanunların, kanun hükmündeki kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar vermek"tir. (Madde 104)

⁴ Cumhurbaşkanının yürütme ile ilgili görev ve yetkileri: "Başbakanı atamak ve istifasını kabul etmek, Başbakanın teklifi üzerine bakanları atamak ve görevlerine son vermek, Gerekli gördüğü hallerde Bakanlar Kuruluna başkanlık etmek veya Bakanlar Kurulunu başkanlığı altında toplantıya çağırarak, Yabancı devletlere Türk Devletinin temsilcilerini göndermek, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul etmek, Milletlerarası andlaşmaları onaylamak ve yayımlamak, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil etmek, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermek, Genelkurmay Başkanını atamak, Millî Güvenlik Kurulunu toplantıya çağırarak, Millî Güvenlik Kuruluna Başkanlık etmek, Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu kararıyla sıkıyönetim veya olağanüstü hal ilân etmek ve kanun hükmünde kararname çıkarmak, Kararnameleri imzalamak, Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile belirli kişilerin cezalarını hafifletmek veya kaldırmak, Devlet Denetleme Kurulunun üyelerini ve Başkanını

cumhurbaşkanının bu görev ve yetkilerinin genişliğinin yanı sıra sorumluluğu da bir o kadar dar çerçevede olduğu genel kabul edilen bir görüştür. Elbette cumhurbaşkanı tamamen sorumsuz değildir. Cumhurbaşkanı, “Cumhurbaşkanı, vatana ihanetten dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte birinin teklifi üzerine, üye tamsayısının en az dörtte üçünün vereceği kararla suçlandırılır”⁶ şeklindeki Anayasanın 105.maddesi gereğince “vatana ihanet” bağlamında sorumlu tutulmuştur. Anayasa’nın “Cumhurbaşkanının, Anayasa ve diğer kanunlarda Başbakan ve ilgili bakanın imzalarına gerek olmaksızın tek başına yapabileceği belirtilen işlemleri dışındaki bütün kararları, Başbakan ve ilgili bakanlarca imzalanır; bu kararlardan Başbakan ve ilgili bakan sorumludur” şeklindeki 105. Maddesi cumhurbaşkanının yetkilerini parlamenter sistemdeki hükümet aktörlerinin lehine kısıtladığı söylenebilir. Bu husus, cumhurbaşkanının başbakanın ve bakanların onayı olmadan tek başına yapabileceklerinin sınırlı olması nedeniyle parlamenter sisteme uygun olduğunu gösterir (Gözler, 2013: 213).

Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri üzerine yapılan bu yorumlara karşı eleştiriler de yöneltilir. Örneğin, cumhurbaşkanının tek başına kullandığı yetkileri karşılığında bir sorumluluğunun olmaması temel eleştiri konusudur. 1982 Anayasası’na göre cumhurbaşkanı, parlamenter sistemdeki bir devlet başkanı olarak geniş yetkilerle donatılmıştır (Erdoğan, 1993: 23). Bunun böyle olmasının temel gerekçesini Türkiye’deki parlamenter sistemin aksayan yanlarına dayandırılır. Bu aksama da parlamentodaki yürütme organı ile cumhurbaşkanı arasındaki yetki paylaşımı ve ideolojik uyumsuzluğun sistemi çıkmaza sokmasıdır.

Türkiye’deki parlamenter sisteminde cumhurbaşkanını hem yürütmenin başı hem de ideolojik olarak yürütmenin bir parçası olmaması nedeniyle uyumsuz bir hükümet etme sistemi olduğu yönündeki eleştiriler söz konusudur. Buna göre, genel olarak parlamenter sistemlerde devletin başının icra yetkisi yerine hakem rolünün olması gerektiği yönünde karşı çıkışlar söz konusudur (Parla, 2002: 222).

Özetle söylenirse, parlamenter sistemlerdeki cumhurbaşkanının ya da devlet başkanının işlevleri konusunda bir görüş birliği mevcut değildir. Bir görüşü göre, cumhurbaşkanının devleti temsil açısından sembolik bir görevi vardır. Bu görüştekiler, cumhurbaşkanının hakem rolünün olduğu fikrine karşı çıkarlar. Onlara göre, sistemdeki siyasal

atamak, Devlet Denetleme Kuruluna inceleme, araştırma ve denetleme yaptırtmak, Yükseköğretim Kurulu üyelerini seçmek, Üniversite rektörlerini seçmek”tir. (Madde 104).

⁵ Cumhurbaşkanının yargı ilgili görev ve yetkileri: “Anayasa Mahkemesi üyelerini, Danıştay üyelerinin dörtte birini, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekilini, Askerî Yargıtay üyelerini, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerini seçmek.” (Madde 104).

⁶ <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm> (erişim tarihi: 01.05.2018).

sorunlar siyasal partiler aracılığıyla çözülür. Diğer görüş ise, cumhurbaşkanının güçlü yetkilerle donatılması gerektiğini savunur. Cumhuriyet rejimlerindeki parlamenter sistemlerde hakem rolüne sahip cumhurbaşkanının asli görevi, hakem ya da ara bulucu rolü ağır basmaktadır. Bu da onun yansız yani partisiz cumhurbaşkanı olmasını zorunlu kılmaktadır. Cumhurbaşkanı, kriz anlarında önemli bir rol oynar. Bununla beraber o icranın başıdır. Sistemdeki yürütme faaliyeti onun belirlediği başbakan ve bakanlar kurulu aracılığıyla yapılır (Turhan, 2005: 121-123).

Cumhurbaşkanının yürütme organındaki görevi Türkiye için önemlidir. Bir bakıma “devletin başı” olarak görülen cumhurbaşkanının, devletin ve ulusun menfaatleri doğrultusunda bir politik yaklaşıma sahip olduğu söylenebilir. Türkiye’nin siyasal sisteminin başı olarak cumhurbaşkanının siyasal iletişimde de önemli bir rolü vardır. Daha doğrusu cumhurbaşkanı Türkiye’deki siyasal iletişimin baş aktörüdür. Zira, Aziz’e göre bir ülkede siyasal iletişimde bulunan en üst makam, o ülkenin en üst yöneticisi, yani, devlet başkanı ya da cumhurbaşkanıdır. Cumhurbaşkanı en yüksek yönetici olarak, halka verdiği mesajlarda, ülkenin bütünlüğü ve devamı gibi konulara ağırlık verecektir (2014: 19). Sonuç olarak denilebilir ki, Türkiye’deki cumhurbaşkanları çok nadir olanları hariç daima topluma ve halka yönelik güçlü ve gündem oluşturunca mesajlar vermiştir. Bu mesajlar da genellikle güncel politikalar örneğinde ülkenin varlığı, bütünlüğü ve siyasal sistemin devamına ilişkin mesajlar olmuştur. Bu bakımdan Türkiye’de cumhurbaşkanı siyasal iletişimin baş aktörüdür.

2.1.2. Bakanlar Kurulu (Hükümet)

Siyasal sistemlerin özelliklerine göre hükümetler, yasama ve yürütme arasındaki ilişki açısından iki farklı şekilde oluşabilir: kuvvetler birliğine ya da kuvvetler ayrılığına dayanan hükümet sistemleri. Kuvvetler birliğine dayalı hükümet sisteminde yasama ve yürütme tek organda birleşmiştir. Bu tür hükümetler parlamenter demokratik hükümet sistemidir. Diğerinde yasama ile yürütme ayrı organlar olarak kalırlar. Bu tür hükümetlerse mutlak monarşi ya da diktatörlük gibi anti-demokratik siyasal sistemlerde oluşur (Turhan, 1993: 21).

Parlamenter demokratik siyasal sistemlerde hükümetler, yasama organını içinden çıkan yürütme organını en önemli aktörüdür. Anayasal olarak “bakanlar kurulu” denilen hükümet, başbakan ve bakanlardan oluşur. Bakanlar kurulu, Anayasanın “Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir” şeklindeki 8. maddesine göre,⁷ yürütme organının cumhurbaşkanından sonraki aktörüdür. Bununla beraber, “Başbakan, Cumhurbaşkanınca,

⁷ <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm> (erişim tarihi: 01.05.2018).

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri arasından atanır. Bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya milletvekili seçilme yeterliğine sahip olanlar arasından Başbakanca seçilir ve Cumhurbaşkanınca atanır; gerektiğinde Başbakanın önerisi üzerine Cumhurbaşkanınca görevlerine son verilir”⁸ şeklindeki Anayasanın 105. Maddesiyle de cumhurbaşkanı ile bakanlar kurulu arasındaki ilişkiler düzenlenir.

Bir ülkeyi yöneten siyasal iktidarlar, siyasal partilerden ortaya çıkar ya da onların devamıdır. Yönetim sistemi demokrasi olan ülkelerde yapılan genel seçimlerde çoğunluğu kazanan tek parti ya da bir çoğunluğun yeterli olmadığı durumlarda partiler bir araya gelerek hükümet kurarlar. Koalisyon adı verilen bu hükümet sistemiyle ülkeyi yönetirler. Hükümetler icraatlarını vatandaşlara anlatmak ve hesap vermek zorundadır. Bu zorunluluğu yerine getirmeyen hükümetler, gelecek seçimlerde seçmenlerinde oy alacakları garanti değildir. İşte bu nedenle hükümetler ister tek başına isterse koalisyon şeklinde olsun, ülkeyi yönetirken siyasal iletişim faaliyetleri yapan önemli siyasal aktörlerdir (Aziz, 2014: 21). Bir siyasal aktör olarak hükümetlerin ve onların meclisteki milletvekillerinin bağlı diğer önemli siyasal aktör siyasal partilerdir.

2.1.3. Siyasal Partiler

Siyasi partiler, kamuoyu⁹ oluşturmada en önemli gruplardan biridir. Siyasal partiler olmaksızın, kamu kanaatleri dağınık ve değişken bir yapıda oldukları düşünülür. Partilerin bu toplumsal istikrarsızlığa neden olacağı düşünülen bu kanaatleri belirli bir amaca yönltilmesini sağladığı ileri sürülür. Bir nevi siyasal partiler kanaatlerini yönlendirmede rehberlik eder. Bu bağlamda bir siyasal sistemdeki bir siyasi partinin en başta gelen işlevlerinden biri, toplumun çıkarını ve isteklerini birleştirerek bir yöne sevk etmektir. Toplumu oluşturan kitlelerin siyasal sistemden beklentilerin karşılanmasında ve isteklerin cevaplandırılmasında siyasi partiler bir aracı rolü oynamaktadırlar. Yani, siyasi partiler, kamu kanaatinin dile getirilmesindeki en önemli kurumsal araçtır. Kanaatlerin oluşumunda

⁸ <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁹ “Kamuoyu” kavramını tanımlamak için, “kamu” (public) ve “oy” (opinion) sözcüklerine başvurmakta yarar var (Bektaş, 2007: 42). Kamu terimiyle ilgili tanımlar üç ana gruba ayrılır: 1) Hükümete ait makamlara sahip olmayan kişilerden oluşan bir kamudur. 2) Bu kamu aynı ulus-devletin tüm vatandaşlarından oluşmaktadır. 3) Bu kamu bu vatandaşların ya tamamına ya da geniş bir bölümünü içine almaktadır Özetle söylenirse, “kamu” sözcüğüyle, belirli bir durum veya bir soruna özgü olarak belirli bir zamanda oluşan grup kastedilir. Kamunun,, bazen az katılımı bazen geniş kalımla oluştuğu söylenebilir. Özellikle vurgulanması gereken nokta, “genel” ve “tek” bir kamunun olmadığıdır. Çeşitli durumlarda ve bağlamlarda çeşitli kamuların oluşması söz konusudur. Yani, her durum kendi kamusunu oluşturur. Türk Dil Kurumu Sözlüğü’ne göre oy terimi iki anlama gelir: 1) “oy” siyasal ya da toplumsal bir süreç içinde kişinin tercihini belirten bir eylemdir; 2) düşünce veya kanaattir. Bu durumda, genel olarak kamuoyu, belirli bir konuyla ilgili kitlenin kanaati olarak tanımlanabilir (Bektaş, 2007: 47-50).

toplumsal ve kültürel kurumların yanında, kitle iletişim araçlarının da rolü oldukça önemli görülür. Özellikle de, kitle iletişim araçlarıyla yapılan propagandalar, kamuoyunun oluşturulmasında en etkili yöntemlerdir. Bu tür propagandalar, genellikle siyasal kurumlar için sıkça başvurulmuş araçlardır. Kendi toplumsal tabanlarını korumak ya da genişletmek için başvurulmuş propagandanın asıl hedefi kendisine oy vermeyen kitleyi etkileyerek onlar üzerinde kanatlar oluşturmaktır. Kamuoyunun oluşmasında etkili olan kitle iletişim araçları, bireylerin siyasal tutum oluşturmada kullanılır. Bireyin kanaatlerini şekillendirmek için kitle iletişim araçlarını izlemesiyle, siyasal sistem ve olaylar hakkında bilgi sahibi olur. Böylece bireyin siyasal yaşama katılması sağlanır. Aynı zamanda kitle iletişim araçları, toplumun başka etki unsurlarını kamuoyu kanaatlerini etkilemede kullanılmasını sağlar. Özetle, kitle iletişim araçlarının kamuoyunun oluşmasında önemli bir işlevi vardır (Bektaş, 2007: 90-93)

Siyasal partiler, siyasal yönetim sistemlerinin olmazsa olmaz kurumlarıdır. Modern anlamdaki yönetim biçimlerinden olan cumhuriyet rejimlerin yönetim biçiminde muhakkak bir “siyasal parti” kavramı vardır. Tek ya da çok partiden oluşan siyasal sistemler birbirinden farklı olmakla birlikte temelde “demokratik” anlamda “seçim” kavramında varlık bulurlar. Bu anlamda siyasal partiler, parlamenter demokratik yönetim sistemlerin hayati kurumlarıdır. Parlamento, yapılan seçimlere giren siyasi parti temsilcilerinden oluşur. Şimdi kısaca siyasal partilerin, parlamenter sistemlerdeki rolünü üzerinde durmakta yarar var. Kışlalı siyasal partileri şöyle tanımlar:

bir program çerçevesinde siyasal kararları etkilemek ve bu amaçlar siyasal iktidarı ele geçirmek üzere örgütlenmiş kuruluşlardır. Yapısal farklılıkları, aynı zamanda toplumsal tabanlarının, dolayısıyla da ideolojilerinin farklılığını yansıtır. Siyasal parti sistemleri ise, rejimlerin gerçek yüzlerinin anlaşılmasında, çok kez anayasalar kadar önem taşır. Siyasal partiler, demokratik olsun olmasın, tüm çağdaş siyasal rejimlerin işleminde çok önemli görevler üstlenirler (Kışlalı, 2007: 261).

Kapani ise, siyasal partileri şöyle tanımlar: iktidara gelmeyi amaçlayan, merkezi ve yerel alanlarda örgütlenen, bir programı ve ideolojisi olan, halkın oy talebinde bulunan; amacı siyasal iktidarı tamamen ya da kısmen ele geçirmeyi amaçlayan siyasal örgütlerdir (Kapani, 2007: 176).

Siyasi partiler, ‘bir program çerçevesinde siyasal kararları etkilemek ve bu amaçla siyasal iktidarı ele geçirmek üzere örgütlenmiş kuruluşlardır’ (Tuncay, 1996: 26). Her siyasal partinin hedefi mutlaka tek başına iktidar olmak ister, ancak bu olmuyorsa başka partilerle koalisyon yaparak iktidarı kısmen ele geçirmek ister. Bu nedenle denilebilir ki, iktidar yarışına giren bir örgüt olarak siyasal partilerin, genel seçimlerde iktidar için yeterli çoğunluğu sağlamak, iktidar yetkilerini kullanarak programında vaat ettiklerini gerçekleştirme

gibi amaçları vardır (Çam, 1999: 416). Burada altı çizilerek belirtilmelidir ki, “siyasal parti” kavramının oturduğu rejim zemininin “cumhuriyet” kavramıdır. Cumhuriyet de, aslında “halk” ve dolayısıyla “yurttaş” kavramlarına dayanır. Zira, “halkın kendi kendisini yönetmesi” rejimi olarak cumhuriyet “yurttaşlık” kavramının doğuşuyla birlikte bir anlam kazanmıştır. Bu durumda “yurttaşlık” kavramını tanımlamak yerinde olur. Sarıbay yurttaşlık kavramını şöyle tanımlar: “bir topluluğa katılarak veya üye olarak ve bu üyelik çerçevesinde edinilen hak ve görevlere dayanarak kendilerinin ve çıkarlarını içeren özel alanda olduğu kadar kamusal alanda da eylemde bulunma hakkıdır” (Sarıbay, 1998: 70). Yaptığı bu tanıma bağlı olarak “katılımcı demokrasi” kavramına dikkat çeker. Yurttaşlık bir anlamda katılımcı demokraside mümkün olan bir olgudur. Ona göre “katılımcı demokrasi” ise şudur: “Yurttaşların kendilerini etkileyen tüm kararların alınmasına etkin olarak çeşitli şekillerde katılmaları ve bu katılmanın toplumun tüm sektörlerinde oldukça yüksek bir ademi merkeziyetçilik aracılığıyla gerçekleşmesidir” (Sarıbay, 1998: 71).

Cumhuriyetçi rejimlerdeki yönetim biçimlerinde katılımcı demokrasinin çok önemlidir. Bu da siyasal partilerin eğilimlerini etkiler ve halka yaklaşma stratejileri geliştirirler.

Siyasal partilerin temel gücünü, dayandıkları toplum kesimlerinin oluşturduğu söylenebilir. O toplumsal tabanın sorunlarının ve o sorunların sonucu olan gereksinimlerinin, partinin programına ve uygulamalarına yansması gerekir. Tabanın eğilimlerine ters düşen bir önderin ya da yönetici grubunun, kişisel güçleri ne olursa olsun, partinin başındaki konumlarını koruyabilmeleri zordur (Kışlalı, 2007: 267).

Aslında bu da siyasal partilerin kullandıkları siyasal iletişim stratejilerinin önemli bir hedefini oluşturmaktadır. Siyasal partilerin ilkeleri ve hedefleri doğrultusunda siyasal iletişimin etkisi çok büyüktür. Bu bağlamda demokratik sistemlerin en önemli siyasal aktörlerinden biri olan siyasal partiler açısından siyasal iletişim şöyle tanımlanabilir:

Siyasal iletişimin, dar anlamı ile en çok kullanıldığı yer, siyasal partilerdir. Siyasal partilerin yapısında yer alan çeşitli birimlerde görev alan, siyasal kimliği olan herkes farklı düzeylerde olmak üzere birer “siyasal aktör”dür. Siyasal partiler, siyasal bir amaçla, halkı yönetmek üzere ortaya çıkan örgütlü gruplardır. Dolayısıyla, siyasal partilerin yaptıkları tüm faaliyetlerde, kurdukları tüm ilişkilerde siyasal çıkar aranır. Bundan ötürü, siyasal partilerin yapacakları her türlü iletişim, siyasal iletişimin en dar anlamı ile de siyasal iletişim tanımı içerisinde yer alır. Siyasal partilerin halka yönelik olarak yaptıkları her türlü faaliyet siyasal iletişim içeriklidir (Aziz, 2014: 22).

Görüldüğü gibi siyasal partilerin her türlü faaliyetinin örgüt çıkarına olduğu bir durumda siyasal iletişimin önemli yadsınamaz. Bununla beraber siyasal iletişim bu kapsamda katılımcı demokrasiyi teşvik edecek önemli bir etken olarak görülebilir. Bilindiği gibi siyasal partiler sadece genel seçimlerde siyasal iktidarı ele geçirerek merkezi yönetime gelmek istemezler. Bu hedefleriyle birlikte, hatta bu hedeflerine ulaşmada en önemli desteği yerel yönetim

seçimlerdeki ve sonrasındaki hizmetlerdeki başarıları da çok etkilidir. Hatta yukarıda söz edilen “katılımcı demokrasi” kavramı, çoğunlukla halkın yerel yönetimler aracılığıyla yönetime dahil olduğu demokratik bilinç düzeyidir. Başka bir deyişle yerel yönetimler demokratik bilincin artmaya başladığı bir aşamayı gösterir. Bu nedenle siyasal partiler genel seçimler kadar, hatta onlardan daha fazla yerel seçimlere odaklanırlar. Bu açıdan siyasal partilerin yerel yönetimler düzeyindeki siyasal aktörlükleri de önemlidir.

2.1.4. Yerel Yönetimler (Belediyeler)

Bir kavram olarak “yerel yönetim” siyasal anlamdaki yönetimin gücün tek bir merkezde toplanmamasını, il, ilçe ve belde gibi kentsel yerleşim birimlerinin dinamiklerine aktarılmasıdır. Yereldeki kamu hizmetlerinin kamu tüzel kişiliğı olan yetkili otoritenin yetkisi altına verilmesi olarak tanımlanan yerel yönetimler, yerel topluluk üyelerinin bir arada yaşayabilmeleri için gerekli kamusal hizmetleri vermek için seçimle iş başına gelirler. Devlet bütçesinden ayrı bir bütçeleri ve ayrıca kendi özel bütçeleri vardır. Yerel yönetimler çağdaş demokrasilerin olmazsa olmaz yönetim birimleridir. Avrupa Birliğı’nin temelinde geliştirilen yerel yönetimlerin olduğu bilinir.¹⁰ Son yıllarda ise, yerel yönetimlere halkın katılımını arttırmak amacıyla tüm dünya da yeni ve etkin stratejiler geliştirilmekte olduğu söylenebilir. Bu kapsamda siyasal sistemlerdeki “temsili demokrasi” yaklaşımının yerini “katılımcı demokrasi” anlayışının geçirilmesi yerel yönetimler düzeyinde yapılmaya çalışılmaktadır. Bu tür çalışmalar, yerel yönetimlerin halkla yakınlaşmasını ve böylece halkın yönetime siyasal katılımını sağlama gibi amaçlara sahiptir. Bu yaklaşımın sonucu olarak da, halkın denetiminden olan bir yerel yönetimin oluşması, böylece yöneten ile yönetilen arasındaki ilişkilerin karşılıklı iletişim ortamında bilgi-alışverişi şeklinde olmasını sağlamak, sonuç olarak da halkın alacağı hizmetlerin kalitesini ve verimini artırılması hedeflenmektedir (ukurayır, 2000: 91-93).

Demokrasinin tabandan tavana doğru yapıldığı en önemli örnek olarak yerel yönetimler, demokrasinin en önemli özellikleri olan seçim, denetim ve sorumluluk ilkelerinin hayata geçirildiğı siyasal aktördür. Yerel yönetimlerde demokrasinin etkin ve işlevsel olmasını sağlayan halkın temsil edilme ve katılma olanaklarının daha fazla oluşudur. Bunun en temel nedeniyse, yereldeki yönetilen ile yöneten arasındaki *mekansal ve toplumsal uzaklığın* ok az olmasıdır. Bu olgu, halkın ve kentlinin yerel yönetimlerin karar organlarında temsil edilmesine daha fazla olanak sağlamakta. Ayrıca halkın yönetsel süreçlere katılımını

¹⁰ “Yerel yönetim birimlerinin olabildiğince halka yakın olması ve alınan kararların da halka yakın düzeylerde alınması anlamlarında, yerellik ilkesi, 1992 Maasrtricht Avrupa Birliğı Anlaşması ile ayrı bir önem kazanmıştır.” (ukurayır, 2000: 104)

arttıracak olanların fazlalığı söz konusudur. Kentli halkın yerel hizmetlerin verilme süreçlerine etkiye katılımı demokrasinin gelişimi için önemlidir. Bu bakımdan *katılımcılık* yerel yönetimlerin demokrasiye yaptığı en önemli katkı olduğu söylenebilir. Bu anlamda katılımcılığın kapsamı “yerel halkın, yerel hizmetlerle ilgili yatırımların projelendirilmesi ve uygulanması aşamalarında bilgilendirilmeleri ve karar verme sürecine katılmaları” şeklinde çizilebilir. Elbette yerel yönetimler olarak belediyeler de, kitle iletişim araçlarıyla halkın hizmetler konusunda bilgilendirmesi için halkla ilişkiler çalışmaları hem de çeşitli siyasal iletişim çalışmaları yapar. Sonradan hizmetler kapsamında siyasal iletişimi sürecinde geribildirimler olarak yeniden değerlendirmeler yapar (Çukurçayır, 2000: 109-111).

Türkiye’deki kamu yönetimine ilişkin en temel sorunlarından birisinin merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki ilişki sorunu olduğu söylenebilir. Bu soruna ilişkin bir değerlendirme yapmadan önce Türkiye’nin Cumhuriyet dönemindeki belediyeçilik tarihine kısa bir bakış atmak gerekir.

Cumhuriyet dönemi belediyeçiliğinin tarihi seyri üzerine Tekeli’nin dönemleştirmesi esas alınarak özet bir tarihsel değerlendirme yapılabilir. Cumhuriyet dönemi belediyeçiliğinin tarihsel seyrini beş dönemde ele alan Tekeli, bugünkü belediyeçilik anlayışını ve sorunları da bu tarihsel seyir perspektifinden yorumluyor. Kısaca bu dönemlere göz atmakta yarar var.

a. 1923-1930 dönemi

Bu dönemdeki belediyeçilik, yeni kurulan bir rejimin eski rejimden kalma bazı sorunlarla karşı karşıya kaldığı söylenebilir. Cumhuriyet’in ilk yıllarındaki belediyeçiliğin karşılaştığı en önemli iki sorun şudur: 1) Osmanlı’ndan kalan yeterli belediyeçilik deneyiminin olmaması; 2) İttihat ve Terakki yönetiminin yerel yönetimler temelinde oluşturduğu politik gücün merkezi otoriteyi rahatsız edecek boyutta Cumhuriyet dönemine de yansımalarıdır. Bu zorluğu de yerel yönetim konusundaki yasal düzenlemelerle aşmaya çalışılmıştır (Tekeli, 2009: 33, 36). Bu dönemde belediyeçilik, yasal düzenlemelerin yapılması, nüfus artışı, kentleşme ve Ankara’nın imarı gibi konularla uğraşmıştır.

b. 1930-1944 dönemi

Bu dönem Türkiye’de tek parti hakimiyetinin olduğu yıllardır. Bu yıllar arasında, tek parti rejiminin ideolojisinin devlet-siyaset anlayışı belediye yasalarına da etkilemiştir. Belediyeçilikte, özellikle devletçilik ve halkçılık ilkeleri uygulanmıştır. Ancak bu dönem belediyeçiliğinden en dikkat çekici nokta, parti örgütü ile devlet örgütü arasındaki ilişkilerin iç içe geçmesidir. Elbette bu dönemde Türkiye’nin hızlı kentleşme sorunun olmaması, yerel

yönetim ile merkezi yönetim arasındaki farkın hissedilmediği bir deneyimi ortaya koymuştur (Tekeli, 2009: 50-53).

c. 1945-1960 dönemi

İkinci dünya savaşından sonra belediyeçiliğin dünyada imar planlama açısından ön plana çıktığı söylenebilir. Savaş sonrasındaki konut açığı ve alt yapı gereksinimleri yeni kentsel yapıların inşasını ve yönetimi ihtiyacını doğurmuştur. Aynı zamanda bu dönemde ideolojik yapıların etkili olma isteği yeni kent inşalarını da etkilemiştir (Tekeli, 2009: 117-118). Dünyadaki genel eğilimi açıklayabilecek İngiltere örneğinde, kent planlama çalışmalarının kapitalizmin de etkisiyle gelişen teknolojik yeniliklere (örneğin otomobil) göre yapılmasını zorunlu kılıyordu. Bu da planlamanın ülke çapında merkezi olarak yapılmasını gerektiriyordu. Bu amaçla Avrupa ülkelerinde imar bakanlıkları kurulmuş, gerekli yasal ve yapısal düzenlemeler yapılmıştır. Ancak aynı zamanda yerel dinamikleri dikkate alan, kent yönetiminin merkezden özerk olan yerel yönetim anlayışını geliştirdiği bu yıllarda, yerel ve merkez arasında yetki-etki sorunlarını da gündeme getirmiştir. Elbette teknolojik gelişmelerin yardımıyla merkezi yönetimleri önceki yıllara göre yerel yönetimler üzerindeki daha fazla etkili olmaya başladığı söylenebilir. Belediyeçilikle ilgili dünyada bu tür gelişmeler yaşanırken, Türkiye’de, hem siyasal hem de kentleşme açısından Batı modeli örnek alınmaya çalışılmıştır. Türkiye’nin Batı’ya açılma teşebbüsünün doğurduğu siyasal ve ekonomik yeterlilikler sorunu dört önemli değişikliği zorunlu kıldı: devletçilikten vazgeçilerek özel piyasa koşullarına geçildi; sanayi odaklı kalkınma yerine makineli tarım odaklı kalkınma modeline geçildi; iç kaynak bulma yerine dış kaynağa başvurulmuş ve demiryollarının arttırılması yerine karayolları ağının arttırılması sağlanmıştır. Tüm bu politika değişimleri, kırdan kente hızlı nüfus göçüne neden olmuştur. Böylece tüm ülkeyi kapsayan kentleşme olgusu, konut kıtlığı, gecekondulaşma gibi temel sorunlar çerçevesinde gelişmiştir (Tekeli, 2009: 221-223). Türkiye’nin içine girdiği hızlı kalkınma sürecinde imar, konut ve alt yapı konusunda yapılan planlamaları acil çözümler şeklinde yapılmıştır.

d. 1960-1973 dönemi

Bu dönemdeki belediyeçiliğinde iki önemli gelişme olmuştur: 1960 ihtilâlinin getirdiği siyasal değişiklik ve Türkiye’nin kapitalizmin etkisinde gelişen kentleşmedeki yenilik. Yeni anayasanın yerel yönetimlere ilişkin etkisi önemlidir. Anayasa’nın 112.maddesinde yer alan

“yerinden yönetim” ilkesine bağlı olarak 116. maddedeki mahalli idareler tanımı¹¹ yapılmış olması ve sonrasında mahalli idareler seçimlerinin yapılması önemli bir gelişmedir (Tekeli, 2009: 175-177).

e. 1973 Sonrası

Bu yıllardan sonra yerel yönetimler olarak belediyeler ile merkezi iktidar arasındaki görüş farklılıkları ortaya çıkar. Partilerin kent sorunlarının çözümüne ilişkin bir politikalarını olmaması bu durumu içinden çıkılmaz tartışmaya döndürmektedir (Tekeli, 2009: 233). Görüldüğü gibi kökeni önceki yılların hukuksal ve yapısal sorunlarına dayanan Türkiye’deki merkezi-yerel yönetim çatışması 1970’li yıllardan itibaren gün yüzüne çıkmaya başlamıştır.

Türkiye’nin yerel yönetimlerde yaşadığı sorunların en temel sebebi olarak yönetimde merkeziyetçi anlayışın ve uygulamaların tercih edilmesidir. Bu kamusal yönetim tercihindan kaynaklı olarak, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında anayasal temelde bir görev ve yetki bölüşümü yapılmamıştır. Dünya da gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerin çoğunluğunda yerel düzeydeki hizmetlerin artan bir şekilde merkezi yönetimden alınarak yerel yönetimlere verildiği görülmektedir. Türkiye’de ise 2000’li yılların başlarına değin bu eğilimin tersi uygulanarak, merkezi yönetimin yerel yönetim üzerindeki kontrolü arttırılmaktadır (Uzun ve Kurt, 2002: 82). Örneğin Türkiye’nin aksine Avrupa Birliği’nin içindeki ülkelere bakıldığında, birliğin hukuki mevzuatıyla tutarlı bir biçimde merkezi yönetim ile yerel yönetim arasında görev, yetki ve mali yönden güçlü bir yönetsel ilişki söz konusudur. Bu her iki yönetim arasındaki etkileşimin, dengeli ve verimli hizmet politikalarının uygulanmasını sağlamaktadır (Parlak, 2002: 69). Avrupa Birliği ülkelerinde merkezi yönetim ile yerel yönetim arasındaki bu yönetsel strateji, hizmet politikalarını sürdürülebilirliğini ve dolayısıyla kamu yararını olumlu yönde etkilemektedir. Oysa bu durum Türkiye’de bazı yapısal ve hukuksal sorunlar nedeniyle pek uygulanabilecek bir strateji olarak görülemiyor. Bunun en temel sebebi yerel yönetimlerin gerek mali gerekse idari bakımdan hem hükümetlere hem de siyasi partilere bağımlı olmasıdır.

Türkiye’deki yerel yönetimin en önemli kurumu olan belediyeler, merkezi yönetimle uzun yıllardır devam eden güç ve yetki paylaşımı çatışmaları sonucu güçsüzleşmiştir. Türkiye’nin siyasal sisteminin ortaya koyduğu süreç merkezi yapının güçlenmesini teşvik etmektedir. Örneğin, genel seçimlerde seçilen milletvekillerinin yerel politikanın dinamiklerinden uzak kalarak etkilerini yitirmektedirler. Bu durum yerel yönetimleri merkezin politikalarına bağımlılığa itmektedir. Yerelin talebine karşılık merkezin denetiminin

¹¹ “Mahalli idareler, il, belediye ve köy halkının müşterek mahalli ihtiyaçların karşılayan ve genel karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzel kişileridir.”

daha da artması merkeze bağımlı belediye yapısını ortaya çıkarmaktadır. Merkezden bağımsızlığı artmış bir belediye sistemi içinde, merkezdeki politikacı yerel politika kulislerinde etkinliğini kaybedecektir. Merkeze bağımlılık arttıkça bu etkinliği sürdürmek kolaylaşmaktadır (Tekeli, 2009: 258). Bunun sonucunda, belediyelerin merkezi yönetime bağımlı ve güçsüz yapısı, yerel seçimlerdeki adayların, programlarını ve hatta siyasal propaganda biçimlerinin dahi merkezi yönetimler tarafından belirlenmesine neden olmaktadır. Böylece merkeze bağımlı güçsüz yapısıyla belediyeler, yerel hizmet taleplerine verimli ve etkin çözüm üretmek yerine, çözümleri geçici olmak zorunda kalır. Bu nedenle uzun vadede bir plan ve program temelinde bir belediye vizyonunun olmayışı belediyeleri başarısızlığa itmektedir. Bu başarısızlık her bakımdan ve en önemlisi de mali bakımdan merkezi yönetime bağlı olmaları belediyelerin başarısızlığını kaçınılmaz yapıyor. Merkez yönetimin belediyeler üzerindeki bu etkisi, kaynak yetersizliği gibi çok önemli bir sorun nedeniyle, belediyeleri kentsel sorunlar karşısında yeterli çözümler üretememeye itmektedir. Buna karşın kentli nüfusun artışına paralel olarak sorunlar da artmaktadır. Elbette kentli nüfusun artmasıyla kentli oylarının politik gücü belirlemede etkin hale gelmesi, krizlere dönüşen kentsel sorunların sürekli gündemde olmasını sağlamıştır (Tekeli, 2009: 243-244). Bu da, kentleşmenin ve nüfusun artmasına paralel olarak halkın insani standartlardaki yerel kamu hizmetleri talebinin bir yerde karşılık bulacağını varsaymak zor olmasa gerek. Bu nedenle hızla artan kentli nüfusun oluşturduğu politik güç, Tekeli'nin görüşüne göre, "Geniş halk kitlelerinin karar sürecine katılması yeni belediyelerin başarısını iki yönde etkileyecektir: Bir yandan karar sürecine halkın taleplerinin yansımaya olanak sağlayacak, öte yandan uygulamanın geniş halk kitleleri tarafından denetlenmesini gerçekleştirecektir (Tekeli, 2009: 253). Bu durum belediyeler ile demokrasinin arasındaki ilişkiyi daha güçlendirecek, dolayısıyla bu süreçte siyasal iletişimin önemi daha da hissedilecektir. Bu doğrultuda geliştirilerek yönetsel ve iletişimsel stratejiler, merkezi ve yerel yönetimler arasındaki uyumsuzluğu giderebilecektir.

Türkiye'nin siyasal sistem geleneğinden kaynaklanan en önemli sorun merkezi yönetim ile yerel yönetim arasındaki ilişkilerdeki uyumsuzluğun neden olduğu çatışma iki temel konu etrafında şekillenmektedir. Bunlardan ilki, kontrol mekanizmasını merkezi yönetimin yapmasıdır. İkincisiyse yerel demokrasinin ve yerel hizmetlerin gelişmesidir. Bu çatışma nedenleri 1960'lı yıllarla birlikte yerel yönetim sisteminin tartışmaya açılmasına neden olmuştur. Bu çatışma ve tartışmalar bugüne değin tazeliğini korumaktadır. Aslında 1850'li yıllardan itibaren "belediye" kavramı belediye İngiltere'deki "local government" ifadesiyle karşılık bulur. Bu yerel yönetimlerin bir nevi merkezi hükümetin bir parçası

anlamına gelmesidir. Zaten, yirminci yüzyılın ortalarında kadar, yerel yönetimler merkezi yönetimin bir parçası olarak algılanmışlardır. Ancak kentleşmenin hızla artması yerel hizmetlerin daha hızlı ve etkin verilmesini zorunlu kılar. Bu nedenle de artık yerel yönetimlerin merkezi yönetimden bağımsız olması önemli bir ihtiyaç halini almaya başlayacaktır. İşte merkezi ve yerel yönetimler arasındaki bu çatışma on dokuzuncu Batı ülkelerindeki artan kentleşmeyle birlikte ortaya çıktığı söylenebilir. Merkezi yönetimin hakim olduğu devletlerdeki halkın hizmet beklentisine girmesi kentleşme ve haberleşme teknolojilerindeki eş zamanlı gelişmedir. Matbaadan sonra elektrikli haberleşme ve sonrasında elektronik haberleşme teknolojilerinin gelişmesi halkın hizmet taleplerini arttırmıştır. Gelişmiş kentlerdeki hizmetlerden haberdar olan az gelişmiş bölgedeki halk merkezi yönetimlerin kamu hizmetleri kapsamında kentle ilgili hizmetleri talepleri hızla artmıştır. Bu artan taleplerin karşılanması için gelişmiş ülkelerin merkezi yönetimleri, yerel yönetimlerin oluşturulmasını desteklemeye başlamıştır (Torlak, 1999: 13-14).

Buraya kadar gösterildiği üzere, merkezi yönetim ile yerel yönetim arasındaki uyumsuzluğun temelindeki hukuksal ve yapısal sorunların çözümüne yardımcı olacak, bu çözümü verimli hale getirecek olan yerel yönetimlerin demokratik katılım sürecini tetikleyecek stratejilerle planlanmasıdır. Bu da halkın siyasal katılımını azami düzeye çıkaracak halkla ilişkiler ve siyasal iletişim faaliyetleriyle mümkündür. Bu durumda yerel yönetimler, hizmetleri ve yatırımları için günümüz iletişim teknolojilerini de gündemlerine alarak bir halkla ilişkiler stratejisi geliştirmeleri gerektiği anlaşıyor. Yerel yönetimlerde geliştirilecek halkla ilişkiler stratejileri ise, halkın yönetsel süreçlere siyasal katılımını sağlayacak yeni siyasal iletişim politikalarının geliştirilmesini gerekli kıldığı söylenebilir.

2.2. Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler ve Siyasal İletişim

Türkiye’de yerel yönetimler (belediyeler) seçim ve hizmet süreçlerinde siyasal iletişim süreci en yoğun olan önemli siyasal aktörlerdir. Bunun sebebi belediyeler, halkın siyasal katılımının en çok olduğu ve olması istendiği siyasal yönetim aşamasıdır. Bununla beraber sadece seçim propagandası döneminde değil, hizmet döneminde de yoğun bir siyasal iletişim faaliyeti söz konusudur. Elbette bu siyasal iletişim faaliyeti hizmet döneminde halkla ilişkiler bağlamında yapıldığı için seçim dönemlerine göre daha yoğun ve sürekli. Ancak temel olarak, yerel yönetimler ile merkezi yönetim arasında siyasal iletişim faaliyetinin amaçları bakımından çok farklılık olmamasına rağmen yerel yönetimlerdeki siyasal iletişim süreçlerinde halkla ilişkiler mantığının olması dinamiği bir ölçüde farklılaştırmaktadır.

Türkiye’de yerel yönetimler “modern” anlamda yeni bir olgu olarak değerlendirilse de, tarihsel anlamda yerel yönetim anlayışı kendine özgü yapısıyla Osmanlı’daki bazı kurumlara kadar götürülebilir. Elbette batı tipi anlayışında nispeten yeni olarak görülebilecek yerel yönetimler Osmanlı’dan Cumhuriyet’e merkezi yönetim anlayışından ayrı olarak düşünülmeyi görmüştür. Bu nedenle “yerel yönetimler” kavramı Türkiye’nin siyasal sistemlerine özgü anlayış çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Avrupa ve Amerika örnekleriyle birlikte yerel yönetimler dünyada her geçen gün önem kazanmaya devam ediyor. Yerel yönetimlerin yirminci yüzyılında ikinci yarısından sonra 2000’li yıllara değin Türkiye’de gittikçe önem kazandığı söylenebilir. Bu önem iki temel nedene dayandırılabilir. Bu nedenlerden ilki, yerel yönetimlerin demokratik toplumların gelişmesinde etkili bir aktör olmasıdır. Bu bağlamda yerel yönetimler Tocqueville’in ifadesiyle “demokrasinin okulu” olarak kabul edilmektedir. İkinci nedense, yerel yönetimlerin, kamu hizmetlerinin halka doğrudan ve etkin bir şekilde verilmesi; bu kapsamda da halkın yönetsel sürece katılımına imkan sunuyor olmasıdır. Bu aslında bir anlamda “yerinden yönetim” olarak bilinen, merkezi yönetimin dışında, ama tüzel kişiliğe sahip olarak hizmet veren kamu kurumlarının yerel hizmetleri yürütmesi anlamına gelir (Uzun ve Kurt, 2002: 75-78).

Türkiye’deki yerel yönetimlerin tarihine kısaca bir göz atıldığında, “yerel yönetim” kavramının on dokuzuncu yüzyılın ortalarında gelişmeye başladığı görülebilir. Bu yıllardan günümüze değin Türkiye’deki yerel yönetim, yerel demokrasi ve yerellik gibi kavramlarının demokrasi fikrinin gelişimine paralel olarak olgunlaştığı söylenebilir. Tanzimat’ın ilanında sonra başlayan bu olgunlaşma süreci on dokuzuncu yüzyılın başlayan ıslahat hareketleri, cumhuriyet devrimleri ve çok partili hayata geçiş süreciyle birlikte devam etmiştir. Tanzimat dönemindeki ilk belediye örgütü 1854 yılında İstanbul’da kurulmuştur. Osmanlı, özellikle yabancıların yaşadığı, limanın oluşundan kaynaklı sorunların yoğun olduğu bir bölge olan Galata ve Beyoğlu’nda belediye hizmetleri vermek için ilk belediye örgütünü kurmuştur. Osmanlı’da kurulan bu belediye modern anlamdaki ilk yerel yönetim örgütünün on dokuzuncu yüzyıl gibi geç bir tarihte kurulmuş olmasına rağmen, Osmanlı’daki kent ve kent yönetimiyle ilgili örgütlü kurumsal davranışların geleneği daha önceye dayanır. Özellikle kentteki “kamu” hizmetlerine karşılık gelecek olan ihtiyaçları karşılamak için kuruluşları çok eskilere dayanan loncalar, tarikatlar, cami ve medreseler gibi örgütlü yapılar Osmanlı’daki yerel yönetim anlayışının ilk kurumlarıdır. Bu kurumlar, hem kentte halkın ihtiyacı olan hizmetleri sağlama hem de kent hayatına katılarak tanzim etme işlevleri yerine getirmiştir. Elbette kentte yaşayan halkın bu örgütlü yapıların davranış kalıpları içerisinde gönüllü olarak

temizlik ve benzeri hizmetleri yerine getirdiği bilinmektedir. Yerel yönetim alanında, Cumhuriyetin kuruluşundan çok partili yaşama geçilinceye kadar Osmanlı yönetim sisteminin etkisi görülmektedir. Hatta cumhuriyetin kuruluşu bu alanda bir kesinti değil bir devamlılığı getirmiştir. 1923’de yeni bir rejim kurulmasına rağmen Osmanlı’dan devralınan siyasal kültür ve yönetim anlayışı büyük ölçüde devam ettirilmiştir. Özellikle de Osmanlı’nın merkeziyetçi bürokratik yönetim anlayışı cumhuriyet kuruluşundan büyük ölçüde sürdürülmüştür. Bu anlamda, Türkiye’deki yerel yönetimin tarihinin demokrasinin tarihiyle birlikte oluştuğu söylenebilir (Uzun ve Kurt, 2002: 78-81).

Türkiye’de halkın siyasal yaşama etkin katılımının aracı olması gereken yerel parti örgütleri, ancak Demokrat Parti ile birlikte ağırlık kazanabildiler. Tek parti döneminin taşra örgütleri, yurttaşlarla parti merkezi ve hükümet arasında cılız bir kanal olmakla yetiniyorlardı. Çok partili yaşamla birlikte, taşra örgütlerinin yerel düzeydeki önemi arttı, ama siyasetin belirlenmesiyle ilgili kararlar, gene büyük ölçüde önder ve çevresi tarafından alındı. Özellikle, “yerel seçkinlerin ulusal parti liderlerine sağladıkları destek, kollama, maddi çıkar sağlama veya özel ayrıcalıklar tanıma gibi nedenlere dayanmayı” sürdürdü. Bununla birlikte, parlamento üyeleri arasında, yerel parti örgütlerinden gelenlerin sayısının azımsanmayacak ölçüde olduğu ve partinin yapısının demokratikleşmesi oranında arttığı da bir gerçektir (Kışlalı, 2007: 274).

Demokratik ülkelerde *yerel yönetimler*, demokrasinin olmazsa olmaz kurumlarıdır. Buralarda görev alan kişiler, belli bölgeleri içerisinde yaşayan halkın kendi kendini yönetmesi için seçimle işbaşına getirdiği yerel yöneticilerdir. Yerel yöneticiler/siyasal aktörler, kimi kez ülkenin yönetim yapısına bağlı olarak, merkezi devletlerin kontrolünün daha az hissedildiği, demokrasinin ya da diğer bir söyleyişle halkın kendi kendini yönetmesindeki özgürlük derecesine bağlı olarak farklılık gösterir. Yerel yönetimlerin en belirgin siyasal aktörleri, belediye başkanlarıdır. Ancak, yerel yönetim yapısı içerisinde ve seçimle gelen siyasal aktörler de vardır. ‘Belediye encümen üyeleri’ ve Türkiye’de olduğu gibi ‘il genel meclis üyeleri’ de siyasal aktörler olarak kabul edilirler. Yerel yönetimlerde seçimle işbaşına geçen bir diğer yerel birim olan muhtarlıkların, onun baş temsilcisi, muhtarların, doğrudan siyasal aktör sayılıp sayılmayacağı tartışılabilir. Çünkü muhtarların yaptıkları işler açısından yerel halka hizmet vermek üzere seçilirler. Yerel yönetimler de genelde siyasal partilerle doğrudan bağlantılıdır. Bu bakımdan, yerel yöneticilerin seçilmesinde bir partiye bağlı olması doğaldır. Seçim kampanyaları, çoğunlukla bağlı olduğu siyasal parti tarafından yürütülür. Özellikle büyük belediyelerin seçiminde parti desteği şarttır. Yerel yönetimlerin ister siyasal partilerle bağlantısı olsun, ister bağımsız olarak yönetime gelsin, gerek seçimler sırasında,

gerekse halka hizmet verirken her türlü iletişim içerisinde. Bu iletişimde ağırlık, siyasal iletişimde. Bu bakımdan, günümüz belediyelerinin pek çok söyleminde, yaptığı faaliyetlerde siyasal bir iletişim söz konusudur. Son zamanlarda büyük şehir belediyelerinde kurulan halkla ilişkiler ve tanıtım birimleri aracılığı ile siyasal iletişim kapsamına giren faaliyetlerin yoğunluğu dikkat çekicidir (Aziz, 2014: 22-23). Buradan hareketle yerel yönetimler bağlamında bir halkla ilişkiler kavramına ilişkin bir değerlendirme yapmak gerekir. Ancak öncelikle halkla ilişkilerin kavramsal tarihine ilişkin genel bir bilgi vermek yerinde olacaktır.

Belediyeler açısından yapılacak bir halkla ilişkiler tanımı kısaca şöyledir: “iki yönlü iletişime dayalı olarak, belediye ile halkı arasında karşılıklı güven, benimseme ve işbirliği kurmayı ve bunu sürdürmeyi öngören, planlı, programlı ve sürekli bir yönetim işlevidir” (Acar, 2002: 175). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere demokrasilerde siyasal katılımın en çok olduğu yerel yönetimlerin, yani belediyelerin hizmet süreçlerini halk ile etkileşim halinde sürdürdüğü, onların gereksinimlerini taleplerini alarak, onlara göre hizmetler ürettiği; bu hizmetler sonucunda halkın tepkilerini ölçerek hizmet süreçlerini iyileştirme çalıştığı söylenebilir. Elbette hizmet süreçleri yerel yönetimlerin varlık nedenleri açısından önemlidir. Bağlamda yerel yönetimlerin halkın talepleri, halkla ilişkiler ve demokrasi arasındaki ilişkileri kuran bir kurum olduğu söylenebilir. Modern anlamda demokratik bir yönetim hedefleri için, yerel yönetimler bu üç unsur arasındaki ilişkiyi iyi kurması gerekir.

Bu değerlendirmeden hareketle, yerel yönetimlerin temel olarak üç misyonu olduğu söylenebilir: 1) bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin gerçekleşmesine katkı yapmak; 2) kamusal mal ve hizmetlerin üretiminde verimlilik ve etkililik sağlamak ve 3) demokrasinin gerçekleşmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunmaktır. Yerel yönetimler bu misyonlarını yerine getirirken halkla ilişkiler anlayışını benimserler. Bu açıdan yerel yönetimler ile halkla ilişkiler arasındaki bağ çok önemlidir. Bu bağ, halkın gündelik yaşamında ihtiyacı olan hizmetlerin karşılanmasındaki yönetsel gerekliliklerin halkın istekleri doğrultusunda geliştirilen politikalara göre olmasını sağlar. İşte bu anlamda belediyecilik bir halkla ilişkiler hizmetidir (Acar, 2002: 176). Belediyelerin, halkla ilişkiler hizmetleriyle halkın siyasal katılımı imkanını sunduğu söylenebilir. Elbette bu “siyasi katılım dar kapsamlıdır. Bu kapsam, belediye hizmetlerinin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi şeklinde tarif edilebilir. Belediyelerin bu yöndeki halkla ilişkiler stratejileri kapsamında ilgili projeler bağlamında halkın yerel yönetimlerdeki siyasi katılımını ve temsilini daha somut olarak yerine getirmektedir. Bu yaklaşım demokratik bilinç anlamında beklenti ve birikimi arttırabilmektedir. Böylece belediyeler, halkla ilişkiler politika ve uygulamalarıyla kentte

yaşayanların sorumluluk ve duyarlılık duygularının gelişmesine, böylece de yerel yönetime halkın katılımını sağlayarak yerel karar vericilerin demokratik hizmet standartları yükseltebilmelerini sağlayacaktır (Acar, 2002: 183). Görüldüğü gibi, belediyelerin halkla ilişkiler çerçevesine oturan hizmet vizyonların halkın demokratik bilincini arttırarak siyasal katılımı arttırabilir, siyasal katılımın artmasıyla belediyenin hizmetlerinin kalitesi yükseklik, hizmetlerin kalitesi yükselince modern yaşam ihtiyaçları herkese fırsat eşitliği içinde ulaştırılabilir.

Belediye ile halk arasındaki etkileşim bu nedenle çok önemlidir. Bu etkileşimin karşılıklı olarak iki yönlülük belediyenin halkla ilişkilerini reklam ve propagandadan ayıran en önemli unsurlardan birisidir. Reklam ya da propagandanın aksine halkla ilişkiler belediyenin tek yönlü değil, karşılıklı etkileşime açık iki yönlü iletişim ve ilişkiler oluşturduğunu gösterir (Acar, 2002: 194). Halka ilişkilerin, iki yönlü iletişim açısından belediyelerin hizmet standartlarını yükselmesi ve halkında kentsel yaşam standartlarını yükseltmesinde hayati bir rolü vardır.

Kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle birlikte “serbest pazar” kavramının gelişmesi, böylece halkın mal ve hizmet alımlarında seçici davranışlar geliştirmesini sağlamıştır. Bu durum kamu sektörünün hizmet anlayışının değiştirmesine neden olmuştur. Özellikle de kamu hizmeti sunan belediyelerin hizmetler bağlamında halkın beklentilere cevap verecek yönetim stratejileri geliştirmelerini sağlamıştır. Halkın istekleri doğrultusunda hizmet sunma stratejisi geliştirmeye başlayan belediyelerin, halkın değerlendirmelerine açık, onların beklentilerinin alındığı uygulamaların geliştirilmesine yöneltmiştir. Bu da verilen hizmetlerin kalitesinin ve veriminin halk tarafından değerlendirilmesine açık bir imkan sunmuştur. Sonuçta belediyeler halkın beklentilerin en uygun hizmeti sunma ve bu hizmetleri daha az maliyetle daha etkin yerine getirme stratejilerinin geliştirilmesine neden olmuştur. Böylece hizmet talep eden halk, belediyenin kapsamlı, kaliteli ve düşük maliyetli hizmet arzlarını desteklemeye başlayacaklardır. Bu durum, aynı kar amaçlı mal ve hizmetler pazarındaki gibi, kamu hizmetleri pazarında da hizmet alıcı olarak halkın hizmet seçme olanağını ortaya çıkarmıştır. Hizmet seçme olanağı, halkı bir müşteri ve tüketici konumuna getirmesi, aslında kamu hizmetlerinin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik motive ettiği söylenebilir. Çünkü “müşteri” memnuniyeti kamu hizmetlerinin kalitesini yükselteceği düşünülür. Bu da kamu hizmetlerinin “pazar odaklı” olması anlamına gelecektir. Burada “pazar odaklı” olmadan, “müşterilerin taleplerine ve beklentilerin uygun hareket etme” anlaşılmalıdır. Bu bakış açısı, kamu hizmetlerinin halkın beklentilerine uygun olarak sunma, bu hizmetleri halkın seçimine açık tutma ve böylece onları seçme hakkı olan bir “tüketici” olarak yönetime katılmalarını sağlama

stratejisinin parçası olarak kabul edilmektedir. Bu da bir “müşteri” olarak halkın yönetime katılmasının en önemli motivasyonu olarak görülebilir. Böylece yönetime katılma becerisi gelişen halkın geribildirim etkisiyle kamu hizmetleri daha yüksek standartlara kavuşacaktır. Halkın hizmet seçimi, serbest pazardaki diğer mal ve hizmetler kadar tam özgür olamasa da, gelişen tüketici ve kamu bilincinin birlikte oluşmasını sağlar. Bu bilincin de yönetime katılma bilincini geliştirdiği söylenebilir. Bu gelişmeler belediyelerin yönetim anlayışlarını pazar şartlarına uyum sağlayıcı esneklikte oluşmasını sağlar. Artık kamu hizmetlerinin alıcıları birer iyi tüketicidirler. Bilinçli tüketici olarak halk, kamusal hizmetlerde beklentilerini tatmin etmeye yönelik hizmetleri belediyeden talep edecektir. Bu da, pazara mal ve hizmet sunan kar amacı gütmeyen belediyelerin halkın taleplerini tatmin edecek hizmetleri sunmasını sağlayacaktır. Özetle, halkın “müşteri” olarak gelişen tüketici bilincinin kamu hizmetlerinin alımında da etkili olacak, böylece hem yönetime etkin olarak katılmış olacak, hem de belediyenin hizmet kalitesinin denetlenmesinde önemli rol alacaktır (Torlak, 1999: 37-40). Sonuç olarak günümüzde uygulanan yerel hizmet politikaları açısından değerlendirildiğinde belediyelerin hizmet politikalarının halkın memnuniyeti üzerine kurulu olduğu söylenebilir. Burada dikkat çeken nokta, belediyenin halka ilişkiler stratejisini hizmetlerine ilişkin halk iradesinden hareketle yürütüldüğüdür. Bu da belediyenin hizmetlere seçimlerin ve taleplerin birer geribildirim ve değerlendirme görevi gördüğü rahatlıkla söylenebilir. Bu da belediyenin halkla hizmet odaklı iletişim kurması anlamına gelmektedir.

Belediyelerin, hizmet bölgelerinde yerel örgütlerinin halkla olan ilişkilerini karşılıklı iletişim ve haberleşmeyle sürdürür. Bu iletişim ortamının belediye, yerel dinamikler ve halk arasındaki karşılıklı algılamaların sağlık olmasını sağlaması gerekir. Bunu için de bu iletişim ortamını şeffaf hale getirirsek halkla ilişkiler stratejisinin geliştirilmesi yararlı olacaktır. Bu da belediyelere katılımcı ve şeffaf bir yönetim imkanı sunar (Torlak, 1999: 153). Bu bağlamdaki bir halkla ilişkiler stratejisi şöyle tanımlanabilir:

“Seçilmiş organları, tüm çalışanları ile bir tüzel kişilik olan belediyenin, ilişkide bulunduğu toplumun güven ve desteğini sağlamak için giriştiği, iki yönlü iletişime dayalı, sonuçta kamuoyunda belediyenin, belediyede halkın istediği yönde değişikliklerin gerçekleşmesinde, böylece belediye ile halk arasında olabilecek en uygun uyum ve dengenin sağlanmasına yönelik sistem ve sürekli çabalar” (Torlak, 1999: 160).

Bu stratejisinin hayata geçirilebilmesi için kullanılan medya teknolojilerinin yapısı ve sunduğu imkanlar önemlidir. Daha doğrusu bu stratejinin hayata geçirilmesi için gereken iletişim teknolojileri karşılıklı olarak etkileşimi mümkün kılması gerekmektedir. yerel yönetimlerin halkla ilişkiler stratejilerinin hayata geçirilmesinde geleneksel medyadan daha

çok yeni medya teknolojilerinin etkili ve verimli olduğu konusunda bir genel kabul vardır. Zira bunun nedeni stratejiler ile teknolojiler arasında bir amaç-araç uyumunun olmasıdır.

Yeni medyanın en önemli özelliği etkileşimli olmasıdır. Bu medya ortamında, tam anlamıyla kaynağın alıcı, alıcının da kaynak olabilmesi mümkündür. Geleneksel medyayla karşılaştırıldığında ise, tek yönlülüğten çift yönlülüğe bir geçişin olduğu söylenebilir. Ancak, geleneksel medya araçlarının (örneğin gazete, televizyon vb. gibi) tam anlamıyla tek yönlü olduğu söylenemez. Bunlarında geribesleme (feedback) kanalları aracılığıyla etkileşime açık olduklarını kabul etmek gerekir. Etkileşimi sadece alıcının verici de olabilmesi şeklindeki dar anlamından çıkararak, gazetelerin satış rakamlarının, televizyonun izlenme oranlarının, izleyici veya okuyucu mektuplarının, telefonların birer etkileşim olduğunu kabul etmek daha uygundur. Ancak sadece geri beslemeyi veya seçmeyi de tam anlamıyla etkileşim olarak görmek, bu kez etkileşimin tanımını daha da genişletmek olmaktadır. Buradan hareketle yeni iletişim teknolojilerini diğerlerinden ayıran en önemli özelliği, alıcı ile verici arasında etkileşime olanak veren ayrıca bir kanal ayırmasıdır. Bu özellik, geleneksel, iletişim araçlarının hiçbirinde yoktur. Bu bağlamda Rogers’a göre, yeni medyanın üç özelliği vardır: **“Etkileşim:** İletişim sürecinde etkileşimin varlığı gereklidir. **Kitlesizleşme:** Büyük bir kullanıcı grubu içinde her bireyle özel mesaj değişimi yapılabilmesini sağlayacak kadar kitlesizleştirici olabilir. **Eşzamansız** olabilmek: Yeni iletişim teknolojileri birey için uygun bir zamanda mesaj gönderme veya alma yeteneklerine sahiptirler. Aynı andalık gerekliliğini ortadan kaldırırlar” (Geray, 2003: 17-18). Bu özelliklerin kapsandığı ilk teknolojik gelişmelerden biri olan elektronik posta hizmeti, yeni iletişim teknolojisi olarak kabul edilir. Çünkü bu e-posta gönderim sistemde, ilk özellik olan etkileşim, alıcı verici konumuna gelebilmesi yoluyla gerçekleşmektedir. Ayrıca, ikinci olarak kitlesizleştiricidir; çünkü adrese sahip olan milyonlarca kişiye veya bunlardan sadece birine mesaj gönderilebilir. Son olarak da eşzamansızlık özelliği bulunmaktadır. Böylece kullanıcılar mesajları farklı zamanlarda alabilmektedirler. Özetle, yeni medya teknolojileri, sahip olduğu özelliklerle kitle izleyicisini bireysel bir kullanıcıya dönüştürebilen; kullanıcıların içeriğe veya uygulamalara farklı zaman dilimlerinde ve etkileşim içinde erişebildikleri sistemler olarak tanımlanabilir. Bu kapsamda yeni medyanın en önemli örneği İnternet’tir. İnternet, yaygın olarak “bilgisayar ağlarının ağı” olarak tanımlanır. Bu ağ sisteminde, her türlü sabit ya da hareketli görüntü, ses ve yazı gibi veriler gönderip alınabilir (Geray, 2003: 19-20).

Bu bilgilerden ve değerlendirmelerden hareketle; yerel yönetimler olarak belediyelerin halkla ilişkiler hizmetlerinde kullandığı araç ve yöntem tercihlerini karşılıklılık esasına dayanan yeni medya teknolojilerden yana kullandıkları rahatlıkla söylenebilir. Bu nedenle

günümüzün gelişmiş yeni iletişim teknolojileriyle halkla ilişkiler daha farklı bir aşamaya geçmiştir. Artık halkla ilişkilerde yeni iletişim teknolojilerinin rolü oldukça etkili ve belirleyicidir. Halka en yakın yönetim birimi olarak belediyeler vatandaşlara bilgi ve hizmet vermek amacıyla çağın en güncel bilgi ve iletişim araçlarını kullanırlar. Bunlar arasında özellikle bilişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte bilgisayar ve internet araçları belediyelerin halkla ilişkiler hizmetlerinde kullandığı başat araçlar haline gelmiştir. 1990'lı yıllardan itibaren belediyeler internet aracılığıyla, yerel yönetim hizmetlerinde artı değer yaratma potansiyeline sahip olmuştur. Örneğin, bir belediye web sitesini haftanın yedi günü, 24 saat erişime açık tutarak, vatandaşların bilgiye hızlı ve kolay erişme fırsatı vererek, ayrıca e-posta bildirimleri aracılığıyla geri-bildirim imkanı sunması gibi siyasal iletişim stratejileriyle halkın yerel yönetimlere siyasal katılımını arttırmayı sağlayabilme imkanları gelişmiştir. Elbette bu araçlarla yerel yönetimlerin bir artı değer üretmelerin garanti etmemektedir (Yıldız, 2002: 236). Burada belediyelerin internet kullanımında istenen verimin alındığını söylemek zor görünmektedir. Daha bilişim ve internet teknolojilerinin daha emekleme evresi olan 1990'lı yıllar 2000'li yılların başlarında bilgisayarın ve internetin yerel yönetimlerdeki kullanım alanları ve olası etkilerinden söz etmek mümkündür.

Tablo 2.1 İnternetin Yerel Yönetimlere Olası Etkisi

İnternet Kullanım Alanı	Olası Etki	
	Yönetimsel İşlev	Politik İşlev
Web Sayfası	• Erişim • Hız • Kolaylık	• Katılım • Hesap verme • Saydamlık
E-posta	• Erişim • Kolaylık • Hız	• Hesap sorma • Katılım
Coğrafi Bilgi Sistemi	• Eşgüdüm • Hız • Kolaylık	• Saydamlık • Hesap verme • Katılım

Türkiye internetle 1993 yılında tanışmıştır. 2002 yılı itibariyle nüfusun yaklaşık yüzde 6'sına den düşen yaklaşık 4 milyon internet kullanıcısı olduğu tahmin edilmektedir. Bu yıllarda arasında, yaygınlık kazanan internet teknolojisi kamu yönetimi alanında kullanmak için gerek merkezi yönetim gerekse yerel yönetimler çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların ilklerinden biri olarak kabul edilebilecek belediyelerin web sitelerinin hizmete girmesiyle Tablo 2.1'de (Yıldız, 2002: 237) görüldüğü gibi, e-posta bildirimlerinin alınması ve coğrafi bilgi sistemi kapsamında internet tabanlı harita ve kent kroki hizmetlerinin

sunulmasıdır. Belirtilen tablodaki internet kullanımının çeşitli alanlardaki *yönetimsel işlevi* ve *politik işlevi* gibi konularda bir olası etkiye neden olduğunu ortaya konulduğu söylenebilir. Bu da gösteriyor ki, internet belediyeler tarafından internetin belediyeler tarafından sadece tanıtım ve halkla ilişkiler amaçlarıyla değil, aynı zamanda yönetimde karşılıklı iletişim ve katılım aracı olarak da kullanıldığını göstermektedir (Yıldız, 2002: 242-244).

2.3. Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler ve İnternet

Kamu kurumlarının ve özellikle de halka daha fazla etkileşim içinde olan yerel yönetimlerin; halkla ilişkiler süreçlerinde medya ile olan ilişkileri önem kazanmaktadır. Medya ile ilişki içindeki bir halkla ilişkiler etkinliğinde, özel ya da kamu kuruluşları çeşitli medya araçlarını kullanarak hedef kitlelerine mesajlarını iletirler. Bu bağlamda bir kuruluşun medya ile düzenli olarak ilişkisinin olması gerekmektedir. Kurum yönetimin medya kanalları aracılığıyla hedef kitleleriyle sürdürdükleri halkla ilişkiler etkinliğiyle kamuoyunu bilgilendirebilir ya da geri bildirim alabilirler. Bu bağlamda halka ilişkiler disiplinin kurucusu sayılan Ivy Lee’nin 1906 yılında İlkeler Deklarasyonu’nda ifade ettiği gibi; halka ilişkiler sürecince tüm medya araçları ve materyallerinin bir değeri ve işlevi vardır. İletişim sürecinde hedef kitledeki okuyucuların, dinleyicilerin ve izleyicilerin “ilgi duyduğu ve değer taşıyan” mesajları farklı medya kanallarından alınması sağlanabilecektir (Okay ve Okay, 2002: 19 ve 21).

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler sanayi toplumundan bir şeyi kökünden değiştirmiştir. Ulaşım ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle, her yere rahatlıkla gidilebilir ve herkesle rahatlıkla iletişim kurulabilir olmuştur. Bu gelişmeler kurumları ve örgütleri etkilemiş, globalleşme eğilimlerine paralel olarak temsili demokrasilerde ve devlet yönetim anlayışlarında hızlı değişimlere neden olmuştur. (Ökmen, 2003: 25-26). Bu değişimlerin en dikkat çekicilerinden birisi de, demokratikleşmeye paralel olarak merkezsizleşmeye, yerelleşmeye olan eğilimin oluşmaya başlamasıdır. Bu aynı zamanda siyasal katılımın teknolojiye bağlı olarak arttığı, demokratikleşmenin de gelişmesi anlamına gelecektir.(Ökmen, 2003: 29). Bilgi ve haberleşme teknolojilerinin gelişmesine paralel olarak dünya bir globalleşme gelişirken, bilginin ve insanların hızla dolaşabilmesi da yönetimdeki merkeziyetçi yapıların aşınmasına yerleşmenin yükselmesine ve siyasal katılımın artmasına doğru bir değişim olmaktadır (Ökmen, 2003: 57).

Ithaiel de Sola Pool’un 1968 yılında ABD’de yaptığı siyasal iletişim tanımı şöyledir: “Hükümet işlerine ait bilgi, fikir ve tutumları yaymak için oluşturulmuş bazı uzman kuruluşların uğraşlarıdır” (Tokgöz, 2014: 84). Siyasal yönetimle ilgili iletişim sürecinin

yürütülmesi siyasal katılımın sağlanması ve sağlıklı bir demokrasi için çok önemlidir. Özellikle de temsili demokrasilerde üç temel unsurun yerine getirilmesi gerekir: *meşruiyet*, *siyasal katılma* ve *rasyonel tercih yapma*. Bu unsurlardan ilki seçimlerin anayasal temelinin olması, ikincisi yurttaşların yönetime katılmaları ve son olarak seçimlerde seçmen olarak oy vermeleri anlamına gelmektedir (Tokgöz, 2014: 132). Temsili demokrasi bağlamında meşruluk şöyle tanımlanır: “Meşru iktidar yönetilenler tarafından meşru olarak kabul edilen, toplumda yaygın ve hakim olan ‘meşruluk’ inancına uygun olan iktidardır” (Kapani, 2007: 81). Siyasal katılma ise, yurttaşların siyasal sistemin süreçlerin içindeki yerine ilişkin bir kavramdır. Bir seçmen olarak yurttaş, mevcut siyasal sistemdeki durumları, tutumları ve davranışları önemlidir. Çünkü siyasal katılma sadece oy vermekle belirleyen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasal katılmayı, yalnızca seçimlerde oy verme olarak ele almak yanlış ve eksik bir yaklaşımdır. Siyasal katılmanın, oy vermeyle başlayan, siyasetle ilgilenme, mitinglere gitme, toplantı ve programları takip etme, hatta partiye üye olma, parti örgütünde görev alma, yerel ya da merkezi seçimlerde seçilmeye aday olma; belediye, başkanı, milletvekili, bakan, başbakan, meclis başkanı, cumhurbaşkanı seçilmeye doğru giden bir kapsamı vardır (Tokgöz, 2014: 133). Siyasal anlamda rasyonel tercih yapmak ise, seçimlerin propaganda dönemlerinde partilerin sunduğu vaatlere göre bir partiye oy verme davranışı geliştirmektir. Propaganda öncesi ve sonrası oy vereceği siyasal partiyi geliştirdiği oy verme davranışına göre seçer ve seçim günü sandığa giderek oyunu kullanır (Tokgöz, 2014: 135). Elbette bu süreçte seçmenin oy verme davranışının belirlenmesinde ve istendik bir seçmen tutumu oluşturarak karar vermeyi etkileyen partilerin siyasal iletişim kapsamında yaptığı propagandadır. Bu nedenle siyasal propaganda dönemlerinde siyasal iletişim önem kazanmaktadır. Özellikle de ABD’de yürütülen propaganda çalışmaları ve propaganda çözümleri öne çıkmaktadır (Tokgöz, 2014: 97). Zaten, kitle iletişim araçlarının siyasal etkilerinin güçlü olduğu varsayımından hareket edilerek yapılan araştırmaların çoğu medyanın propaganda işlevi üzerinde durmuştur. Harold Lasswell’in propagandayla ilgili yaptığı incelemeler, Lazarsfeld ve arkadaşlarının yaptıkları artık klasik olarak kabul gören ilk seçim araştırmasından sonra etki araştırmaları artmıştır.

Lazarsfeld, yaptığı saha araştırmalarında insanların nasıl oy kullandıklarını, ne satın aldıklarını, azınlıklara karşı tutumlarının ne olduğu gibi sorulara cevap aramıştır. Özellikle ABD’deki 1940 ve 1948 yıllarındaki seçimlerde yaptığı araştırmalarda seçmenlerin oy kullanma davranışları üzerinde etkili olan iletişim süreçlerini açıklamaya çalışmıştır. Bu araştırmalarda temel olarak oy kullanma davranışları ile medyaya maruz kalmaları arasındaki bağlantıların, medya dışındaki bağlantılar yanında çok zayıf kaldığı ortaya konmuştur (Lang,

2005: 37). Aynı şekilde, özellikle İkinci Dünya Savaşı sırasında Carl Hovland'ın yaptığı alan araştırmalarında medyanın Amerikan askeri üzerinde ikna etme işlevi üzerine odaklanmıştır. Yapılan bu alan araştırmalarında ortaya çıkan en önemli sonuç, kitle iletişim araçlarının temsili demokrasilerin önemli bir parçası olan seçim kampanyası dönemlerinde ikna etmedeki rolünün zayıf olmasıdır. Aslında o kadar güçlü olmamasıdır. Kitle iletişim araçlarının bilgi verici yönünün dışında kararsızları etkileyerek tercihleri belirlemede ve ikna etmede o kadar güçlü olmamasının nedeni, kitle üzerinde sadece kitle iletişim araçlarının ve o kitleyi etkileyen kanaat önderlerinin de etkili olmasıdır. Kitle iletişim kuramlarında bu durum iki aşamalı akış modeliyle açıklanmaktadır. Özellikle bu modelle birlikte 1960'lı yıllarda kitle iletişim araçlarının güçlü etki anlayışı terk edilerek sınırlı etki anlayışı önem kazanacaktır. 1970'li yıllarla birlikte, temel kitle iletişim aracı olarak televizyona ek olarak bilgisayarın devreye girmesiyle birlikte, yapılan araştırmaların yeni iletişim teknolojilerine odaklanılmasına neden olmuştur. Böylece 1990'lı yıllarda internetin devreye girmesiyle birlikte, siyasal iletişim araştırmalarında yeni medya araçlarının etkisi üzerine araştırmalar artacaktır. Televizyonla birlikte internetin, siyasal iletişim araştırmalarında temel değişken konumuna gelmiştir (Tokgöz, 2014: 191-193). Buna paralel olarak da halkla ilişkiler stratejilerinde de kitle iletişim araçlarının etki konusu önemli bir problem olarak araştırmacıların ilgisini çekmiştir.

Siyasal iletişim alanında yapılan etki araştırmaları halkla ilişkiler projelerinde de dikkate takip edilmiştir. Uygulayıcılar, yaptıkları projelerde kitle iletişim etkilerini de dikkate alarak, hatta daha çok dikkate alarak kampanya yaptıkları söylenebilir. Gruning, halkla ilişkiler profesyonellerinin proje yaparken bu etkileri kullanmaları gerektiğini düşünür. Böylece proje kapsamındaki iletişim stratejiyle halk üzerinde idrak, tutum ve davranış değişimi mümkün olacaktır. Aynı şekilde Rogers ve Storey gibi halkla ilişkiler uzmanlarının da düşündüğü gibi, kampanyaların etkili olabilmesi için iletişimin bilgi verici, ikna edici ve harekete geçirici gücüne başvurulmalıdır. Ancak bu görüşleri destekleyecek, ancak buna yönelik itirazlar da yapılmıştır. Örneğin Crable ve Vibbert'e göre, halkla ilişkilerde, iletişimin bilgi verme amacı "mükemmel" bir hedef değildir. Bu sadece bir araçtır, tutum ve imaj oluşturma gibi asıl amaçlara yardımcıdır (McCoy ve Hargie, 2009: 90). Mendelsohn ise, halkla ilişkilerdeki medya-tabanlı kampanyaların, davranıştan çok farkındalığı değiştirdiğini iddia etmiştir. Bu durumda halkla ilişkiler, bilgi verici ve algı değiştirici bir amacı yerine getirmiş olmaktadır. Bu görüşün aksine, Grunig ise, halkla ilişkilerin tutum ve davranış değiştirdiğini savunur (McCoy ve Hargie, 2009: 97). Bu nedenle bir halkla ilişkiler projesi sadece bir iletişim değil, aynı zamanda mevcut ilişkilerin yönetimi de olduğunu söylemek

mümkündür. Bunun için, bir halka ilişkiler çalışmaları ilişkilerin sürdürülebilirliğine odaklanmalıdır. Bu bağlamda, halkla ilişkiler araştırmalarında, tutum ve davranış değişiminin ölçümü; anlayış, onay, memnuniyet, kontrol ve güç gibi ilişki göstergelerinin değerlendirilmesi önem kazanmaktadır (McCoy ve Hargie, 2009: 99). Bunun da gerçekleşebilmesi için medyadaki gelişen iletişim teknolojilerini gerekli kılmaktadır.

Elihu Katz, (1997) medyanın, gelişen yeni teknolojilerle izleyicilerin parçalanması ve yeni iletişim teknolojilerinin kullanıcılara daha fazla kontrol sağlaması nedeniyle hızla dönüştüğünü vurgular. Ayrıca “online” olarak bilinen çok modlu sosyal ağların giderek artan rolü bu dönüşümü hızlandırdığı söylenebilir. Bu bağlamda Willams ve Delli Carpini’ye göre, yeni medya ortamlarının gelişmesi, geleneksel “tek eksenli” siyasal nüfuz sistemlerini alt üst etmektedir. Bu değişim siyasal iktidarlara ilişkin üç farklı yolla bir “çok eksenlilik” oluşturmaktadır:

“(1)Politikayla ilgili medyanın genişlemesi ve haberlerle eğlencenin birbirine karışması, medyanın skandalların yerini eşik bekçisi rolü için kendi içinde mücadele etmesine yol açmıştır. (2) Medya kanallarının çoğalması ve 24 saatlik haber döngüsüne geçişi ana akım dışında kalan siyasi aktörlerin siyasetin gündeminde çerçevelenmesi için yeni fırsatlar yaratmıştır. (3) Bu değişen medya ortam halkın siyaset dünyasına girmesi ve yorum yapabilmesi için yeni fırsatlar ve görünmez tehlikeler yaratmıştır” (Castells, 2012: 32).

İletişim teknolojilerindeki gelişmelerden sonra siyasal iletişim alanında yeni medya teknolojilerinin neden olduğu değişimler olmuştur. Örneğin kitle iletişim araçlarındaki haber kanallarında bizzat izleyiciler tarafından üretilen içerikler yer almaya başlamıştır. İzleyicilere kendi siyasal deneyimlerini aktarma şansı sunan yeni medya araçları geleneksel medyaya giderek daha çok eklenmektedirler. Özetle söylenirse, yeni medya teknolojilerinin gelişimiyle birlikte, hem teknolojik hem de siyasal olmak üzere ikili bir yakınsama süreci yaşanmaktadır. Siyasi aktörler hem kitle iletişim araçlarından hem de kitlesel öz-iletişim ağlarında kendilerini sunmaktadırlar. Ve böylece kamuoyundaki etkilerini maksimize etme amacıyla iki medya sistemi arasında köprüler kurmayı hedeflemektedirler (Castells, 2012: 34-35).

Halk, yönetime oy verme, üyelik ve kampanya dahil olma gibi geleneksel yöntemlerle yönetime katılabilir. Ayrıca internetin kullanılmaya başlamasıyla birlikte yeni katılma yöntemleri de ortaya çıkmıştır (Çukurçayır, 2000: 129). Elektronik teknolojilerinde gelişmeyle birlikte internetin kullanımının arması siyasal anlamda yönetimleri de çok ilgilendirmektedir. Son zamanların deyişiyle *bilgi toplumu*, *bilgi otoyolları* kavramları internet teknolojisinin önemine dikkat çekiliyor. İnternetin hızla kullanılmaya başlamasıyla internet ve demokrasi arasındaki ilişkinin önemi her geçen gün artmaya başladı. Gelişmiş ülkelerde internetin yönetsel amaçla kullanımı, özellikle yerel yönetimlerin halkla ilişkiler

düzeyinde kullandığı söylenebilir. Yerel yönetimler açısından internet, artık kentlerin sanal ortama taşınmasına olanak sağlamıştır. Kentle ilgili bilgi, etkinlik, plan ve projeler internet aracılığıyla halka duyurulmaktadır. Ayrıca internetin yerel yönetimin halka etkileşim kurma olanakları sunması önemli bir gelişme olarak görülebilir (Çukurçayır, 2000: 159-162). Bu bağlamda internetin genel ve yerel toplumsal yaşamda önemli bir hizmet aracı haline geldiği söylenebilir. Merkezi ve yerel yönetimlerde etkin bir hizmet aracı haline geldiği söylenebilecek internet, halka kamu hizmetlerinin sunulduğu bir dijital dünya olarak ilgi görmektedir. Bu bağlamda dünyada gelişen “dijital kent” kavramı önem kazanmıştır. Bu kavramın, e-devlet uygulamaların yaygınlaşmasıyla birlikte önemi artmaktadır. Özellikle kentsel hizmetlerde bilgisayar ve internet destekli çözümler halkın kullanımına sunulmaktadır. Bu kavramla birlikte artık kentler, “küresel enformasyon kenti” imgesiyle kendini tanıtmaya başlamaktadır. Bu bağlamda dijital kent iki temel özellikte tanımlanabilir. Bunlardan biri, kentin baştanbaşa dijital teknoloji ile donatılmasıdır. İkincisi, kentin ekonomik, siyasal ve iletimsel alt yapısını dijital teknolojiyle yeniden biçimlendirilmedir (Çukurçayır, 2003: 121-24).

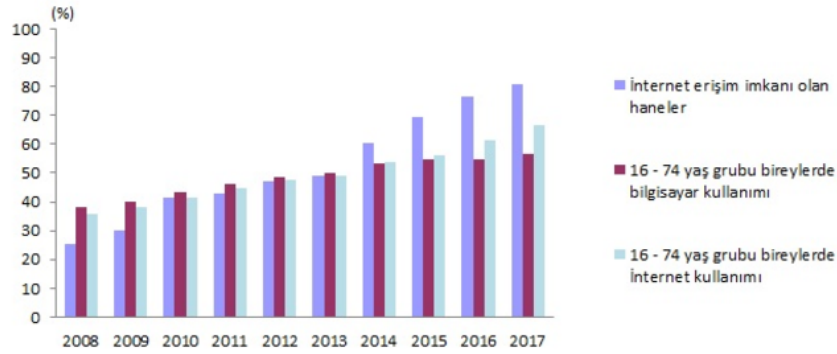
Bilişim teknolojisi temelli bir alt yapıya dayanan dijital kent, “Dijital kentler, yerel düzeydeki toplumsal ve demokratik yaşamın güçlendirilmesine, yönetişimin gelişmesine katkılar sunmaktadır. Özellikle de yerel düzeyde kamu görevlileri ile halkın daha kolay bir araya gelebilmelerini mümkün kılar. Yerel bölgelere ilişkin sorunların ve konuların dijital kent veri banklarına ulaşması ve bu bilgidен hareketle politikalar geliştirilebilir. Dijital kent uygulamalarının yerel yönetimlerle ilgili bilgilere kolay ulaşılması, kamu çalışanlarını halka iletişim kurabilmesi, yerel sorunlara ilişkin etkileşim kanallarının kullanılması gibi temel amaçları vardır. Yerel yönetimlerin internet ve elektronik medyasından, kentin tanıtımı ve halkın taleplerini almak için yararlandığı söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında yerel yönetimlerin kentsel hizmetlerde internet kullanımının yaygınlaşması eğilimi oldukça önemlidir. Ancak bunun yaygınlaşmasının internete erişimin artmasıyla mümkün olacaktır. Türkiye’nin 1993 yılında internetle tanışmasından 10 yıl sonra yaklaşık 3,5 milyon¹² internet kullanıcısına ulaşmıştır. (Çukurçayır, 2003: 127-129). Bu yıllardaki internet kullanıcı sayısının yanında, bilişim teknolojilerini tam olarak kullanan yerel yönetim sayısında ve bu teknolojilerle verilen hizmetlerin kapsamında günümüze göre bir sınırlılık söz konusudur.

Türkiye’deki güncel internet kullanım rakamlarında bakıldığında, 2017 yılında 46 milyon internet kullanıcı ve yaklaşık olarak nüfusun % 58’inin internete erişebilme olanağı vardır. TÜİK’in verilerine bakıldığında, aşağıdaki Grafik 3.1’de görüldüğü gibi 2017 yılı

¹² Yazar bu verileri www.tbd.org.tr adlı internet sitesinden 2003 yılında almıştır.

hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırmasının sonuçlarında göre; 2017 yılı Nisan ayında hanelerin % 80,7'si evden internete erişim imkânına sahip olmuş. Bilgisayar ve İnternet kullanımı 2017 yılında 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla % 56,6 ve % 66,8 olarak gerçekleşmiş. Genişbant İnternet erişim imkânına sahip hanelerin oranı 2017 yılı Nisan ayında % 78,3 olmuştur.¹³

Temel göstergeler, 2008-2017

Grafik 2.1 Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Verileri

Elbette aradan geçen 14 yıllık bir süre içinde hem bilgisayar teknolojilerinde hem de internete erişim oranını artışından katlarca artış olmuştur. Bu artışa paralel olarak belediyeler de gerek halkla ilişkiler gerekse siyasal iletişim stratejilerini bu artan teknolojik altyapıya göre planladıkları söylenebilir.

Tablo 2.2¹⁴ Bilgilendirme Amaçlı Hizmetler

İller	Kentsel Bilgiler	Genel Bilgiler	Bulvar Türü Bilgilendirme	Ekonomik Sektörle İlgili Bilgiler	Kamu Kurumlarıyla İlgili Bilgiler	Kamuoyu Açıklamaları	Seçim Sonuçları	İnternet Kullanımıyla İlgili Özendirici Çalışmalar
İstanbul	3	3	3	2	3	2	2	2
Ankara	3	2	1	1	3	2	2	1
İzmir	3	3	2	2	2	3	0	2
Bursa	2	2	2	2	1	3	0	1
Kayseri	3	3	3	1	1	1	0	0
Konya	2	3	1	1	3	1	0	2
Yalova	3	2	2	2	1	3	0	3
Eskişehir	3	3	3	2	3	0	0	2
Erzurum	2	2	1	1	1	1	0	0
Adana	3	1	1	1	2	1	0	0

¹³ Türkiye İstatistik Kurumu, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2017. <http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=24862> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁴ **Puanlama:** 0 puan: bilgi yok/uygulama yok, 1 Puan: çok az bilgi var, 2 puan: tatmin edici, 3 puan: çok iyi

Türkiye’deki dijital kent uygulamaları ilk yıllarında sadece bilgilendirme amaçlıydı. Bu bilgilendirme, belediyeden hakle doğru tek yönlü bilgi aktarma şeklinde oluyordu. 2003 yılına kadar etkileşimli web hizmetlerinin verildiği belediye sayısı çok sınırlıdır. Çoğunlukla belediyelerin web sitelerin, Tablo 2.2’de görüldüğü gibi bilgilendirme amaçlı hizmetler verilmektedir. Özellikle kentsel tanıtım ağırlıklı hizmetlerde on kentimizin ne durumda olduğu yer almaktadır (Çukurçayır, 2003: 134).

Tablo 2.3¹⁵ İletişim Ve Yerel Hizmet Amaçlı Hizmetler

İller	Arama Motorları ve E-Posta Hizmetleri	Yurttaş Katılımına Yönelik Uygulamalar
İstanbul	3	2
Ankara	3	2
İzmir	3	3
Bursa	3	3
Kayseri	0	1
Konya	3	2
Yalova	1	3
Eskişehir	3	3
Erzurum	0	1
Adana	3	1

Tablo 2.3’te görüldüğü gibi, bilgilendirme amaçlı hizmetlerin yanı sıra, bazı belediyelerde etkileşimlik ve katılıma açık web hizmetleri söz konusudur. Belirtilen web hizmetleri arasında, iletişim ve katılım amaçlı uygulamalardan en yaygın kullanımı e-posta uygulamalarıdır. Bununla beraber e-hizmet, e-demokrasi ve e-ödeme” gibi uygulamalar da dijital kent hizmetleri arasında gelecek vaat etmektedir. Yerel yönetimlerde etkileşimli web hizmetlerinin artması, hem kentsel hizmetlerin hem de yerel demokrasinin gelişmesine katkısı olacaktır. Böylece demokratik süreçlerin daha iyi işlemesi, kamusal hizmetlerin etkin ve verimli olarak halka ulaştırılması, halkın taleplerine uygun hizmet anlayışının güçlenmesi, yerel yönetimlere siyasal katılımında artmasıyla yerel hizmetlerinin kalitesinin artması gibi olumlu sonuçları doğuracaktır. Dijital kent uygulamalarını en önemli yararı yerel kalkınmaya sağlayabileceği katkısıdır (Çukurçayır, 2003: 137-139).

Yerel yönetimlerin başarısı önemli hizmetlerinin kalitesi kadar önemli ölçüde halka ilişkiler stratejilerindeki başarısıyla orantılıdır. Bilindiği gibi halkla ilişkiler her geçen gün siyasal ve toplumsal değişimlere paralel olarak hem kamusal hem de özel sektörde önemli bir işleve sahip oluyor. Buradaki halkla ilişkilerin amacı kurumsal anlamdaki yönetim sürecini iyileştirerek daha etkin hizmet vermeyi sağlamaktır. Bu kapsamda bilgi alma ve verme bu

¹⁵ **Puanlama:** 0 puan: bilgi yok/uygulama yok, 1 Puan: çok az bilgi var, 2 puan: tatmin edici, 3 puan: çok iyi.

yönetim sürecini iyileştirmeye yöneliktir. Halka ilişkiler aracılığıyla halk, yerel bölgelerinde nelerin yapıldığını öğrenebilir, verilen hizmetin kalitesinin ve veriminin artırılması için katılım sağlayabilir. Bu nedenle kamu hizmetinin kurumsallaşması için halkla ilişkilerin işlevi çok önemlidir. Bu yönetsel kurumsallaşma da yerel yönetimlerin halkın sorunlarına çözüm üretme kapasitenin artırılmasını sağlayan halkla ilişkiler, bir siyasal iletişim stratejisi kapsamında demokrasilerdeki ikna yöntemlerinin kullanılması ve böylece uzlaşması bir toplumun inşasının temel aracı olarak kabul edilebilir (Çukurçayır, 2000: 123-125).

Dünyada başarılı örnekler bakıldığında; yerel yönetimlerin tarihsel olarak ortaya çıkışını ve gelişmesini sağlayan en önemli neden, yerel hizmetlerdeki etkinlik ve demokratik yönetimdir. Bu örnekler çerçevesinde, eğer kamu hizmetleri zamanında yerine getirilirse, yani etkin bir hizmet anlayışı uygulanırsa; yerel halkı ilgilendiren hizmetlerde halkın katılımıyla kararlar alınır, yani demokratik bir yönetim uygulanırsa o yerel yönetimler başarılı ve devamlı olacakları söylenebilir. Hizmetlerin sürekliliği, halkın idareyi denetleyebilmesiyle mümkündür; bu da halkın yönetime katılabilmesi anlamına gelmektedir (Kapucu, 2003: 302). Yerel yönetimlerde sürdürülebilirlik, gerek halkın yönetime katılımının gerekse belediyenin yanı sıra diğer yerel dinamiklerinin eşgüdümlü çalışmasına da bağlıdır. Bir anlamda bu kentsel yönetim olgusudur. Kentsel yönetişimin en önemli unsurlarından biri mahalledir. Katılımcı demokrasi teorisinin temel fikri, yüz yüze etkileşim, meşruiyet ve yurttaş katılımı için en uygun ortamın mahalle ölçeğindeki yönetişim olduğu kabul edilir (Palabıyık, 2003: 260). Mahalleden başlayan yüz yüze etkileşimli yönetim süreci, bilgisayar ve internet teknolojisiyle yerel yönetimler düzeyine, buradan da merkezi yönetim düzeyine kadar sürdürülebilir yönetişim fikri olarak gösterilebilir. Bu fikre örnek gösterilebilecek bir model Antalya'da gerçekleştirilen bir yönetişim fikridir. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Büyükşehir Yasası ile genişleyen hizmet alanına daha etkin ve verimli hizmet götürebilmek içinde geliştirdiği Muhtarlık Bilgi Merkezi projesi mahalle düzeyinden belediyeye, belediyeden hükümete değin bir silsile olacak bir örnek sunmaktadır. Bu modelin başlangıç ucunda mahalle muhtarı varken, diğer ucunda ise kamu yönetiminin başı olan cumhurbaşkanı yer almaktadır. Bir sonraki bölümde bu model ve MUBİM üzerine bir değerlendirme yapılacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUBİM PROJESİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

Çalışmanın bu bölümünde, tespit edilen araştırma bulguları üzerine bir değerlendirme yapılacaktır. Bu kapsama iki tür bulgu değerlendirmeye alınacaktır. İlk olarak, 2017 yılında *Muhtarlar Bilgi Sistemi*'ne gelen taleplere ilişkin istatistiki verilerden elde edilen bulgulardır. Bu bulgular iki ana kategoriye göre değerlendirilecektir. İkinci olarak, 2015 yılından itibaren Cumhurbaşkanlığı tarafından düzenlenen Muhtarlar Toplantısı'nda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın konuşmasındaki muhtarlara ilişkin söyleminin çerçevesine ilişkin bir değerlendirme yapılacaktır.

Araştırma bulgularının bu iki değerlendirmesinden elde edilen çıkarımdan hareketle çalışmanın varsayımları belirlenecektir. Sonraki bölümde araştırmanı yöntemi üzerine tanımlamalar yapılacaktır.

3.1. Türkiye’de Muhtarlık ve Muhtarların Önemi

Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan demokrasiler, yereldeki paydaşların ve dinamiklerin birbiriyle yönetim içinde sürdürülmesini hedeflediği genel kabul gören bir görüştür. Bu hedefte mahalle ölçeğinde bir siyasal katılımın arttırmak gerekir. Böyle bir durumda mahallenin siyasal katılımını sağlayacak, yerel yönetim ile bir bağlantı kuracak olarak siyasal aktör gerekli olacaktır. Bu siyasal aktörün muhtar olduğu ileri sürülmektedir. Eğer öyleyse, mahalle halkının bir “temsilcisi” olarak muhtar, yerel yönetim ya da merkezi yönetimle halk arasında bir “köprü” olma rolüyle karşı karşıyadır. Bunu anlayabilmek için öncelikle, bu fikrin ya da modelin Türkiye’nin kamu yönetimi deneyimindeki karşılığının ne olduğunu bakmak gerekir.

Muhtarlık, tarihsel olarak Türk toplumsal yapısındaki mahalle yönetim biçimlerinden hareketle oluşan, mahalli idareler kapsamında önemli bir yeri vardır. Kentsel yaşamın gelişmesine paralel olarak önemli rolleri oluşan muhtarların, yerel yönetimlerin demokratik düzenlerinin geliştirilmesinde önemli işlevleri olduğu söylenebilir (Palabıyık ve Atak, 2002: 332). Uygulamada yerel yönetimlerin içinde kabul edilen “mahalle” kavramı, belediye sınırları içerisinde yer alan bir hizmet birimidir. Organları yasada belirtilen mahalle, halk tarafından yerel seçimlerde seçilerek oluşturulan muhtarlık yönetiminden oluşur. Muhtarlık, kendisine verilmiş yasal görevlerle birlikte fiilen mahallenin temsilcisidir. Bu kapsamda seçimle oluşturulan muhtarlık kurumu, mahalle ve mahalle halkıyla ilgili birçok işlevi yerine, en küçük kentsel, toplumsal ve yönetsel birim olarak tanımlanabilir. Ancak, bir mahalle

yönetimi olarak muhtarlık, Anayasanın 127. maddesinde söz edilen mahalli idare birimlerinden biri olarak kabul edilmez. Yasayla kurulmamaları, bu nedenle kamu tüzel kişiliklerinin olmayışı; dolayısıyla kendilerine özgü bütçe ve personeli bulunmayışı nedeniyle muhtarlık, yerel yönetim birimi değildirler. Hukuki olarak yeren yönetimler kapsamında olmasa da muhtarlık, kendisine verilen görevler genel olarak merkezi yönetim hiyerarşisi içinde kabul edilir. Bu nedenle mahalle muhtarları “memur” olarak kabul edilir. Muhtarlara genel bütçeden aylık ödenek verilmesi onların merkezi yönetimin en küçük taşra birimi olarak algılanmasına neden olmuştur. Gerçekten de mahalle yönetimi, yani muhtarlık fiilen mahallenin temsilcisi konumundadır. Mahallenin genel idari hizmetlerinin görülmesinde merkezi yönetime yardımcı olur. Özellikle de mahalle halkının istek ve şikayetlerini yerel ve merkezi yönetimlere iletirler (Palabıyık ve Atak, 2002: 333).

Mahalle yönetiminin tarihine bakıldığında, muhtarlığın yönetsel anlamda ne kadar öncemi olduğu anlaşılır. Tarihsel olarak belediye teşkilatlarının kurulmasından çok önce mahalle yönetimleri vardır. Yani belediyenin temelini muhtarlıklara dayandığı rahatlıkla söylenebilir. Günümüzde belediyelerin, mahalle yönetimlerinin üzerine kurulduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle belediye ile muhtarlık kurumları arasındaki ilişki önemlidir. Hukuki olarak, 1930’nda yürürlüğe giren 1580 sayılı belediye kanunun sekizinci maddesinde göre belediye sınırları içinde mahalle kurulması, başka bir yere taşınması, kaldırılması, birleştirilmesi Belediye Meclisinin ve mahalli İdare Kurulunun kararı ve valinin onayı ile gerçekleşir. Buradan anlaşıldığı üzere belediye teşkilatı ile muhtarlık arasında zorunlu bir hukuki ilişki vardır. Bu ilişkide muhtarın statüsü şöyle tanımlanabilir: muhtar, merkezi yönetimin mahalledeki bir nevi yürütme organıdır. Ayrıca muhtar, mahallenin merkezi yönetimle ya da yerel yönetimlerle ilişkilerinde muhatap olarak seçtiği kişidir (Palabıyık ve Atak, 2002: 353-355).

Bununla beraber muhtarlığın Türkiye’de bazı sorunları vardır. Türkiye’nin siyasal sistemindeki muhtarlığın en önemli sorunu şudur: muhtarlığın kamu yönetimi sistemi içinde yerinin belirsiz olmasıdır. Yerel seçimlerde seçilerek işbaşına gelen muhtarlar mahalle halkının fiili temsilcisi olmasına rağmen, hukuki statü gerek merkezi idarenin yasal temsilcisidir (Palabıyık ve Atak, 2002: 364). Diğer bir deyişle, hem merkezi siyasal otoriteye hem de halkın “temsilcisi” konumundadır. Cumhuriyet döneminde bir ara kaldırılan, sonradan oluşan idari boşluğun doldurulması için yeniden ihdas edilen mahalle muhtarlığı kurumu, idari anlamda merkezi yönetimin önemli bir yardımcısı, bir tür uzantısı olduğunu oluşan bu “boşluk” ile göstermiştir. Bu tecrübe göstermiştir ki, Türkiye’nin siyasal sisteminin nemli bir özelliği olan merkeziyetçilik yapısında muhtarlar “memur” olarak çok önemli bir görevi

yerine getirmektedirler. Burada dikkat çeken en önemli husus, mahalle yönetimini yerine getiren muhtarlığın mahalle halkını temsil etmesinin yasal bir zeminin olmamasıdır. Ancak, muhtarların yasal olarak halkın temsilcisi olmaması nedeniyle, mahalledeki halkın hizmet gereksinimlerini merkezi ve yerel yönetimlere iletmesine neden olmaktadır (Palabıyık ve Atak, 2002: 367-368). Bu da hizmet kalitesini ve verimini düşürmektedir. Halkın gündelik yaşamında gerekli olan ihtiyaçları için yasal olarak merkezi ve yerel yönetimlerde bir temsilcisinin olmaması, hem ihtiyacı olan hizmeti zamanında alamamasını hem de hizmet kalitesine ilişkin geri bildirimlerine cevap almamasını ortaya çıkarmaktadır. Bu durum da, muhtarların fiili konumları kadar yasal konumlarının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu durum Antalya ilinde uygulanan MUBİM projesi örneğinin yerel siyasal söylemde nasıl sunulduğu üzerinden incelenebilir.

3.2. Araştırma Bulguları

Bu bölümde, bu çalışmada yapılacak haber söylemi analizinden önce elde edilen bazı nicel ve nitel bulgulara dikkat çekilecektir. Bu bulgular kendilerinden bir varsayım oluşturmak için kullanılacaktır. Bu varsayımlar da yapılacak haber söylemi analizinden elde edilecek sonuçlarla desteklenmiş olacaktır.

3.2.1. Muhtarlık Bilgi Merkezi Veri İstatistikleri

Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'de ilk olarak oluşturduğu Muhtarlık Bilgi Merkezi (MUBİM), Antalya'daki muhtarların taleplerini belediyeye gitmeden ve herhangi bir aracıyla görüşmek zorunda kalmadan kolayca iletebildiği bir iletişim sistemidir. Bu sistemde, muhtarlar, SMS, web, e-mail veya faks yoluyla taleplerini bildirebilir ve sonrasında ilgili birimlerin değerlendirmesinden sonra gerekli cevap kendilerine iletilir. Belediyenin ilgili departmanı MUBİM'e gelen taleplere ilişkin bir analiz yaparak bildirimlerin sağlıklı olarak değerlendirilme ve cevaplandırılmayı hedeflemektedir.

Büyükşehir Belediyesi'nin resmi web sitesinden alınan bilgiye göre, Antalya'da bulunan 909 muhtar MUBİM sistemi aracılığıyla mahallelerine ilişkin taleplerini belediyeye bildirebilmektedir. Bildirimlerine fotoğraf gibi ek bilgileri ekleyebilen muhtarlardan gelen talepler MUBİM tarafından konusuna göre ilgili birimlere yönlendirilmektedir. Talepleri alan ilgili birimler de konuyu değerlendirerek içeriğine göre cevaplandırmaktadır. Bu cevaplar

MUBİM tarafından muhtarlara iletebilmektedir. Muhtarlar MUBİM'in web platformundan taleplerinin hangi aşamada olduğunu takip edebilmektedirler.¹⁶

MUBİM'den alınan bilgiye göre, sisteme gelen taleplere ilişkin yapılan değerlendirmeler sonucu oluşan istatistiki veriler aşağıdaki gibi özetlenmiştir. Bu bölümde özet bir şekilde verilen bu istatistiki verilerden hareketle bu çalışma için bir değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirme yapılırken, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nden alınan MUBİM verilerinden hareketle, bu bölümde kullanılmak üzere tablo ve grafikler oluşturulmuştur.

Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı'ndan alınan bilgiye göre, MUBİM'e gelen tüm talepler bir ön değerlendirme sonucu kategorilere ayrılmış, sonra da cevaplanma durumlarına göre kriterlere ayrılmıştır. Bu cevaplanma durumları aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

İşlemede: Gelen talebin alındığı, okunduğu ve değerlendirme alınacağı anlamına gelir.

Değerlendirmede: Gelen talebin değerlendirilmekte olduğu anlamına gelir.

Dış Kurum Sorumluluğunda: Gelen talebin belediyenin görev ve sorumluluk alanında olmayan, başka kurumların ilgilenmesi gerektiği anlamına gelir.

Mükerrer Kayıt: İlgili taleplerin, kullanıcılar tarafından birden fazla kez sisteme göndermesinden kaynaklı mükerrer kayıtların olduğu anlamına gelir.

Olumlu Sonuçlandı: Gelen talebin değerlendirildiği ve yerine getirileceği anlamına gelir.

Olumsuz Sonuçlandı: Gelen talebin değerlendirildiği ve yerine getirilemeyeceği anlamına gelir.

Yapılamaz: Gelen talebin yapılamayacağı anlamına gelir.

Yersiz Talep: Gelen talebin uygunsuz olduğu anlamına gelir.

3.2.1.1. Cevaplanma Durumlarına Göre Talep Sayıları

Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin ilgili daire başkanlığından alınan bilgiye göre, 01.01.2017 ile 31.12.2017 tarihleri arasında MUBİM'e muhtarlardan gelen taleplerin toplamı **3302** adettir. Bu talepler, içeriklerinden hareketle yapılan ön değerlendirme sonucu yukarıda tanımlanan cevaplanma kategorilerinde aşağıdaki gibi tabloda belirtilmiştir. Aşağıdaki Tablo 3.1'te verilen cevapların grafiksel rapor olarak gösterimi Grafik 3.2'deki gibi verilmiştir.

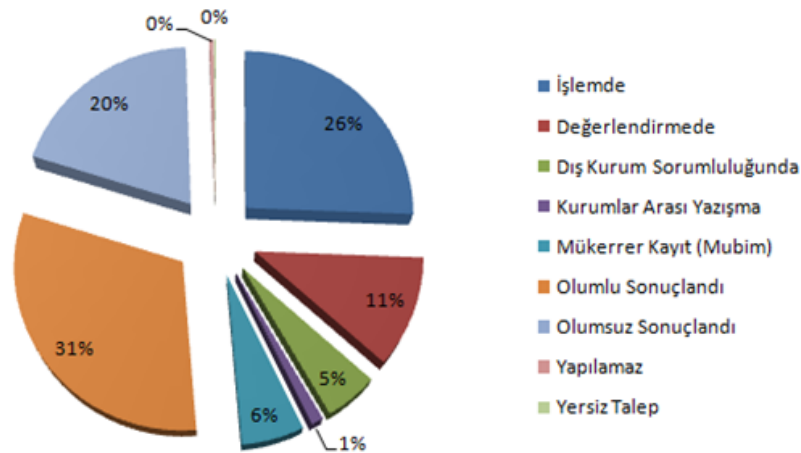
¹⁶<https://www.antalya.bel.tr/calismalarimiz/yonetim-ve-e-belediye-calismalari/antalya-buyuksehir-belediyesi-muhtarlik-bilgi-merkezi-uygulamasi> (erişim tarihi: 01.05.2018).

Aşağıdaki Grafik 3.2’deki oranlara bakıldığında gelen taleplerin yaklaşık olarak üçte biri olumlu olarak cevaplanmıştır.

Tablo 3.1 2017 MUBİM’e Gelen Taleplerin Sonuç Durumları.

Taleplerin Cevaplanma Durumları	Talep Adedi
İşlemde	845
Değerlendirmede	363
Dış Kurum Sorumluluğunda	167
Kurumlar Arası Yazışma	38
Mükerrer Kayıt	194
Olumlu Sonuçlandı	1029
Olumsuz Sonuçlandı	648
Yapılamaz	13
Yersiz Talep	5

Grafik 3.2’deki oranlara bakıldığında; olumlu cevaplanan taleplerin sayısının gelen talep sayısına oranının düşük olduğu izlenimini vermektedir. Ancak, ilgili kurumun yapmış olduğu sonuç değerlendirmelerinde toplam çağrı (talep) sayısının indirgenmiş sonuç kriterlerine bakıldığında “Olumu Sonuçlandı” cevaplanma durumunun oranı yükselmektedir. Bunun için, kurumun vermiş olduğu istatistiki bilgilere göre talep sonuçlanma raporu aşağıdaki Grafik 3.3’deki gibi ortaya konulabilir.

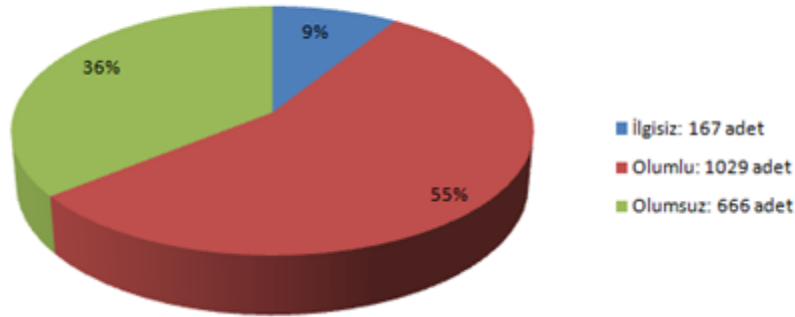

Grafik 3.2 2017 Yılında MUBİM’e Gelen Taleplerin Cevaplanma Oranları.

Aşağıdaki Grafik 3.3’de görülen oran durumları aşındaki gibi tanımlanabilir:

- **İlgisiz:** Gelen talebin çeşitli nedenlerden dolayı belediye hizmetlerinin kapsamında olmadığını belirtir.
- **Olumlu:** Gelen talebin belediye hizmetleri kapsamında değerlendirildiği ve yapılacağını belirtir.

- **Olumsuz:** Gelen talebin belediye hizmetleri kapsamında değerlendirildiği, ancak yapılamayacağını belirtir.

Grafik 3.3 Cevaplanan Taleplerin Sonuçlanma Oranları.

Yukarıdaki Grafik 3.3’deki oranlama şöyle elde edilmiştir: 01.01.2017 ile 31.12.2017 tarihleri arasında MUBİM’e gelen **3302** adet taleplerin yapılan ön değerlendirme sonucuna göre belirlenen cevaplama durumları içinde yer alan **Mükerrer Kayıt, İşlemde, Değerlendirmede, Kurumlararası Yazışma** olarak tanımlanan talepler oranlamaya alınmamıştır. Ayrıca **Yersiz Talep** ve **Yapılamaz** olarak tanımlanan taleplerle **Olumsuz Sonuçlandı** olarak tanımlanan talepler birlikte değerlendirilmiş; Grafik 3.3’de “**Olumsuz**” ifadesiyle belirtilmiştir. **Olumlu Sonuçlandı** olarak talepler ise “**Olumlu**” ifadesiyle belirtilmiştir. Son olarak **Dış Kurum Sorumluluğu** olarak tanımlanan talepler de “**İlgisiz**” ifadesiyle belirtilmiştir. Böylece, Tablo 3.1’teki **Mükerrer Kayıt, İşlemde, Değerlendirmede, Kurumlararası Yazışma** durumları çıkarıldığında kalan **1862** adet toplam talep Grafik 3.3’de **İlgisiz, Olumlu** ve **Olumsuz** olmak üzere üç ana grupta gösterilmektedir.

Grafik 3.3’deki oranlara bakıldığında, “verimli” olarak nitelenebilecek **1862** adet talebin yarısından fazlası **Olumlu** olarak sonuçlanmıştır.

3.2.1.2. Cevaplanan Taleplerin İlçelere Göre Dağılımı

Antalya’nın genelindeki muhtarların 01.01.2017 ile 31.12.2017 tarihleri arasında MUBİM’e ilettikleri **3302** talep sayılarının ilçelere göre dağılımı Tablo 3.2’de verilmiştir. 2017 yılında MUBİM’e gelen **3302** talebin ön değerlendirme sonucu cevaplandırılan **1862** talebin ilçelere göre dağılımı aşağıdaki Tablo 3.3’da verilmiştir.

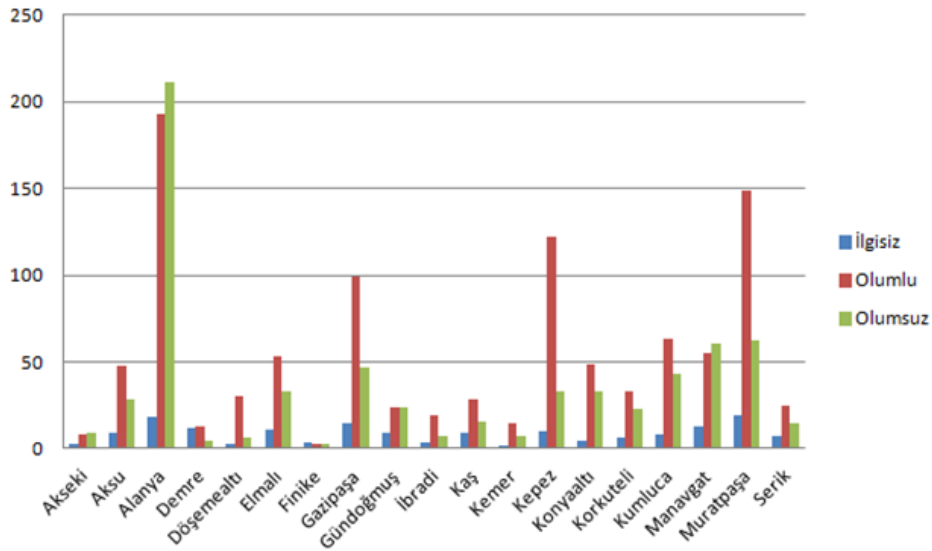
Tablo 3.2 2017’de MUBİM’e Gelen Ön Değerlendirme Yapılmış Talep Sayılarının İlçelere Göre Dağılımı.

	Akseki	Aksu	Alanya	Demre	Döşemealtı	Elmalı	Finike	Gazipaşa	Gündoğmuş	İbradi	Kaş	Kemer	Kepez	Konyaaltı	Korkuteli	Kumluca	Manavgat	Muratpaşa	Serik
İşlemde	9	37	293	25	12	47	7	28	20	14	36	4	55	39	37	74	33	52	23
Değerlendirmede	5	11	106	6	1	36	3	25	6	7	15	1	11	2	26	52	24	17	9
Dış Kurum Sorumluluğunda	3	9	18	12	3	11	4	15	9	4	9	2	10	5	6	8	13	19	7
Kurumlar Arası Yazışma	-	2	12	-	-	3	-	5	-	-	-	1	3	1	-	2	5	2	2
Mükerrer Kayıt	1	7	43	8	2	26	1	19	4	1	6	2	12	8	6	17	14	10	7
Olumlu Sonuçlandı	8	48	193	13	30	53	3	99	24	19	28	15	122	49	33	63	55	149	25
Olumsuz Sonuçlandı	9	27	209	5	6	33	3	46	24	7	14	6	31	31	23	42	59	59	14
Yapılamaz	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	2	2	-	1	2	2	1
Yersiz Talep	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	
TOPLAM	35	142	876	69	54	209	21	238	87	52	110	32	246	137	131	259	205	311	88

Tablo 3.3 2017’de MUBİM’e Gelen Taleplerin Cevaplandırılma Sayılarını Dağılımı.

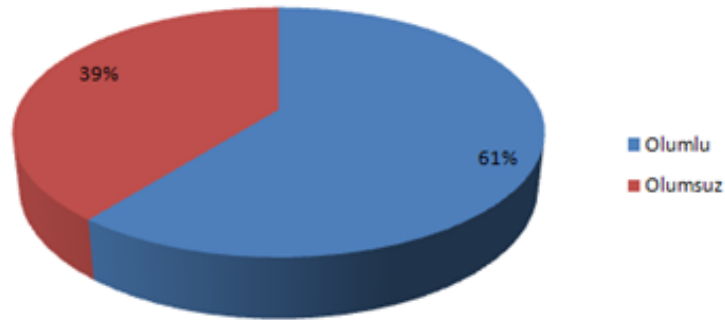
	Akseki	Aksu	Alanya	Demre	Döşemealtı	Elmalı	Finike	Gazipaşa	Gündoğmuş	İbradi	Kaş	Kemer	Kepez	Konyaaltı	Korkuteli	Kumluca	Manavgat	Muratpaşa	Serik
İlgisiz	3	9	18	12	3	11	4	15	9	4	9	2	10	5	6	8	13	19	7
Olumlu	8	48	193	13	30	53	3	99	24	19	28	15	122	49	33	63	55	149	25
Olumsuz	9	28	211	5	6	33	3	47	24	7	16	7	33	33	23	43	61	62	15
TOPLAM	20	85	422	30	39	97	10	161	57	30	53	24	165	87	62	114	129	230	47

MUBİM’den cevaplandırılan **1862** talebin ilçelere göre dağılımı aşağıdaki Grafik 3.4’teki görülüyor. Aşağıdaki Grafik 3.4’te gözlenebildiği gibi cevaplanan taleplerin dağılım oranları çoğu ilçede **Olumlu** durumundan yana ağır basıyor. Bu dağılım grafiğinde yer alan **1862**, talepten sadece **Olumlu** ve **Olumsuz** olan **1695** talep baz alınır cevaplanma sonuç oranlarında verim hakkında daha net bir çerçeve oluşturulabilir.

Grafik 3.4 Cevaplanan Taleplerin İlçelere Göre Dağılımı.

Bu doğrultuda sadece **Olumlu** ve **Olumsuz** cevaplanan **1695** talebin oransal dağılımı Grafik 3.5’de gösterilmiştir. Grafikteki oranlara bakıldığında taleplerin cevaplanma verimi **Olumlu** yönünde pozitif olarak görünmektedir.

Grafik 3.5 Taleplere Verilen Olumlu Ve Olumsuz Cevapların Dağılımı.

Yüzde 50’nin üzerinde olan **Olumlu** cevaplanma dağılımından hareketle denilebilir ki, toplam **3302** talebin yarısından fazlası *verimli* cevaplandırılmış, bunlarında yarından fazlası *olumlu* cevaplandırılmıştır. Sonuç olarak **Olumlu** cevaplandırılan talep sayısı Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin ilçelere yönelik hizmet politikasını bir sonucu olarak görülüp görülemeyeceği önemli bir soru olarak ileri sürülebilir. Her ne kadar bu çalışmanın amacı, böyle bir nicel veriden hareketle bir çıkarım yapmak olmasa da, bu nicel verilen varlığı ile siyasal iletişimde hakim mesajlar arasında bir bağın kurulabilmesi mümkündür. Bu doğrultuda bu bağın kurulabilmesi için bu çalışmanın varsayımlarının ortaya konulması gerekmektedir.

Yukarıdaki Grafik 3.5’den hareketle ifade edildiği gibi, **Olumlu** ve **Olumsuz** cevaplan taleplerin Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin ilçelerin siyasi, sosyal, ekonomik ve demografik yapısına göre geliştirdiği bir hizmet politikasının bir parçası olup olmadığı önemli bir sorudur. Yine belirtildiği gibi, bu çalışmanın hem yöntem hem de amaç yönünden ilgisinde olmayan bu nicel verilerin bir başka nedenle bir katkısı vardır. Bu nicel verilerden çıkarılan bulguların varsayımların oluşturulmasında destekleyici bir yönü vardır. Bununla beraber, bu çalışmada yapılacak söylem analizinin sonuçlarını da destekleyici bir yönü bulunmaktadır. Bu doğrultuda varsayımları tanımlamadan önce ilçelere göre **Olumlu** ya da **Olumsuz** talep cevaplama oranları ile ilgili ilçelerin belediyelerinin arasında bir bağ olup olmadığına bakmakta yarar var. Bunun için aşağıdaki Tablo 3.4’den yararlanılabilir.

Tablo 3.4 MUBİM’e Gelen Taleplerin İlçelere Göre Olumlu ve Olumsuz Cevaplanma Dağılımı.

Partiler	AK Parti	AK Parti	MHP	AK Parti	CHP	AK Parti	AK Parti	AK Parti	AK Parti	CHP	AK Parti	CHP	AK Parti	CHP	MHP	AK Parti	CHP	CHP	AK Parti
İlçeler	Akseki ¹⁷	Aksu	Alanya	Demre	Döşemealtı	Elmalı	Finike	Gazipaşa	Gündoğmuş	İbradi	Kaş ¹⁸	Kemer ¹⁹	Kepez	Konyaaltı	Korkuteli	Kumluca	Manavgat	Muratpaşa	Serik
Olumlu %	47	63	48	72	83	62	50	68	50	73	64	68	79	60	59	59	47	71	62
Olumsuz %	53	37	52	28	17	38	50	32	50	27	36	32	21	40	41	41	53	29	38

Tablo 3.4’de görüldüğü gibi ilçelere göre **Olumlu** ve **Olumsuz** cevaplanan talep oranları ile ilçe belediyesinin yönetiminin ait olduğu parti arasında, yani taleplerin cevaplanma türü ile belediye arasında bir doğru orantı yoktur. Yani, AK Parti’li Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin kurduğu MUBİM’e farklı belediyelere sahip ilçelerden gelen taleplere verilen **Olumlu** ve **Olumsuz** cevaplarda ilçenin hangi partiden olduğuna dikkat edilmemiştir. **Tablo 3.4’de** görüldüğü gibi, yalnızca **Akseki**, **Alanya** ve **Manavgat** ilçelerinin Olumlu cevaplanma **yüzdesi 50’nin altındadır**. Bu ilçelerin belediyeleri sırasıyla **AK Parti**, **MHP** ve **CHP**’dir.

¹⁷ Belediye Başkanı CHP’lidir. Başkan CHP’den AK Parti’ye geçmiştir.

¹⁸ CHP’nin etkin olduğu ilçede belediye AK Parti’lidir.

¹⁹ Belediye Başkanı MHP’den seçilmiş, sonra CHP’ye geçmiştir.

Olumlu cevaplandırma yüzdesi en yüksek olan ilçeden itibaren yapılan sıralama şöyledir: Döşemealtı (CHP), Kepez (AK Parti), İbradi (CHP), Demre (AK Parti), Muratpaşa (CHP), Gazipaşa (AK Parti), Kemer (CHP), Kaş (AK Parti), Aksu (AK Parti), Elmalı (AK Parti), Serik (AK Parti), Konyaaltı (CHP), Korkuteli (MHP), Kumluca (AK Parti), Finike (AK Parti), ve Gündoğmuş (AK Parti).

Bu değerlendirmeden hareketle MUBİM'deki verilerden hareketle elde edilen bulgular üzerine yapılan değerlendirmeden şöyle bir sonuç çıkarılabilir: *AK Parti'li olan Antalya Büyükşehir Belediyesi, kurmuş olduğu MUBİM'e, belediyeleri farklı partilerden olan ilçelerin muhtarlarından gelen talepleri cevaplandırmada nesnel ölçütler kullanmıştır.* Buna göre, parti farkı gözetmeksizin ilçelerden gelen talepleri **Olumlu** ya da **Olumsuz** cevaplandırmıştır.

MUBİM verilerine ilişkin değerlendirmenin sonucundan hareketle şöyle bir sav iletili sürülebilir: Antalya Büyükşehir Belediyesi, belediye yönetimleri farklı partilerden olan ilçelerinin hepsine hizmet götürme stratejisini güdüyor. Bu nedenle de, bu ilçelerde yaşayan halkın “temsilcisi” konumundaki muhtarların taleplerini çoğunlukla **Olumlu** cevap veriyor.

3.2.2. Cumhurbaşkanlığının Muhtarlar Söyleminin Ana Çerçevesi

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde ilki 21 Ocak 2015 tarihinde yaptığı Muhtarlar Toplantısı'nın sonuncusu 12 Mart 2018 tarihinde yapılmıştır. Toplam 46 kez muhtarları Cumhurbaşkanlığı'nda ağırlayan Cumhurbaşkanı Erdoğan bu toplantılarda muhtarlara hitaben yaptığı konuşmalarda önemli mesajlar vermiştir. Erdoğan'ın toplantılarda çeşitli illerden gelen muhtarlara verdiği mesajlarının konusal çerçevesi kısaca şöyle özetlenebilir: muhtarlık kurumuna ve muhtarlara verdiği önem ve değer, güncel siyasete, gündemdeki dış ve iç gelişmelere ya da sorunlara, projelere, yatırımlara, hizmetlere ve reformlara ilişkin konularda mesajlar veriyor.

Erdoğan'ın belirtilen konulardaki gibi hususlarda yaptığı konuşmaların söylemine bakıldığında muhtarlar; demokrasinin önemli bir parçası, vatandaşın ve halkın sorunlarının takipçisi ve hem merkezi hem de yerel yönetimin vatandaş arasındaki gözü kulağı, eli ayağı, kısaca kamu yönetiminin en ucundaki seçilmiş olan devletin temsilcisi olarak görülüyor.

Bu bölümde, Erdoğan'ın konuşma metinlerinden hareketle özetlenen bu söylemi, bu konuşmaların bazı önemli örnekleri üzerinden ortaya çıkarılacaktır. Böylece Erdoğan'ın muhtarlara ilişkin söyleminin çerçevesi belirlendikten sonra, bu çerçeve bu çalışmanın niteliksel düzeydeki bulgusu olarak değerlendirilecektir. Bu değerlendirme sonucu da, çalışmanın varsayımlarının oluşturulmasında kullanılacaktır.

Erdoğan'ın 06 Aralık 2014 tarihinde, Muhtar Toplantıları yapmadan önce başka bir toplantıda yaptığı bir konuşmada²⁰, *Cumhurbaşkanlığı Sarayı*'na²¹ ilişkin yapılan eleştirilere yönelik cevap olarak verdiği ifadelerinde²² muhtarları “*cumhurun temsilcileri*” olarak tanımlanmıştır. Erdoğan bu ifadesiyle muhtarların **halkın temsilcisi** olduğu yönündeki söylemini çok açık bir şekilde ortaya koyar.

Erdoğan'ın ilk olması nedeniyle muhtarlık ve muhtara ilişkin söyleminin rahatlıkla görülebileceği manifesto niteliğindeki *Muhtarlar Toplantısı*'nda yaptığı konuşmada²³ demokrasi bağlamında muhtarlara yönelik görüşünü²⁴ ileri sürerken kullandığı “*muhtarlarımız, demokrasinin çekirdeği denilebilecek bir öze sahiplik yapıyorlar*” ifadesi önemlidir. Bu ifadede Erdoğan, muhtarları **demokrasinin çekirdeği** yani özü olarak tanımlar. Yine aynı konuşmanın bir başka bölümünde²⁵ geçen “*belediye başkanları da muhtarlarıyla olan ilişkilerini en ideal noktaya taşımalıdır. Çünkü her mahallede, her köyde onun eli, ayağı, gören gözü, duyan kulağı kim olacaktır? Muhtar olacaktır*” şeklindeki ifadesinde muhtarlar, belediye başkanlarının eli ayağı, gören gözü, duyan kulağı olarak nitelenmiştir. Devamında ise, “*Akıllı bir siyasetçi bunu yapar, ama ideolojik davranırsa, akıllı bir kenara koyar da ideolojisiyle hareket ederse o zaman kendisi de kaybeder, Türkiye'de kaybeder*” ifadesiyle, siyasette başarılı olmanın ölçütünü muhtarlara yakın olmak ve onlarla barışık olmaktan geçtiği savunulmaktadır. Aynı konuşmanın bir başka bölümünde²⁶ ise muhtarların görev,

²⁰ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/1545/kutlu-yuruyusumuzden-taviz-vermeyecek-yeni-turkiyenin-saglam-bir-zemine-kavusmasini-hep-birlikte-basaracagiz.html> (erişim tarihi: 01.05.2018)

²¹ Beştepe’de yapılan yeni Cumhurbaşkanlığı yerleşkesinin o tarihlerdeki adı Cumhurbaşkanlığı Sarayı olarak adlandırılıyordu, sonradan yapılan “şatafat”, “padişahlık” gibi eleştirilerden sonra Cumhurbaşkanlığı Külliyesi denilmeye başlandı.

²² Erdoğan: “Cumhurun temsilcileri olan muhtarlarımız, kendi sarayını gelsin görsün. Burası milletin sarayı, benim sarayım değil. Burası bana ait bir saray değil, millete ait bir saray.”

²³ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/2745/cumhurbaskani-erdogan-muhtarlara-seslendi-buyuk-devlet-olma-vizyonu-yerelden-baslar.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

²⁴ Cumhurbaşkanı Erdoğan, siyasi hayatı boyunca demokrasinin yerelde başladığına inandığını, ifade ettiğini ve bunun gereğini yerine getirmenin mücadelesini verdiğini vurgulayarak, "Demokrasi önce ailede başlar, önce köyde, mahallede başlar. Evde, köyde, mahallede demokrasi kültürü ne kadar güçlenirse, ülkenin tamamında da bu kültür gelişir, güçlenir, standartları o kadar yükselir. Esasen muhtarlarımız, demokrasinin çekirdeği denilebilecek bir öze sahiplik yapıyorlar. Muhtarlıklarımız sadece en küçük idari birim olma vasfını taşımakla kalmıyorlar, aslında demokrasinin nüvesini teşkil ediyorlar" diye konuştu.

²⁵ Türkiye'nin imkânları arttıkça, muhtarlarımızın bu ücretleri de artacak, biz de hükümetimiz nezdinde bunun takipçisi olacağız. Haklar konusunda, yetki ve imkânlar konusunda muhtarlarımızı, muhtarlıklarımızı güçlendirmeye devam edeceğiz. Zira bir hükümet hakikaten başarılı bir icraat sergilemek istiyorsa muhtarlıklarla olan diyalogunu çok iyi bir noktaya taşımak zorundadır. Kiminle valiyle, kiminle kaymakamla. Bir siyasi parti de başarılı olmak istiyorsa belediye başkanlarını bu konuda uyarmalı ve belediye başkanları da muhtarlarıyla olan ilişkilerini en ideal noktaya taşımalıdır. Çünkü her mahallede, her köyde onun eli, ayağı, gören gözü, duyan kulağı kim olacaktır? Muhtar olacaktır. Akıllı bir siyasetçi bunu yapar, ama ideolojik davranırsa, akıllı bir kenara koyar da ideolojisiyle hareket ederse o zaman kendisi de kaybeder, Türkiye'de kaybeder."

²⁶ Halkın oylarıyla seçilmiş olmanın çok büyük bir mesuliyet yüklediğini vurgulayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Sizler de takdir edersiniz ki muhtarların vazifesi sadece mühür basmak değildir. Yasaların yüklediği sorumluluk ve yetkinin ötesinde her bir muhtar kardeşimiz, Türkiye’nin vizyonu, ufkü, istikameti doğrultusunda çalışmak gibi önemli bir mesuliyetin de altındadır. Sadece demokrasi değil ekonomik kalkınma da yerelde başlar. Huzur, güvenlik, istikrar da yerelde başlar. Büyük devlet olma vizyonu, en başta yerelde başlar. En küçük idari

sorumluluk ve vizyon olarak devlet ile aynı istikamette olması gerektiğini savunmuş, “Büyük devlet olma vizyonu, en başta yerelde başlar” şeklindeki ifadesiyle, muhtarların misyonlarına ilişkin bir çerçevede çizmiştir. Bu çerçeve de, muhtarın merkezi ve yerel hükümetin vizyonu doğrultusunda halk için çalışmaktır. Bu bağlamda muhtarların sorumluluklarını da²⁷ mahalledeki vatandaşın sorunlarını bilmek ve onları takip etmek şeklinde tanımlar. Muhtarların sorumluluklarına ilişkin daha dikkat çekici başka bir ifadede,²⁸ muhtarların Türkiye’nin sorunlarının çözümünde bir öncü olarak görülmüştür.

Muhtarlığın siyasetle olan ilişkisi açısından başka bir konuşmada²⁹ geçen “*muhtarlık, seçimle, doğrudan milletin iradesiyle, tercihiyle geline görevlerin ilk basamağıdır, temelidir. Muhtarlıkla başlayan milletin tercihiyle görev alma silsilesi artık Cumhurbaşkanlığı’na kadar uzanıyor*” ifadesinde de muhtarlığın cumhurbaşkanlığına giden ve demokratik yolculuğun ilk adımı olduğuna dikkat çekmektedir. Yine aynı konuşmada dolaylı alıntı yapılan ifadesinde³⁰ muhtarların merkezi ve yerel yönetim ile halk arasında bir **köprü** olduğunu ifade etmektedir.

Bir başka toplantıda yaptığı konuşmada³¹ geçen ifadelerde³² muhtarlıkları, **kamu yönetiminin ve demokratik sistemin ilk basamağı** olarak tanımlamıştır. Aynı konuşmadaki başka bir ifadede³³ merkezi ve yerel yönetimlerin muhtarlara önem vermesini, taleplerini yerine getirmeleri gerektiğinin altını çiziliyor. Erdoğan bir başka konuşmasında³⁴ geçen

birimlerimizin, köylerimizin, mahallelerimizin ufkuyla, istikametiyle ülkenin ufku ve istikameti aynı yönde olmazsa biz sağlıklı bir büyüme gerçekleştiremeyiz. Muhtarların farklı bir istikamete, Hükümetin, Cumhurbaşkanının farklı bir istikamete baktığı ülkede uyumu, koordinasyonu, ahengi tesis edemeyiz.” dedi.

²⁷ “Sıkıntıların çözümü için gerekiyorsa ilgili kurumları harekete geçirmeli, gerekiyorsa kendiniz bizzat devreye girmelisiniz. Çok açık söylüyorum, mahallesine avucunun içi gibi hâkim olmayan, hangi evin bacası tütmüyor, hangisi tütüyor bunu bilmeyen muhtar şahsen benim nazarımda görevini hakkıyla, layıkıyla yapmıyor demektir” diye konuştu.

²⁸ Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye’nin her konuda, her meselede muhtarlara ihtiyacı olduğunu, ekonominin büyümesinde, uluslararası politikaların şekillenmesinde, huzurun, güvenliğin daha da artmasında, demokrasinin standartlarının daha da yükselmesinde muhtarların gayretine ihtiyacı bulunduğunu aktararak, “Milletimizin tercihiyle iş başına gelmiş muhtarlarımız olarak, Türkiye’nin sorunlarının çözümünde her birinizin inisiyatif alması, öncülük yapması, milletimize rehberlik etmesi hem son derece önemlidir, hem de son derece değerlidir” diye konuştu.

²⁹ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/2794/buyuk-milletlerin-buyuk-dertleri-olur-ayni-zamanda-buyuk-gucleri-ve-hedefleri-de-olur.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

³⁰ “Muhtarlarla birlikte millettten aldığı güçle, millet için çalışmayı sürdüreceğini vurgulayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, muhtarların bulundukları yerlerde valilik, kaymakamlık, belediye ve vatandaş ile el ele vererek, en önemli köprü vazifesi gördüklerini söyledi.”

³¹ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/2811/milletimize-ask-ile-hizmet-ettigimiz-icin-hl-dimdik-ayaktayiz-insallah-ayni-ask-ve-inancla-calismaya-devam-edecegiz.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

³² “Cumhurbaşkanı olarak, muhtarlarımızdan başlayarak, tüm mahalli idare yöneticilerimizin daima yanlarında olmaya devam ediyorum. Tabii muhtarlıklarımız, hem kamu yönetimin, hem de demokratik sistemin ilk basamağıdır. Demokrasi yerelde başlar, sizde başlar.”

³³ “Muhtarı karşısına alan mahalleliyi de, yani milleti de karşısına alır. Milleti karşına alanın da iflah olması mümkün değildir. Akıllı idarecinin yapacağı iş, muhtarlarımızın mahallesi için, mahalle halkı için kendisine getirdiği tüm talepleri dikkatle dinlemek ve gereğini yerine getirmektir.”

³⁴ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/34128/biz-emri-dagdan-almadik-biz-emri-haktan-ve-halktan-aldik.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

ifadelerde³⁵ muhtarın cumhurbaşkanı gibi halk tarafından seçildiğine vurgu yapıyor. Böylece seçilen kişinin **halkın meşru temsilcisi** olduğuna vurgu yapmış oluyor. Bir başka konuşmasındaki³⁶ ifadelerde³⁷ Erdoğan, ülkenin, yönetim organizasyonunu en tabanındaki muhtarlarla yönetildiğini; muhtarların yönetim organizasyonunun en tepesindeki cumhurbaşkanı ile arasındaki ilişkinin güçlü olmasının Türkiye'nin geleceği açısından önemli olduğuna vurgu yapmaktadır. Böylece Erdoğan bu mesajlarıyla muhtarı ve cumhurbaşkanını **demokratik sistemin iki ana ucu** olarak tanımlamaktadır. Bir başka konuşmasından³⁸ alınan dolaylı ifadelerde³⁹ ise muhtarların **devlet ile millet arasındaki bir etkileşim kanalı** olduğunu ifade etmiştir. Erdoğan, yaptığı bir başka konuşmasındaki⁴⁰ ifadelerde⁴¹ muhtarları **halka en yakın demokratik organ** olarak tanımlamıştır. Bu nedenle bir başka konuşmasında⁴² muhtarlar **demokrasinin temeli** olarak görülmüştür.⁴³ Bununla beraber bir başka konuşmasında⁴⁴ muhtarı **cumhurbaşkanının gözü, eli ayağı ve duyan kulağı** olarak tanımlanmıştır.⁴⁵ Diğer yandan bir başka konuşmada⁴⁶ muhtarlar **milletin temsilcisi** olarak nitelenmiştir.⁴⁷ Son olarak bir konuşmasında⁴⁸ Erdoğan, 16 Nisan'da kabul edilen anayasa

³⁵ “Muhtar kim? Memur mu? Muhtar seçilmiştir. Kim tarafından? Halk tarafından. Cumhurbaşkanı nasıl halk tarafından seçiliyorsa, muhtar da aynı şekilde halk tarafından seçildiği için, benim indimde benim inandığım demokraside seçilmiş atanmışa göre daha üstündür.”

³⁶ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/35832/millet-turkiyeyi-istikrar-ve-guven-ortamindan-uzaklastiracak-siyasete-gecit-vermedi.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

³⁷ Ülkedeki yönetim organizasyonunun en küçük birimi olan mahalle ve köylerin seçimle iş başına gelen muhtar tarafından yönetildiğine dikkat çekerek, “Yönetim organizasyonunun en tepesinde yer alan Cumhurbaşkanı ile, bu yapının tabanını oluşturan muhtarlarımız arasındaki bağ ne kadar güçlü, ne kadar sağlıklı olursa, Türkiye için o kadar hayırlı olur” dedi

³⁸ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/38588/imzalanan-bildiri-elestiri-degil-teror-orgutu-propagandasidir.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

³⁹ Cumhurbaşkanı Erdoğan, devletle millet arasındaki en yaygın ve en hassas etkileşim kanalının muhtarlar olduğunu belirterek, bu yüzden muhtarların görüş, düşünce ve hissiyatlarının kendileri için önemli olduğunu söyledi.

⁴⁰ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/40122/anayasa-mahkemesi-yetkisi-olmadigi-halde-isin-esasina-girerek-karar-vermistir.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁴¹ Diyorlar ki ‘Cumhurbaşkanı muhtarları niye çağırıyor Külliye’ye?’ Muhtarlar kim? Muhtar, cumhur. Muhtarsız cumhur olur mu? Şimdi benim Salı günü 450 muhtarla bir araya geleceğim. Her ay Türkiye’nin çeşitli illerinden 1600-1700 civarındaki muhtarımızı davet ediyorum. Şu parti, bu parti yok, muhtar var, onlarla görüşüyorum. Niye? Çünkü muhtar halka en yakın demokratik organdır. Beraber yürüyeceğiz. Bundan dolayı, şu şöyle demiş, bu böyle demiş bunlar bizi ilgilendirmiyor. Bizi ilgilendiren; muhtar ne diyor? Çünkü onlar geliyor orada mahallesinin, köyünün bütün sorunlarını yazıyor, dolduruyor ve İçişleri Bakanlığımızda oluşturduğumuz bir birimimizle bunları takip ediyoruz. Ki sorunları azaltalım.”

⁴² <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/55756/turkiye-irak-ve-suriyede-yasanan-her-gelismenin-icinde-mutlaka-yer-alacaktır.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁴³ “Hâlbuki biz muhtarlarımızı, seçimle geline görevlerin ilk halkasını oluşturuyor olmaları sebebiyle, demokrasinin temeli olarak görüyoruz.”

⁴⁴ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/44433/liselerimizi-karistirmek-istiyorlar-bunlara-firsat-vermeyecegiz.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁴⁵ “her muhtar bulunduğu mahallede, köyde Türkiye Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanının gözüdür, elidir, ayağıdır, duyan kulağıdır, böyle görüyoruz.”

⁴⁶ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/61182/avrupada-misafir-degil-ev-sahibiyiz.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁴⁷ “Bizim muhatabımız, milletimizin bizatihi kendisidir. Onun mahallelerdeki, köylerdeki temsilcisi de siz muhtarlarınsınız.”

değişikliğiyle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde muhtarların üsteneceği önemli görevin **merkezi ve yerel yönetim ile mahalle arasındaki ilişki kurmak** olarak ifade etmiştir.⁴⁹

Konuşmalardaki ifadelerden hareketle, Erdoğan'ın muhtarlara ilişkin söyleminde dikkat çeken en önemli nokta, son üç örnekte belirtildiği gibi muhtarların bir **temsilci** olduğu yönündedir. Ama bu temsilcilik rolü tek değil, hem cumhurbaşkanının hem de milletin temsilciliğidir. Buna bağlı olarak önemli diğer bir nokta, muhtarların kamu yönetiminin en tepesindeki cumhurbaşkanı ile halk arasındaki bir **köprü** olarak tanımlanmasıdır. Özellikle Erdoğan'ın muhtarların halk tarafından seçildiğine sürekli vurgu yapması, onları halkın demokratik anlamda meşru ilk temsilcisi olarak gördüğünü göstermektedir. Zaten bu konuda Erdoğan, muhtarlık kurumunu demokratik sistemin ilk basamağı ya da demokrasinin özü olarak gördüğünü ifade etmektedir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın *Muhtarlar Toplantısı*'nda yaptığı bazı konuşmalarda muhtarlara ilişkin söylemini ortaya koyan örnekler üzerine bir değerlendirme yapıldı. Bu değerlendirmenin sonucu olarak denilebilir ki, muhtarlar hem kamu yönetiminin hem de kamunun bir temsilcisi olarak görülmektedir; bununla irtibatlı olarak da bir **“temsilci”** olarak muhtarların kamu yönetimi ile halk arasındaki bir **“köprü”** olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın muhtarlık ve muhtarlar hakkında söyleminin çerçevesinin **temsilci** ve **köprü** olmak üzere iki temel unsurunun olduğunu söylemek mümkündür. Bu ilk unsur, hem merkezi hem de yerel yönetim temsilcilerine önemli bir misyon yüklüyor: *ideolojik davranmamak*. Yukarıda Erdoğan'ın konuşmasında bu konuda görüşlerine yer verildi. Bu konudaki konuşmalarında muhtarların siyasi görüşleri ayırt edilmeksizin onlara önem ve değer verilmesi gerektiği söylemi görülebiliyor. Bu durumda, Erdoğan'ın düşüncesine göre, merkezi, bu çalışma açısından yerel yönetimlerin siyasi görüş ayırmaksızın *halkın temsilcisi* muhtarlardan gelen taleplerin dinlenmesi ve yerine getirilmesi gerekiyor. İkinci unsur ise muhtarlara bir misyon yüklüyor: *cumhurbaşkanına karşı sorumlu olmak*. Bu durumda muhtarların sorumluluğu, halkın ihtiyaçlarını **cumhurbaşkanının temsilcisi** olarak tespit etmek, merkezi ya da yerel yönetimlere bildirmek ve takip etmektir.

Bu çalışmanın niteliksel anlamdaki bulgusu olarak görülen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın muhtarlık ve muhtarlar hakkında söyleminin bu çerçevesi ortaya çıkarılmasının temel amacı, Antalya ilinde kurulan Muhtarlık Bilgi Merkezi (MUBİM) projesinin söylemsel

⁴⁸ <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/87276/ulkemizin-icinden-gectigi-kritik-surecte-herkesin-mill-bir-durus-sergilemesi-gerekiyor.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁴⁹ Yeni yönetim sisteminde, muhtarlarımızın yine çok önemli bir görev üstleneceklerine inanıyorum. Mahalli idareler ve merkezî yönetim organlarıyla mahalle arasındaki ilişki, hiç şüphesiz yine muhtarlarımız üzerinden yürüyecektir”

temeli olduğunu göstermek içindir. Bu değerlendirme elde edilen çerçeve, Cumhurbaşkanlığı düzeyinde oluşturulan söylem ile yerel düzeyde uygulanan bir temsilci ve köprü projesi olarak oluşturulan MUBİM projesinin sonuçlarının tutarlılık düzeyini saptamak için yapılmıştır.

Yukarıdaki nicel ve nitel düzeydeki bulguların değerlendirmesinden hareketle şöyle bu çalışmanın varsayımları oluşturulabilir.

3.3. Araştırmanın Amacı, Varsayımları, Yöntemi, Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın temel amacı, farklı siyasal partilerin yönetimindeki ilçelerin muhtarlarından MUBİM’e gelen talep çağrılarının cevaplandırılma oranlarının nesnelliği ile Büyükşehir Belediyesi’nin farklı siyasal partilerdeki bölgelere “ideolojik ayrım” gözetmeden eşit hizmet götürme stratejisini ifade eden “hizmet siyaseti” söylemi arasındaki ilişkinin tutarlılığını sorgulamaktır. Böylece bu amaç doğrultusunda, bir halkla ilişkiler projesi olarak MUBİM’in yerel yönetimlerin demokratik katılımı yüksek bir siyasal iletişim söyleminin yerel hizmetlere yansıdığını; bunda da yeni medya araçlarının “katılımcı demokrasi” düşüncesinin uygulanmasına önemli bir katkısı olduğu sonucu çıkarılmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmanın problemi, siyasal erkin muhtarlara söylem düzeyinde hem iktidarı hem de halkı bir anlamda “*temsil etme*” rolü vererek, onları bir “*kanat önderi*” statüsüyle *siyasal aktör* haline getirip getirmediğidir. Bu problemin ele alınması için de, bu siyasal söylemin oluşturulduğu siyasal iletişim süreci temel alınarak, muhtarların bu iletişim sürecinde söz konusu söylemle nasıl siyasal aktör haline getirildiği araştırılmalıdır.

Böyle bir araştırma için öncelikle, bu çalışmada ileri sürülen “temsilci” rolünün ilgili yerel siyasal söylemde gözlenebilmesi gerekmektedir. Bu nedenle konuyla ilgili konuşma ve haber metinlerindeki söylemler analiz edilmelidir. Bu analizin sonuçları da, başlangıçta araştırma bulgularında saptanan MUBİM verilerine ve Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın muhtarlar hakkında söyleminin çerçevesine dayanarak ileri sürülen varsayımları destekleyici nitelikte olduğu gösterilmelidir.

Bu çalışmanın üç temel varsayımı vardır: 1) Antalya Büyükşehir Belediyesi MUBİM projesiyle Antalya’nın tüm bölgeleri için bir fırsat eşitliği yaratmıştır; 2) Antalya ilindeki muhtarlar hem merkezi yönetimin hem de yerel yönetimin yüklemiş olduğu “halkın temsilcisi” rolünü benimseyerek, bu rolü MUBİM aracılığıyla gerçekleştirmiştir. 3) Antalya ilindeki muhtarlara hem merkezi hem de yerel yönetimin temsilcisi olma misyonunu yüklenerek, onların bir “kanaat önderi” olduğu yönünde bir algı oluşturulmuştur.

Bu çalışmanın yöntemi aşağıda detaylı bir şekilde ele alınacağı gibi, nitel bir araştırmaya dayandığı düşünülürse; çalışmanın bir önceki bölümünde değerlendirmesi yapılan

bulgularından yapılan çıkarımlardan hareketle oluşturulan bu varsayımlar ile yerel basının gündemindeki haber söyleminin analiziyle ortaya çıkarılacak sonucu destekler nitelikte olması beklenmektedir. Bu nedenle yukarıda ifade edilen varsayımların söylem analizinin sonucuyla tutarlılığı aranacaktır. Bu değerlendirmeler sonucunda muhtarların siyasal iletişim aracılığıyla iktidarın “*temsilci*” rolü çerçevesinde muhtarların bir “*kanaat önderi*” olarak algılanmasına yönelik bir amacın olup olmadığına bakılacaktır.

Buradan hareketle bu çalışmada ileri sürülen sav şöyledir: Cumhurbaşkanlığı gibi, devletin zirvesindeki siyasal erkin mesajlarını doğrudan muhtarlar (bir “kanal” olarak muhtarlar) aracılığıyla halka iletmesi, halkta bir etki yaratmayı amaçlaması; muhtarları bir “kanaat önderi” olarak inşa etmeyi amaçladığını gösterir. Böyle bir sav, siyasal iletişim perspektifinden hareketle, *kaynak*, *alıcı*, *kanal*, *mesaj* ve *geribildirim* gibi, iletişimin temel bileşenleriyle ilişkisi bakımından; muhtarlara verilen bu “temsilci” rolü, bunu teşvik eden siyasal söylemin dinamiklerine bakılarak analiz edilebilir. Sonuç olarak bu analizden çıkarılacak sonuç, siyasal iktidarın *milletin/ halkın gönlüne girme* ve onlara *hizmet/eser götürme* gibi politik hedeflerine ulaşmak için muhtarların siyasal iletişimdeki rollerinin önemli olduğunu savunduğudur.

İnsanın bir anlamlandırma pratiği olarak kullandığı dilin oluşturduğu anlam bütünlerini tanımlamak amacıyla “söylem” kavramı kullanılır. Bu bağlamda söylem, edebi metinlerde, medya metinlerinde ve çoğunlukla sosyolojik çalışmalarda araştırma konusudur. Bu araştırmalar farklı alanlara göre çeşitlenir. Yani, söylem farklı alanlarda, o alanın kendine özgü dil kullanım tutumlarına göre özgünlük gösterir. Örneğin, “tıbbi söylem” ya da “politik söylem” de olduğu gibi, ilgili alanın niteliğine uygun olarak bir söylem kavramı oluşturulmaktadır. Bu oluşumları açığa çıkarmak için yapılan incelemeler genel olarak “söylem çözümlemesi” olarak kabul edilir (Ergeç, 2010: 1).

Yirmi birinci yüzyılın bir “söylem yüzyılı” olduğu konusunda bazı görüşler vardır. Öyle ki, “söylem” denen şeyin keşfinden sonra evrensel bir gerçeklikten söz etmenin zor olduğu, zira gerçekliklerin olabileceği konusunda tartışmalar yürütülmektedir. Bu tartışmalar çerçevesinde artık “gerçeklik” denilen şey söylem içinde ve söylemle inşa edilir. Bu durumda ancak söylemlere karşılık gelen gerçekliklerden söz etmek mümkündür. Bu durumda her söylemin bir gerçeklik inşası olduğu rahatlıkla söylenebilir. Söylemler dilsel ve iletişimsel düzlemlerde inşa edilirler. Söylemler, bilgi, güç ve otorite gibi iktidar edimlerinin dilde varlık kazanır. Bu nedenle evrensel söylemler yerine daha güçlü söylemler olduğu söylenebilir (Sözen, 2014: 9-14).

En genel anlamda “söylem” söz ya da yazı aracılığıyla dilin kullanım biçimleri olarak kabul edilir. Ancak van Dijk gibi araştırmacılar, söylemin sadece dilin kullanımını içermediğini, aynı zamanda düşüncelerin kullanımını da içerdiğini savunur. Bu düşüncenin temelinde ve onu kapsayan post-yapısalcı akımın kurucularından olan Fransız felsefeci Michel Foucault’un “söylem” düşüncesi yer alır. Ona göre, söylem sadece dil alanında değil sosyal alanda oluşur. Bu bağlamda düşünce ve dili ayrılmaz bir bütün olarak gören Foucault, düşüncenin kamusal olduğunu savunur. Bu da onun söylem kavramının temelini oluşturur. Söylem yapılarının toplumun gündelik yaşamını nasıl etkilediğine dikkat çeken Foucault, bu toplumsal yapılarla ilgili söylemlerin çözümlenerek açığa çıkarılması için bir analitik çerçeve önerir. Foucault’a göre söylem, toplumsal gerçekliğin üretilerek belirlendiği bir yapılar bütünü oluşturmaktadır. Bu çerçevede Foucault söylemi, belirli kurallara göre işleyen konuşma/yazma biçimleri olarak ortaya çıkar. Bu kurallar toplumsal-tarihsel olarak yapıları oluşturur. Bu yapıların kaynağında ise bilgi ile iktidar arasındaki ilişkide yatar. Bu nedenle söylem, yalnızca dil ve bilgi alanında değil, aynı zamanda eylem alanında da oluşur. Bu Foucault’a göre, iktidarın bilgi aracılığıyla toplum üzerinde egemenlik kurması demektir. Yani, söylemin, iktidarın yukarıdan aşağıya uygulanmasını, iktidarın her yer olmasını sağladığı söylenebilir (Ergeç, 2010: 2-3).

1970’li yıllarda gelişen söylem çalışmalarında “eleştirel söylem çözümlemesi” önem kazanmaya başlar. Eleştirel söylem çözümlemesinde dilin kavramsallaştırılması esas alınır. Böylece, söylem sosyal fenomenler temelinde analiz edilir. Norman Fairclough tarafından geliştirilen eleştirel söylem çözümlemesi, İngiltere’de Ruth Wodak tarihsel çerçeveye, Avusturya’da van Dijk sosyo-bilişsel çerçeveye uygulanmıştır. Van Dijk eleştirel söylem çözümlemesinde *sosyo-bilişsel (soci-cognitive)* yaklaşımıyla söylem ve toplum arasında bilişsel bağlamda bir bağ kurar; toplumsal seviyedeki anlam yapılarını çözümleyebilmek için bilişsel bir model kullanır. Bu nedenle, Van Dijk söylem çözümlemesinde sadece medyadaki iletişim üzerine odaklanmaz; medya söyleminin üretilmesi, kullanılması ve fonksiyonlarına ilişkin farklı katmanlara da odaklanır. Onun eleştirel söylem çözümlemesi, medyada yer alan metinlerdeki ve konuşmalardaki güç, hegemonya, sosyal ve cinsiyet eşitsizlik, ırkçılık gibi sosyal konular üzerine yoğunlaşır. Bunların dili üzerinden söylem çözümlenir. Bu bağlamda dil, diyalektik olarak ilişki kuran toplumsal sürecin bir ögesidir (Ergeç, 2010: 10-12).

Söylemi, düşünce, inanç, değer, sembol, kurum, gelenek ve gibi bütün insanı ürünlerde iktidarın yer etmesi olarak gören Foucault, söylemin iktidarın gizlendiği ve açığa çıktığı bir gerçeklikler bütünü olarak yorumlar. Burada söylem terimi, dilin toplumsal pratik olarak kullanılması anlamında kullanılmıştır. Bu bakımdan dil temelinden bakarak, söylemin

toplumsal olarak inşa edici olduğu söylenebilir. Böylece söylemler, insanlar arasındaki ilişkileri de inşa eder. (Sözen, 2014: 3).

Söylem analizi ise, dilsel ifadelerdeki ve metinlerdeki söylemi araştırmaktadır: yazılı ya da sözlü ifadeleri analiz ederek söylemi açığa çıkarmaktadır. Söylem analizinde amaç bir metnin/ifadenin o bağlama anlam katabilmek için dili nasıl kullandığını ortaya çıkarmaktır. Zira söylem analizinin ana kavramları anlambilimsellik, söz dizinsellik ve göstergebilimdir. Bu üç kavram temelinde söylem analizinde, *kimin neyi söylediği* değil, söylenen cümlelerde gerçek anlamı, yani anlatılmak isteneni açığa çıkarmaktır. Bu yönüyle söylem analizi, dilsel ifadelerdeki farklı bakış açılarını tespit edilebilmesine yardımcı olur. Söylem analizinin odaklandığı dilsel ifadeler alanını aşan çok geniş bir anlam alanı vardır. Bu alan, metinden hareketle metnin yazarının düşüncesini anlamak için gerek semboller, işaretler, gelenekler, deneyimlere değin genişleyebilir. İşte söylem analizi bir dilsel ifadeden hareket ederek bu anlam alanını da girer. Bu kadar geniş bir anlam yelpazesine ilgi gösteren söylem analizinin de *eleştirel söylem analizi* olduğu söylenebilir (Baş ve Akturan, 2008: 30). van Dijk'ın söylem çözümleme modeli, metin yapıları ve bunların zihindeki canlandırmalarından çok, metinlerdeki söylemin anlamlar aracılığıyla ortaya çıkışıyla ilgilenir. Bu yaklaşım, metnin bağlamla ilişkili olarak açıklanmasını mümkün kılarak araştırmacıya esnek bir yapı sağlar. Bu yapıda bağlam, her hangi bir olguda olaylar, durumlar, ilişkiler örgüsü ya da bağlantısı biçiminde açıklanır. Burada, metnin anlamının temelini oluşturur. Teun A. van Dijk'ın önem verdiği metin-bağlam ilişkisi, metinlerdeki dilin kullanımını ve anlamlarını açığa çıkarmada kolaylık sağlar (Ergeç, 2010: 17).

Bu çalışmanın araştırma yöntemi, eleştirel söylem analizi geleneğinde kabul edilen, van Dijk'ın geliştirdiği *haber söylemi analizi* kullanılacaktır. O, genellikle 1980'ler Avrupa basınında ırkçılık ve etnik önyargı konularına ilişkin söylem analizi yapar. Alman ve İngiliz basınlarındaki haberleri inceleyen van Dijk, entelektüellerin ırkçılığın sürdürülmesinde oynadıkları rolü keşfeder. Onun söylem analizi, haberlerin mesaj yapılarını ortaya çıkarır. Bu analizde, haberlerdeki değişen ifadeler, ideolojik konumlar, çıkarlar ve iktidarların özellikleri ortaya çıkarılır. Örneğin bir haberde, bir iktidarın hatası doğrudan değil dolaylı olarak verilir. Bu konuda şöyle bir örnek verilebilir: “Hükümet X bakanını değiştirdi” ifadesi yerine “X bakanı değiştirildi” ifadesinin kullanıldığı bir haberde; anlamlar yoluyla mesaj farklılaştırılmıştır. Bu tür bir söylem analizi yapan van Dijk'ın haber söylemlerini analiz ederken; semantik, yerel ve küresel bütünlük, etkiler, haber şemaları, üslup ve retorik, sosyal biliş ve sosyo-kültürel bağlam gibi unsurları inceler (Sözen, 2014: 120).

Eleştirel söylem analizi van Dijk'e göre, toplumsal sorunlara odaklanır, iktidar ilişkilerinin söylemsel yapısını ortaya çıkarmaya çalışır, söylemin tarihsel ve ideolojik bir yanına bakar. Buradan hareketle, bu analiz, toplum ile metin arasındaki ilişkiyi yorumlayıcı ve açıklayıcı bir perspektiften analiz etmeye çalışan bir yöntemdir. Van Dijk'ın haber söylememe analizi yönteminde, metnin semantik yapısı marka ve mikro yapılara ayrılarak incelenir. Haber metnindeki makro yapılar metnin bütünü oluşturur: başlıkla (manşetler, alt ve ara başlıklar), spotlar, giriş cümleleri, arka plan bilgisi gibi yapılardır. Haber metnindeki mikro yapılar metnin tümce dizilerini oluşturur: aktörler, alıntılar, seçilen sözcükler, seçilen fotoğraflar gibi yapılardır (Baş ve Akturan, 2008: 30).

Yukarıda özetlenen haber söylemi analizinin uygulamalı çerçevesinin ardında van Dijk'ın kavramsal şemaları önemlidir. Kısaca bu kavramların tanımlarını belirtmekte yarar vardır.

Haber metni: söylem analizinin yapılacağı temel unsurdur. Haberler, toplumsal ve siyasal olarak söylem pratiklerinin üretildiği metinlerdir. Söylem analiziyle bu metinlerdeki siyasal ve ideolojik yapılar açığa çıkarılır. **Metin anlambilimi:** haberi yazan muhabir, okuyan okur ve söylemi analiz eden araştırmacı, birincil olarak haberin anlamıyla ilgilidir. Metin anlambilimi, sözcükleri, cümleleri, paragrafları ve yorumları oluşturur. **Yerel ve küresel tutarlılık:** haber metnindeki bütün önermelerin tutarlılığıdır. Yerel tutarlılık, bütün önermeler, kavramsal olarak da birbiriyle bağlantılıdır. Örneğin, *ölüm*, *düşman* ve *bombalama* gibi kavramları savaş haberlerinde birbiriyle bağlantılı kavramlardır. Küresel tutarlılık ise, konuların, başlıkların, içeriklerin birbiriyle ilişkili olan kavramları ve önermeleri ima eder. Bu *ima etme*, ideolojik yapının ortaya çıkarılması için çok önemlidir. Bunun aracılığıyla gerçekten neyin söylenmek istendiği açığa çıkarılabilir. **Haber şemaları:** haber başlıkları, olay, anlatım, bağlam, üslup, arka plan ve yorum gibi temel unsurlar haber metnindeki ideolojik unsurları oluştururlar. **Sosyal kognisyon ve kültürel bağlam:** söylem analizi sadece metni analiz etmez, bunun yanında *anlam*, *fikir* ve *ideoloji* gibi temel yapıları da açığa çıkarır. Kognitif yaklaşım, metinde olmayan ama metnin dilinden, metni oluşturan zihinsel sürece odaklanır. Bu zihinsel süreçte, haberi yazan gazetecinin ve onu anlayan okuyucunun zihinsel temsillerinin ortaya çıkarılması gerekir (Sözen, 2014: 121-122).

Bu bilgilerden hareketle, bu çalışmada, ikinci elden veri toplama teknikleri kullanılarak süreli yayınlarından olan yerel gazetelerin matbu ve internet nüshalarına bakılacaktır. Nitel araştırma yönteminin tercih edildiği bu çalışmada, toplanan veriler söylem analizi yöntemiyle çözümlenecektir. Toplanan veriler üzerinde yapılacak söylem analizi çalışması, “eleştirel söylem analizi” olarak nitelenen, Van Dijk'in *haber söylemi* metodu

kullanılacaktır. Veriler üzerine yapılacak analiz sonucu, çalışmanın başında verilen varsayımlarla tutarlılığı tartışılarak değerlendirilecektir.

Son olarak bu araştırmanın evreninden ve örnekleminde söz etmek gerekir. Bu çalışmanın araştırma evreni, yönetimlerin siyasal söyleminin yansıdığı yerel basın tarafından çıkarılan yerel gazetelerdir. Antalya ilindeki yayınlanan gazetelere yansıyan Büyükşehir Belediyesi'nin siyasal söylemi üzerine yapılacak inceleme için yerel gazete örnekleme şöyledir: Bu kapsamda Antalya'daki *İleri Gazetesi*, *Akdeniz Manşet Akdeniz Gerçek*, *Antalya Hürses*, *Antalya Sonhaber* ve *Toros Gazetesi* gibi gazetelere bakılacaktır. İnceleme kapsamında, 2015-2017 yılları arasındaki yerel gazetelerdeki MUBİM ve muhtarlar odaklı haberler ele alınacaktır.

3.4. Antalya'nın Yerel Basında Muhtarlar ve MUBİM

Bu bölümde, Antalya'nın siyasal söyleminin yansıdığı yerel basındaki gazetelerde yer alan Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin MUBİM projesi ve muhtarlar hakkındaki haberlerin söylemi analiz edilecektir. *Araştırma Bulguları*, *Varsayımlar ve Yöntem* bölümünde açıklandığı üzere, van Dijk'in *haber söylemi analizi* kullanılacaktır. Bu analiz, temel olarak iki temel aşamada yapılır. Bu çalışmada Antalya yerel basınındaki gazetelerin matbu ve internet nüshalarında yer alan haber üzerine yapılacak söylem analizinde öncelikle makro yapılar, sonra mikro yapılar ele alınacaktır. Makro yapılar içinde, temel olarak başlıklar, spotlar, girişler ve arka plan bilgileri ele alınacaktır. Mikro yapılarda ise, aktörler, alıntılar, sözcükler ve fotoğraflar ele alınacaktır.

Antalya basınındaki gazetelerinde yer alan muhtarlar ve MUBİM konusundaki haberler, aşağıda belirli temel konulara ayrılarak incelenmiştir. Ele alınan toplam 10 haber konusu vardır. Beşinci ve onuncu haber konuları alt konulardan oluşmaktadır. Bazı haber konuları altında alt konular yer almaktadır. Haber konuları üzerine yapılacak söylem analizinde birden fazla yerel gazete karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

3.4.1. Haber Konusu 1: MUBİM Projesinin Basına İlk Kez İlan Edilişi

MUBİM projesi ilk kez 2014 yılı Haziran ayında Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından yerel basına ilan edilmiştir. Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı'nın Alanya'da muhtarlara bir araya geldiği bir toplantıda duyurduğu MUBİM projesi, bu tarihlerde kurulum aşamasındadır. Türel projeyi ilk anlattığı demecinde MUBİM'in nasıl çalışacağı hakkında bilgi vermiştir. Yerel basından aşağıdaki gazetelerin bu projenin ilanını haberleştirirken kullandıkları söylem aşağıdaki gibi analiz edilmiştir. İlgili haber aşağıdaki gibidir.

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: “Büyükşehirden MUBİM Sistemi” (HYT: 20.06.2014)⁵⁰

Akdeniz Manşet: “Muhtarlar Son Teknoloji” (HYT:20.06.2014)⁵¹

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında her iki gazetede projeye ilişkin olumlu bir değerlendirme yapmıştır. **İleri Gazetesi**, MUBİM odağında, projenin bir *ilk* olduğunu öne çıkarmıştır. **Akdeniz Manşet** ise muhtarlar bağlamında *son* teknolojiyi öne çıkarmıştır.

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: “Bizzat ben takip edeceğim”, “Telefona sinyal düşecek”, “Türkiye’de bir *ilk*”.

Akdeniz Manşet: “Başkan’dan bizzat takip”, “Türkiye’de bir *ilk*”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında ise, her iki gazete de, başkanın muhtarlardan gelecek geri bildirimleri bizzat takip edeceğini ve projenin bir *ilk* olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca **İleri Gazetesi**, muhtarlardan MUBİM’e gelecek olan bildirimleri mobil telefonundan da takip edeceğine dikkat çekmiştir.

a. Kullanılan Spotlar

Her iki gazete de şu spotu kullanmıştır: “*Antalya Büyükşehir Belediyesi, 909 muhtarın talep, şikayet ve önerilerini daha hızlı değerlendirmek amacıyla Muhtar Bilgilendirme Merkezi (MUBİM) kurdu.*” Burada “daha hızlı değerlendirmek” ifadesi dikkat çekicidir. Bu ifade de belediyenin MUBİM’le daha hızlı hizmet vermeyi hedeflediği görüşünü yansıtmaktadır. Böylece her iki gazetede belediyenin MUBİM projesini olumlu değerlendirdiği sonucu çıkarılabilir.

b. Giriş Cümleleri

Her iki gazete de hemen hemen aynı olan şu giriş cümlesini kullanmıştır: *Türkiye’de ilk kez uygulanacak sistem sayesinde muhtarlar hizmet birimlerine gitmeden telefon, faks, dilekçe, SMS ve e-mail yoluyla isteklerini işleme koyup, sonucunu öğrenebilecek.* Bu ifadedeki “gitmeden”, “işleme koyup” ve “sonucu öğrenebilecek” ifadelerinin hem MUBİM

⁵⁰ <https://www.ilerigazetem.com/buyuksehir-den-mubim-sistemi/7676/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁵¹ <http://www.akdenizmanset.com.tr/politika/muhtarlar-son-teknoloji-h103464.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

projesi hakkında muhtarlar için önemli olan gerekli bilgiyi vererek, projenin faydasını iyi bir şekilde açıklamıştır. Ayrıca bu giriş cümlesi, haberin ana olayını iyi bir şekilde özetlemiştir.

c. Arka Plan Bilgisi

Bu iki gazetede de haberin arka plan bilgisi verilmemiş. Burada kastedilen bilgi, MUBİM projesinin ortaya çıkarılmasına neden olan etmenlerin neler olduğudur. Bu konuda sonraki haber konularında yeterince bilgi verilecektir. Ancak tek cümleyle şöyle söylenebilir: yeni Büyükşehir Yasası gereği uzak köylere de büyük şehir belediyesinin hizmet verecek olması zorunluluğunun hizmette aksamalara neden olmasının önüne geçmektir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Bu haberin üç temel aktörü vardır: kurum olarak Antalya Büyük Şehir Belediyesi; kişi olarak da belediye başkanı Menderes Türel ile muhtarlardır. Haberlerde Antalya Büyükşehir Belediyesi bir kurum olarak, muhtarlardan gelen talepleri hızlı değerlendirerek bir sonuca varmak için böyle bir projenin geliştirildiği bir kurum olarak sunulmuştur. Bu kurum markasıyla da, bu proje “Türkiye’de bir ilk” olarak sunulmuştur. Belediye Başkanı Türel ise, muhtarlardan gelen taleplerin hızlıca değerlendirilerek sonuçlandırılması için aktif rol alan bir hiyerarşinin üstündeki etken aktör olarak vurgulanmıştır. Muhtarlar ise, talepleri için kuruma giderek zaman kaybetmeden, daha hızlı bir şekilde talepleri değerlendirilen ve işleme alınan edilgen aktörler olarak resmedilmiştir.

b. Alıntılar

Her iki gazetesinin konuyla ilgili haberinde önemli alıntılar yapılmıştır. Bunlar arasında en önemlileri Türel’den yapılan alıntılardır. Bunlar arasında en dikkat çekisi olanları aşağıdaki gibidir.

İleri Gazetesi’ndeki haberde, *Bizzat ben takip edeceğim* alt başlığı altında Türel’den yapılan doğrudan alıntıda⁵² telefon ve internet gibi iletişim araçlarıyla entegre çalışabilen MUBİM sistemiyle sorunların ne denli hızlı çözüme kavuşturulacağına dair vadin altı çizilmiştir. Aynı haberin *Telefona sinyal düşecek* alt başlığı altında yapılan doğrudan

⁵² "Muhtarlar Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne bundan sonra sadece çay içmeye ve sohbet etmeye gelecek. Hizmet birimine gelmeden sorunlarınızı ileteceksiniz ve neticesini cep telefonunuza bildireceğiz. Geri dönüşleri de bizzat ben takip edeceğim"

alıntıda⁵³, muhtarlardan gelecek taleplerin ve onların akıbetinin ne olacağıyla ilgili durumu başkanın bizzat takip edeceğine ilişkin çok önemli vaadi vurgulanmaktadır.

Akdeniz Manşet'teki haberde ise *Başkan'dan bizzat takip* alt başlığı altında yapılan doğrudan alıntılarda⁵⁴ vurgulanan mesajlar konusunda **İleri Gazetesi**'ndeki alıntılar için söylenenlerin aynısı geçerlidir.

c. Seçilen Sözcükler

MUBİM projesiyle ilgili seçilen önemli sözcükler: *daha hızlı, anında, ilk* gibi sözcükler projenin muhtarların taleplerine yönelik getireceği faydayı vurgulamaktadır.

Belediye Başkanı Türel'le ilgili seçilen önemli sözcükler: *başkan ve bizzat* gibi sözcükler hem hiyerarşi hem de etkenlik vurgusu yapılarak, taleplerin çözümüne ilişkin güçlü bir vaat oluşturulmaktadır.

3.4.2. Haber Konusu 2: MUBİM Projesinin Tanıtımı

MUBİM projesi ilk kez 2014 yılında Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından ilan edildikten yaklaşık altı ay sonra devreye alınma duyurusu yapılmıştır. Bu kapsamda, alt ay önceki gibi MUBİM'le ilgili sistem ve çalışma bilgileri, amaç ve kapsam hakkında bilgiler verilmiştir. Bu konuda yerel basındaki haberlerin 20.06.2014 tarihinde projenin ilanıyla ilgili yapılan haberlerden çok farklı yanları yoktur. Ancak Aralık'ta projenin görücüye çıkması ve kullanılmaya hazırlanılması anlamında bu haberler yeniden bir tanıtım olarak değerlendirmelidir. Bu nedenle ilgili gazetelerdeki haberler aşağıdaki gibi analiz edilmiştir.

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: "Türkiye'de bir ilk: MUBİM" (HYT: 18.12.2014)⁵⁵

Akdeniz Manşet: "Hizmet muhtarın ayağına gelecek" (HYT: 18.12.2014)⁵⁶

Toros Gazetesi: "Muhtarlar Belediye Sadece Çay İçmeye Gidecek"⁵⁷

⁵³ "Her muhtarımızın talebi bizzat cep telefonumda, benim takibimde olacak. Sonuçlanan istekler yeşil sinyal, süreci devam edenlerde turuncu sinyal, yapılamayanlarda ise kırmızı sinyal anında sizlerle beraber benim telefonuma da düşecek"

⁵⁴ "Muhtarlar Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne bundan sonra sadece çay içmeye ve sohbet etmeye gelecek. Hizmet birimine gelmeden sorunlarınızı iletacaksınız ve neticesini cep telefonlarınıza bildireceğiz." "Her muhtarımızın talebi bizzat cep telefonumda, benim takibimde olacak. Sonuçlanan istekler yeşil sinyal, süreci devam edenlerde turuncu sinyal, yapılamayanlarda ise kırmızı sinyal anında sizlerle beraber benim telefonuma da düşecek."

⁵⁵ <https://www.ilerigazetem.com/turkiye-de-bir-ilk-mubim/13654/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁵⁶ <http://www.akdenizmanset.com.tr/politika/muhtarlara-son-teknoloji-h103464.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁵⁷ <http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/MUHTAR-BELEDIYEYE-SADECE-CAY-ICMEYE-GELECEK/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında her iki gazetede proje ilişkin olumlu bir değerlendirme yapmıştır. **İleri Gazetesi**, MUBİM projesini Türkiye’de bir *ilk* olduğunu öne çıkarmıştır. **Akdeniz Manşet** ise muhtarları odağa alarak hizmetin MUBİM aracılığıyla *ayağa* gideceği mesajını vermiştir.

ii. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi’ndeki haberde bir alt başlık kullanılmamıştır.

Akdeniz Manşet: “Talepler kolay iletilecek”, “ ‘Çay içmeye bekleriz’ ”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında ise, MUBİM projesiyle muhtarlardan belediyeye gelen hizmet taleplerin *kolay* iletileceği öne çıkarılmıştır. Diğer alt başlıkta da, Türel’in sistem sayesinde muhtarların talepleri için belediyeye gelmek zorunda kalmayacakları yönündeki cümlesinden bir ifadesi⁵⁸ dolaylı olarak alınarak, onun ağzından çıkan bir cümle olarak verilmiştir. Bu alt başlıklarla verilen temel mesaj MUBİM’in bir kolaylık getirerek muhtarları bir zahmetten kurtaracağı yönündedir. Bu nedenlerle, ilgili haberler bu söylemleriyle MUBİM projesini, yararını ne çıkararak destekleyici mesajlar vermişlerdir.

b. Spotlar

İleri Gazetesi’ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Antalya Büyükşehir Belediyesi, Türkiye’de bir ilke imza atarak Muhtarlık Bilgi Merkezi (MUBİM) sistemini kurdu. Sistem ile Antalya’nın en ücra köşesinde ikamet eden muhtar, mahallesinin sorunları için Büyükşehir Belediyesi’ne kadar gelmek zorunda kalmayacak.* Burada belediye tarafından kurulan MUBİM sisteminin Türkiye’de bir ilk oluşu ve muhtarlara sağlayacağı fayda ön plana çıkarılmıştır.

Akdeniz Manşet’teki haberde şu spot kullanılmıştır: *Büyükşehir Belediyesi, Türkiye’de bir ilke imza atarak Muhtarlık Bilgi Merkezi sistemi kurdu.* Bu cümlede belediyenin kurduğu sistemin Türkiye’de bir ilk olduğuna vurgu yapmaktadır. Böylece her iki gazetede belediyenin MUBİM projesini olumlu değerlendirdiği sonucu çıkarılabilir.

Toros Gazetesi: *Antalya Büyükşehir Belediyesi, Türkiye’de bir ilke imza atarak Muhtarlık Bilgi Merkezi (MUBİM) sistemini kurdu.* Bu ifadede belediyenin bir ilke imza attığı vurgulanmaktadır.

⁵⁸ “Muhtarlarımız belediyeye istek, şikayet için değil, çay içmeye gelecek.”

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'nde şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Muhtarlar, SMS, e-mail veya faks yoluyla taleplerini bildirecek, ilgili birimler harekete geçerek sorunları çözecek.* Bu cümleyle MUBİM'in işleyiş süreci açık ve net bir şekilde tariflenmiştir.

Akdeniz Manşet'te ise şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *MUBİM ile Antalya'nın en ücra köşesinde ikamet eden muhtar, mahallesinin sorunları için Büyükşehir Belediyesi'ne kadar gelmek zorunda kalmayacak. Muhtarlar, SMS, e-mail veya faks yoluyla taleplerini bildirecek, ilgili birimler harekete geçerek sorunları çözecek.* Bu cümleyle MUBİM'in hizmette fırsat eşitliği yaratacağını, Antalya'nın en uzak yerlerine dahi hizmetin ulaştırılacağı mesajı veriliyor. Böylece sistemin sağlayacağı yarar ilk önce vurgulanıyor, sonraki cümlede sistemin nasıl çalışacağına ilişkin açık ve net bilgi veriyor.

Toros Gazetesi: *Bu sistem ile Antalya'nın en ücra köşesinde ikamet eden muhtar, mahallesinin sorunları için Büyükşehir Belediyesi'ne kadar gelmek zorunda kalmayacak. Muhtarlar, SMS, e-mail veya faks yoluyla taleplerini bildirecek, ilgili birimler harekete geçerek sorunları çözecek.* Bu ifadelerde MUBİM'in yararı ve nasıl kullanılacağına ilişkin bilgilendirme yapılıyor. Özellikle de Antalya'nın *en ücra köşesi* projeye ilişkin olumlu mesajı vurgulamış oluyor. Her üç gazetede haberlerde de giriş cümleleri açık ve net ifadelerle sistemin işleyiş biçimini ve yararını özet bir şekilde anlatarak projeyi destekleyecek bir eğilim gösteriyor.

d. Arka Plan Bilgisi

Bu iki gazetede de haberin arka plan bilgisi verilmemiş. Burada kastedilen bilgi, MUBİM projesinin ortaya çıkarılmasına neden olan etmenlerin neler olduğudur. Bu konuda sonraki haber konularında yeterince bilgi verilecektir. Ancak tek cümleyle şöyle söylenebilir: yeni Büyükşehir Yasası gereği uzak köylere de büyükşehir belediyesinin hizmet verecek olması zorunluluğunun hizmette aksamalara neden olmasının önüne geçmektir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Bu iki haberde de üç temel aktörü vardır: **yenilikçi** ve **eşitlikçi** bir kurum olarak *Antalya Büyük Şehir Belediyesi*; **etken** kişi olarak da belediye başkanı *Menderes Türel* ve **edilgen** il kişi olarak *muhtarlar*. Haberlerde Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'de bir ilki başarılar ürettiği MUBİM sistemiyle son teknolojik yenilikle Antalya'nın her yerine eşit bir biçimde hizmet götürmeye çalışan bir kurum imajı çiziliyor. Böyle bir kurumun, uzak yerlerden zahmete katlanarak belediyeye gelmeden, sadece telefon ve internet aracılığıyla

taleplerini ileten muhtarlar hizmeti kolayca götürmeyi vaat ettiği vurgulanıyor. Bu vaat de, muhtarların rahatlıkla gönderdiği talepleri mobil telefonundan har zaman izleyen ve çözülmesi için bizzat takip eden bir aktif bir başkan portresiyle güçlendiriliyor. Böylece çizilen bu aktör portrelerinden hareketle; **yenilikçi** ve **eşitlikçi** Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin **aktif** ve **çalışkan** başkanı Menderes Türel, MUBİM sistemi aracılığıyla muhtarın taleplerini hızlı ve kolay karşılayarak hizmet götürüleceğinin ileri sürüldüğü söylenebilir.

b. Alıntılar

Her üç gazetesinin konuyla ilgili haberinde önemli alıntılar yapılmıştır. Bunlar arasında en önemlileri Türel'den yapılan alıntılardır. Bunlar arasında en dikkat çekisi olanları aşağıdaki gibidir:

Her üç gazetede haberde yapılan doğrudan alıntıda⁵⁹ Türel, MUBİM sistemi aracılığıyla Antalya'nın dört bir yanında “*vatandaşın temsilcisi olan muhtarlar*” aracılığıyla gelen taleplerin hızlı ve kolayca takip edileceğini vurgulamaktadır. Bununla beraber; “Dünyanın neresinde olursam olayım” diyerek muhtarlardan gelen talepleri cep telefonundan rahatlıkla takip edeceğini vurgulamaktadır. Türel'in bu ifadeleriyle, MUBİM'in muhtarlar aracılığıyla vatandaşın taleplerinin hizmet olarak döneceği mesajı verilmektedir. Tabii ki, belediyenin teknolojiyi yakından takip ettiğine de temas ediliyor.

c. Seçilen Sözcüler

Antalya Büyükşehir Belediyesi'yle ilgili seçilen önemli sözcükler: Belediyenin hizmeti muhtarların ayağına götürmesi; teknolojiyi yakından takip etmesi ifadelerinde *ayak* ve *teknoloji* sözcükleriyle belediyenin **çalışkan** ve **yenilikçi** olduğu vurgulanıyor.

MUBİM projesiyle ilgili seçilen önemli sözcükler: Türkiye'de bir *ilk* proje olması; muhtarların uzak yerlerden belediye gelmek zorunda kalmayarak *kâr* etmeleri şeklindeki ifadelerde yer alan *ilk* ve *kâr* sözcükleri dikkat çekiyor. Bu sözcüklerle MUBİM'in önemi ve yararı vurgulanıyor.

⁵⁹ “Artık Antalya sınırimız çok genişledi. Bölgelerinde vatandaşın temsilcisi olan muhtarların talepleri bizler için çok önemli. Antalya sınırı Batı'dan Doğu'ya 640 kilometre. Kaş'tan Gazipaşa'dan, Gündoğmuş'tan veya Elmalı'dan bir muhtarımız bir istek veya şikayeti için Büyükşehir Belediyesi'ne gelmesine gerek kalmayacak. Cep telefonundan anında taleplerini iletebilecek. Muhtarların istek ve şikayetlerini ben de telefonumdan takip edeceğim. Muhtarın isteği yerine getirildiğinde bana mesaj yoluyla iletilecek. Dünyanın neresinde olursam olayım, muhtarın talebinin yerine gelip gelmediğini anında göreceğim. Muhtarlarımız belediyeye istek, şikayet için değil, çay içmeye gelecek. MUBİM ile Büyükşehir Belediyesi teknolojiyi de yakından takip ediyor.”

Muhtarlarla ilgili seçilen önemli sözcükler: Türel'in konuşmasında geçen "*vatandaşın temsilcisi olan muhtarlar*" ifadesinde yer elen temsilci sözcüğüyle muhtarların statüsüne ilişkin önemli bir gönderme yapılıyor.

d. Seçilen Fotoğraflar

İleri Gazetesi'ndeki haberde, Resim 1'de görüldüğü, MUBİM projesinin web ara yüz giriş görseli kullanılmıştır. Böylece, projenin gerçekliğine ilişkin bir kanıt ve ilk algı oluşturulmuş olmaktadır. **Akdeniz Manşet'**teki haberde ise fotoğraf kullanılmamıştır.

3.4.3. Haber Konusu 3: MUBİM'in Devreye Alınışı

MUBİM projesi 20 Aralık 2014 tarihinde devreye alınmasına ilişkin tanıtım ve eğitim faaliyetleri başlamıştır. Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından basına tanıtımı yapılan MUBİM, sonrasında yaklaşık 700 muhtar kampa alarak sistemi kullanma eğitimleri verilmiştir. MUBİM'in devreye alınışla ilgili organizasyonu takip eden yerel basının konuyla ilgili haberleri aşağıdaki gibi analiz edilmiştir.

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: "Türkiye'de ilk olan MUBİM devrede" (HYT: 20.12.2018).⁶⁰

Akdeniz Manşet: "Büyükşehir'den bir ilk" (HYT: 20.12.2018).⁶¹

Antalya Hürses: "Diplomasinin Merkezi Antalya Olacak" (HYT: 21.12.2018).⁶²

Toros Gazetesi: " 'Biz Hizmet Ederek Siyaset Yapıyoruz' " (HYT: 21.12.2018).⁶³

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında her iki gazetede proje ilişkin olumlu bir değerlendirme yapmıştır. **İleri Gazetesi**, MUBİM projesini Türkiye'de bir *ilk* olduğunu öne çıkarmıştır. **Akdeniz Manşet** de belediyenin bir ilki başardığını ifade etmiştir. **Antalya Hürses** ise organizasyonun MUBİM projesinin devreye alınması konusunda yapılmış olmasına rağmen, ana konuyu başlıktan vermemiştir. Bu gazetenin haberinde ana başlığa taşınan organizasyonda konuşma yapan Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Antalya'yla ilgili verdiği mesajdır. **Toros Gazetesi'**nde ise Türel'in konuşmasından yapılan doğrudan alıntıyla; siyasette hizmeti öne çıkararak AK Parti'li olmayan belediyelere ve bölgelere de

⁶⁰ <https://www.ilerigazetem.com/turkiye-de-ilk-olan-mubim-devrede/13695/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁶¹ <http://www.akdenizmanset.com.tr/politika/buyuksehirden-bir-ilk-h109066.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁶² <http://www.antalyahurses.com/diplomasinin-merkezi-antalya-olacak/14730/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁶³ <http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/BIZ-HIZMET-EDEREK-SIYASET-YAPIYORUZ/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

hizmet göturdüklerini, onları hizmette ayırmadıklarını rakip partilere gönderme yapılarak vurgulanıyor.

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: “Projenin sonuna kadar arkasındayız”, “Muhtarlar bilgisayar müjdesi”, “Muhtarlar belediyeye çay içmeye gelecek”, “20 saniyede bilgi geldi”.

Akdeniz Manşet: “Antalya diplomasinin merkezi olacak”, “Mahallelere hızlı hizmet, Muhtarlarla gönül bağı kurulacak, Muhtar gelirleri 7 kat arttı”, “Özlük hakları güçlendi, “30 saniyede geri bildirim”, “Çay kahve içmeye bekliyoruz”.

Antalya Hürses: “Ana başlıktaki gibi, toplantının konusuyla ilgili herhangi bir alt başlık kullanılmamıştır.

Toros Gazetesi: “Projenin sonuna kadar arkasındayız”, “Muhtarlar bilgisayar müjdesi”, “Muhtarlar belediyeye çay içmeye gelecek”, “20 saniyede bilgi geldi”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **İleri Gazetesi**, projenin desteklendiği, hız ve kolaylık sağlayacağı öne çıkarılmıştır. **Akdeniz Manşet**’te ise, MUBİM’le hizmetin hız kazanacağı ve muhtara verilen önemin arttığı vurgulanmıştır. Bu başlıklar bağlamında bu iki gazete de, MUBİM projesini olumlu yansıtmakta ve muhtara verilen önemin altın çizmektedir. Diğer gazete ise, ne ana başlıkta ne de alt başlıkta projeyi ve muhtarları görmemiştir. Bu da hem proje hem de bu bağlamda muhtara ilişkin olumlu bir değerlendirme yapmadığı söylenebilir.

Haberin konuyla ilgisinde özellikle iki gazeteden **Akdeniz Manşet**’in alt başlıkları, doğrudan ve dolaylı alıntılarda verilen mesajların etkinini arttırıcı, aktörlerin mesajların özünü daha iyi aktardığı söylenebilir. **Toros Gazetesi**’nde ise, Çavuşoğlu’nun konuşmasından yapılan dolaylı bir alıntıyla projeyi hükümetin de desteklediği mesajı veriliyor. Diğer yandan muhtarların ön planda olduğu başlıklarda MUBİM bağlamında bilgisayar, kolaylık ve hız konuları ön plana çıkarılıyor.

e. Spotlar

İleri Gazetesi’ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Büyükşehir Belediyesi’nin, hizmeti muhtarın ayağına götüren teknoloji projesi Muhtar Bilgilendirme Merkezi (MUBİM) devreye girdi. Büyükşehir Belediyesi MUBİM’i anlatmak için Antalya genelindeki 700’e yakın muhtarı kampa aldı. MUBİM’in Türkiye’de bir ilk olduğunu ifade eden Başkan Türel ...* Spottaki bu ifadelerden de görüldüğü gibi, MUBİM’in . “hizmeti muhtarın ayağına götüren teknoloji projesi” olarak nitelenmesi gazetenin hem belediyeyi hem de projeyi olumlu olarak değerlendirdiği çıkarımını yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Akdeniz Manşet'teki haberde şu spot kullanılmıştır: *Muhtarların sorunlarını Büyükşehir Belediyesi'ne kolay ve hızlı aktarmasına olanak sağlayan ve Türkiye'de ilk olan Muhtar Bilgilendirme Merkezi (MUBİM) muhtarlara tanıtıldı.* Bu spottaki ifadelerden de anlaşılacağı gibi, belediyenin bu projeyi muhtarların sorunlarını kolay ve hızlı aktarılması için yapıldığı vurgulanıyor. Böylece bu ifadelerle hem belediye hem de projeye yönelik olumlu bir değerlendirme yapıldığı söylenebilir.

Antalya Hürses'teki haberde şu spot kullanılmıştır: *Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Büyükşehir Belediyesi'nin Muhtarlık Bilgi Merkezi sistemi tanıtım toplantısında, G20 ile ilgili birçok toplantının Antalya'da olacağını belirterek Antalya'yı diplomasinin bir merkezi haline getireceklerini söyledi.* Bu spottaki ifadelerden anlaşıldığına göre bu gazete başlıklarda olduğu gibi spotta da haberin ana konusu olan olayı görmemiştir. Buradan da bu gazetensin MUBİM projesine dikkat çekmeyi tercih etmediği çıkarımı yapılabilir.

Toros Gazetesi'ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Büyükşehir Belediyesi'nin, teknoloji projesi Muhtar Bilgilendirme Merkez (MUBİM) devreye girdi.* Bu ifadede belediyenin teknolojiye verdiği önem ve MUBİM'in bir teknoloji projesi olduğu vurgulanıyor.

f. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'nde şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Antalya Büyükşehir Belediyesi bilişim çağının teknolojilerine ayak uydurarak, Türkiye'de ilk olacak bir örnek projeye imza attı.* Bu cümleyle belediye ve MUBİM konusundaki olumlu değerlendirme ön plana çıkarılmıştır.

Akdeniz Manşet'te ise şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Muhtarların sorunlarını Büyükşehir Belediyesi'ne kolay ve hızlı aktarmasına olanak sağlayan ve Türkiye'de ilk olan Muhtar Bilgilendirme Merkezi (MUBİM) muhtarlara tanıtıldı.* Bu cümleyle MUBİM'in yararı ön plana çıkarılmaktadır.

Antalya Hürses'te ise şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Büyükşehir Belediyesi'nin Muhtarlık Bilgi Merkezi (MUBİM) sistemi tanıtım toplantısına katıldı.* Yukarıda da ifade edildiği şekliyle, bu giriş cümlesinden de anlaşıldığı gibi, gazete bu haberde MUBİM'i görmemiştir. Her iki gazetede haberlerde de giriş cümlelerinde MUBİM'in yararını ön plana çıkararak habere başlamışlardır. Diğer gazete MUBİM'e ilişkin bir gönderme yapmamıştır.

Toros Gazetesi'nde ise şu giriş cümlesi kullanılmıştır: Büyükşehir Belediyesi MUBİM'i anlatmak için Antalya genelindeki 700'e yakın muhtarı kapma aldı. Bu ifadeyle bilgi verici nesnel bir anlatım yapılmıştır.

g. Arka Plan Bilgisi

Bu üç gazetede de haberin arka plan bilgisi verilmemiştir. Ancak sadece **İleri Gazetesi**'nde dolayı olarak *Muhtarlara bilgisayar müjdesi* alt başlığı altında Türel'den yapılan “Şimdi 19 ilçedeki tüm muhtarlara aynı hizmeti vereceğiz” şeklindeki doğrudan alıntıda MUBİM sistemine ilişkin bağlama dair ipucu bulunabilir. Ancak yine de açık bir şekilde arka plan bilgisinden söz edilmediği söylenebilir. Bir önceki haber konusunda yapılan açıklama burada geçerlidir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

İlk iki haberde beş temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: bilişim çağının teknolojilerine ayak uyduran ve Antalya'nın her yerine aynı hizmeti götürmeye çalışan yenilikçi ve eşitlikçi bir kurum olarak gösterilir.

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu: Dış siyasetinin dünyadaki aktörü ve Antalya'nın gurur duyduğu; Antalya'nın gelişmesini isteyen, bu amaçla tanımı için çabalayan, bu konuda hizmetleri destekleyen ve takip eden bir siyasetçi olarak anlatılır.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Menderes Türel: Antalya'nın her yerine hizmet götürmek isteyen, bütün ilçelerin mahallerinde bir hizmet ağı kurmak isteyen ve bu doğrultuda geliştirdikleri MUBİM'le muhtarlardan gelen talepleri takip eden ve sorunların çözülmesi için aktif görev üstlenen; siyaseti değil hizmeti önemseyen; ve bu doğrultuda bütün muhtarlarla gönül bağı kuran bir başkan olarak gösterilir.

MUBİM: Muhtarlardan taleplerin kolay ve hızlıca alınmasını sağlayan, belediyeye ulaşma zorluklarını kaldıran, ayağa hizmet götürülmesine aracı olan bir teknoloji sistemi olarak resmedilir.

Muhtarlar: Hem cumhurbaşkanı hem de hükümet temsilcilerinin ve bu aktörlere bağlı olarak belediye başkanının topyekun istek ve çabalarıyla özlük haklarının ve gelirlerinin iyileştirildiği, bu nedenle de önem verilen yerel aktörler olarak tanımlanır.

b. Alıntılar

Haberin konusuyla ilgili olarak, her iki gazetede hem Çavuşoğlu'ndan hem de Türel'den doğrudan ve dolaylı alıntılar yapmışlardır. **İleri Gazetesi** daha çok Türel'den alıntı yapmıştır. Çavuşoğlu'ndan yapılan dolaylı alıntıda MUBİM'in "yerinde ve hızlı hizmet anlayışının eseri" olduğu ifadesine yer verilmiş; ardından devam eden doğrudan alıntıda da⁶⁴ destekledikleri bu projenin Türel'in "istişare mekanizmasını" gösteren hizmet anlayışı vurgulanmıştır. Türel'den, özellikle doğrudan yapılan alıntılarda Antalya'nın her bölgesine siyasi farklıklar gözetmeden eşit hizmet anlayışını benimsediklerini⁶⁵, bu doğrultuda muhtarlara önem ve değer verdiklerini⁶⁶ ifade eden mesajlar öne çıkarılmıştır. Bu mesajlardan hareketle de, MUBİM projesinin ne denli gerekli ve yararlı bir proje olduğunu, muhtarların taleplerine daha kolay ulaşmak, onlara daha hızlı cevap vermek ve onlara kaliteli hizmet götürmek için MUBİM sistemini geliştirdiklerini⁶⁷ anlatan alıntılar tercih edilmiştir.

Akdeniz Manşet.'te ise toplantının açılış konuşmasını Çavuşoğlu'nun muhtarlarla ilgili mesajları dolaylı yapılan alıntıyla öne çıkarılmış⁶⁸, bu bağlamda bakanın MUBİM projesine olan desteğine ⁶⁹dikkat çekilmiştir. Türel'den yapılan alıntılarda da, özellikle dolaylı yapılan alıntılarda Türel'in hizmetler, muhtarlar ve MUBİM ile ilgili mesajlarını güçlendirici yorum yapılmıştır. Örneğin, *Mahallelere hızlı hizmet* alt başlığında verilen

⁶⁴ "Bu projeyi sonuna kadar destekliyoruz. Sayın Türel, güzel bir hizmet anlayışını ortaya koyuyor. Yapılacak hizmetlerde, istişare mekanizmasını en iyi şekilde kullanıyor. Raylı sistemi yapılacak mı diye halka soruyor. ..."

⁶⁵ "Antalya'nın her köşesinde muhtarlarla her zaman gönül bağı kurmaya çalışan, dostluk içinde hizmet ağını örmeye çalışan bir belediye başkanıyım. Sizlerin sayesinde önemli hizmetleri yaptık. Antalya'ya çok önemli hizmetleri siz muhtarlara ve vatandaşlara kazandırmanın arifesindeyiz. Bugün burada dostluk var, gönül bağı var. Bugün burada hizmet var, siyaset yok. Bizim siyaset anlayışımız hizmetten geçiyor. Hizmette eksiği olanların ilk limanı siyasettir. Biz hizmet ederek siyaset yapıyoruz." "Şimdi 19 ilçedeki tüm muhtarlara aynı hizmeti vereceğiz. Sizlere ne yapsak az. Tüm ilçelerdeki muhtarlıklara bilgisayar tahsis edeceğiz."

⁶⁶ "Çok onurluyum. O dönemde muhtarlarımızın SGK kesintilerinden sonra ellerine geçen para yüz kusur lira civarındaydı. Ciddi sıkıntılar yaşıyorlardı. Biz muhtarlıkların güçlü olması gerektiğini ifade ettik. Hemen çalışmalar başladık. Konuyu anlattığımızda o zaman Başbakan olan Sayın Cumhurbaşkanımız gereken talimatları verdi. Bugün muhtarlarımızın maaşlarında yedi misli artış sağladıysak, bu bizim muhtarlara verdiğimiz önemin göstergesidir. Sizlere feda olun, sizlere ne yapsak azdır.... Şimdi muhtarlıkları güçlendirmenin gururu ile buradayız."

⁶⁷ Muhtarlarımızı dertlerini anlatmak üzere Gündoğmuş'un, Kaş'ın bir köyünden kilometrelerce Antalya'ya gelme zahmetinden kurtarıyoruz. Muhtarımız gerekirse cep telefonu ile SMS atarak, gerekirse bununla ilgili web sitesine e-mail atarak, isterse yazılı olarak faksla, ya da telefon merkezini arayarak sorununu iletir, kayda geçirecek. Telefonuna 20 saniye sonra cevap gelmek suretiyle kayıt nosu bildirilecek. Bu kayıt no ile talebinizin ne aşamada olduğunu takip edebilir hale geleceksiniz. Bu bizi kesmez, önemli olan neticenin alınması. Tüm daire başkanlıklarımız bünyesinde MUBİM birimleri oluşturduk. Konuyla ilgili daireye talep gidecek, MUBİM yetkilisi hemen çalışmaya başlayacak. Sorun Büyükşehir Belediyesi ile ilgili ise size birkaç gün içinde dönüş yapılacak. Kaydınız incelendi sorun çözümlendi denilecek. Ya da tarih verilecek. Sorun belediye ile ilgili değilse yetkili şurasıdır dile temasa geçilecek. Sistem benim cep telefonuma da yüklendi. Bana sorunun çözülüp çözülmediğiyle ilgili mesaj gelecek. Dünyanın neresinde olursam olayım cep telefonumdan takip edebileceğim. Bundan sonra sizleri Büyükşehir Belediyesi'ne çay kahve içmeye bekliyoruz dertlerinizi iletmeye değil

⁶⁸ "13 yıldır muhtarlar ile Antalya'nın en ücra köşelerinde bile çok güzel hizmetler yaptıklarını söyledi. Muhtarların yaşadıkları bölgelerin sorunlarını iletmelerinden hiçbir zaman rahatsız olmadıklarını, tam tersine mutlu olduklarını ifade eden Bakan Çavuşoğlu,"

⁶⁹ "Siz hizmet istiyorsunuz onun için halkın arasındasınız. Menderes Türel ve çalışma arkadaşları bunun farkında. MUBİM'i sonuna kadar destekliyoruz" dedi

dolaylı alıntıda geçen bir ifadede⁷⁰ hizmetin hızı vurgulanmıştır. Bunu için de yine aynı alıntıdaki başka bir ifadede⁷¹ ise belediyenin MUBİM sistemiyle hızlı hizmet vereceğine dikkat çekilmiştir.

Toros Gazetesi'nde hem Çavuşoğlu'ndan hem de Türel'den yapılan doğrudan alıntılarla MUBİM projesi, muhtarlar ve belediyenin hizmetleri konusunda mesajlar verilmiştir. Çavuşoğlu'nun konuşmasından hareketle projenin desteklendiğini belirten bir alt başlık atılmıştır. Bu gazetede yapılan alıntılar önceki iki gazeteyle paralellik arz eder. Ancak bu gazete de *hizmet anlayışı* ile *siyaset* arasındaki ilişki konusu daha fazla öne çıkarılmıştır.

Her üç gazetenin de doğrudan alıntılardığı Türel'in ifadelerini⁷², **Akdeniz Manşet**, *Muhtarlarla gönül bağı kurulacak*, alt başlığıyla daha dikkat çekici hale getirdiği söylenebilir. **Antalya Hürses** ise haber konusuyla ilgili alıntılara yer vermemiştir.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi'yle ilgili seçilen önemli sözcükler: Her üç haberde de belediyenin kurum olarak niteliklerinin olumlu olarak değerlendirilmesine işaret eden sözcükler kullanılmıştır. Örneğin bunlardan bazıları şöyledir: *teknoloji, proje, müjde, ayak uydurma, ayağa hizmet, hizmet anlayışı* vb. gibi. Bu sözcüklerle belediyenin teknolojiye ay uyduran ve bu imkanları kullanarak vatandaşın ayağına hizmet götüren bir kurum olduğu mesajı veriliyor.

MUBİM projesiyle ilgili seçilen önemli sözcükler: Her iki gazetede de MUBİM projesiyle ilgili kullanılan kelimeler vardır. Örneğin bunlardan bazıları şöyledir: *ilk, hızlı, kolay, çözüm* v.b. gibi. Bu sözcüklerle MUBİM'in önemi ve yararı vurgulanıyor.

Muhtarlarla ilgili seçilen önemli sözcükler: Özellikle Türel'in konuşmalarında dikkat çeken bazı sözcükler, yönetiminin muhtarlara olan bakışını ifade etmesi açısından önemli görülebilir: *özlük hakları, güçlü, önemli, gönül bağı, dostluk, dert, talep* vb. gibi.

⁷⁰ “MUBİM sayesinde tüm mahallelerdeki sorunları anında çözeceklerini bildiren Türel.”

⁷¹ “Büyükşehir Belediyesi, hem hizmette seri olmak hem de gelişen teknolojiye ayak uydurmak amacıyla MUBİM sistemini başlattı.”

⁷² Antalya'nın her köşesinde muhtarlarla her zaman gönül bağı kurmaya çalışan, dostluk içinde hizmet ağını örmeye çalışan bir belediye başkanıyım. Sizlerin sayesinde önemli hizmetleri yaptık. Antalya'ya çok önemli hizmetleri siz muhtarlara ve vatandaşlara kazandırmanın arifesindeyiz. Bugün burada dostluk var, gönül bağı var. Bugün burada hizmet var, siyaset yok. Bizim siyaset anlayışımız hizmetten geçiyor. Hizmette eksiği olanların ilk limanı siyasettir. Biz hizmet ederek siyaset yapıyoruz.”

d. Seçilen Fotoğraflar

İleri Gazetesi'ndeki haberde Resim 2'de görüldüğü gibi toplantı salonunda, aralarında protokolün olduğu izleyicilerin olduğu görsel kullanılmıştır. Böylece, proje toplantısının önemi katılımların konumlarıyla daha dikkat çekici hale getirilmiş olduğu söylenebilir. **Akdeniz Manşet**'teki haberde ise fotoğraf olarak Resim 3'te görüldüğü gibi Türel'in kürsüde konuşma yaptığı fotoğrafın üzerine MUBİM'in mobil versiyonun görseli ve "Büyükşehir'den bir ilk" ifadesiyle oluşturulan bir görsel kullanılmıştır.

3.4.4. Haber Konusu 4: Muhtarların MUBİM Hakkındaki İzlenimi

MUBİM projesi 20 Aralık 2014 tarihinde devreye alınmasından sonra sistemi kullanabilmeleri için muhtarlar eğitim kampına alındı. Bu kampta muhtarlara sistemin uygulamalı eğitimi verildi. Bu kampın bitiminde yerel basının yaptığı haberlerde muhtarların MUBİM sistemine ilişkin izlenimlerine yer verildi. Bazı gazetelerde yer alan ilgili haberler aşağıdaki gibi analiz edilmiştir.

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: "Muhtarlar MUBİM'den memnun" (HYT: 22.12.2014).⁷³

Akdeniz Manşet: "MUBİM'e tam not" (HYT: 22.12.2014).⁷⁴

Antalya Hürses: "Muhtarlar Mubim'den Memnun" (HYT: 22.12.2014).⁷⁵

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında her üç gazetede projeye ilişkin olumlu bir değerlendirme yapmıştır. **İleri Gazetesi** ve **Antalya Hürses** muhtarların MUBİM'den memnun olduğunu, **Akdeniz Manşet** ise MUBİM'in tam not aldığını öne çıkararak MUBİM projesine ilişkin olumlu bir değerlendirme yapmıştır. **İleri Gazetesi** ve **Antalya Hürses**'in başlıklarında muhtarları da anması önemlidir.

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: Bir alt başlık kullanılmamıştır.

Akdeniz Manşet: "Hayırlı olsun", "Sistemi çok beğendik", "Çay içmeye gideriz".

Antalya Hürses: Bir alt başlık kullanılmamıştır.

⁷³ <https://www.ilerigazetem.com/muhtarlar-mubim-den-memnun/13759/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁷⁴ <http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/mubime-tam-not-h109133.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁷⁵ <http://www.antalyahurses.com/muhtarlar-mubim--8217-den-memnun/14743/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **Akdeniz Manşet**, MUBİM'e ilişkin görüşlerini dolaylı alıntıyla onların ağzından vermiştir. Haberde alt başlıkların dolaylı alıntıyla muhtarların ağzından verilmiş olması haberde MUBİM'e ilişkin olumlu değerlendirmenin vurgusu arttırdığı söylenebilir.

b. Spotlar

İleri Gazetesi'ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'de ilk olan Muhtar Bilgilendirme Merkezi (MUBİM) sistemi için düzenlediği eğitim kampına katılan muhtarlar, sistemden memnun kaldı.* Spottaki bu ifadelerden de görüldüğü gibi, Antalya Büyük Şehir Belediyesi tarafından geliştirilen sistemin Türkiye'de bir ilk olduğu, muhtarlarında eğitim aldıkları sistemi memnun kaldıkları, yani işe yarar olduğunu öne çıkarılmaktadır.

Akdeniz Manşet'teki haberde şu spot kullanılmıştır: *Muhtarlar, hizmeti ayaklarına getiren Büyükşehir Belediyesi'nin MUBİM sistemini çok beğendi.* Bu spottaki ifadelerden anlaşıldığına göre bu gazetede MUBİM'in hizmeti muhtarların ayaklarına kadar götüren bir sistem olarak tanımlandığını ve muhtarların bu sistemi çok beğendiği vurgulanmaktadır. Bu ifadelerden hareketle haberde hem belediye hem de proje hakkında olumlu yargının olduğu söylenebilir.

Antalya Hürses'teki haberde şu spot kullanılmıştır: *Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'de ilk olan Muhtar Bilgilendirme Merkezi (MUBİM) sistemi için düzenlediği eğitim kampına katılan muhtarlar, sistemden memnun kaldı.* Bu spot **İleri Gazetesi**'ndekiyle benzerdir. Bu nedenle düşüncelere ileri sürülebilir.

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'nde şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *İki gün süren kampta sistemi nasıl kullanacaklarını öğrenen muhtarlar, MUBİM'in Türkiye'ye yayılması gereken örnek bir uygulama olduğunu söyledi. Eğitimde devrede olan sistemi deneme imkanı da bulan muhtarlar, taleplerine 20 saniye gibi bir sürede yanıt veren MUBİM'i beğendi.* Haberin girişindeki ilk cümlede muhtarlardan dolaylı alıntı yaparak MUBİM'in Türkiye'ye örnek proje olduğu mesajı öne çıkarılmıştır. İkinci cümlede ise MUBİM'i hızlı olması yönünden beğendiklerini ifade eden yorumla proje hakkında tanıtıcı değil ama övücü bir değerlendirme yapılmıştır.

Akdeniz Manşet'te ise şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Muhtarlar, hizmeti ayaklarına getiren Büyükşehir Belediyesi'nin MUBİM sistemini çok beğendi. Muhtarlar, cep telefonu, internet ya da telefonla ilettikleri talep ve sorunlarına 20 saniyede cevap veren sistemi*

'harika' olarak nitelendirdi. Bu giriş cümlelerinin ilkinde muhtarların namına, sistemin kolaylık sağlayacak olması dolayısıyla beğenildiği vurgulanıyor, ikinci cümlede ise sistemin işleyişine dair kısmen detaylı bilgi verilerek övücü bir tanımlama yapılıyor. Bu ifadelerden hareketle, muhtarların MUBİM sistemini beğendikleri yorumunu güçlendiren cümleyle MUBİM'in yararı ön plana çıkarılmaktadır.

Antalya Hürses'te ise şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *İki gün süren kampta sistemi nasıl kullanacaklarını öğrenen muhtarlar, MUBİM'in Türkiye'ye yayılması gereken örnek bir uygulama olduğunu söyledi. Eğitimde devrede olan sistemi deneme imkanı da bulan muhtarlar, taleplerine 20 saniye gibi bir sürede yanıt veren MUBİM'i beğendi.* Bu giriş cümlelerinin ilkinde MUBİM'in Türkiye için örnek proje olduğunu muhtarların görüşünden vererek vurgulamaktadır. İkinci cümlede ise muhtarların MUBİM'in hızlı olduğu görüşüne odaklanarak sistemin beğenildiğini vurgulayarak olumlu bir söylem sunmaktadır.

d. Arka Plan Bilgisi

Bu üç gazetede de haberin arka plan bilgisi verilmemiştir. Ancak sadece üç haberde de arka plan bilgisi olarak kullanılabilecek bilgi yer almaktadır. Bu bilgi, daha önceki haber konularında değinilen, Büyükşehir Yasası'ndan sonra çevre köylerin ve mahallerin merkez belediyesine bağlanmasıyla, belediyenin hizmet alanı genişlemiş; bu büyük alanda verimli ve etkili hizmet verebilmek için Antalya Büyükşehir Belediyesi MUBİM sistemiyle muhtarlardan kolayca aldıkları talepleri hızlıca çözüme kavuşturmayı hedeflemişlerdir. Bu bağlamda **Akdeniz Manşet**'teki haberde muhtarlardan doğrudan yapılan alıntılar⁷⁶ arka plan bilgisi yerine kısmen geçebilecek niteliktedir. Diğer haberlerde de bu bağlamda ifadeler yer almaktadır. Özetle, muhtarların belediyeye gelemeden taleplerinin hızlıca çözüme kavuşturulacak olması arka plan bilgisi yerine geçmektedir. Haberlerdeki bu bilgi projenin önemini vurgulayan en önemli söylemi oluşturmakta olduğu söylenebilir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

İlk iki haberde dört temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: muhtarlara göre MUBİM gibi Türkiye'de örnek bir projeyi geliştiren bir kurum olarak sunulur. .

⁷⁶ "Önceden hizmet alabilmek için haftada en az iki üç gün Antalya'ya gelip koşturuyorduk. Şimdi gelmeden teknoloji den faydalanarak işlerimizi çözeceğiz. Daha az zaman daha çok iş." "Harika bir program. Seçimlerden önce sorunlarımızı Büyükşehir'e nasıl ileteceğimiz konusunda endişelerimiz vardı. Bu sistem endişelerimizi giderdi. Buradan çok mutlu bir şekilde ayrılıyor. Önceden hizmet alabilmek için Antalya'ya gelip iki üç gün koşturuyorduk. Şimdi buralara gelmeden teknoloji den faydalanarak işlerimizi çözeceğiz. Daha az zaman harcayacağız, daha çok sorunu çözeceğiz."

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Menderes Türel: MUBİM gibi bir projenin mimarı olarak muhtarlar tarafında teşekkür ve takdir edilen kişi olarak edilgen aktördür.

MUBİM: Muhtarları belediyeye gelerek günlerce sorunlarının çözülmesi için beklemekten kurtaran, 20 saniye gibi bir sürede talebin alınmasını sağlayan bir sistem olarak beğenilmeyi hak eden ve bu yönüyle Türkiye’ye örnek bir proje olarak sunulur. Bu sunumda muhtarların bizzat kendi görüşleri çok etkili bir söylem oluşturmaktadır.

Muhtarlar: Muhtarlar, tüm haberlerdeki etkin aktördür. MUBİM sistemini deneyen, onu beğenen ve sorunlarının hızlı çözülmesinden dolayı memnun olan ve bunun için başkana teşekkür eden etkin aktörlerdir.

b. Alıntılar

İleri Gazetesi’ndeki haberde herhangi bir alıntı yapılmamış, organizasyonda yapılanlar betimlenmiştir. **Akdeniz Manşet**’teki haberde muhtarlardan doğrudan dolaylı ve doğrudan alıntılar yapılmıştır. Özellikle dolaylı alıntılar olarak değerlendirilebilecek olan, muhtarların duygu ve düşüncelerinden hareketle oluşturulan ifadeler⁷⁷ MUBİM’in olumlu olarak sunulmasında güçlü bir söylem oluşturmaktadır. Muhtarlardan doğrudan yapılan bazı alıntılar⁷⁸ MUBİM sisteminin önceleri önemli olan sorunları nasıl çözdüğü, hizmette kolaylığı ve hızı getirdiği vurgulanmıştır. **Antalya Hürses**’te de herhangi bir alıntı yapılmamıştır.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi’yle ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberler içerisinde en dikkat çekici sözcük grubuna **Akdeniz Manşet**’teki haberde yer alan *hizmeti ayaklarına getiren* ifadesi verilebilir. Bu ifadeyle belediyenin hizmetteki başarısı vurgulanmaktadır. Bunun merkezinde de MUBİM projesi vardır.

MUBİM projesiyle ilgili seçilen önemli sözcükler: Bu konuda en dikkat çekici sözcüğe **İleri Gazetesi**’ndeki haberdeki örnek bir uygulama ifadedeki örnek sözcüğü verilebilir.

⁷⁷ Muhtarlar, hizmeti ayaklarına getiren Büyükşehir Belediyesi’nin MUBİM sistemini çok beğendi. Muhtarlar, cep telefonu, internet ya da telefonla ilettikleri talep ve sorunlarına 20 saniyede cevap veren sistemi ‘harika’ olarak nitelendirdi.

⁷⁸ “Önceden hizmet alabilmek için haftada en az iki üç gün Antalya’ya gelip koşturuyorduk. Şimdi gelmeden teknolojiyen faydalanarak işlerimizi çözeceğiz. Daha az zaman daha çok iş.” “Harika bir program. Seçimlerden önce sorunlarımızı Büyükşehir’e nasıl ileteceğimiz konusunda endişelerimiz vardı. Bu sistem endişelerimizi giderdi. Buradan çok mutlu bir şekilde ayrılıyor. Önceden hizmet alabilmek için Antalya’ya gelip iki üç gün koşturuyorduk. Şimdi buralara gelmeden teknolojiyen faydalanarak işlerimizi çözeceğiz. Daha az zaman harcayacağız, daha çok sorunu çözeceğiz.” “Çok güzel bir sistem, çok beğendik. Ben üçüncü dönem muhtarım. Hizmete daha çabuk nasıl ulaşacağımızın yolu belli oldu. Çok memnun kaldık. Menderes Başkanına çok teşekkür ediyorum.”

Muhtarlarla ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberlerde yer alan *beğendi* ve *memnun kaldı* gibi muhtarların görüşlerini ifade eden özcükler söylem oluşturma açısından dikkat çekici ifadelerdir.

3.4.5. Haber Konusu 5: Muhtarların MUBİM’e Gönderdikleri Taleplerin Yerine Getirilmesi

MUBİM projesi Aralık 2014 tarihinde devreye alınmasından sonra 2015 ve 2016 yıllarında kullanan muhtarların bildirdikleri taleplerin değerlendirilerek yerine getirildiği bilinmektedir. Muhtarların MUBİM’e bildirdiği taleplerin yerine getirilmesine ilişkin haberler 2015 yılından itibaren yerel basında yerini almaktadır. Bu konuda bazı gazetelerin yaptıkları haberler aşağıdaki gibi analiz edilmiştir. Ancak bu bölümde birden fazla haber olduğu için her haber konusu bir alt başlık altında analiz edilecektir.

3.4.5.1. Haber Konusu 5.1: MUBİM’e Başvurudan Tekerlekli Sandalye

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi. “Hayali MUBİM ile gerçek oldu” (HYT: 07.08.2015).⁷⁹

Akdeniz Manşet: “Akülü Sandalye Hayali MUBİM’le Gerçek Oldu” (HYT: 07.08.2015).⁸⁰

Toros Gazetesi: “Hayali MUBİM’e Müracaatla Gerçekleşti” (HYT: 07.08.2015).⁸¹

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında her üç gazete de MUBİM’in bir talebin yerine getirilmesiyle bir kişinin hayalini yerine getiren bir aktör olarak göstermiştir. **İleri Gazetesi** hayalin ne olduğunu başlıkta vermeden doğrudan hayalin MUBİM’le gerçekleştiğini vurgulamıştır. **Akdeniz Manşet** ise hayalin akülü sandalye olduğunu başlıkta açıklayarak daha açıklayıcı bir vurgu yapmıştır. **Toros Gazetesi** ise, hayalin gerçekleşmesini MUBİM’e müracaatla ilişkilendirerek MUBİM’i diğer gazetelerden daha vurgulu bir şekilde ön plana çıkarmıştır. Her üç haberin başlığında hayalin gerçekleşmesinin MUBİM’e bağlanması sisteme ilişkin olumlu bakışın altını çizmiştir.

⁷⁹ <https://www.ilerigazetem.com/hayali-mubim-ile-gercek-oldu/19510/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁸⁰ <http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/akulu-sandalye-hayali-mubimle-gercek-oldu-h116917.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁸¹ <http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/HAYALI-MUBIME-MURACAATLA-GERCEKLESTI---/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: “İsteği yerine getirildi”, “Türel talimatı verdi”, “Akülü sandalye teslim edildi”, “İhtiyaç sahiplerini bildirin”.

Akdeniz Manşet: “İhtiyaç sahiplerini bildirin”.

Toros Gazetesi: “İhtiyaç sahiplerini bildirin”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **İleri Gazetesi**’ndeki alt başlıklarda akülü sandalye isteyen vatandaşın isteğinin Başkan Türel’in talimatıyla yerine getirildiği mesajını öne çıkarmaktadır. Üç gazetede de Belediye tarafından başka ihtiyaç sahipleri de MUBİM üzerinden bildirilirse, yine aynı şekilde talebin yerine getirileceği yönündeki hizmet garantisi mesajı öne çıkarılmaktadır. Böylece hizmet garantisi mesajı öne çıkarılmaktadır.

a. Spotlar

İleri Gazetesi’ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Alanya’nın Türkteş mahallesinde yaşayan engelli Mehmet Tuncer’in akülü sandalye hayali Muhtar Mehmet Arıkan’ın MUBİM’e yaptığı müracaatla gerçek oldu. Müracaat MUBİM sistemine düştükten sadece 2 dakika sonra harekete geçen Büyükşehir Belediyesi ekipleri Tuncer’e akülü tekerlekli sandalye hediye etti.* Spottaki bu ifadelerden anlaşıldığı üzere, muhtarın MUBİM’ gönderdiği taleple hayaline kavuşan vatandaşın ihtiyacı, sisteme başvuru yapıldıktan 2 dakika sonra işlemin başladığı vurgusu yapılmaktadır. Böylece MUBİM’’le hizmetin çok hızlı verildiği mesajı öne çıkarılmaktadır.

Akdeniz Manşet’teki haberde şu spot kullanılmıştır: *Antalya Büyükşehir Belediyesi, Alanya’nın Türkteş mahallesinde yaşayan engelli Mehmet Tuncer’in akülü sandalye hayalini Muhtar Mehmet Arıkan’ın Muhtar Bilgi Merkezi’ne (MUBİM) yaptığı müracaatla gerçekleştirdi.* Bu spottaki ifadelerden anlaşıldığına göre, belediyenin vatandaşın akülü sandalye talebini MUBİM’e yapılan müracaatla gerçekleştirildiği vurgulanmaktadır. Böylece taleplerin yerine gelmesi için MUBİM’in kullanımını teşvik edici mesaj öne çıkarılmaktadır.

Toros Gazetesi’ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Alanya’nın Türkteş mahallesinde yaşayan engelli Mehmet Tuncer’in akülü sandalye hayali Muhtar Mehmet Arıkan’ın MUBİM’e yaptığı müracaatla gerçek oldu.* Bu spotta da öncekilerdeki gibi MUBİM’e başvurunun önemine dikkat çekilmektedir.

b. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi’nde şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *İki gün süren kampta sistemi nasıl kullanacaklarını öğrenen muhtarlar, MUBİM’in Türkiye’ye yayılması gereken örnek bir uygulama olduğunu söyledi. Eğitimde devrede olan sistemi deneme imkanı da bulan*

muhtarlar, taleplerine 20 saniye gibi bir sürede yanıt veren MUBİM'i beğendi. Haberin girişindeki ilk cümlede muhtarlardan dolayı alıntı yaparak MUBİM'in Türkiye'ye örnek proje olduğu mesajı öne çıkarılmıştır. İkinci cümlede ise MUBİM'i hızlı olması yönünden beğendiklerini ifade eden yorumla proje hakkında tanıtıcı değil ama övücü bir değerlendirme yapılmıştır.

Akdeniz Manşet'te ve **Toros Gazetesi**'nde şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Müracaat MUBİM sistemine düştükten sadece 2 dakika sonra harekete geçen Antalya Büyükşehir Belediyesi ekipleri Tuncer'e akülü tekerlekli sandalye hediye etti.* Bu giriş cümlesinde MUBİM'e yapılan talebin ne kadar hızlı yerine getirildiği öne çıkarılmaktadır. Böylece MUBİM sisteminin değeri ve yararı konusunda olumlu mesajlar verilmektedir.

c. Arka Plan Bilgisi

Bu üç gazetede de haberin arka plan bilgisi olarak kullanılabilecek önemli bir bilgi yer almaktadır. Bu haberin en önemli mesaj lan MUBİM'e yapılan müracaatın 2 dakika gibi kısa sürede yerine getirilmiş olmasıdır. İşte hizmetin bu kadar kısa sürede yerine getirilmesi olayının ardındaki Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Türel'in müdahalesi söz konusudur. Türel MUBİM'e düşen talepleri cep telefonundan izlediği için, bu talebi gördüğü zaman ilgili birimlere vermiş olduğu talimat, hizmetin bu kadar hızlı yerine getirilmesini sağlıyor. Bu bilgiye üç haberde de yer veriyor. Ancak, **İleri Gazetesi**'nde bu bilgi *Türel talimatı verdi* şeklindeki alt başlık altında verilerek daha vurgulu bir şekilde oluşturuluyor.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Her üç haberde de dört temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: Türkiye'ye örnek bir proje yapan Antalya Büyükşehir Belediyesi, MUBİM'e yapılan taleplerin için çık kısa sürede harekete geçen, Antalya'nın her bölgesine hızlı hizmet gören bir kurum olarak tanımlanır.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Menderes Türel: Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, MUBİM'e düşen talimatları cep telefonundan her an takip eden, gerekli durumlarda anında talimat vererek talebin yerine getirilmesini sağlayan, Antalya'nın en ücra köşelerine kadar hizmet götürmeye çalışan bir başkan olarak tanımlanır. Türel, her an halka hizmet için aktif bir başkan olarak resmedilir.

MUBİM: Muhtarların mahallelerine hizmet alabilmek için müracaat etmesinin yeterli olacağı bir sistem olarak sunulan MUBİM, haberde sunulmuş şekliyle muhtarın bir hizmet için

MUBİM'e talep bildiriminde bulunması yeterli olacaktır. Bu bakımdan MUBİM aktif bir teknolojik aktör olarak resmedilir.

Muhtarlar: Muhtarlar da mahallelerindeki hizmet ve yardım gerektiren durumları bilen ve bunları çözmek için belediyeye başvuran aktif rol alan kişiler olarak sunulur. Belediye yetkilileri tarafından mahallerindeki ihtiyaç sahiplerini bildirmeleri istenmesi bakımından muhtarların halkın aktif temsilci olarak sunuldu izlenimi söz konusudur.

b. Alıntılar

Her üç gazetede ki haberde de aynı alıntılar kullanılmıştır: bir belediye yetkilisinden yapılan doğrudan alıntıda⁸² muhtarlardan gelen taleplerin nasıl hizmete dönüştüğünü ve yeni talepleri de beklediklerini ifade ediyor. Diğer yandan talebi yapan muhtardan ve ihtiyaç sahibi olan vatandaştan da dolaylı alıntı⁸³ yapılmıştır. Bu alıntılardan, talep, hizmet ve MUBİM arasında dikkati çeken bağlantılara ilişkin mesajlar verilmiştir.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi'yle ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberler içerisinde *gelen talebin ardından tüm birimlerimiz ile çalışmaya başlıyor ve sorun çözülüyor, talebi kısa sürede yerine getirildi* gibi ifadelerde öne çıkan *çözüm* ve *kısa* gibi sözcükler haberindeki belediyeye ilişkin söylemini güçlendirici yönde etki yapar.

MUBİM projesiyle ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberler içerisinde geçen *Türkiye'ye örnek proje, hayali müracaatla gerçek oldu, vatandaşların sorunlarını da MUBİM yolu ile çözüyor* gibi ifadelerdeki *örnek, proje, hayal, çözüm* gibi sözcükler MUBİM'e ilişkin olumlu algı oluşturan etkileri olduğu söylenebilir.

Başkanla ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberler içerisinde geçen *engelli vatandaşa bir an öne akülü sandalye gönderilmesi için talimat verdi* ifadesinde yer bir an önce ve talimat gibi sözcükler başkana ilişkin söylemi güçlendirici etki yatığı söylenebilir.

⁸² Alanyalı Muhtarların MUBİM sistemini aktif olarak kullandığını dile getiren Büyükşehir Belediyesi Alanya Muhtarlarımız mağdur durumda olan vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını bizlere MUBİM (Muhtarlık Bilgi Sistemi) aracılığıyla iletiyorlar. Muhtarımızdan gelen talebin ardından tüm birimlerimiz ile çalışmaya başlıyor ve sorun çözülüyor. Duyarlılık göstererek engelli vatandaşlarımıza yardım ulaştırmamıza vesile olan herkese teşekkür ederim” dedi. Koordinatörü Hüseyin Güney.”

⁸³ Türktaş Mahalle Muhtarı Mehmet Arıkan, Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi'ne (MUBİM) başvurarak, mahalle sakini Mehmet Tuncer'in yaşadığı zorluğu anlattı ve akülü tekerlekli sandalye isteğini dile getirdi.. Akülü sandalyesine kavuşan Tuncer, artık rahatça dolaşabileceğini belirterek, Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel'e teşekkür etti.

d. Seçilen Fotoğraflar

Her üç gazetede ki haberde de kullanılan fotoğraf olarak, Resim 4’de görüldüğü gibi akülü sandalyesinde oturan ihtiyaç sahibi vatandaş, talebi yapan muhtar ve sandalyeyi getiren belediye yetkililerinin olduğu bir görsel kullanılmıştır. Bu fotoğrafta, istek ile hizmet arasındaki birlikteliğinin sunumuyla haberdeki söylemi güçlendirdiği söylenebilir.

3.4.5.2. Haber Konusu 5.2: MUBİM’e Gönderilen Taleple Kaldırım Sorununun Çözülmesi

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: “Kaldırım sorunu MUBİM’e yapılan müracaat ile çözüldü” (HYT: 13.08.2015).⁸⁴

Akdeniz Manşet: “Gönül rahatlığı ile okula göndereceğiz” (HYT: 13.08.2015).⁸⁵

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında **İleri Gazetesi**’ndeki başlıkta MUBİM ön plana çıkarılmıştır. Sorunun MUBİM’e yapılan müracaatla çözüldüğü vurgulanıyor. Burada oluşturulan söylem hakkında, **Haber Konusu 3.2**’deki haber söylemi hakkında söylenenler tekrarlanabilir. **Akdeniz Manşet**’te ise “gönül rahatlığı” ifadesiyle önemli bir sorunu çözüldüğü vurgulanmaktadır. Burada daha çok vatandaşın bir sorunu olduğu ve bunun çözüldüğü mesajı öne olana çıkarılmıştır.

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: “Gönül rahatlığı ile okula göndereceğiz”.

Akdeniz Manşet: “Anında cevap”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **İleri Gazetesi**’nde “gönül rahatlığı” ifadesi alt başlıkta verilerek, önemli bir sorunu çözüldüğü vurgulanmıştır. **Akdeniz Manşet**’te talebin anında cevaplandırıldığına ilişkin duruma dikkat çekmiştir. Böylece hizmetin MUBİM aracılığıyla çok kısa bir süre içerisinde yapıldığı mesajı verilmek istenmiştir.

⁸⁴<https://www.ilerigazetem.com/kaldirim-sorunu-mubim-e-yapilan-muracaat-ile-cozuldu/19623/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁸⁵<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/gonul-rahatlighi-ile-okula-gonderecegiz-h117141.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

b. Başlıklar

İleri Gazetesi'ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Büyükşehir Belediyesi, sık sık kazaları meydana geldiği Aksu Atatürk Caddesi'ne 2 bin metrekare kilit parke taşı döşeyerek kaldırım yapıyor. MUBİM'e yaptığı müracaat ile sorunun çözülmesini sağlayan Pınarlı Mahallesi Muhtarı Mehmet Danacı "Vatandaş çocuklarını okula gönderirken çok korkuyor ve endişe ediyordu. Artık çocuklarımız okula güvenle gidecek" dedi.* Bu haberde kullanılan spotta, vatandaşın sorunu, bunun muhtar tarafından MUBİM'e müracaat ile çözüldüğü ifade edilmektedir. Durumu ve buna yönelik eylemleri da açık bir biçimde tanımlanmış, acil duruma bir çözüm üretildiği mesajı, muhtardan yapılan doğrudan alıntıyla da güçlendirilmiştir.

Akdeniz Manşet'teki haberde şu spot kullanılmıştır: *Aksu Atatürk Caddesi'ndeki kaldırım sorunu MUBİM'e yaptığı müracaat ile çözülen Mehmet Danacı, "Artık çocuklarımızı gönül rahatlığı ile okula gönderebileceğiz" dedi.* Bu haberde kullanılan spotta, MUBİM'e çözülmesi için müracaatı yapılan sorun ve çözümden duyulan memnuniyet kısa bir şekilde öne çıkarılmıştır. Bu etkiyi güçlendirmek için talebi yapan muhtardan doğrudan alıntı yapılmış, bu alıntıda geçen *gönül rahatlığı* ifadesi de başlıkla birlikte güçlü bir mesaj oluşturmuştur.

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'nde ve **Akdeniz Manşet**'te şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Aksu Pınarlı Mahallesi Atatürk Caddesinin bazı kısımlarında kaldırım olmadığı için sık sık kazalar meydana geliyordu. Caddeyi okula giden çocuklar kullandığı için aileler sürekli endişe içinde yaşıyordu. Pınarlı Mahallesi Muhtarı Mehmet Danacı yaşadıkları sorunu Büyükşehir Belediyesi Muhtarlar Bilgi Merkezi MUBİM'e bildirdi. MUBİM'e müracaatın düşmesinin hemen ardından Büyükşehir ekipleri çalışmaya başladı.* Giriş cümlelerinde vatandaşın muzdarip olduğu sorun açıkça tarif edilmiş ve bu soruna ilişkin muhtarın MUBİM'e talepte bulunduğu ifade edilmiştir. Bu talep karşısında da büyükşehir belediyesinin hemen sorunu gidermek için çalışmalara başladığını altı çizilmiştir. Böylece bu ifadelerle hem sorun hem de bu doğrultuda atılan adıma yer verilerek muhtarın bölgesine olan duyarlılığını nasıl MUBİM aracılığıyla yerine getirdiği; belediyenin de MUBİM'den gelen talepteki sorunu çözmek için *hemen* harekete geçti vurgulanarak, sorunların çözümünde muhtar, MUBİM ve belediye birlikteliğinin etkili olduğu mesajı verilmiştir.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde bir arka plan bilgisi kullanılmamıştır. Ancak kaldırımların olmayışı, yani daha önce o bölgeye yatırım yapılmamış olması haberdeki durumun ve haberin nedenleri arasında görülebilir. Buradan hareketle, haber bağlamında belediyenin kentleşmeye ilişkin vatandaşın gelen talepleri hemen olumlu değerlendirdiği yorumu öne çıktığı söylenebilir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Her üç haberde de dört temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: MUBİM aracılığıyla ilettiği vatandaşın talebini olumlu değerlendirerek kısa sürece sorun çözen bir kurum olarak resmedilir.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Menderes Türel: muhtarın verdiği demeçten hareketle, haberde vatandaşı önemli sıkıntıdan kurtaran bir aktör olarak sunulur.

b. Alıntılar

Her iki gazetedeki haberde de MUBİM’e müracaatı yapan muhtardan yapılan doğrudan alıntıda⁸⁶ vatandaşın sorunun muhtar tarafından MUBİM’e bildiriminden sonra kısa bir süre sonra çözüldüğü, vatandaşın rahatladığı anlatılmıştır. Burada sorunun bildiriminden çözümüne kadarki süreci muhtarın ağzından anlatılması haberdeki etkiyi güçlendirmiştir. Muhtarın anlattığı örnek olaydaki sürecin örnek sunularak belediyenin hizmetleri ve MUBİM’in bu süreçteki rolünün önemli olduğunun altı çizilmiştir.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi’yle ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberde geçen *MUBİM’e müracaatın düşmesinin hemen ardından Büyükşehir ekipleri çalışmaya başladı, Başvurumuza anında cevap vererek bize geri dönüşte bulundular. Ekipler gelip inceleme yaptı. Hemen çalışmalara başlandı,* ifadelerinde yer alan *anında* ve *hemen* gibi sözcükler belediyenin gelen hizmet taleplerini anında değerlendirmeye aldığını, böylece vatandaşa hizmette önem verdiğinin altı çizilmiş olur.

⁸⁶ Pınarlı Mahalle Muhtarı Mehmet Danacı “ Mahallemizin Atatürk Caddesi’nin kaldırımı olmayan kısmında sıkça kazalar meydana geliyordu. Vatandaş çocuklarını okula gönderirken çok korkuyor ve endişe ediyordu. MUBİM’e başvuruda bulunduk. Başvurumuza anında cevap vererek bize geri dönüşte bulundular. Ekipler gelip inceleme yaptı. Hemen çalışmalara başlandı. Kaldırımımız tamamlandıktan sonra yaşadığımız sıkıntılar geride kalacak. Artık çocuklarımızı gönül rahatlığı ile okula gönderebileceğiz. Bizi bu sıkıntıdan kurtaran Başkan Türel’e teşekkür ederim” diye konuştu.

Başkanla ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberde geçen *bu sıkıntıdan kurtaran Başkan ifadesinden kurtaran* ifadesi başkanın çözüm üreten bir kişi olarak sunulmasında önemli bir etki yapar

Muhtarla ilgili seçilen önemli sözcükler: haberlerde yer alan *MUBİM'e yaptığı müracaat ile sorunun çözülmesini sağlayan* ifadesinde geçen *çözümü sağlayan* söz öbeği muhtarın halka hizmet eden bir kişi olarak gösterilmesini sağlar.

d. Seçilen Fotoğraflar

Her iki gazetede de kullanılan fotoğraf olarak, Resim 5'te görüldüğü gibi alt yapı çalışmasının yapıldığı bir görsel kullanılmıştır. Böylece MUBİM'ie bildirilen talebi yerine getirmek için çalışmalara başladığı mesajı verilmek istendiği söylenebilir.

3.4.5.3.Haber Konusu 5.3: MUBİM'e Gönderilen Taleple Durak ve Muhtar Evi Yapılması

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: “Muhtarlar talep etti, MUBİM yerine getirdi” (HYT: 23.02.2016).⁸⁷

Akdeniz Manşet: “Muhtarlar talep etti MUBİM yerine getirdi” (HYT: 23.02.2016).⁸⁸

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında her iki gazetede de aynı başlık kullanılmıştır. Başlıkta sunulduğu şekliyle, muhtarların talebi MUBİM tarafından karşılandığı şeklindedir. Yani, muhtarlar talep etmişler, bu talebi MUBİM yerine getirmiştir. Başlıklarını bu sunuş biçimi, MUBİM'i ön plana çıkarmaktadır.

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: “Durak ve muhtar evi”, “Başkan Türel'e teşekkür”.

Akdeniz Manşet: “Durak ve muhtar evi”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; her iki gazete de aynı alt başlığı kullanmış; **İleri Gazetesi'** diğerine ek olarak başkana teşekkür edilen bir alt başlık daha kullanılmıştır. Bu başlıklardan anlaşıldığı üzere, ana başlıkta muhtarların talebi durak ve muhtar evi olduğu anlaşıyor. Başlıkların hepsine bütüncül bakıldığında, muhtarların durak ve muhtar evi talebi MUBİM tarafından karşılandığı söylenebilir.

⁸⁷ <https://www.ilerigazetem.com/muhtarlar-talep-etti-mubim-yerine-getirdi/23949/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁸⁸ <http://www.akdenizmanset.com.tr/ilceler/muhtarlar-talep-etti-mubim-yerine-getirdi-h123428.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

b. Spotlar

İleri Gazetesi'ndeki ve Akdeniz Manşet'teki haberde şu spot kullanılmıştır: *Manavgatlı muhtarlar yolcu durakları ve muhtar evi isteğini MUBİM'e bildirdi. Talepler sisteme girer girmez harekete geçen birimler muhtarların isteklerini yerine getirdi.* Bu haberde kullanılan spota göre, muhtarların talepleri MUBİM'e bildirmesinin ardından belediyenin yetkili birimleri bu talepleri yerine getirmek için harekete geçmişlerdir. Burada sunulduğu şekliyle bir talebin MUBİM sistemine düşmesi yetkileri harekete geçirmek için yeterlidir mesajı verilmektedir. Bu nedenle haberde MUBİM sisteminin kullanılmasının yararına ilişkin bir etki uyandırılmak istendiği söylenebilir.

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'nde ve Akdeniz Manşet'te şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'ye örnek olan Muhtarlık Bilgi Merkezi (MUBİM) muhtarlara tek tuşla hizmet kolaylığı sağlamaya devam ediyor. Kaş'tan Gazipaşa'ya tüm muhtarlar sorun ve taleplerini teknolojiyi kullanarak Büyükşehir Belediyesi'ne iletiyor, kısa sürede çözüm buluyor.* Haberlerde kullanılan bu giriş cümlelerinde MUBİM'in örnek proje oluşundan, hızlı ve kolay bir biçimde Antalya'daki tüm muhtarlar için vatandaşa hizmet götürülmesinde önemli bir teknolojik araç olduğu ifade edilmiştir. Bu ifadelerde MUBİM değeri, hızı ve yararı bakımından ön plana çıkarılmıştır.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde bir arka plan bilgisi kullanılmamıştır. Ancak haberlerde geçen *Kaş'tan Gazipaşa'ya tüm muhtarlar sorun ve taleplerini teknolojiyi kullanarak Büyükşehir Belediyesi'ne iletiyor, kısa sürede çözüm buluyor* ifadesi, MUBİM sisteminin Antalya genelinde sorunların bildiriminde önemli bir rolü olduğu, bu sistem aracılığıyla tüm mahallelere eşit hizmet götürülebileceği mesajı veriliyor. Bu da haberde yer alan sorunların bildirimi ve çözümü durumuna temel bir gerekçe sağladığı söylenebilir. Böylece MUBİM'in kullanılmasına yönelik teşvikin altının çizilmesi bu bağlamda önemlidir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Her iki haberde de dört temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: muhtarların talepleri MUBİM'e düştüğü gibi harekete geçen, kısa sürede sorunları çözen bir kurum olarak sunulmuştur.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Menderes Türel: muhtarların hızlı ve kolay hizmeti bürokratik engeller olmadan almalarına neden olan MUBİM'in mimari olarak nitelendirilen Türel, teşekkür edilen bir başkan olarak sunulmuştur.

MUBİM: Türkiye'ye örnek proje olarak sunulan, muhtarların kısa sürede cevap almaktan dolayı memnun oldukları MUBİM sistemi, muhtarlara tek tuşla hizmet kolaylığı sağlayan bir teknolojik aktör olarak sunulmuştur.

Muhtar: vatandaşın taleplerini bildirmek ve çözüm getirmek için MUBİM'i etkin olarak kullanan temsilci olarak resmedilmiştir.

b. Alıntılar

Her iki gazetede haberde de MUBİM'i kullanan muhtarlardan yapılan dolaylı alıntıda⁸⁹ taleplerine hızlı bir şekilde cevap alabildikleri, kısa sürede hizmete kavuştukları nedeniyle memnun oldukları MUBİM sistemi için Başkan Türel'e teşekkür edilir. Böylece muhtarların bakış açısından MUBİM'in etkisi ve yararı üzerine güçlü bir mesaj verilmektedir. Haberlerin genel söylemi açısından bakıldığında, haberlerde verilen mesajların MUBİM'in kullanımının yaygınlaştırılmasını da hedeflediği rahatlıkla söylenebilir.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi'yle ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberlerde geçen *muhtar evi de kısa sürede tamamlanarak hizmete sunuldu* ifadesindeki kısa sürede sözcük öbeği belediyenin hizmetteki başarısı vurgulanmaktadır.

Muhtarla ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberlerde geçen *muhtarlar da MUBİM'i etkin kullananlardan* ifadesinde *etkin* sözcüğü muhtar ile MUBİM arasında kullan ilişkisi dair olumlu bir mesaj verilmesini sağlamaktadır.

MUBİM'le ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberlerde geçen *Türkiye'ye örnek olan Muhtarlık Bilgi Merkezi (MUBİM) muhtarlara tek tuşla hizmet kolaylığı sağlamaya devam ediyor* ifadesinde geçen *örnek, tek tuşla, hizmet, kolaylık* gibi sözcükler MUBİM hakkındaki olumlu bir imaj çizilmesinde etkili olmaktadır.

d. Seçilen Fotoğraflar

Her iki gazetede haberde de kullanılan fotoğraf olarak, Resim 6'da görüldüğü gibi durak kurma çalışmasının yapıldığı bir görsel kullanılmıştır. Böylece MUBİM' bildirilen

⁸⁹ Antalyalı muhtarlar, Türkiye'ye örnek olan MUBİM sisteminden memnuniyetlerini dile getirdi. MUBİM ile taleplerine hızlı şekilde cevap aldıklarını ifade eden muhtarlar kısa sürede hizmete kavuştuklarını belirtti. Sistemin bürokratik engelleri kaldırdığını söyleyen Manavgatlı muhtarlar, Başkan Türel'e bir kez daha MUBİM için teşekkür etti.

talebi yerine getirildiğini görsel olarak anlatarak, hizmetin kısa sürede gerçekleştiği mesajın güçlendirilmek istendiği söylenebilir.

3.4.5.4.Haber Konusu 5.4: MUBİM’e Gönderilen Taleple Okula Spor Alanı Yapılması

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: “Muhtar MUBİM’den müracaat etti”, “Büyükşehir okula spor alanı yaptı” (HYT: 27.10.2016).⁹⁰

Toros Gazetesi: “MUBİM'den Müracaata Spor Alanı” (HYT: 29.10.2016).⁹¹

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında her iki gazetede de MUBİM’e müracaatı öne çıkarmıştır. **İleri Gazetesi**’nde müracaatın sonucunda Büyükşehir’in okula spor alanı yaptığını belirterek, hizmeti yapanın Antalya Büyükşehir Belediyesi olduğunu vurgulanmıştır. **Toros Gazetesi**’nde ise sadece müracaatın sonucunda spor alanı yapıldığı ifade edilmiştir. Her iki haberde de MUBİM ön plana çıkarılmış olduğu söylenebilir.

İleri Gazetesi: “Talep MUBİM’den”

Toros Gazetesi: “Talep MUBİM’den”

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; ana başlıklarda olduğu gibi, her iki gazete de talebin MUBİM’den geldiği altı çizilmiştir. Diğer bir deyişle ana başlık alt başlıklarda tekrarlanarak vurgulanmıştır. Başlıkların hepsine bütüncül bakıldığında, haberde baskın olarak, talebin kendisi değil talebin belediyeye ulaşma yoludur. O yol da MUBİM’dir.

b. Spotlar

İleri Gazetesi’ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Kumluca Mavikent Mahallesi’nin muhtarı Adem Karataç, MUBİM’e müracaat ederek Durali Yazıcı İlköğretim Okulu’nda okuyan öğrenciler için spor alanı istedi. Talebin MUBİM’e düşmesinin ardından harekete geçen Büyükşehir Belediyesi, kısa süre içinde öğrencilere içinde 9 ayrı spor aletinin olduğu bir alan hediye etti.* Bu haberde kullanılan spota göre, muhtarın talepleri için MUBİM’e müracaat etmesinden sonra büyükşehir belediyesi harekete geçerek kısa sürede talebi yerine getirmiştir. Yani, bu spotta MUBİM’den gelen talebin kısa bir sürede yerine getirildiği vurgulanmaktadır.

⁹⁰<https://www.ilerigazetem.com/muhtar-mubim-den-muracaat-etti-buyuksehir-okula-spor-alani-yapti/28103/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁹¹<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Bolge-Haberleri/MUBIMDEN-MURACAATA-SPOR-ALANI/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

Toros Gazetesi'ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Kumluca Mavikent Mahallesi'nin muhtarı Adem Karataç, MUBİM'e müracaat ederek Durali Yazıcı İlköğretim Okulu'nda okuyan öğrenciler için spor alanı istedi.* Bu haberdeki spotta muhtarın öğrenciler için MUBİM'e yaptığı spor alanı talebine ilişkin müracaatıyla muhtarın eyleminin vurgulandığı söylenebilir.

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'nde şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Antalya Büyükşehir Belediyesinin Türkiye'ye örnek olan projesi MUBİM muhtarların ve vatandaşların sorunlarını çözmeye devam ediyor. Her türlü istek ve taleplerini cep telefon ve bilgisayarlarından Büyükşehir Belediyesi'ne iletebilen muhtarlar evrak takibi yapmadan sadece tuşlara bakarak sorunlarına çözüm buluyor.* Bu haberde kullanılan giriş cümlelerinde örnek proje olarak MUBİM'in sorunların çözülmesindeki rolüne dikkat çekilerek, taleplerin kolayca Büyükşehir Belediyesi'ne bildirilebileceği ve çözüme kavuşulacağı ifade edilmiştir. Bu ifadeler hem MUBİM sisteminin işleyişini hem de şimdiye değin sağladığı yarar vurgulanmıştır.

Toros Gazetesi'nde şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Talebin MUBİM'e düşmesinin ardından harekete geçen Büyükşehir Belediyesi, kısa süre içinde öğrencilere içinde 9 ayrı spor aletinin olduğu bir alan hediye etti. Antalya Büyükşehir Belediyesinin Türkiye'ye örnek olan projesi MUBİM muhtarların ve vatandaşların sorunlarını çözmeye devam ediyor. Her türlü istek ve taleplerini cep telefonu ve bilgisayarlarından Büyükşehir Belediyesi'ne iletebilen muhtarlar evrak takibi yapmadan sadece tuşlara basarak sorunlarına çözüm buluyor.* **İleri Gazetesi'ndeki** cümlelere ek olarak bu gazetedeki haberdeki giriş cümlesinde talebin MUBİM'e düşmesinden kısa bir süre sonra talebin yerine getirilmesi için Büyükşehir Belediyesi'nin harekete geçtiğini ve öğrencilere spor alanı hediye ettiğini öne çıkarmaktadır. Sonra cümleler ise **İleri Gazetesi'ndeki** cümlelerle aynı olduğu görülmektedir.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde bir arka plan bilgisi kullanılmamıştır. Ancak haberlerde geçen *Antalya Büyükşehir Belediyesinin Türkiye'ye örnek olan projesi MUBİM muhtarların ve vatandaşların sorunlarını çözmeye devam ediyor* ifadesi, MUBİM sisteminin kuruluşundan itibaren sorunların çözümüne devam eden örnek bir proje olmasının bu haber için bir temel neden teşkil ettiği söylenebilir. Burada dikkat çekici olan, MUBİM'in kuruluşunun nedenlerinin ötesinde vatandaşın sorunlarının çözülmesindeki rolünü sürdürüyor olmasıdır. Bu da haberde vurgulanmıştır.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Her iki haberde de üç temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: talebin MUBİM'e düşmesiyle harekete geçen ve sorunu kısa sürede çözüme kavuşturan aktif bir kurumdur.

MUBİM: kurulduğundan beri vatandaşın ve muhtarların sorunlarının çözümünde aktif rol alan bir teknolojik aktördür. Bu rolde dikkati çekilen talebin MUBİM'den geliyor olmasıdır.

Muhtar: MUBİM'e müracaat ederek talebin yerine getirilmesine aktif rol oynayan vatandaşın temsilcisidir.

b. Alıntılar

Her iki gazetede ki haberde de MUBİM'e müracaat yapan muhtardan dolayı yapılan alıntıda⁹² taleplerinin kısa sürede karşılandığını belirtmektedir. Bu alıntıda hizmeti Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı da vurgulanmaktadır.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi'yle ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberlerde geçen *Büyükşehir Belediyesi, kısa süre içinde öğrencilere içinde 9 ayrı spor aletinin olduğu bir alan hediye etti* ifadede yer alan kısa süre söz öbeği belediyenin hizmetteki hızını vurgulaması açısından önemlidir.

MUBİM'le ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberlerde geçen Türkiye'ye örnek olan projesi MUBİM muhtarların ve vatandaşların sorunlarını çözmeye devam ediyor ifadesindeki örnek ve çözüm gibi sözcükler, MUBİM hakkında olumlu yargıyı belirtmektedir.

d. Seçilen Fotoğraflar

Her iki gazetede ki haberde de kullanılan fotoğraf olarak, Resim 7'de görüldüğü gibi spor aletleriyle birlikte muhtarın ve öğrencilerin olduğu bir görsel kullanılmıştır. Böylece MUBİM'e bildirilen talebin yerine getirildiğini görsel olarak da ifade ederek, hizmetin kısa sürede gerçekleştiği mesajın güçlendirilmek istendiği söylenebilir.

⁹² MUBİM aracılığı ile yaptıkları müracaatın ardından Büyükşehir Belediyesi ekiplerinin spor aletlerinin kurumunu kısa sürede gerçekleştirdiğini belirten muhtar Karataç ise, emeği geçen herkese teşekkür etti.

3.4.5.5. Haber Konusu 5.5: MUBİM'e Gönderilen Talebin Hemen Karşılanması

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

Akdeniz Manşet: “Tek tuşla hizmet” (HYT: 22.01.2016).⁹³

Toros Gazetesi: “Vatandaş Yağmur ve Çamurda Kalmayacak” (HYT: 21.01.2016).⁹⁴

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında **Akdeniz Manşet**'te doğrudan MUBİM'e gönderme yaparak hizmetin kolay ve hızlı olduğu vurgulanmaktadır. Bu başlıkta dikkat çekilen hizmetten çok hizmetin nasıl elde edildiği, yani araçlara dikkat çekilmektedir. **Toros Gazetesi**'nde ise vatandaşın önceden muzdarip olduğu bir sorununu çözüldüğü vurgulanmaktadır. Burada da verilen hizmete dikkat çekilmektedir.

ii. Alt Başlıklar

Akdeniz Manşet: “Ekipler hemen geldi”.

Yukarıdaki alt başlığa bakıldığında; ilgili muhtarın hizmet talebini MUBİM'e yaptıktan sonra belediye ekiplerinin hemen geldiğine dikkat çekilmiştir. Bu başlık, muhtarın konuşmasında belirttiği gibi, taleplerini MUBİM üzerinden Türel'e ilettiklerini, bunun ardından belediye ekiplerinin hemen geldiği söylemektedir. Bu da haberde alt başlık olarak kullanılmıştır. Böylece, hizmetteki hıza ilişkin önemli bir vurgu yapılmış olur. hareketle kullanılmıştır.

b. Spotlar

Akdeniz Manşet'teki haberde şu spot kullanılmıştır: *Demre İlçesi Kayaaltı Mahallesi Muhtarı Turgut Akkaya'nın mahalle mezarlığı için MUBİM'den yaptığı talep, Büyükşehir Belediyesi tarafından anında yerine getirildi.* Bu spotta muhtarın MUBİM'e yaptığı talebin çok hızlı bir şekilde yerine getirdiği vurgulanmaktadır.

Toros Gazetesi'ndeki haberde şu spot kullanılmıştır: *Demre Kayaaltı Mahallesi Muhtarı Turgut Akkaya'nın mahallesinin mezarlığı için MUBİM'den talebi, Büyükşehir Belediyesi tarafından hemen yerine getirildi.* Bu spotta da muhtarın MUBİM'e yaptığı talebin çok hızlı bir şekilde yerine getirildiği vurgulanıyor.

⁹³ <http://www.akdenizmanset.com.tr/ilceler/tek-tusla-hizmet-h122449.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁹⁴ <http://torosgazete.com/TR/Haberler/Bolge-Haberleri/VATANDAS-YAGMUR-VE-CAMURDA-KALMAYACAK/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'nde şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Bir yıl içinde yüzde 95'e varan gerçekleşme oranı ile büyük bir başarıya imza atan Muhtarlar Bilgi Merkezi (MUBİM), muhtarlara tek tuşla hizmet sunmaya devam ediyor.* Bu haberde kullanılan giriş cümlesinde MUBİM'e bir yıl içinde yapılan taleplerin, yüksek olan hizmete dönüşme oranı verilerek MUBİM'in başarısı vurgulanıyor. Başarılı olarak yorumlanan MUBİM'in tek tuşla çok kolay ve hızlı hizmette önemli bir araç olduğunun altı çiziliyor.

Toros Gazetesi'nde şu giriş cümlesi kullanılmıştır: *Antalya'nın ücra köşelerinde ikamet eden muhtarlara kolaylık olması için, Büyükşehir Belediyesi tarafından çıkartılan Muhtarlar Bilgi Merkezi (MUBİM) sistemi, muhtarlara ve vatandaşlara fayda sağlamaya devam ediyor.* Bu haberde kullanılan giriş cümlesinde MUBİM'in Antalya'nın tüm bölgelerine hizmet götürmede sağladığı avantaj ve hizmet alamdaki kolaylık ön plana çıkarılarak MUBİM'in yararı vurgulanıyor.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde tam olarak bir arka plan bilgisi kullanılmamıştır. Ancak **İleri Gazetesi'nde** yer alan bir cümle⁹⁵ ve aynı şekilde **Toros Gazetesi'ndeki** haberde geçen bir cümle⁹⁶ MUBİM'in Antalya'nın en uzak yerleri dahil her yerine hizmet götürülmesindeki işlevi bu habere ilişkin bir genel bilgi çerçevesi sağlamaktadır. MUBİM'in, Büyükşehir Belediyesi'nin, Antalya'nın en uzak yerlerine hizmet götürme sorumluluğuna yardımcı bir teknoloji olarak sunulması, haberin bir arka plan bilgisine dayandığını söylemek için yeterlidir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Her iki haberde de dört temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: MUBİM'den yapılan taleplere anında yanıt veren, Antalya'nın en ücra köşelerine hizmet götüren kurum olarak niteleniyor.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı: MUBİM üzerinden yapılan başvurularda süreci hızlandıran bir aktör olarak tanımlanıyor.

⁹⁵ Gazipaşa'dan Kaş'a Antalya'nın en uzak köşesinden telefon, internet ya da faksla iletilen sorunlar Türkiye'ye örnek olan MUBİM ile kısa sürede çözülüyor

⁹⁶ Antalya'nın ücra köşelerinde ikamet eden muhtarlara kolaylık olması için, Büyükşehir Belediyesi tarafından çıkartılan Muhtarlar Bilgi Merkezi (MUBİM) sistemi, muhtarlara ve vatandaşlara fayda sağlamaya devam ediyor.

MUBİM: Antalya'nın en ücra köşelerindeki muhtarların hizmete ulaşmalarında kolaylık ve hız sağlayan bir sistem olarak niteleniyor. MUBİM aracılığıyla tek tuşla hizmete kavuştuğu altı çiziliyor.

Muhtar: MUBİM sisteminden memnun olan, istek ve taleplerini MUBİM'e bildiren ve bunun karşılığında hızlıca hizmetin gelmesine neden olan aktör olarak resmedilmiştir.

b. Alıntılar

Her iki gazetede ki haberde de MUBİM'e müracaat yapan muhtardan doğrudan yapılan alıntıda⁹⁷ taleplerinin kısa sürede karşılandığı ve bunu sağlayan başkana teşekkür edildiği ifadeler aracılığıyla hem MUBİM sistemine hem de başkana olan olumlu bir değerlendirme söz konusudur.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi'yle ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberlerde geçen *MUBİM'den yaptığı talep, Büyükşehir Belediyesi tarafından anında yerine getirildi* ifadede yer alan *anında* sözcüğü, diğer gazetesindeki haberde kullanılan *hemen* sözcüğü belediyenin hizmetteki hızını vurgulaması açısından önemlidir.

MUBİM'le ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberlerde geçen (*MUBİM*), *muhtarlara tek tuşla hizmet sunmaya devam ediyor* ifadesindeki tek tuşla söz öbeği MUBİM'in kolay ve hızlı kullanımıyla hizmete erişmedeki rolüne dikkat çekilmektedir.

d. Seçilen Fotoğraflar

Her iki gazetede ki haberde de kullanılan fotoğraf olarak, Resim 8'de görüldüğü gibi yapılan hizmete ilişkin bir görsel kullanılmıştır. Böylece MUBİM'e bildirilen talebin yerine getirildiğini görsel olarak da ifade ederek, hizmetin kısa sürede gerçekleştiği mesajın güçlendirilmek istendiği söylenebilir.

3.4.6. Haber Konusu 6: Büyükşehir Belediyesi'nin MUBİM İçin Muhtarlara Bilgisayar Hediye Etmesi

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

⁹⁷ “Vatandaşlarımızın defin işlemleri sırasında yağmurdan, çamurdan korunabilmek için kapalı alan talebi oldu. Biz de bu talebi MUBİM üzerinden Menderes Türel Başkanımıza ilettik. Hemen ekipler geldi ve ihtiyacımız karşılandı. Bu kadar kısa sürede yapılmasını beklemiyorduk. Çok memnun olduk. Menderes Başkanımıza teşekkür ediyorum”

Akdeniz Manşet: “Teknolojik muhtarlar” (HYT: 10.05.2015).⁹⁸ “Kemerli muhtarlara bilgisayar dağıtıldı” (HYT: 07.10.2015).⁹⁹ “Büyükşehirden muhtarlara bilgisayar” (HYT: 16.10.2015).¹⁰⁰

Akdeniz Gerçek: “Büyükşehir’den muhtarlara bilgisayar” (HYT: 22.10.2015).¹⁰¹

Antalya Hürses: “Büyükşehir fiber hızla muhtarların hizmetinde”(HYT: 17.10.2015).¹⁰² “Türel Gazipaşa’da muhtarlarla buluştu” (HYT: 21.12.2015).¹⁰³

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında farklı zamanlardaki farklı gazetelerde yer alan haberlerin söyleminin benzerliğine ilişkin güçlü ipuçları bulmak görünüyor. **Akdeniz Manşet**’teki haberlerin başlıklarına bakıldığında, muhtarlara bilgisayar verildiği anlaşılmaktadır. Özellikle de **Akdeniz Manşet** ve **Akdeniz Gerçek**’te ise muhtara bilgisayar veren büyükşehir vurgusu dikkat çekmektedir. **Antalya Hürses**’teki muhtarların hizmetindeki büyükşehir vurgusunda “fiber hız” nitelemesi de teknolojik araçları öne çıkarmaktadır. Sonuç olarak her üç gazetede de muhtarlara Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından bilgisayar verildiği öne çıkarılmaktadır.

ii. Alt Başlıklar

Akdeniz Manşet: “Muhtarlara bilgisayar”.

Akdeniz Gerçek: “Belediyeye sorun için değil çay için bekliyoruz”.

Antalya Hürses: “MUBİM sistemi”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **Akdeniz Manşet**’te ana başlık tekrar edilerek, mesajın etkisini güçlendirdiği söylenebilir. **Akdeniz Gerçek**’te ise MUBİM sisteminin sorun için belediyeye gitme zahmetine son vereceği mesajı verilmek isteniyor. **Antalya Hürses**’te ise MUBİM sistemi öne çıkarılıyor.

b. Spotlar

Akdeniz Manşet’teki haberler kullanılan spotlarda¹⁰⁴ belediye başkanı Türel’in ve belediyenin muhtara bilgisayar dağıttığı ifade edilmiş. Bir spotta Türel öne çıkarılmış, diğerlerinde kurum olarak belediye tercih edilmiştir.

⁹⁸ <http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/teknolojik-muhtarlar-h114045.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

⁹⁹ <http://www.akdenizmanset.com.tr/ilceler/kemerli-muhtarlar-bilgisayar-dagitildi-h118880.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁰⁰ <http://www.akdenizmanset.com.tr/ilceler/buyuksehir-den-muhtarlar-bilgisayar-h119175.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁰¹ <http://www.akdenizgercek.com.tr/haber/12514-buyuksehir-den-muhtarlar-bilgisayar> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁰² <http://www.antalyahurses.com/buyuksehir-fiber-hizla-muhtarlarin-hizmetinde/98397/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁰³ <http://www.antalyahurses.com/turel-gazipasada-muhtarlarla-bulustu/130425/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

Akdeniz Gerçek'teki haberde kullanılan spotta¹⁰⁵ ise, belediyenin MUBİM kullanımı için bilgisayar dağıtımını yaptığını ifade ederken, bir teknoloji projesi olarak MUBİM'in Antalya'yı aşarak Türkiye'de kullanılacağını, hizmete kavuşmadaki kolaylığı ve hızı gibi yararlarından söz edilerek, MUBİM'in önemine dikkat çekildiği söylenebilir.

Antalya Hürses'teki haberlerde kullanılan spotların¹⁰⁶ ilkinde bilgisayarı “hediye eden” kurum olarak belediye öne çıkarılmış, başkan Türel ise törende yaptığı konuşmadaki bilgisayarın sağlayacağı kolaylığa ilişkin ifadelerine yer verilmiştir. İkinci spotta ise MUBİM'i verimli kullanmaları için muhtarlara bilgisayar verildiği, başkanın öne çıkarıldığı bir söylem tercih edilmiştir.

c. Giriş Cümleleri

Akdeniz Manşet'teki haberler arasında en dikkat çekici olan, *Teknolojik muhtarlar* başlıklı haberin giriş cümlesinde¹⁰⁷ muhtarlara, daha iyi hizmet verebilmeleri ve teknolojiye ayak uydurabilmeleri için bilgisayar verildiği belirtildikten sonra ilçe belediye başkanının konuşmasından yapılan dolaylı alıntıyla muhtara verilen değere dikkat çekilmiştir.

Akdeniz Gerçek'teki haberde kullanılan giriş cümlesinde¹⁰⁸ bilgisayarların, Antalya'nın uzak bölgelerinden dahi, belediyeye gitmeden hızlı ve kolay bir şekilde taleplerini ilebilecekleri, vatandaşa ve muhtara faydası olan MUBİM'i kullanmaları için dağıtıldığı vurgulanmaktadır.

Antalya Hürses'teki haberler arasında en dikkat çekici olan, *Türel Gazipaşa'da muhtarlarla buluştu* başlıklı haberin giriş cümlesinde¹⁰⁹ Türel'in konuşmasından yapılan

¹⁰⁴ “Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, Serik'teki 66 mahalle muhtarına dizüstü bilgisayar dağıttı.” “Antalya Büyükşehir Belediyesi Kemer Koordinasyon Merkezi tarafından ilçedeki muhtarlara bilgisayar dağıtıldı.” “Antalya'nın Elmalı İlçesi'ndeki muhtarlara Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından bilgisayar hediye edildi.”

¹⁰⁵ Büyükşehir Belediyesi, ilk defa Antalya'da hayata geçirilen ve Türkiye'deki tüm belediyelerde uygulanması talimatı verilen, muhtarların kilometrelerce uzaktan bir mesaj, telefon, faks ya da e-postayla istek, şikayet ve önerilerini iletebildiği MUBİM sistemini kullanabilmeleri için muhtarlara bilgisayara verdi.

¹⁰⁶ “Elmalı İlçesi'ndeki muhtarlara Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından bilgisayar düzenlenen törenle hediye edildi. Törene katılan Başkan Türel, muhtarların artık Büyükşehir Belediye binasına gelmeden hizmet alabileceklerini dile getirdi.” “Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, MUBİM sistemini daha verimli kullanabilmeleri için Gazipaşa'da muhtarlara bilgisayar hediye etti.”

¹⁰⁷ “Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, Serik Belediye Başkanı Ramazan Çalık ve Serik mahalle muhtarlarının katıldığı toplantıyla kent merkezinde bir tören düzenlendi. Muhtarların daha iyi hizmet verebilmeleri ve teknolojiye ayak uydurmaları için dağıtılan bilgisayarların iyi bir çalışma olduğunu belirten Çalık, muhtarlara değer verdiklerini kaydetti.”

¹⁰⁸ Büyükşehir Belediyesi, ilk defa Antalya'da hayata geçirilen ve Türkiye'deki tüm belediyelerde uygulanması talimatı verilen, muhtarların kilometrelerce uzaktan bir mesaj, telefon, faks ya da e-postayla istek, şikayet ve önerilerini iletebildiği MUBİM sistemini daha kolay kullanabilmeleri için muhtarları bilgisayarla donatmaya devam ediyor.

¹⁰⁹ Gazipaşa Kültür Merkezi'nde gerçekleşen 46 muhtara bilgisayar dağıtım törenine Gazipaşa Belediye Başkanı Adil Çelik de katıldı. Muhtarlara seslenen Başkan Menderes Türel, “Bu bilgisayarlarla MUBİM'den daha hızlı şekilde taleplerinizi iletme şansını yakalayacaksınız. Teknoloji ile sizlerin taleplerini almaya çalışıyoruz. 1 yıldır hayata geçirdiğimiz, bir ilk olan MUBİM sistemi ile muhtarlarımızdan gelen taleplerin ciddi bir şekilde cevap

doğrudan alıntıyla, Türkiye'ye örnek olan MUBİM'in muhtarların taleplerini iletebilecek bir teknoloji projesi olduğu; bu proje sayesinde hizmetlerin hızla planlandığını ve hayata geçirildiğini; dağıtılan bilgisayarlarla MUBİM'i kullanarak daha hızlı hizmete kavuşulacağını ifade eden, MUBİM'i kullanmaya teşvik edici mesajlar verilmiştir.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde dolaylı olarak arka plan bilgisi olarak kabul edilecek detayları verilmiştir. Örneğin: Akdeniz Manşet'teki *Büyükşehirden muhtarlara bilgisayar* başlıklı haberde Türel'den yapılan doğrudan alıntıda¹¹⁰ Antalya gibi geniş bir coğrafyaya hizmet götürebilmek için teknolojiye dayanarak hizmetin gerekliliğe işaret edilmektedir. Bu da bu haberlerin arka plan bilgisi hakkında bir ipucu vermektedir. Bir başka örnek: **Antalya Hürses**'teki *Büyükşehir fiber hızla muhtarların hizmetinde* başlıklı haberde yer alan dolaylı alıntıda¹¹¹ MUBİM'in Antalya'nın en ücra köşesine hizmet götürmede kolaylık sağlayacak olması, haberin konusu olan bilgisayar verme olayının arkasındaki nedeni açık bir şekilde ifade etmektedir. Daha açık bir örnek olan, **Akdeniz Gerçek**'teki haberdeki Türel'den yapılan doğrudan alıntıdan¹¹² haberin arka plan bilgisine rahatlıkla ulaşılabilir. Geniş bir coğrafyaya sahip olan Antalya'nın en uzak bölgelerine de hizmeti ulaştırma isteği MUBİM projesini doğuran en önemli nedendir. Böylece MUBİM'le Antalya'nın en uzak bölgesindeki vatandaşların temsilcisi muhtar sorunlarını ve taleplerini MUBİM'e bildirerek, bölgesine hizmetin gelmesini ve sorunlarının çözülmesini sağlayabileceği mesajı verilmektedir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Haberlerde yer alan üç temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: muhtarlara bilgisayar vererek onların daha iyi hizmet verebilmeleri için teknolojiye ayak uydurmalarını sağlayan, Cumhurbaşkanı Recep

bulduğunu, hızlı çözümlendiğini ve planlamaya dahil edildiğini görüyoruz. MUBİM'i Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan Türkiye'ye örnek gösterdi ve talimatıyla tüm belediyelerde kurulması mecbur kılındı. Bu sistemi ilk olarak Antalya'da kurmanın ve örnek olmanın gururunu yaşıyoruz" dedi.

¹¹⁰ "Antalya 640 kilometre sahil şeridi olan bir coğrafya. Bu mesafeyi kısaltmak ancak teknoloji ve çok gayretle olabilir. Hayata geçirdiğimiz MUBİM sistemi ile muhtarlarımızın sorunlarını teknoloji kullanarak, telefon, faks, internet üzerinden bize aktarmasını mümkün hale getirdik."

¹¹¹ Başkan Türel, sistem sayesinde Antalya'nın en ücra köşesinde ikamet eden muhtarın sorunları için Büyükşehir Belediyesi'ne kadar gelmek zorunda kalmayacaklarını söyledi.

¹¹² Antalya geniş bir coğrafyaya sahip. Büyükşehir Kanunu ile hizmet seferberliğini başlattık. Böylesi geniş bir coğrafya da hizmet etmek için çok çalışmak gerekiyor. Teknolojiyi kullandığımızda hizmeti vatandaşlarımıza daha çabuk ulaştırıyoruz. Bu yüzden Türkiye'de ilk defa MUBİM'i Antalya'da planladık. Geçen yıl Antalya'daki 909 muhtarımıza bu projenin uygulamaya yönelik tanıtımını yaptık. ...Muhtarlarımızın artık Alanya'dan kilometrelerce yol kat ederek, sorunlarını iletmek için Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne gelmelerine gerek yok. Bir telefonla, kısa mesaj, faks veya internet sitesinden bir müracaatla, teknolojinin bütün imkanlarını kullanarak bize soruları iletebilir. Muhtarlarımızı belediyeye sorun iletmek için değil çay içmek için bekliyoruz."

Tayyip Erdoğan'ın örnek gösterdiği, Türkiye'ye yaygınlaştırılması talimatını verdiği MUBİM projesini üreten bir kurum olarak resmedilir.

MUBİM: muhtarların Antalya'nın en ücra mahallelerinden halkın talepleri ve sorunları için belediyeye gelmelerine gerek kalmadan, belediye tarafından dağıtılan bilgisayarlarla taleplerini bildirdikleri teknolojik bir aracı olarak resmedilir. Aynı zamanda belediyenin muhtarlara verdiği önemin de somutlaşmış biçimi olduğu vurgulanır, çünkü muhtarlar bu sistemle halkın taleplerini belediyeye bildirmektedirler.

Muhtar: haberlerin en dikkat çekilen öznelere olan muhtarlar, verilen bilgisayarlarla MUBİM'i kullanmaları, vatandaşın sorunlarını ve taleplerini hızlı ve kolay bir şekilde bildirmeleri beklenen temsilciler olarak sunulmaktadır. Bu doğrultuda belediyenin resmi görüşünü yansıtan belediye başkanının konuşmalarından hareketle, haberlerde oluşan muhtarlar hakkında söylem şöyle özetlenebilir: muhtarlara değer veriyoruz, çünkü onlar halkın isteklerini ve sorunlarını bizlere iletiyorlar. Muhtarlara verdiğimiz önemin bir sonucu olarak geliştirdiğimiz MUBİM projesi sayesinde, halkın taleplerini belediyeye gelmeye zahmet etmeden teknolojik araçlarla bize iletebiliyorlar. İşte bu söylemle muhtarlara yönelik geliştirilen bu değer verici söylemin, onların MUBİM sisteminin kullanmalarına bağlı olarak geliştiği söylenebilir.

b. Alıntılar

Haberlerde yapılan alıntıların çoğu Başkan Türel'in konuşmalarından doğrudan¹¹³ ya da dolaylı¹¹⁴ olarak yapılmıştır. Yapılan alıntıların gelen söylemi kısaca şöyle özetlenebilir:

¹¹³ “Bugün 66 mahalle muhtarımıza törenle bilgisayarlarını teslim edeceğiz. Biz muhtarlarımıza verdiğimiz önemi MUBİM uygulaması ile gösterdik. Muhtarlarımız hiç belediyeye gelmek gibi bir zahmete girmeden internet, sms ya da telefonla istediği şekilde ulaşabiliyor ve sıkıntısını bize bildirebiliyor. Birkaç gün içerisinde ilettiği sorunla ilgili kendisine de dönüş yapıyoruz. Biz bunu yapınca şimdi bütün belediyelere MUBİM kurma zorunluluğu getirildi.”(Akdeniz Manşet). Muhtarların teknolojiyi kullanmalarına büyük önem verdiklerini kaydeden Başkan Türel şunları ifade etti: “Antalya 640 kilometre sahil şeridi olan bir coğrafya. Bu mesafeyi kısaltmak ancak teknoloji ve çok gayretle olabilir. Hayata geçirdiğimiz MUBİM sistemi ile muhtarlarımızın sorunlarını teknoloji kullanarak, telefon, faks, internet üzerinden bize aktarmasını mümkün hale getirdik. Ben de muhtarlarımızın MUBİM üzerinden yaptığı taleplerini telefonumdan günlük olarak takip edebiliyorum.” (Akdeniz Manşet). Çok sayıda vatandaşın katıldığı törende konuşan Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, muhtarlara ‘mesai arkadaşlarım’ diye seslenerek, şunları söyledi: “Sizler bizim gözümüz kulağımız dilimizsiniz. Bir mahallede, köyde, beldede, ne sorun varsa, anında bize ilettiklerinde sorunların çözümü hususunda adeta pervane oluyoruz. Çözmek için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. Tabi ki hepsini bir anda çözmemiz mümkün değil. Bir kısmını anında bir kısmını seneler içerisinde çözüyoruz. Antalya geniş bir coğrafyaya sahip. Büyükşehir Kanunu ile hizmet seferberliğini başlattık. Böylesi geniş bir coğrafya da hizmet etmek için çok çalışmak gerekiyor. Teknolojiyi kullandığımızda hizmeti vatandaşlarımıza daha çabuk ulaştırıyoruz. Bu yüzden Türkiye’de ilk defa MUBİM’i Antalya’da planladık. Geçen yıl Antalya’daki 909 muhtarımıza bu projenin uygulamaya yönelik tanıtımını yaptık. Bu yıl yeniden planlayacağız. MUBİM Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından Türkiye’de uygulanmak üzere bir talimata dönüştü ve biz de Antalya olarak gurur duyduk. Çünkü projemiz Türkiye’ye örnek olmuştu. Muhtarlarımızın artık Alanya’dan kilometrelerce yol kat ederek, sorularını iletmek için Antalya Büyükşehir Belediyesi’ne gelmelerine gerek yok. Bir telefonla, kısa mesaj, faks veya internet sitesinden bir müracaatla, teknolojinin bütün imkanlarını kullanarak bize soruları iletebilir. Muhtarlarımızı belediyeye sorun iletmek için değil çay içmek için bekliyoruz.” (Akdeniz Gerçek).

geniş coğrafyaya yayılmış Antalya'nın her yerine hizmet verilebilmesi için teknolojiden yararlanmak gerekir. Bunun için kurulan MUBİM, muhtarların halkın taleplerini kolay bir şekilde bildirmesiyle Antalya'nın her yerine hızlı bir şekilde hizmetin götürülmesini sağlayacaktır.

c. Seçilen Sözcükler

Muhtarla ilgili seçilen önemli sözcükler: Türel'in yapmış olduğu konuşmada¹¹⁵ geçen “mesai arkadaşlarım, “bizim gözümüz kulağımız dilimizsiniz” gibi ifadelerde yer alan sözcükler, muhtarların belediye hizmet sisteminin bir parçası olarak kabul edildiğine yönelik güçlü bir vurgu yapılmasını sağlamaktadır.

d. Seçilen Fotoğraflar

Akdeniz Manşet gazetesindeki haberde kullanılan Resim 9'da ve **Antalya Hürses** gazetesindeki haberde kullanılan Resim 10'da görüldüğü gibi, muhtarlara bilgisayar verme törenine ait görseller seçilmiştir. Haberdeki bu fotoğraflarla belediyenin yapmış olduğu hizmete ilişkin mesajlar daha etkili hale getirilmiştir. **Akdeniz Gerçek** gazetesinde ise her hangi bir fotoğraf kullanmamıştır.

3.4.7. Haber Konusu 7: MUBİM'in Türkiye'ye Genelinde Kullanılması

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: “Cumhurbaşkanı talimat verdi, MUBİM her belediyede olacak”(HYT: 26.02.2015)¹¹⁶ , “İçişleri Bakanlığı talimat verdi, MUBİM tüm Türkiye'ye yayılacak” (HYT: 10.03.2015)¹¹⁷ , “Cumhurbaşkanı Erdoğan MUBİM'i övdü” (HYT: 21.08.2015).¹¹⁸

¹¹⁴ Muhtarlarla sürekli iletişim halinde olduğunu belirten Başkan Türel, halkın istek ve sıkıntılarını muhtarlar sayesinde tespit ettiklerini ifade etti. (**Akdeniz Manşet**). Başkan Türel, sistem sayesinde Antalya'nın en ücre köşesinde ikamet eden muhtarın sorunları için Büyükşehir Belediyesi'ne kadar gelmek zorunda kalmayacaklarını söyledi (**Akdeniz Manşet, Antalya Hürses**).

¹¹⁵ Çok sayıda vatandaşın katıldığı törende konuşan Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, muhtarlara ‘mesai arkadaşlarım’ diye seslenerek, şunları söyledi: “Sizler bizim gözümüz kulağımız dilimizsiniz. Bir mahallede, köyde, beldede, ne sorun varsa, anında bize ilettiklerinde sorunların çözümü hususunda adeta pervane oluyoruz. Çözmek için elimizden gelen gayreti gösteriyoruz. (**Akdeniz Gerçek**).

¹¹⁶ <https://www.ilerigazetem.com/cumhurbaskani-talimat-verdi-mubim-her-belediyede-olacak/15613/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹¹⁷ <https://www.ilerigazetem.com/icisleri-bakanligi-talimat-verdi-mubim-tum-turkiye-ye-yayilacak/15895/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹¹⁸ <https://www.ilerigazetem.com/cumhurbaskani-erdogan-mubim-i-ovdu/19809/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: MUBİM tüm Türkiye’de, **MUBİM Daire Başkanlığı** kuruluyor, 10 bin başvuru yapıldı, Başbakan da övmüştü.

Yukarıdaki ana başlıklar ve alt başlıklarına bakıldığında aynı gazetede farklı zamanlarda yapılan haberlerin söylemeleri arasındaki benzerlik çok belirgindir. Benzerliğin ötesinde tekrar edilen bir söylem söz konusudur. **İleri Gazetesi**’ndeki haberlerin ana başlıklarına bakıldığında; Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın sistemi beğendiği ve tüm Türkiye’de kullanılması için talimat verdiği; benzer şekilde İçişleri Bakanlığı’nın da MUBİM’in Türkiye’deki kullanımı için çalışma başlattığı öne çıkarılıyor. Bu ana başlıkların alt başlıklarda ise, MUBİM’in kullanım kapasitesi, yapılan övgüler ve yaygınlaştırılması konularında mesajlar ön plana çıkmaktadır. Bu haber başlıklarının oluşturduğu söylem kısaca şöyle özetlenebilir: Antalya’da çıkan MUBİM, başarısıyla tüm Türkiye’de kullanılması isteniyor.

b. Spotlar

İleri Gazetesi’ndeki haberlerde kullanılan spotlarda¹¹⁹ belediye başkanı Türel’in ve belediyenin muhtara bilgisayar dağıttığı ifade edilmiş. Bir spotta Türel öne çıkarılmış, diğerlerinde kurum olarak belediye tercih edilmiştir. Bu spotlardaki mesajlar kısaca şöyle özetlenebilir: Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Menderes Türel’in muhtarlar için geliştirdiği, hizmeti ayağa götüren MUBİM projesinin yararı ve başarısı Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlık düzeyinde dikkat çekti, Antalya’da Türel’in bu projesi aynı adla tüm Türkiye’de hayata geçirilmesi hazırlıkları yapılıyor. Bu mesajların oluşturduğu söylem kısaca şöyle tanımlanabilir: Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı Türel’in başarılı projesini siyasal aktörler beğendi.

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi’ndeki haberlerin ilkinin girişinde başlıkla ilgili bir cümle yer almaz. Sonraki haberlerdeki giriş cümlelerin de¹²⁰ Türel’in başkan olmasından sonra hayata geçirdiği

¹¹⁹ “Başkan Türel, geçtiğimiz aylarda ilk kez hizmete giren MUBİM’in, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın talimatıyla tüm Türkiye’de kullanılacağını ve isminin de MUBİM olacağını söyledi.” “Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel’in hizmeti muhtarların ayağına götüren projesi Muhtarlar Bilgi Merkezi (MUBİM) tüm Türkiye’ye yayılıyor. Daha önce Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Başbakan Ahmet Davutoğlu’nun övgüsünü kazanan proje şimdi de İçişleri Bakanlığı kararı ile tüm belediyelerde daire başkanlığı şeklinde uygulanacak.” “Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde muhtarlara seslenen Erdoğan, ilk kez Antalya’da hayata geçirilen MUBİM’le ilgili şu ana kadar 10 bin başvuru yapıldığını ve 5 bin soruna çözüm bulunduğunu söyledi.”

¹²⁰ “Göreve gelmesinin ardından Türkiye’ye örnek olan birçok projeyi hayata geçiren Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, hizmeti muhtarların ayağına götüren Muhtar Bilgi Merkezi (MUBİM) projesini

birçok projeden sonra, muhtara hizmeti ayağa götürecek MUBİM projesinin amacı ve çalışma şekli özetlenir. Bununla beraber bu projenin sağladığı faydanın başta Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın takdirini kazandığı bu sebeple de MUBİM'in tüm Türkiye'de kullanılmak istendiği vurgulanmaktadır.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde doğrudan arka plan bilgisi olarak kabul edilecek açıklamalara yer verilmemiştir. Haberlerde MUBİM'i doğrudan sebeplere bir gönderme yapmadan sadece MUBİM'in çalışma şekli hakkında bilgiler verilmiştir. Bununla beraber, yine de, “*hizmetin ayağa götürülmesi*” ifadesi bir arka plan bilgisi bağlamında dolaylı bir gönderme olarak verilmiştir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Haberlerde yer alan üç temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı: Cumhurbaşkanı, başbakan ve bakanlık tarafından yararlı olduğunu kabul edilen ve beğenilen, bu nedenle Türkiye çapında kullanılması istenen bir projenin mimarı olarak sunulmaktadır.

MUBİM: muhtarların ayağında hizmet götüren ve Türkiye'deki merkezi yönetimin siyasal aktörleri tarafından Türkiye'ye yaygınlaştırılmak istenen bir proje olarak sunulur.

b. Alıntılar

Haberlerde Türel'den ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan doğrudan ya da dolaylı olarak yapılan alıntılarda¹²¹, Antalya'da Türel'in mimarı olduğu projenin Cumhurbaşkanı ve diğer

başlattı. Muhtarların tüm talep, şikayet ve önerilerini cep telefonları ile Büyükşehir Belediyesine iletebildiği sistem çok beğenildi. Muhtarlara taleplerinin her adımını takip etme imkanı veren sistem Türkiye'ye örnek oldu.” “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, muhtarlarla ocak ayından beri sürdürülen toplantıları devam ediyor. Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel'in hizmeti muhtarların ayağına götüren projesi Muhtarlar Bilgi Merkezi (MUBİM) tüm Türkiye'ye yayılıyor. Geçtiğimiz yıl Aralık ayında lansmanı yapılarak tanıtılan proje Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde muhtarlara anlatılıyor.”

¹²¹ MUBİM'i cep telefonundan işadamlarına gösteren Türel, “Sayın Cumhurbaşkanımız Ankara'da muhtarlarla toplantı yaptı. İçişleri Bakanlığı'na sistemin aynen tüm Türkiye'de kullanılması yönünde bir talimatı olmuş. İsmi de bizim koyduğumuz gibi MUBİM olacak. Bizim teknolojik yaptığımız işler, biranda dikkat çekiyor. Belediyede iyi bir yazılım ekibi kurduk. MUBİM'i kendi bünyemizde yazdık” diye konuştu (**Cumhurbaşkanı talimat verdi, MUBİM her belediyede olacak**). Başkan Menderes Türel de MUBİM'in herkes tarafından beğenildiğini belirterek, “İçişleri Bakanlığı Büyükşehir Belediyeleri'nde daire başkanlığı ile tüm Türkiye'de yaygınlaştırılması kararını verdi. İlk kez Antalya'da başlayan MUBİM sisteminin Türkiye çapında kullanılmasından biz de büyük bir memnuniyet duyduk. Daha önce Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığı bünyesinde hizmet veren MUBİM, daire başkanlığı olarak yeniden yapılandırılacak. Muhtarlarımızın istek ve sorunlarının çözümünü en hızlı şekilde yapmaya devam edeceğiz” diye konuştu (**İçişleri Bakanlığı talimat verdi, MUBİM tüm Türkiye'ye yayılacak**). Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, muhtarlara seslendiği toplantıda konuşmasının ardından, yemekte her muhtara birer muhtar bilgi formunun verildiğini söyledi.

siyasal aktör nezdinde beğenilmesi ve Türkiye’de kullanılması talebine ilkin yapılan aktör yorumlarında MUBİM’in yararı projenin mimarıyla bağlantısında altı çiliyor. Ayrıca, haberde Cumhurbaşkanı’nın görüşlerine yer verilmesi, MUBİM’in ve Türel’in başarısını daha dikkat çekici hale getiriyor. MUBİM’in kullanılması talebini Türel’in konuşmasında söylemesine rağmen, bağlama Cumhurbaşkanı’nın başka bir toplantıda yaptığı konuşma alıntılanıyor, böylece en üst siyasal aktör düzeyine atıf yapılarak söylem daha da güçlü olarak kuruluyor.

c. Seçilen Sözcükler

MUBİM’le ilgili seçilen önemli sözcükler: "hizmeti muhtarların ayağına götüren projesi" şeklinde tanımlanan MUBİM, proje olarak *övgü*, *örnek* ve *çözüm* gibi sözcüklerle birlikte anılıyor.

Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı: "Göreve gelmesinin ardından Türkiye’ye örnek olan birçok projeyi hayata geçiren Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel" şeklindeki ifadede, Türel örnek projeler geliştirdiği ve öncü olduğu vurgulandığı söylenebilir.

d. Seçilen Fotoğraflar

İleri Gazetesi’ndeki İkinci haberde ise Resim 11’de görüldüğü gibi MUBİM’in web ara yüzünün bir görseli kullanılmış; üçüncü haberde ise Resim 14’de görüldüğü gibi Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın konuşma yaptığı sırada çekilen fotoğrafının üzerine "İlk kez Başkan Türel başlattı” ve "CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN MUBİM’İ ÖVDÜ" ifadelerinin yazıldığı bir görsel kullanılmıştır. Özellikle bu son haberin fotoğrafında MUBİM, Türel ve Cumhurbaşkanı aktörlerinin bir araya getirilmesi söylem açısından çok güçlü mesajlar vermektedir.

3.4.8. Haber Konusu 8: MUBİM Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

B. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

Akdeniz Manşet: “MUBİM’e yoğun ilgi” (HYT: 22.07.2015).¹²²

Antalya Hürses: “Muhtarlar Belediyeye MUBİM’le ulaşıyor” (HYT: 18.05.2016).¹²³

Erdoğan, muhtarlara internet üzerinden de ulaşabilecekleri bu formlara, tüm kurum ve kuruluşlardan beklenen dilek, talep ve şikayetlerin iletebileceğini kaydetti. MUBİM’e dair açıklama yapan Erdoğan, “Geçen hafta Bakanımıza, ‘şu ana kadar ne kadar müracaat oldu’ diye sordum. 10 bin kadar müracaat olduğunu söylediler. ‘Peki, ne kadarını hallettiniz’ dedim. ‘Şu ana kadar 5 bin civarında çözdüğümüz sorun var’ dedi. Şimdi bu tür sorunları inşallah bakanlığımız takipçisi olmak suretiyle çözüme kavuşturacaktır. Bakanlığımız tüm bu talepleri sizlerin adına ilgili kurumlar nezdinde takip edecektir” dedi. (Cumhurbaşkanı Erdoğan MUBİM’i övdü).

¹²² <http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/mubime-yogun- ilgi-h116357.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

Yukarıdaki ana başlıklara bakıldığında farklı zamanlardaki farklı gazetelerde yer alan haberlerin temel söyleminde MUBİM'in etkin bir şekilde yer alıyor. **Akdeniz Manşet**'teki haberin başlığında MUBİM'e duyulan ilgi ön plana çıkarılmıştır. Bununla MUBİM'in yararlı olduğu ve beğenildiği mesajı verilmek isteniyor. **Antalya Hürses**'teki haberin başlığında ise, muhtarların belediye MUBİM aracılığıyla öne çıkarıldığı ifade edilerek, MUBİM muhtar ile belediye arasında önemi bir iletişim platformu olarak sunulmak isteniyor.

ii. Alt Başlıklar

Akdeniz Manşet: “En çok kırsal hizmetler”, “Malzeme ihtiyacı”, “Kumluca ilk sırada”.

Antalya Hürses: “7 bin 424 talep sonuçlandı”, “Tek tuşla büyük hizmet”, “811 bilgisayar dağıtıldı”, “20 saniyede yanıt”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **Akdeniz Manşet**'teki haberde, MUBİM'e yapılan bildirimlere ilişkin bazı sonuçlar öne çıkarılmıştır. Örneğin MUBİM'e gelen talebin en çok kırsal kesimden geldiği vurgulanarak, MUBİM'in köylerdeki kullanımı öne çıkarılmıştır. Diğer bir alt başlıkta ise gelen taleplerin malzeme ihtiyacına yönelik olduğu ve son olarak da Kumluca'dan daha fazla talep geldiği öne çıkarılmıştır. Bu alt başlıklarla, MUBİM sisteminin yoğun bir şekilde kullanıldığı, özellikle de köy muhtarları tarafından ilgiyle karşılandığı mesaj verilmektedir. **Antalya Hürses**'teki haberin alt başlıklarında; MUBİM'e gelen ve sonuçlanmış taleplerin sayısı verilerek, yüksek talebin geldiğine dikkat çekilmiştir. Aynı zamanda MUBİM'e tek tuşla yapılacak talebin muhtarlar için büyük hizmet olduğu, belediyenin gelen talepleri 20 saniye gibi kısa bir sürede cevaplandığı ileri sürülerek MUBİM'in yararına ilişkin pozitif bir mesaj verilmiştir. Bir başka alt başlıkta muhtarlara verdiği bilgisayar sayısı da öne çıkarılmış, böylece belediyenin MUBİM'de böyle hızlı hizmet vermesi için gerek alt yapı desteğini de sağlayarak muhtarları her yönden MUBİM'i kullanmaya teşvik ettiği mesajı verilmektedir.

b. Spotlar

Akdeniz Manşet'teki haberde kullanılan spotta¹²⁴ belediye başkanı Türel'in ve belediyenin muhtara bilgisayar dağıttığı ifade edilmiş. Bir spotta Türel öne çıkarılmış, diğerlerinde kurum olarak belediye tercih edilmiştir.

¹²³ <http://www.antalyahurses.com/muhtarlar-belediyeye-mubimle-ulasiyor/222346/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹²⁴ Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin muhtarların işlerini kolaylaştırmak üzere kurduğu MUBİM sistemi yoğun ilgi görüyor.

Akdeniz Gerçek'teki haberde kullanılan spotta¹²⁵ ise, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin işlerini kolaylaştırmak için geliştirdiği MUBİM'in yoğun ilgi gördüğü ileri sürülüyor. Burada hem belediye hem MUBİM hem de muhtarların işlerini kolaylaşması öne çıkarılıyor.

Antalya Hürses'teki haberde kullanılan spotta¹²⁶ ise MUBİM'e yapılan talep sayısını belirtilmektedir. Ayrıca taleplerin cep telefonu ve bilgisayar aracılığıyla yapıldığı bilgisi hatırlatılmaktadır. Böylece MUBİM'e yoğun talebin, iletimin kolayca yapılmasıyla doğrudan bağlantı kurularak MUBİM sistemi kullanımını teşvik edici mesajlar verilmektedir.

c. Giriş Cümleleri

Akdeniz Manşet'teki haberin giriş cümlesinde¹²⁷ Antalya'daki 900 civarındaki muhtarın taleplerini hızlıca değerlendirmek için Büyükşehir Belediyesi'nin kurduğu MUBİM'in ilgi gördüğü öne çıkarılıyor. Sonradan MUBİM'in teknolojik alt yapısı ve nasıl işlediği konusunda bilgiler veriliyor. Böylece haberin konusuna uygun olarak hem MUBİM'e yönelik memnuniyet hem de kullanımı teşvik edici bilgilere yer veriliyor.

Antalya Hürses'teki haberin giriş cümlesinde¹²⁸ de MUBİM'in muhtarların işlerini kolaylaştırmak için Büyükşehir Belediye'si tarafından kurulduğuna dikkat çekiliyor. Ayrıca muhtarların MUBİM'i kullanmak için teknolojinin imkanlarından yararlanarak SMS ya da maille talep bildiriminde bulunabildikleri bilgisi veriliyor. Böylece MUBİM'in kullanım kolaylığı ve yararı hakkında dikkat çekici mesajlara yer vererek MUBİM'in kullanımı teşvik ediliyor.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde doğrudan arka plan bilgisi kabul edilebilecek bir detay verilmemiştir. Sadece MUBİM'in Antalya'daki 900 civarındaki muhtar hızlı hizmet verebilmek için böyle bir sistemin ihtiyaç olduğu bilgisi verilmektedir. Bu da dolaylı olarak MUBİM sisteminin

¹²⁵ Büyükşehir Belediyesi, ilk defa Antalya'da hayata geçirilen ve Türkiye'deki tüm belediyelerde uygulanması talimatı verilen, muhtarların kilometrelerce uzaktan bir mesaj, telefon, faks ya da e-postayla istek, şikayet ve önerilerini iletebildiği MUBİM sistemini kullanabilmeleri için muhtarlara bilgisayara verdi.

¹²⁶ Büyükşehir Belediyesi, MUBİM sistemiyle bugüne kadar 7 bin 424 muhtar talebini yerine getirdi. Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanı Ali Ergin, muhtarların mahalleleriyle ilgili sorunlarını cep telefonlarından ve bilgisayarlarından iletebildiklerini ifade etti.

¹²⁷ Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin, 909 muhtarın talep, şikayet ve önerilerini daha hızlı değerlendirmek amacıyla kurduğu Muhtar Bilgilendirme Merkezi (MUBİM) hizmet vermeye başladığı günden bu yana yoğun ilgi görüyor. Türkiye'de ilk kez uygulanan sistem sayesinde muhtarlar hizmet birimlerine gitmeden telefon, faks, dilekçe, SMS ve e-mail yoluyla isteklerini işleme koyup, sonucunu öğrenebiliyor. MUBİM sistemine kayıt edilerek ilgili birimlere gönderilen istek ve şikayetlerle ilgili cevaplar MUBİM tarafından muhtarlara iletiliyor.

¹²⁸ Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin muhtarların işlerini kolaylaştırmak için kurduğu Muhtarlık Bilgi Merkezi (MUBİM) hizmette büyük kolaylık sağlıyor. Muhtarlar, teknolojinin nimetlerini kullanarak mail, SMS, ya da telefonla sorun ve taleplerini MUBİM'e iletiyor.

kullanım gereksinimi ve bu konudaki memnuiyetin arka planında yatan nedenler hakkında genel bir fikir verebilir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Haberlerde yer alan üç temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: muhtarların işlerini kolaylaştırmak için MUBİM'i kuran bir belediye olarak tanımlanır.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı: muhtarlardan MUBİM'e gelen mesajları cep telefonundan bizzat takip eden bir başkan olarak sunulmuştur.

MUBİM: ile Antalya'da kullanılmaya başlayan, Cumhurbaşkanı'nın talimatıyla Türkiye genelinde de kullanılacak olan, yüzde 95 talep gerçekleştirme oranı olan bir sistem olarak sunuluyor.

b. Alıntılar

Yalnız **Antalya Hürses** gazetesinde, belediyenin halkla ilişkiler yetkilisine referansla yapılan doğrudan alıntıda¹²⁹ MUBİM'in kullanımına ve talep değerlendirme sürecine ilişkin açıklayıcı bilgiler vermekte, bu bilgiler ışığında haberde, muhtarlar tarafından yapılan taleplerin Türel'in de destekleriyle hızlıca değerlendirildiğine dikkat çekiliyor.

c. Seçilen Sözcükler

MUBİM'le ilgili seçilen önemli sözcükler: Haberlerin konusu MUBİM'in faaliyetine ilişkin yapılan bir değerlendirme olduğu için, MUBİM'ler ilgili ifadeler dikkat çekiyor. Örneğin, *MUBİM sistemi yoğun ilgi görüyor* ifadesinde yer alan *yoğun ilgi* söz öbeği MUBİM'e ilişkin olumlu bir değerlendirme, dahası onu kullanmaya teşvik edici mesajlar içeriyor. Bir başka örnekte olarak; tek tuşla büyük hizmet ifadesindeki tek tuşla söz öbeği MUBİM sisteminin kullanım kolaylığı vurgulanmış oluyor. Bunun da, sistemin kullanılmasının teşvik edilmesi yönündeki mesajları içerdiğini göstermektedir.

¹²⁹ Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanı Ali Ergin, MUBİM'in birçok sorunun çözülmesine katkı sağladığını belirterek, muhtarların mahalleleriyle ilgili sorun, istek ve taleplerini cep telefonlarından ve bilgisayarlarından iletebildiklerini ifade etti. Talebin iletilmesinden 20 saniye sonra muhtarın cep telefonuna mesaj olarak kayıt alındı bilgisinin gittiğini ve ilgili birime yönlendirildiğini kaydeden Ergin, birimden alınan bilgiye göre talebin ne aşamada olduğu konusunda muhtarın bilgilendirildiğini ve bu sürecin de Başkan Menderes Türel tarafından yakından takip edildiğini anlattı.

d. Seçilen Fotoğraflar

Akdeniz Manşet gazetesindeki haberde Resim 2’de görüldüğü gibi MUBİM’in web ara yüzünün bir görseli kullanılmıştır. Bu görsel seçiminin MUBİM’e ilişkin bir zihinsel canlandırmaya yönelik olduğu söylenebilir.

3.4.9. Haber Konusu 9: MUBİM Projesinin Ödül Alması

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: “Muhtarlar; en büyük yardımcımız MUBİM” (HYT: 28.12.2015).¹³⁰

Akdeniz Manşet: “Örnek projeye ödül” (HYT: 28.12.2015).¹³¹

Antalya Hürses: “MUBİM projesi birinci oldu “(HYT: 29.12.2015).¹³²

Toros Gazetesi: "Antalya Akıllı Kent Projelerinde Türkiye'ye Örnek" (HYT: 28.12.2015).¹³³

Yukarıdaki farklı gazetelerin ana başlıklara bakıldığında, haberin konusunda bağlamında farklı mesajlar öne çıkarılmıştır. **İleri Gazetesi**’nde MUBİM, muhtarların en büyük yardımcı olarak görülmüştür. **Akdeniz Manşet**’te ise, örnek projeye ödül verildiği öne çıkarılmış, ki buradaki örnek proje MUBİM’dir. **Antalya Hürses**’te ise MUBİM projesinin birinci olduğuna dikkat çekilmiştir. **Toros Gazetesi**’nde ise çok daha genel bir başlıkla, Antalya’nın teknoloji yatırımlarında öncü olduğu mesajı öne çıkarılmıştır.

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: “MUBİM birinci”, “Memleketimize hizmet yarışındayız”, “Her köşeye hizmet gidiyor”, “Çivi çakılmayan dönemleri gördük”, “Muhtarlar çağı yakaladı”, “Antalya bir fırsatı yaşıyor”.

Akdeniz Manşet: “Hizmet yarışı”, “Muhtarlar çağı yakaladı”, “Şanslı dönem”.

Antalya Hürses: “Her şeyin ilki zordur biz bugün zor olanı yaptık”, “ ‘Belediyeler değil, hizmet yarışıyor’ ”, “Türel: memleket fanatik siyasetten çok çekti”, “Ödül alan belediyeler”.

¹³⁰ <https://www.ilerigazetem.com/muhtarlar-en-buyuk-yardimcimiz-mubim/22823/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹³¹ <http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/ornek-proje-odul-h121640.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹³² <http://www.antalyahurses.com/mubim-projesi-birinci-odul/134346/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹³³ http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/ANTALYA-AKILLI-KENT-PROJELERINDE-TURKIYEYE-ORNEK--- (erişim tarihi: 01.05.2018).

Toros Gazetesi: “MUBİM birinci”, “Memleketimize hizmet yarışındayız”, “Her köşeye hizmet gidiyor”, “Çivi çakılmayan dönemleri gördük”, “Muhtarla çağı yakaladı”, “Antalya bir fırsatı yaşıyor”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **İleri Gazetesi**’ndeki alt başlıklarda MUBİM’in birinci olduğuna dikkat çekilmekle birlikte, MUBİM bağlamında başarıya ulaşan belediyenin hizmet, teknoloji, Antalya’nın gelişmeye başlaması gibi konular öne çıkarılmaktadır. Örneğin, birinci olan MUBİM aracılığıyla Antalya’nın her köşesine hizmet götürüldüğü vurgulanmıştır. Büyükşehir Belediyesi’nin de muhtarları bilgisayar teknolojisiyle donatarak bu başarıda önemli bir katkı sağladığının altı çizilmiştir. **Akdeniz Manşet**’te ise hizmet ve teknoloji kavramları öne çıkarılmıştır. MUBİM’in birinci olması bağlamında, birinci olanın “hizmet” olduğun altı çizilmiştir. Ayrıca muhtarlara yönelik yapılan teknoloji desteğine de dikkat çekilmiştir. **Antalya Hürses**’te de hizmet ve teknoloji bağlamında mesajlar öne çıkarılmıştır. Benzer şekilde **Toros Gazetesi**’nde ise yarışmada birinci olan MUBİM bağlamında siyasi olarak ayırmadan Antalya’nın her yerine eşit olarak hizmetin gittiğinin altı çiziliyor. Bunda da MUBİM’in kurulmasının ve muhtarın teknolojik imkanlarının geliştirmesinin önemli bir payı olduğu vurgulanıyor.

b. Spotlar

İleri Gazetesi’nde, **Akdeniz Manşet**’te ve **Toros Gazetesi**’ndeki haberlerde kullanılan spotta¹³⁴ betimleyici bir tutumla MUBİM’in ilgili yarışmada birinci olduğu belirtilmiştir. **Antalya Hürses**’teki haberde de benzer bir spot¹³⁵ kullanılmıştır.

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi’ndeki haberin giriş cümlesinde¹³⁶ yapılan yarışmanın amaçları hakkında bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler bağlamında, birinci seçilen projenin belirtilen amaçlar doğrultusunda kabul edildiğine yönelik bir algı oluşturulmak istendiğini söylemek

¹³⁴ Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması’nın İyi İletişim ve Kurumsal Gelişim kategorisinde MUBİM birinci seçildi.

¹³⁵ Akdeniz Belediyeler Birliği tarafından ilk defa düzenlenen Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması Ödül Töreni’nde İyi yönetim ve kurumsal gelişim kategorisinde Antalya Büyükşehir Belediyesi MUBİM Projesi ile birinci oldu.

¹³⁶ Akdeniz Belediyeler Birliği’nin ülkemizde yerel yönetim anlayışının geliştirilmesi, belediye hizmetlerinin verimli, kaliteli, hızlı üretilmesi, halkın bu hizmetlere en kolay biçimde ulaşması, kentlilik bilincinin güçlendirilmesi kapsamında, belediyelerimiz tarafından gerçekleştirilen özgün projelerin desteklenmesi, tanıtılması, bu bağlamda başarılı belediye başkanlarının teşvik edilmesi amacıyla düzenlediği Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması Ödül Töreni Antalya Kültür Merkezi’nde yapıldı.

mümkündür. **Akdeniz Manşet**'teki haberin giriş cümlesinde¹³⁷ birinci seçilen MUBİM'in Türkiye'ye örnek bir proje olduğu vurgulanmıştır. **Antalya Hürses**'teki haberin giriş cümlesinde ödül töreni programının nerede yapıldığı ve kimlerin katıldığı şeklindeki maddi bilgilerine yer vermiştir. **Toros Gazetesi**'ndeki haberin giriş cümlesinde¹³⁸ ise yapılan yarışmanın amaçlarının ne olduğu ilişkin bilgiler verilmiştir.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde doğrudan arka plan bilgisi kabul edilebilecek bir detay verilmemiştir. Ancak **İleri Gazetesi**, **Antalya Hürses** ve **Toros Gazetesi**'ndeki haberlerde Türel'in konuşmasındaki *Bütünşehir Yasası* bağlamında söylediklerine¹³⁹ yer verilmesi dolaylı olarak haberin arka plan bilgisi olarak görülebilir. Zaten MUBİM'in, yarışmanın yapılma amaçlarına¹⁴⁰ uygun olarak birinci seçilmesi de, Antalya'nın her yerine hizmet götürebilecek bir sistem geliştirmiş olduğu içindir. Diğer bir deyişle MUBİM'in yarışmada birinci olmasını sağlayan yarışma kriterlerine göre Antalya'nın bütün çevre mahallelerinin muhtarlarına eşit şekilde iletişim kurabilmeleri ve böylece her yere hizmet götürebilmelerine bağlıdır. Ki bunu da sağlayan MUBİM sistemidir. İşte haberde böylesi bir arka plan bilgisine dayalı olarak MUBİM'in birinci olduğu vurgusu yapılmaktadır.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Haberlerde yer alan dört temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: MUBİM sistemini Türkiye'ye ilk uygulayan ve bu projesi ödül alan belediye olarak sunulmaktadır.

¹³⁷ Akdeniz Belediyeler Birliği'nin düzenlediği Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması'nda Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'ye örnek olan projesi MUBİM, İyi Yönetişim ve Kurumsal Gelişim kategorisinde birinci seçildi.

¹³⁸ Akdeniz Belediyeler Birliği'nin ülkemizde yerel yönetim anlayışının geliştirilmesi, belediye hizmetlerinin verimli, kaliteli, hızlı üretilmesi, halkın bu hizmetlere en kolay biçimde ulaşması, kentlilik bilincinin güçlendirilmesi özgün projelerin desteklenmesi, tanıtılması, bu bağlamda başarılı belediye başkanlarının teşvik edilmesi amacıyla düzenlediği Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması Ödül Töreni Antalya Kültür Merkezi'nde yapıldı.

¹³⁹ Büyükşehir Yasası ile Antalya'dan Gazipaşa'ya hizmet mi gider, Akseki, Gündoğmuş'a, Korkuteli'ne, Elmalı'ya hizmet mi gider noktasında bir takım beyanların söz konusu olduğunu söyleyen Başkan Türel, "Bir buçuk seneye bakıldığında. El ele verdiğimizde, ilçelerimizde birlikte yürüdüğümüzde, eğer çalışırsanız hizmetin de en güzelini Antalya'nın en uçra köşesine kadar gittiği görüldü. Antalya, bu modeli, bu geçişi başarıyla gerçekleştirmiştir. İlçelerine, köylerine, Demre'nin Yavu Mahallesi'ndeki dağın başındaki Fatma Nine'nin evine suyu götürmek suretiyle her uçra köşesine hizmet kalitesini artırarak ulaşmayı başarmıştır" diye konuştu.

¹⁴⁰ Akdeniz Belediyeler Birliği'nin ülkemizde yerel yönetim anlayışının geliştirilmesi, belediye hizmetlerinin verimli, kaliteli, hızlı üretilmesi, halkın bu hizmetlere en kolay biçimde ulaşması, kentlilik bilincinin güçlendirilmesi kapsamında, belediyelerimiz tarafından gerçekleştirilen özgün projelerin desteklenmesi, tanıtılması, bu bağlamda başarılı belediye başkanlarının teşvik edilmesi amacıyla düzenlediği Akdeniz Belediyecilik Proje Yarışması Ödül Töreni Antalya Kültür Merkezi'nde yapıldı.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı: MUBİM projesinin mimarı olarak; siyasetten önce hizmeti düşünen, parti ayrımı yapmadan her bölgeye hizmette fırsat eşitliği sunan, ideolojik belediyeçilik yapmayan, "Benim için önce Antalya gelir" diyen bir başkan olarak sunulur.

MUBİM: Antalya'daki tüm muhtarlar sağladığı eşit teknoloji ve iletişim desteği nedeniyle ödül olan MUBİM projesi örnek olarak gösterilen proje olarak sunuluyor.

Muhtarlar: muhtarlar, teknolojik bir alt yapı imkanı sunan MUBİM sistemi sayesinde Antalya'nın her yerinen eşit koşullarda belediyeye ulaşan, bu bakımdan teknolojik anlamda çağı yakalayan aktörler olarak sunulur.

b. Alıntılar

Gazetelerdeki haberler birbirine benzer söylemler geliştirdikleri için toplu olarak değerlendirildiğinde öne çıkan bazı doğrudan alıntılar söz konusudur. Örneğin "*hizmet yarışı*" ifadesinin geçtiği bir alt başlık altında Türel'den bir doğrudan alıntıya¹⁴¹ yer verilir. Bu alıntıdaki hizmet vurgusu önemlidir: birinci olanın belediyenin değil hizmetin olduğu mesajıyla politik farkları bir kenara bırakan herkese hizmet anlayışını savunan bir mesaj verildiği söylenebilir. Bunun devamında bu mesajı destekleyen bir başka doğrudan alıntıda¹⁴² MUBİM projesiyle Antalya'nın her ilçelerine hizmet götürüldüğünün altı çizilir. Burada da "*her köşeye hizmet gidiyor*" söylemini oluşturan hizmet belediyeçiliği vurgusu önemlidir. Zira bir başka alıntıda¹⁴³ da siyaset değil hizmet odaklı belediyeçilik ön plana çıkarılır. Bu da "ideolojik belediyeçilik" karşı bir görüş vurgulanır ve siyasi görüşü farklı olan bölgelere de hizmet götördükleri mesajı verilir.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi: "hizmet yarışı", "her köşeye hizmet" ya da "en ücra köşeye hizmet" ifadelerindeki hizmet, yarış, ücra gibi sözcükler her bölgeye eşit hizmet veren belediyeçilik yapıldığını vurgulamaktadır. Bu vurguyu, "ideolojik belediyeçilik" ifadesindeki ideoloji sözcüğü aracılığıyla karşı söylem olarak güçlendirildiği söylenebilir.

¹⁴¹ "Bizim için tek bir yarış vardır. O da memleketimize hizmet yarışıdır. Bu hizmet yarışı aynı zamanda zamana karşı bir yarıştır. O belediye bu belediye şu belediye diye bir şey yoktur. Memleketimize vatandaşımıza hizmet veren her proje her belediye çalışması bizim için kıymetlidir"

¹⁴² "Bizim için hizmet yarışı vardır, biz sadece zamana karşı hizmet için yarışırız. Memleketimize hizmet eden her proje bizim için kıymetlidir. Çok tartışmalar oldu Bütünşehir Yasası ile ilgili. Ancak bu süreye bakıldığında, el ele verildiğinde, ilçelerle birlikte yürüdüğünde, hizmet en ücra noktaya kadar gidirmiş bunu gördük. Biz hizmet belediyeçiliği yapacağımızı her yerde söyledik" diye konuştu.

¹⁴³ "Parti ayrımı yapmadan herkesi elimden geldigince kucaklamaya çalıştım. Bizden önceki belediye başkanları aynı partiye mensup olmalarına rağmen bir araya gelemiyorlardı. İdeolojik belediyeçilik yapmayacağımızı söylemiştik. Bu memleket fanatik siyasetçilikten çok çekti. Antalya'da bu nedenle çivi çakılmayan zamanları da gördük" diye konuştu.

MUBİM’le ilgili seçilen önemli sözcükler: "en büyük yardımcımız MUBİM" ifadesindeki *yardımcı* sözcüğü MUBİM’i kullanmanın yararına vurgu yapılan bir mesajı verir. "MUBİM birinci" ifadesindeki *birinci* sözcüğü ise MUBİM projesinin yararından dolayı beğenildiğini ve birinci seçildiği mesajını verir. "Türkiye’ye örnek olan projesi MUBİM" ifadesindeki *örnek* sözcüğü ise yararı ve başarısı kanıtlanmış bir projeni Türkiye’nin başka bölgelerinde de kullanılabileceğini öne sürmektedir.

Muhtarlar: “Muhtarlar çağı yakaladı” ifadesinde çağ sözcüğü muhtarların hizmet için gereken yeniliği ayak uydurdukları mesajını vermektedir.

d. Seçilen Fotoğraflar

İleri Gazetesi’ndeki haberde kullanılan Resim 12’de Türel’in salondaki dinleyicilere hitap ettiği fotoğrafın üzerine “**ÇÖZÜMÜN ADI MUBİM**” yazısının yazıldığı bir görsel kullanılmıştır. **Akdeniz Manşet** gazetesindeki haberde kullanılan Resim 13’de görüldüğü gibi, Türel’in ödül alırken çekilen fotoğrafının üzerine “**ÖRNEK PROJEYE ÖDÜL**” yazılmış bir görsel kullanılmıştır. **Antalya Hürses**’teki haberde kullanılan Resim 14’te görüldüğü gibi Türel’in de aralarında bulunan konukların toplu tören fotoğrafından oluşan görsel kullanılmıştır. Bu haberlerde kullanılan görsellerde MUBİM’in birinci olduğu ve Türel’in törende Antalya Büyükşehir Belediyesi’ni temsil ettiği mesajı verilmektedir.

3.4.10. Haber Konusu 10: Muhtarlarla Buluşma

3.4.10.1. Haber Konusu 10.1: 2. Muhtarlar Ve İstişare Toplantısı

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: “Antalya’yı Antalyalılar ve muhtarlarımızla yönetiyoruz” (HYT: 26.12.2015).¹⁴⁴

Akdeniz Manşet: “Türkiye’ye örnek olan MUBİM 2 yaşında” (HYT: 26.12.2015)¹⁴⁵, “Çözümün adı MUBİM” (HYT: 28.12.2015).¹⁴⁶

Antalya Hürses: “Büyük hedeflere koşuyoruz” (HYT: 27.12.2015).¹⁴⁷

Toros Gazetesi: “Muhtarlar MUBİM’den memnun” (HYT: 29.12.2015).¹⁴⁸

¹⁴⁴ <https://www.ilerigazetem.com/antalya-yi-antalyalilar-ve-muhtarlarimizla-yonetiyoruz/22783/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁴⁵ <http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/turkiyeye-ornek-olan-mubim-2-yasinda-h121578.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁴⁶ <http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/cozumun-adi-mubim-h121628.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁴⁷ <http://www.antalyahurses.com/buyuk-hedeflere-kosuyoruz/133508/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

Yukarıdaki farklı gazetelerdeki haberlerin ana başlıklarına bakıldığında, haberin konusu bağlamında farklı mesajlar öne çıkarılmıştır. **İleri Gazetesi**'ndeki başlıkta Antalya'nın halk ve muhtarların katılımıyla yönetildiği Türel'in konuşmasından yapılan bir alıntıyla öne çıkarılıyor. **Akdeniz Manşet**'teki haberlerde kullanılan ana başlıklarda, kullanılmaya ve çözüm üretmeye devam ettiğinin altı çizilerek MUBİM öne çıkarılmıştır. **Antalya Hürses**'teki haberdeki başlıkta Türel'in konuşmasındaki Antalya'nın ve Türkiye'nin büyük hedeflere koştuğu şeklindeki ifadelerini öne çıkarmıştır.

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: “MUBİM, belediyemizin eseri”, “Gerçekleşme oranı yüzde 95”, “Muhtarlar belediye başkanının gözü kulağıdır”, “ ‘Büyükşehir Yasası ile 80 yılda almadığımız hizmeti aldık’ ”, “Muhtarlar olarak sonuna kadar onun arkasındayız”.

Akdeniz Manşet: “Antalya ve Türkiye büyük hedeflere koşuyor”, “MUBİM, belediyemizin eseri”, “Gerçekleşme oranı yüzde 95”, “Katılımcı demokrasi”, “Muhtarlar belediye başkanının gözü kulağıdır”, “Büyükşehir Yasası ile 80 yılda almadığımız hizmeti aldık”, “Yatırımları muhtarlarımız ile planlıyoruz”, “Muhtarlar olarak sonuna kadar onun arkasındayız”, “Direk sonuca gidiyoruz”, “Bilgisayarı olmayan kalmadı”, “En büyük yardımcımız MUBİM”.

Antalya Hürses: “MUBİM, belediyemizin eseri”, “Gerçekleşme oranı yüzde 95”.

Toros Gazetesi: “Tüm muhtarlara bilgisayar”, “Bilgisayarı olmayan muhtar kalmadı”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **İleri Gazetesi**'ndeki alt başlıklarda MUBİM'e hem projenin sahibi olan belediyenin, dolayısıyla belediye başkanının gözünden hem de muhtarlar gözünden olumlu bir değerlendirmesi öne çıkarılmıştır. **Akdeniz Manşet**'te MUBİM'in başarısından dolayı hem başkan tarafından hem de muhtarlar tarafından övülmesi, muhtarların belediye başkanı için önemi, muhtarlarla eşgüdümlü çalışılması, muhtarlar için yapılan yatırımlar, muhtarların belediye başkanına olan desteği gibi konular öne çıkarılmıştır. Özetle söylenirse, hem belediye başkanının hem de muhtarların MUBİM'in başarısından memnuniyetlerine dikkat çekilmiştir. **Antalya Hürses**'te Belediye tarafından yapılan MUBİM'e ilişkin değerlendirme ön plan çıkarılmış. Bu değerlendirmede MUBİM'in başarısına ilişkin yüzdeler göstergelere yer verilmiştir. **Toros Gazetesi**'nde muhtarlara yapılan teknolojik destek ön plana çıkarılmıştır. Bunda da belediyenin muhtarlara verdiği öneme ilişkin mesajlar verilmiştir.

¹⁴⁸<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/MUHTARLAR-MUBIMDEN-MEMNUN--/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

b. Spotlar

İleri Gazetesi'ndeki haberde kullanılan spotta¹⁴⁹ Türel'in, Antalya halkını yönetime etkin katımlarını sağladıklarını, yani halkla yönettikleri ifadesi öne çıkarılmıştır. Benzer şekilde **Akdeniz Manşet**'teki haberlerde kullanılan spotlarda¹⁵⁰ ise halkın ve muhtarların yönetime katılmaları ve MUBİM'in muhtarlara sağladığı yarar ön plana çıkarılmıştır. Özellikle ilk haberde Türel'in konuşmasından yapılan doğrudan alıntıda Antalya'nın yönetiminde halkın ve muhtarların rolünün altı çizilmiştir. **Antalya Hürses**'teki haberde kullanılan spotta¹⁵¹ ise betimleyici bilgi verilmiştir. **Toros Gazetesi**'ndeki haberlerde kullanılan spotta¹⁵² MUBİM'in bir yıllık süredeki başarısının oransal göstergesini öne çıkarıyor.

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'ndeki haberin giriş cümlesinde¹⁵³ Türel'in toplantıda söylediği Antalya'yı halk ve muhtarlarla yönettikleri ifadesi kullanılmıştır. Diğer yandan Antalya'nın "dört bir yanından" gelen muhtarın toplantıya katıldığı vurgulanmıştır. Böylece her bölgeden ve düşünceden muhtarın toplantıya ilgi gösterdiği mesajı verilmiştir. **Akdeniz Manşet**'teki haberin giriş cümlesinde¹⁵⁴ Antalya'nın "dört bir yanından" muhtarın geldiği vurgusuyla başlayan haber girişi, Türel'in konuşmasındaki MUBİM'in başarısı, Türkiye'ye örnek olması ve Cumhurbaşkanı tarafından tüm yurtda kullanılması talimatına ilişkin ifadelere yer verilmiştir. Elbette diğer haberlerde olduğu gibi bu haberde de, Türel'in Antalya'yı halk ve muhtarlarla birlikte yönettiğine dikkat çekilmiştir. Diğer haberin giriş cümlesinde ise, ilk Antalya'da kullanılan MUBİM'in Cumhurbaşkanı'nın talimatıyla tüm ülkede kullanılmaya başladığına dikkat çekilmiş; MUBİM'in yüzde 95 oranında bir talep gerçekleştirme başarısına

¹⁴⁹ Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, Antalya'yı Antalyalılarla, muhtarlarla yönettiklerini söyledi.

¹⁵⁰ "Biz Antalya'yı Antalyalılarla, muhtarla yönetiyoruz." (26 Aralık 2015). Bir yılı dolduran MUBİM, 2. Muhtarlar ve İstişare Toplantısı'nda masaya yatırıldı. Muhtarlar, MUBİM'in en büyük yardımcıları olduğunu, tek tuşla hizmet aldıklarını anlattı. (28 Aralık 2015).

¹⁵¹ Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen 2. Muhtarlar ve İstişare Toplantısı, Kemer'de başladı.

¹⁵² Kısa adı MUBİM olan Muhtarlar Bilgi Merkezi bir yıl içinde yüzde 95'e varan gerçekleşme oranı ile büyük bir başarıya ulaştı.

¹⁵³ Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, Antalya'yı Antalyalılarla, muhtarlarla yönettiklerini söyledi. Antalya'nın dört bir yanından gelen yüzlerce muhtarın katıldığı 2. Muhtarlar ve İstişare Toplantısı Beldibi'nde bir otelde başladı.

¹⁵⁴ Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, Antalya'nın dört bir yanından gelen 800 muhtarla Muhtarlar ve istişare toplantısında bir araya geldi. Geçtiğimiz yıl yapılan toplantıda startı verilen MUBİM'in bir yıl içinde yüzde 95'e varan gerçekleşme oranı ile büyük bir başarıya imza attığını ve tüm Türkiye'ye örnek olduğunu kaydeden Türel, "Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, MUBİM'in tüm yurda yayılması için talimat verdi" dedi. Toplantıya çok büyük önem verdiklerini kaydeden Başkan Türel, yapılacak görüş alış verişleri ile yatırımlara yön vereceklerini kaydederek, "Biz Antalya'yı Antalyalılar ile Muhtarlarımız ile yönetiyoruz" şeklinde konuştu. (26 Aralık 2015). Türkiye'de ilk kez Antalya'da uygulanan ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla diğer kentlerde de kullanılmaya başlanan kısa adı MUBİM olan Muhtarlar Bilgi Merkezi, yüzde 95'e varan gerçekleşme oranı ile büyük bir başarıya imza attı. (28 Aralık 2015).

ulaştığına vurgu yapılmıştır. **Antalya Hürses**'teki haberin giriş cümlesinde¹⁵⁵ toplantı hakkında maddi bilgilerle başlayan haber giriş cümlelerinde toplantının amaçlarından ve program akışından söz edilmektedir. **Toros Gazetesi**'ndeki haberin giriş cümlesinde¹⁵⁶ muhtarların MUBİM'i kullanarak taleplerini belediyeye gitmeden aktardığına dikkat çekilmektedir.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde doğrudan arka plan bilgisi kabul edilebilecek bir detay verilmiştir. Örneğin **İleri Gazetesi**'nde ve **Akdeniz Manşet**'te *Büyükşehir Yasası ile 80 yılda almadığımız hizmeti aldık* alt başlığıyla ifade edilen husus, bu yasayla büyükşehir belediyesi, tüm bölgelere hizmet verme imkanı bulmuş; Antalya Büyükşehir Belediyesi' de bu geniş coğrafyaya hizmeti MUBİM'le kolaylaştırmıştır. Toplantıda konuşan bir muhtarın konuşmasından alınan bir ifade alt başlı olarak haber konusunun arka planını oluşturulmaktadır. Bu arka plan bilgisi hem MUBİM'in hem de muhtar buluşmalarının ana nedenini oluşturmaktadır. **Antalya Hürses**'te ise dolaylı olarak arka plan bilgisi verebilecek ifadeler¹⁵⁷ vardır. **Toros Gazetesi**'nde bir arka plan bilgisi kullanılmamıştır.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Haberlerde yer alan dört temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: MUBİM gibi bir eseri olan ve hizmeti muhtarların ayaklarına götüren belediye olarak sunulur.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı: Antalya'yı Antalyalılarla ve muhtarlarla yöneten; Antalya'nın sahip olmakta çok şanslı olduğu; 80 yıldır verilemeyen hizmetleri veren ve muhtarların arkasında olduğu başkan olarak resmedilir.

MUBİM: gelen taleplerin gerçekleşme oranı yüzde 95 olan ve muhtarların en büyük yardımcısı olan sistem olarak sunulur.

Muhtarlar: belediye başkanının gözü kulağı olan, belediyenin yatırımları birlikte planladığı, belediyeye halktan aldığı talepleri iletmede bir yardım olarak nitelenir.

¹⁵⁵ Antalya'nın merkez ve ilçelerinden gelen 800 muhtarın katıldığı 2. Muhtarlar ve İstişare Toplantısı, Kemer Rixos Sungate Otel'de başladı. Büyükşehir Belediyesi bürokratları ve muhtarların karşılıklı fikir alışverişinde bulunacakları, hizmet ve yatırımlara yön verecek toplantı boyunca çeşitli seminerler, konferans ve paneller düzenlenecek.

¹⁵⁶ Muhtarlar mahallelerindeki sorunları ve taleplerini MUBİM ile belediyeye gelmeden aktardı.

¹⁵⁷ Antalya Büyükşehir Belediyesi olarak Gazipaşa'dan Kaş'a kadar her ilçeye, her köye ve mahalleye en iyi hizmeti vermek için muhtarlar ile beraber çalışmalarını kaydeden Türel.

b. Alıntılar

Gazetelerdeki haberler birbirine benzer alıntıları öne çıkararak benzer söylemler kurdukları söylenebilir. Bu nedenle her gazetede yaklaşık olarak ortak olarak kullanılan alıntılar değerlendirmeye alınacaktır. Tahmin edilebileceği gibi Türel'den yapılan alıntılar, özellikle doğrudan alıntılar en fazladır. Türel'den yapılan en dikkat çekici doğrudan alıntılarda¹⁵⁸ şu mesajların öne çıkarıldığı söylenebilir: belediye tarafından bilgisayar verilen muhtarlar, bölgeleriyle ilgili taleplerini MUBİM'e kolayca bildirmişler, böylece uzak mesafeler kat ederek belediyeye gelmek zorunda kalmamışlardır. Muhtarların MUBİM'e bildirdikleri talepleri yüzde 95 oranında olumlu değerlendirerek istekler yerine getirilmiştir. Muhtarlardan gelen taleplerin hizmete dönüşmesindeki bu yüksek oran, MUBİM'e gelen talepleri başkan Türel'in cep telefonu ile yakından takip etmesiyle olmuştur. İşte Muhtarlara sundukları teknolojik alt yapı ve geliştirdikleri talep bildirim sistemi MUBİM yatırımlarıyla Antalya Büyükşehir Belediyesi bir "online belediye" olmuştur. Kurulan sistemle alınan taleplerin hizmete dönüşmesi için gereken işlemler birimler arasındaki işbirliğiyle çok kısa sürede yapıyor. Böylece büyükşehir belediyesi, Antalya'daki bütün köy ve mahallelere hızlı hizmet götürebilmiştir.

¹⁵⁸ MUBİM sistem ile birlikte muhtarların ciddi sıkıntılarının mazide kaldığını kaydeden Türel, "Hizmetin daha güçlü olması için teknolojinin önemine değinmiş ve Tüm ilçelerdeki muhtarlarımıza bilgisayar tahsis edeceğiz demiştim. Bu sözümü şükürler olsun ki yerine getirmiş bulunuyorum. MUBİM yazılımını belediyemizin çalışanları yapmış ve bu teknoloji sayesinde artık muhtarlarımız dertlerini anlatmak, taleplerini dile getirmek için ilimizin en uzak köylerinden kilometrelerce yol kat ederek Antalya'ya gelme zahmetinden kurtulmuştur. Muhtarlarımız artık belediyeye çay içmeye gelecek. Muhtarlarımız artık isterlerse cep telefonları vasıtasıyla doğrudan aramayla, mesajla, ya da mail veya faks yoluyla kısacası nasıl kolaylarına gelirse o şekilde bizlere ulaşarak dertlerini, taleplerini kolaylıkla aktarabilmektedir" dedi. MUBİM ile gelen taleplerin en kısa zamanda tüm Daire Başkanlıkları'na aktarıldığını ifade eden Türel, "Sistemi büyük bir titizlikle ve yakından takip ettiğimden emin olabilirsiniz. Her bir muhtarımızın talebi anında elimdeki telefona gelmektedir. Taleplerinizin %90-95 gibi çok yüksek ölçülerde yerine getirildiğini görmekten ayrıca mutluluk duyuyorum" diye konuştu. Muhtarların sistemi daha aktif kullanması için tüm muhtarlara bilgisayar tahsis ettiklerini ifade eden Türel: "Muhtarlarımız, belediyeye gelmeden, sorunlarını, taleplerini aktarıyor, takibini yapıyor. Hizmette teknolojiyi kullanıyor ve direk sonuca gidiyoruz" dedi.

Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin "on-line" bir belediye olduğunu söyleyen Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, "Sistemi büyük bir titizlikle ve yakından takip ettiğimden emin olabilirsiniz. Her bir muhtarımızın talebi anında elimdeki telefona gelmektedir. Taleplerinizin yüzde 90-95 gibi çok yüksek ölçülerde yerine getirildiğini görmekten ayrıca mutluluk duyuyorum. MUBİM'e gelen yatırım bütçesinde yer alması gerekmeyen taleplerin neredeyse tamamı karşılanmıştır. Taleplerin karşılanma oranının yüzde 100 olmamasının nedeni köy konağı, muhtar evi, meydan düzenleme, mezarlıkların yapımı gibi yatırım bütçemize ödenek konulmasını ve ihale yapılmasını gerektiren işlerdir" şeklinde konuştu. Muhtarların sistemi daha aktif kullanması için tüm muhtarlara bilgisayar tahsis ettiklerini ifade eden Türel: "Muhtarlarımız, belediyeye gelmeden, sorunlarını, taleplerini aktarıyor, takibini yapıyor. Hizmette teknolojiyi kullanıyor ve direk sonuca gidiyoruz" dedi. Antalya Büyükşehir Belediyesi olarak Gazipaşa'dan Kaş'a kadar her ilçeye, her köye ve mahalleye en iyi hizmeti vermek için muhtarlar ile beraber çalıştıklarını kaydeden Türel, Antalya'ya 1.5 senede büyük bir hizmet yağmuru olduğunu, tarihte görülmemiş derecede proje başlattıklarını da kaydetti. Geçen yıl Türkiye'de ilk olan MUBİM Projesi'ni gerçekleştirdiklerini altını çizen Türel, ilk yılı başarıyla tamamladıklarını söyledi. MUBİM sayesinde muhtarların dertlerini anlatmak, taleplerini dile getirmek için Antalya'ya gelme zahmetinden kurtulduğunu kaydeden Türel, "Muhtarlarımız artık belediyeye çay içmeye gelecek" dedi.

Diğer yandan haberlerde başka konuşmacılardan da doğrudan alıntılar¹⁵⁹ yapılmıştır. Bununla beraber, toplantıya katılan muhtarların görüşlerinden bazılarına haberlerde yer verilmiştir. Bunlar arasında MUBİM’le ilgili olanlar önemlidir. Muhtarların görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarda¹⁶⁰ MUBİM’in taleplerini belediyeye iletmede ve hizmet almada çok yardımcı olduğu, özellikle belediyeden randevu alma zahmetinden kurtuldukların, MUBİM’le birlikte hizmetin daha hızlı geldiğini, köylerine daha fazla hizmet ve yatırım yapıldığını ifade ediyorlar

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi: "MUBİM, belediyemizin eseri" ifadesinde yer alan *eser* sözcüğü, muhtarların yararlandıkları ve çok beğendikleri; özellikle Cumhurbaşkanlığı'nın takdirini toplayan ve tüm ülkede kullanılması talimatını verdiği MUBİM’i belediyenin bir başarısı olduğunun altı çizilir.

¹⁵⁹ Kepez Belediye Başkanı Hakan Tütüncü düzenlenen toplantı için Büyükşehir Belediyesine teşekkür etti. Muhtarların bir anlamda mahallelerin mülki amirleri olduğunu anlatan Tütüncü, “Muhtarlar Belediye Başkanlarının gören gözü işiten kulağıdır” dedi. Gündoğmuş Belediye Başkanı Mehmet Özeren, Gündoğmuş tarihi boyunca görev yapan 17 belediye Başkanı içinde en şanslı belediye başkanının kendisi olduğunu kaydetti. Özeren, Büyükşehir yasası sayesinde, Menderes Türel sayesinde Gündoğmuş’un 80 yılda almadığı hizmetleri almaya başladığını söyledi. Antalya Muhtarlar Derneği Başkanı Nazif Alp, Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel’e muhtarlara verdiği önem için teşekkür etti. Türel’in Antalya’ya yaptığı hizmetleri örnekler vererek anlatan Alp, “Başkanımızın yaptıkları yapacaklarının teminatıdır. Biz Muhtarlar olarak sonuna kadar onun arkasındayız” dedi.

¹⁶⁰ **Balbey Mahallesi Muhtarı Abdullah Uyaroğlu:** Gerçekten çok verimli geçen bir toplantı oldu. Muhtarlarla eğitim aldık ve 18 ilçenin muhtarıyla tanışma fırsatımız oldu. MUBİM ise işimizi çok kolaylaştırıyor. Sorunlarımıza hızlı bir şekilde cevap ve sonuç alıyoruz. Gelecek yıllarda aynı organizasyonun devamını bekliyoruz. **Alanya Gümüşkavak Muhtarı Yücel Sezel:** Menderes Başkan’ımıza bu toplantı için çok teşekkür ediyoruz. Alanya’ya eskiden 1,5 milyon lira geliyordu, 68 köy paylaşıyordu. Şimdi bir köye bunun üzerinde yatırım yapıyor. MUBİM’le de sorunlarımızı hızlı bir şekilde çözebilir duruma geldik. **Kaş Kemer Mahallesi Muhtarı Ramazan Çatılı:** Antalya’ya yakışan bir Menderes Başkan geldi, Antalya hizmet gördü. Muhtarlarımızla böyle bir ortamda bir araya geldiğimiz için çok mutluyuz. Eğitimlerin büyük yararı oluyor. Hepimizin bilgisayarı oldu. Rahatlıkla işlerimizi bilgisayar ile yapabiliyoruz. **Kepez Ayanoglu Mahallesi Muhtarı Ahmet İldemir:** Geçen yıl da toplantıya katılmıştım. Her geçen yıl daha iyiye gidiyor. Başkanımıza teşekkür ederiz. MUBİM bizim için çok faydalı oldu. Belediyeye gitmeden isteklerimizi iletiyoruz ve anında cevap alıyoruz. **Manavgat Yavrudoğan Muhtarı Hilmi Baştaş:** Muhtarların bir araya gelip kaynaşması hakikaten hoş bir şey. Böylesine ince düşünülmüş bir toplantı sayesinde Büyükşehir’in neler yapabileceğini görüyoruz. Büyükşehir’den ne istesek geliyor. Bunlar pekiyor. **Elmalı Yuva Muhtarı Ramazan Sezer:** Menderes Türel Başkanımız sayesinde tüm Antalya mahalle muhtarları ile bir araya geldik. Tanıştık. Çok mükemmel bir toplantı olmuş. Eğitim kısmında çok şey öğreniyoruz. MUBİM o kadar güzel bir şey ki sayesinde on dakika içinde geri dönüş alıyoruz. Randevu almaya kalksak eski sitemdeki gibi çok uzuyor. Şimdi bir MUBİM ile olay bitiyor. Allah razı olsun. **Konyaaltı Aşağıkaraman Muhtarı Mesut Pöze:** MUBİM bizim için bulunmaz bir nimet oldu. Tek tek gidip derdimizi anlatma şansımız yok. Ama MUBİM’e sadece sorunumuzu yazmamız yeterli oluyor. Hemen geri dönüş alıyoruz. Bize yapılacağı tarihi bile bildiriyorlar. **İbradı Ormana Muhtarı Fikret Canbaş:** Ormana, belediye iken yapılamayan işler şimdi yapılıyor. En önemlisi kanalizasyonumuz yapılıyor. MUBİM toplantısı ise çok verimli. Eğitimler çok güzel. Özellikle sineklerle ilgili toplantının çok önemli olduğuna inanıyorum. Öğrendiklerimi mahallemde anlatacağım. Biz aracı olarak öğrendiklerimizi halkımıza anlatacağız. **Aksu Atatürk Mahallesi Muhtarı Mustafa Şahin:** Çok önemli bir toplantı. İnşallah başkanım ile beraber 10’uncusunu da yaparız. İki gün ilaç gibi geliyor. Eğitimler çok faydalı oluyor. Geçen sene bunu yaşamıştık. MUBİM’den dolayı da çok büyük bir rahatlık oluyor. Artık belediye kapılarında uğraşmıyoruz. Yazıyoruz isteklerimizi, anında cevabı geliyor.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı: "Muhtarlar olarak sonuna kadar onun arkasındayız" ifadesindeki arkasındayız sözcüğü muhtarların belediye başkanını destekledikleri mesajını verir.

MUBİM'le ilgili seçilen önemli sözcükler: "Çözümün adı MUBİM" ifadesindeki çözüm sözcüğü MUBİM'in yararlı olduğu ve bu sistemden memnun oldukları mesajını verir.

Muhtarlarla ilgili seçilen önemli sözcükler: "Muhtarlar belediye başkanın gözü kulağıdır" ifadesinde geçen gözü kulağı söz öbeği, muhtarların belediye başkanı içi çok önemli bir yardımcısı olduğu mesajı vurgulanmaktadır.

d. Seçilen Fotoğraflar

Akdeniz Manşet gazetesindeki haberde kullanılan Resim 15'de görüldüğü gibi, Türel'in kürsüde konuşma yapan fotoğrafının üzerine **"BİZ ANTALYA'YI ANTALYALILARLA, MUHTARLA YÖNETİYORUZ"** haber spotu ile **TÜRKİYE'YE ÖRNEK OLAN MUBİM 2 YAŞINDA** haber başlığı yazılmıştır. İkinci haberde ise, Resim 16'da görüldüğü gibi, MUBİM web giriş ekranının üzerine **Çözümün adı MUBİM** haber başlığı yazılmış bir görsel kullanılmıştır. **Antalya Hürses**'teki haberde kullanılan Resim 17'de ise, Türel'in kürsüde konuşma yaptığı, arka fonda **Biz çalışacağız ANTALYA kazanacak** yazan bir fotoğraf kullanılmıştır. **Toros Gazetesi**'ndeki haberde ise Resim 1'de gibi, MUBİM web giriş ekranından oluşan bir görsel kullanılmıştır.

3.4.10.2. Haber Konusu 10.2: 3. Muhtarlar ve İstişare Toplantısı

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: "Muhtarlar Zirvesi yapıldı Türel: 'Kırsalda alt yapı yatırımı 64 misli arttı' " (HYT: 25.12.2016).¹⁶¹

Akdeniz Manşet: "Kırsala rekor yatırım" (HYT: 25.12.2016).¹⁶²

Akdeniz Gerçek: "700 muhtar zirvede buluştu" (HYT: 26.12.2016).¹⁶³

Toros Gazetesi: "909 muhtar üçüncü kez buluştu" (HYT: 24.12.2016).¹⁶⁴

¹⁶¹ <https://www.ilerigazetem.com/muhtarlar-zirvesi-yapildi-turel-kirsalda-alt-yapi-yatirimi-64-misli-artti/29260/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁶² <http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/kirsala-rekor-yatirim-h132961.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁶³ <http://www.akdenizgercek.com.tr/haber/17411-700-muhtar-zirvede-bulustu> (erişim tarihi: 01.05.2018).

¹⁶⁴ <http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/909-MUHTAR-UCUNCU-KEZ-BULUSTU/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

Yukarıdaki farklı gazetelerdeki haberlerin ana başlıklarına bakıldığında, haberin konusu bağlamında farklı mesajlar öne çıkarılmıştır. **İleri Gazetesi**'ndeki ve **Akdeniz Manşet**'teki haberlerde kullanılan ana başlıklarda kırsal bölgelere yapılan yatırımların arttığı vurgulanmıştır. Toplantının muhtarlar buluşması olması, kırsal bölgelere yapılan yatırımın vurgulanmasını sağladığı söylenebilir. **Akdeniz Gerçek**'teki ve **Toros Gazetesi**'ndeki haberlerde toplantıya katılan muhtar sayıları öne çıkarılmıştır.

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: “Muhtarlar demokrasinin hücreleridir”, “Biz çalışıyoruz Antalya kazanıyor”, “MUBİM’le hızlı hizmet”, “Antalya’ya güvenin”.

Akdeniz Manşet: “Muhtarlar demokrasinin hücreleridir”, “Biz çalışıyoruz Antalya kazanıyor”, “MUBİM’le hızlı hizmet”, “Antalya’ya güvenin”.

Toros Gazetesi: “Türel yakından takip ediyor”.

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **İleri Gazetesi**'ndeki ve **Akdeniz Manşet**'teki alt başlıklarda muhtarların siyasetteki rolü, belediyenin çalışması, MUBİM'in sağladığı yarar ve Antalya'nın gelişme potansiyel gibi konular öne çıkarılmıştır. Bu haberde hem projenin sahibi olan belediyenin, dolayısıyla belediye başkanının gözünden hem de muhtarlar gözünden olumlu bir değerlendirmesi öne çıkarılmıştır. Özellikle de her iki gazetede de *Muhtarlar demokrasinin hücreleridir* şeklindeki bir alt başlık çok dikkat çekicidir. Türel'in konuşmasından hareketle alt başlığa çekilerek vurgulanan bu ifade muhtarların yerel yönetimlerdeki önemini oldukça güçlü bir şekilde vurgulayan bir mesaj vermektedir. **Toros Gazetesi**'nde ise Türel'in muhtarların taleplerini MUBİM üzerinden takip ettiği öne çıkarılmıştır.

b. Spotlar

Akdeniz Manşet'teki haberde kullanılan spotta¹⁶⁵ Türel'in konuşmasında kırsal bölgelere yaptıkları yatırımın artışına dikkat çekilmiştir. **Akdeniz Gerçek**'teki haberde kullanılan spotta¹⁶⁶ muhtarlar buluşmasıyla ilgili maddi bilgi verilmiştir. Bu bilgiler durumu nesnel bir şekilde betimleyerek yapılandırır. **Toros Gazetesi**'ndeki haberlerde kullanılan

¹⁶⁵ Büyükşehir Belediye Başkanı Türel, Özel İdare döneminde köylerin alt yapısına yıllık ortalama 5 milyon lira yatırım yapılırken, bu rakamı 64 misli artırarak yıllık 322 milyon liraya çıkardıklarını aktardı.

¹⁶⁶ Antalya'daki 700 muhtar, Büyükşehir Belediyesi'nin bu yıl üçüncüsünü düzenlediği muhtarlar Zirvesi'nde buluştu.

spotta¹⁶⁷ muhtarlar buluşmasıyla ilgili maddi bilgiler vermiştir. Bu bilgiler Büyükşehir Belediyesi'nin olumlu bir faaliyeti olarak sunulmuştur.

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'ndeki haberin giriş cümlesinde¹⁶⁸ muhtarlar buluşmasıyla ilgili maddi bilgi verilir. Ardından Türel'in verdiği bilgilerden hareketle, kırsal bölgelere yapılan yatırımın önceki yıllara göre artışı hakkında rakamsal değerlendirmeler öne çıkarılmıştır. **Akdeniz Manşet**'teki haberin giriş cümlesinde¹⁶⁹ yapılan muhtar buluşması toplantısında yapılanlara özetle bilgi verilmiştir. Herhangi bir konunun altı çizilmemiş, bir sonuç betimlemesi yapılmıştır. **Akdeniz Gerçek**'teki haberin giriş cümlesinde¹⁷⁰ muhtarlar buluşması toplantısında yapılan faaliyetlere ilişkin bir değerlendirme yapılmış, MUBİM'le ilgili gündeme değinilmiştir. Bu ifadelerde de dikkat çekici, bazı hususları öne çıkarıcı bir söylem kullanılmamıştır. **Toros Gazetesi**'ndeki haberin giriş cümlesinde¹⁷¹ muhtarlar buluşmasında yapılacak olan faaliyetlerle ilgili bilgi verilmiş, ancak verilen bilgilerle belediyenin muhtarlara verdiği öneme ve değere dikkat çekilmiştir.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde doğrudan arka plan bilgisi kabul edilebilecek her hangi bir detay verilmemiştir. Ancak dolaylı olarak arka plan bilgisi bağlamında görülebilecek bazı ipuçları olduğu söylenebilir. Örneğin **İleri Gazetesi**'ndeki haber yer alan doğrudan alıntıda¹⁷², Antalya'nın hizmet edilen geniş coğrafyasından söz edilmesi muhtarları ve MUBİM'i önemi yapan temel nedendir. İşte bu neden de bu haberin konusunun arka plan hakkında bir ipucu sunar. Aynı şekilde, **Akdeniz Manşet** ve **Akdeniz Gerçek** gazetelerindeki haberlerde yer

¹⁶⁷ Büyükşehir Belediyesi Başkanı Menderes Türel'in geleneksel hale getirdiği muhtarlar buluşmasını üçüncüsü, 23-25 Aralık tarihinde gerçekleşiyor.

¹⁶⁸ Antalya'daki 700 muhtar, Büyükşehir Belediyesi'nin bu yıl üçüncüsünü düzenlediği Muhtarlar Zirvesi'nde buluştu. 3 yılda 1.5 milyarlık yatırım yaptıklarını anlatan Türel, sadece asfalta harcanan kaynağın 345 milyon lira olduğunu söyledi. Türel, Özel İdare döneminde köylerin alt yapısına yıllık ortalama 5 milyon lira yatırım yapılırken, bu rakamı 64 misli artırarak yıllık 322 milyon liraya çıkardıklarını aktardı.

¹⁶⁹ Büyükşehir Belediyesi, Antalya'daki tüm muhtarları üçüncü kez kampa aldı. Antalya Muhtarlar Zirvesi'ne, Kaş'tan Gazipaşa'ya tüm mahallelerden yaklaşık 700 muhtar katıldı. Rixos Sungate Otel'de iki gün boyunca toplantıya katılan muhtarlar, belediye bürokratlarıyla değerlendirmelerde bulunarak projelerle ilgili fikir alışverişi yaptı, talep ve önerilerini iletti.

¹⁷⁰ Büyükşehir Belediyesi, Antalya'daki tüm muhtarları üçüncü kez kampa aldı. Antalya Muhtarlar Zirvesi'ne, Kaş'tan Gazipaşa'ya tüm mahallelerden yaklaşık 700 muhtar katıldı. Rixos Sungate Otel'de iki gün boyunca toplantıya katılan muhtarlar, belediye bürokratlarıyla değerlendirmelerde bulunarak projelerle ilgili fikir alışverişi yaptı, talep ve önerilerini iletti. Muhtarlara MUBİM sistemindeki değişiklikler ve gelişmeler de anlatıldı. Toplantı boyunca çeşitli sunumlar, seminerler ve paneller gerçekleştirildi.

¹⁷¹ 5 yıldızlı otelde eşleri ile ağırlanacak olan muhtarların talep ve önerileri alınacak, hizmetleriyle ilgili fikir alışverişinde bulunulacak.

¹⁷² Türel: "Gazipaşa'dan Kaş'a, Elmalı'dan İbradı'ya kadar büyük bir sahanın sorumluluğunu üstlendik ve sizlerin de desteğiyle çok şükür, bu görevi yüzümüzün aklıyla yerine getirdik."

alan bir ifadede¹⁷³ Antalya'nın en uç bölgeleri dahil 700 civarında muhtarın geldiği bilgisi de, hizmet verilecek bölgenin genişliği, muhtarların bu hizmetteki işlevleri ve nihayet MUBİM gibi bir sistemin zorunluluğu hakkında bir fikir verir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Haberlerde yer alan dört temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: 80 yıllık cumhuriyet tarihinde Antalya'ya en çok yatırım yapan, özellikle de kırsala yapılan yatırımları arttıran bir belediye olarak sunulur.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı: Antalya için gece gündüz ibadet eder gibi Antalya halkının rahat etmesi için çalışan, uykunun haram olduğu bir belediye başkanı olarak sunulur.

MUBİM: Büyükşehir Belediyesi'nin Antalya gibi geniş bir coğrafyada yatırım ve hizmet faaliyetlerinde başarılı olmasının en önemli yardımcısı olarak görülen, bu geniş bölgeye hızlı bir şekilde hizmet götürülmesinin temel aktörü olarak sunulur.

Muhtarlar: üçüncüsü yapılarak adeta gelenekselleşen muhtarlar buluşmasının baş aktörü muhtarlar, Türel'in konuşmasındaki ifadeler öne çıkarılarak, “*demokrasinin hücreleri*” olarak tanımlanırlar. Türel'in konuşmasında geçen bu ifade¹⁷⁴ hem haber metni içinde dolaylı alıntıyla vurgulanmış hem de alt başlık olarak kullanılmıştır. Bu vurgu, muhtarların merkezi ve yerel yönetimlerde öneminin farkında olunduğu bakımından yapılmaktadır. Aynı konuşma içinde geçen “halkın temsilcileri” ifadesi de muhtarların siyasal aktör olduğuna ilişkin bir mesaj vermektedir.

b. Alıntılar

Gazetelerdeki haberlerde farklı alıntılar ön plana çıkarılmıştır. **İleri Gazetesi**'nde ve **Akdeniz Manşet**'te dikkat çeken, Türel'in konuşmasından yapılan doğrudan alıntı vardır. Bunlardan en önemlisi, muhtarlara ilişkin yapılan önemli tanımlamaların ve nitelemelerin olduğu alıntıdır.¹⁷⁵ Bu alıntıda vurgulanmış olan “halkın temsilcileri” ile “demokrasinin

¹⁷³ Büyükşehir Belediyesi, Antalya'daki tüm muhtarları üçüncü kez kampa aldı. Antalya Muhtarlar Zirvesi'ne, Kaş'tan Gazipaşa'ya tüm mahallelerden yaklaşık 700 muhtar katıldı.

¹⁷⁴ Buradaki ifadelerin geçtiği alıntı aşağıdaki *Haberlerde Kullanılan Alıntılar* başlık altında analiz edilmiştir.

¹⁷⁵ Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, muhtarların demokrasinin hücreleri olduğunu, milli irade ve demokrasinin muhtarlarla başladığını ifade ederek, “Geçmişte demokrasi ve milli irade önemli olmadığı için muhtarlık müessesesi de çok fazla önemli görünmüyordu. Bugün muhtarlarımız artık, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde ağırlanıyor. Seçilmiş Cumhurbaşkanı halkın temsilcilerini davet ediyor onlarla konuşuyor dertleşiyor. Gerçi bu proje aslında benim Ankara'da olduğumuz dönemde Sayın Cumhurbaşkanımızın başbakan olduğu dönemde kendileriyle paylaştığım ve büyük bir memnuniyetle kabul ettiği projeydi. Ancak tam o dönemde gerek 17- 25 Aralık hadisesi, gerekse yerel seçimin yoğunluğu maalesef projeyi gerçekleştirmeye fırsat

hücreleri” ifadeleri, Türel’in konuşmasında 12. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın halk tarafından seçildikten sonra, muhtarları Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde *Muhtar Buluşmaları* adı altında her hafta toplamasına atıf yaparak kullanır. Cumhurbaşkanı’nın muhtarlara verdiği önem bağlamında, onları demokrasi için anlamını vurgulamış, muhtarları halkın temsilcisi olarak tanımlamıştır. Bu anlamda muhtarlar, demokrasinin yapı taşı olarak nitelenmiştir. Muhtarlara verilen siyasi yönetimdeki bu pratik statü sonucu elde edilen yatırım ve hizmet faaliyetlerindeki başarıda en önemli rolü de belediyenin MUBİM sistemi üstlenir. Her iki gazetede de Türel’in konuşmasından yapılan doğrudan alıntıda¹⁷⁶ MUBİM sisteminin sağladığı imkanlarla muhtarları yönetime dahil ederek hizmetlerin hızlı bir şekilde halka ulaşmasında en önemli araç olarak sunulmuştur. Tabii ki hizmetteki hızı sağlayan bir diğer faktör de Türel’in muhtarlar ve MUBİM sistemine verdiği önemdir. Türel’in verdiği bu önem dört gazetede yer verilen bir doğrudan alıntıyla¹⁷⁷ vurgulanmıştır.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi: “*Kırsala rekor yatırım*” ifadesinde *kırsal*, *rekor* ve *yatırım* sözcükleri büyükşehir belediyesinin yeni yasayla birlikte başarılı işler yaptığına ilişkin bir mesaj verilmektedir.

MUBİM: “*MUBİM’le hızlı hizmet*” ifadesindeki hızlı sözcüğü bürokratik süreçlerin uzun olmadığı, en kısa zamanda hizmetin gerçekleştiği mesajı vermek istenmektedir.

Muhtarlar: toplantının resmi adı farklı olsa da üç gazetede haberlerde “*Muhtarlar Zirvesi*” ifadesinin kullanımı dikkat çekicidir. Bu ifadedeki *zirve* sözcüğünün kullanımıyla muhtarların önemsendiğinin altının çizilmesi olarak görülebilir.

d. Seçilen Fotoğraf

Akdeniz Manşet gazetesindeki haberde kullanılan Resim 18’de görüldüğü gibi, Çavuşoğlu’nun ve Türel’in bir muhtara plaket verdikten sonra çekilen bir fotoğraf kullanılmıştır. **Akdeniz Gerçek**’teki haberde fotoğraf kullanılmamıştır. **Toros**

vermedi. Sayın Cumhurbaşkanımız seçildikten sonra ilk işi külliye kapılarını muhtarlarımıza açıp, onlarla buluşmak oldu. Artık muhtarlarımız demokrasinin hücreleri olarak Cumhurbaşkanımızla buluşuyor dertlerini anlatıyor ülkenin gelişmelerini dünyadaki gelişmeleri birinci ağızdan dinliyor ve öğreniyor” diye konuştu. **(vurgu eklenmiştir)**

¹⁷⁶ MUBİM sisteminin bu başarıya önemli bir katkı sağladığının altını çizen Başkan Türel, “MUBİM sistemi sayesinde 909 muhtarımızın talepleri tek merkezden takip edilmektedir. SMS, e-posta, telefon veya faks yoluyla taleplerinizi alıyoruz ve kayıtlı telefonunuza tahmini çözüm süresini içeren mesaj gönderiyoruz. Taleplerinizi cep telefonu ve tablet üzerinden bizzat ben de takip ediyorum. Şurası da ayrıca bir iftihar konusudur ki, ilk olarak Belediyemiz tarafından uygulanan bu proje, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından da benimsenmiş ve tüm Türkiye’de uygulanması yolunda talimatlarına mazhar olmuştur” dedi

¹⁷⁷ Türel: “Sizlerin taleplerini her gün cep telefonundan günü gününe izlemeye ve karşılamaya gayret ediyorum. Her fırsatta sizlerle bir araya gelmeye çalışıyorum.”

Gazetesi'ndeki haberde ise Resim 19'da ise aralarında Türel'in de olduğu muhtarların toplu çekilmiş bir fotoğrafı kullanılmıştır.

3.4.10.3.Haber Konusu 10.3: 4. Muhtarlar ve İstişare Toplantısı

Aşağıdaki gazetelerin ilk ikisinde yapılan etkinliğin başlangıç ve bitişi hakkında iki gün arka arkaya yapılan haberler yer almaktayken, bir gazetede sadece etkinliğin son günü, son iki gazetede etkinliğin başlangıcı olan ilk gün hakkında habere yer vermiştir.

A. MAKRO YAPILAR

a. Başlıklar

i. Ana Başlıklar

İleri Gazetesi: “Türel: ‘Çalışma hastalığına yakalandık’ ” (HYT: 18.12.2017),
“Muhtarlar zirveden çok memnun: ‘Çok verimli geçti’ ” (HYT: 19.12.2017).

Akdeniz Manşet: “Türel: Çalışma hastası olduk” (HYT: 19.12.2017), “Gazipaşa’dan Kaş’a 800 muhtar buluştu” (HYT: 19.12.2017).

Toros Gazetesi: “Muhtarlar zirveden çok memnun: ‘Çok verimli geçti’ ” (HYT: 19.12.2017).

Akdeniz Gerçek: “800 muhtar kampa girdi” (HYT: 19.12.2017).

Antalya Sonhaber: “Büyükşehir 800 muhtarı bir araya getirdi” (HYT: 16.12.2017)¹⁷⁸

Yukarıdaki farklı gazetelerin farklı günlerdeki haberlerinin ana başlıklarında büyükşehir belediyesinin çok çalışkan olması, muhtarları bir araya getirmesi; muhtarların zirveden memnun olması ve MUBİM gibi temel konular öne çıkarılmıştır. **İleri Gazetesi**'ndeki ilk haberde, Türel'in “çok çalışma hastalığına yakalandık” sözü manşet yapılarak, belediyenin ve başkanın çok çalıştığına vurgu yapılmıştır. İkinci haberde ise muhtarların, yapılan muhtarlar buluşmasından memnuniyetlerine dikkat çekilmiştir. **Akdeniz Manşet**'teki ilk haberde de çok çalışkan olma konusuna vurgu yapılmıştır. İkinci haberde ise, Antalya'nın bir ucundan diğer ucuna neredeyse tüm muhtarların bu buluşmada bir araya geldiği vurgulanmıştır. **Toros Gazetesi**'nde ise, muhtarların istişare toplantısından memnun oldukları öne çıkarılmıştır. **Akdeniz Gerçek**'teki haberde ise sadece 800 muhtarın kampa girdiği betimlenmiştir. **Antalya Sonhaber**'deki haber de ise büyükşehir belediyesinin 800 muhtara bir araya getirdiği vurgulanmıştır. Buradaki “büyükşehir” bir aktör olarak değerlendirilerek etkinlik olumlu değerlendirilmiştir. **Akdeniz Gerçek**'te ise böyle bir aktör zikredilmemiş, sadece olay betimlenmiştir. Buradan hareketle, **Akdeniz Gerçek** gazetesi

¹⁷⁸ <http://www.antalyasonhaber.com/buyuksehir-800-muhtari-bir-araya-getirdi-22485h.htm> (erişim tarihi: 01.05.2018)

dışındaki gazeteler büyükşehir belediyesinin yaptığı etkinliği ve muhtarlar görüşlerini olumlu olarak sunmuştur.

ii. Alt Başlıklar

İleri Gazetesi: “Çok büyük bir aileyiz”, Eskiden belediye eğleniyor, Antalya çalışıyordu”, “MUBİM Türkiye’ye örnek oldu”, “Hizmet destanı”, “2019 hazırlığı” (18.12.2017). “Dolu dolu iki gün geçirdiler”, “Böyle başkan her zaman gelmez”, “Büyükşehir yasasına endişeyle baktık”, “Türel bizzat arayıp bilgi alıyor”, “Belediyede evimde gibi hissediyorum”, “MUBİM ile her şeyi çözüyoruz” (HYT: 19.12.2017).

Akdeniz Manşet: “ 'Durmadan çalışıyoruz' ”, “Çok büyük bir aileyiz”, “Alan büyüdü yatırımlar arttı”, “MUBİM örnek oldu”, “Hizmet destanı”, “Dağları kesip yol açtık” (HYT: 18.12.2017). “Dolu dolu iki gün”, “Böyle başkan her zaman gelmez”, “Endişelerimiz boşa çıktı”, “Türel bizzat arayıp bilgi alıyor”, “Evimde gibi hissediyorum”, “MUBİM ile her şeyi çözüyoruz” (HYT: 19.12.2017).

Toros Gazetesi: “Verimli toplantılar”, “Böyle başkan her zaman gelmez”.

Akdeniz Gerçek: “Çok büyük bir aileyiz”.

Antalya Sonhaber: “MUBİM'e dikkat çekti”, “911 mahallede 35 bin hizmet”, “2019 vurgusu”

Yukarıdaki alt başlıklara bakıldığında; **İleri Gazetesi** ile **Akdeniz Manşet**'teki haberlerde kullanılan alt başlıkların neredeyse tamamı aynı ya da benzer olarak kullanılmıştır. Benzer ya da aynı kullanılan başlıklarda kısaca, büyükşehir belediyesi ile muhtarlar arasındaki ilişkinin çok yakın olduğu, büyükşehir yasasıyla genişleyen hizmet alanına rağmen MUBİM'in yerel sorunlara çözüm üretmede çok başarılı olduğu, başkanın muhtarlarla bizzat ilgilendiği gibi mesajlar öne çıkarılmıştır. Farklı olan alt başlıklarda ise; **İleri Gazetesi**'nde, büyükşehir belediyesinin önceki yönetimden çok daha iyi çalıştığı ve 2019 Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine olan hazırlığa dikkat çekilmiştir. **Akdeniz Manşet**'te ise, büyükşehir yasasıyla hizmet alanı büyümesine rağmen yatırımların arttığına ve zoru başarmak için çok çalışan bir belediyenin olduğu mesajları öne çıkarılmaktadır. **Toros Gazetesi**'nde ise toplantıdan muhtarların yararlandığı ve başkanın onlar için fırsat olduğu mesajı verilmiştir. **Akdeniz Gerçek**'te ise belediye ile muhtarlar arasındaki ilişkinin kuvvetli oldu öne çıkarılmıştır. **Antalya Sonhaber**'de ise, toplantıda MUBİM'e dikkat çekildiği, belediyenin hizmetleri rakamsal olarak vurgulanmış ve 2019 seçimleri öne çıkarılmıştır.

b. Spotlar

İleri Gazetesi'nde haberlerde kullanılan spotların¹⁷⁹ ilkinde, Türel tarafından "geleneksel" hale getirildiğinin altı çizilerek yapılan toplantı hakkında maddi bilgi verilmiş, başkanın kendi ifadesiyle "hastalık" düzeyinde çalışması vurgulanmış, muhtarlardan gelen taleplerin hizmete dönüşenlerine rakamsal verilerine dikkat çekilmiş ve "kuş uçmaz kervan geçmez" bölgelere nasıl hizmet götürdükleri öne çıkartılmıştır. İkinci spotta, muhtarlarla buluşmanın verimli geçtiğini Türel'e referansla vurgulanmıştır. **Akdeniz Manşet'**teki haberde kullanılan spotların¹⁸⁰ ilkinde Türel'in 2014 yılından itibaren yapılan hizmetlerin hacmine ilişkin değerlendirmesi ve "hastalık" düzeyindeki çok çalıştıkları yönündeki ifadeleri öne çıkarılmıştır. İkinci haberdeki spotta ise, Türel'in "geleneksel" hale getirdiğinin vurgulandığı toplantıdan muhtarların memnun kaldığı öne çıkarılmıştır. **Akdeniz Gerçek'**teki haberde kullanılan spotta¹⁸¹ Türel'in "geleneksel" hale getirdiğine vurgu yapılarak toplantıya ilişkin maddi bilgilere yer verilmiş, Türel'in toplantıdaki açılış konuşmasına atıf yaparak muhtarların taleplerinden hizmete dönüşenlerin rakamsal büyüklüğü öne çıkarılmıştır. **Antalya Sonhaber'**deki haberde kullanılan spotta¹⁸² da toplantı hakkında maddi bilgi verilmekle birlikte "geleneksel" olduğu vurgusu yapılmıştır.

c. Giriş Cümleleri

İleri Gazetesi'ndeki ve **Akdeniz Manşet'**teki haberlerde kullanılan aynı giriş cümlelerinin¹⁸³ her ikisinde de toplantıyla ilgili verilen maddi bilginin yanı sıra toplantıda

¹⁷⁹ Antalya Büyükşehir Belediyesi Menderes Türel'in geleneksel hale getirdiği muhtarlar buluşmasının 4'üncüsü yaklaşık 800 muhtarın katılımıyla gerçekleşti. Sanki çalışma hastalığına yakalanmış gibi gece gündüz demeden çalıştıklarını ifade eden Başkan Türel, 2014'ten bu yana mega projelerin yanında muhtarların talebi üzerine 911 mahallede 35 bin hizmeti yerine getirdiklerini söyledi. İnsana dokunan hizmetlere vurgu yapan Başkan Türel, "70 yaşındaki Necati Öner, 'İlk kez sabah namazı için musluktan akan suyla abdest aldım 'diyerek sevincini dile getirdi. Kuş uçmaz kervan geçmez denen dağları aşarak hizmeti vatandaşının ayağına götürüyoruz" dedi. (18 Aralık 2017). Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel'in geleneksel hale getirdiği 4. Muhtarlar İstişare Toplantısı'na katılan muhtarlar, buluşmanın çok verimli geçtiğini söyledi. Muhtarlar, taleplerini yüz yüze iletebilmenin yanında, belediye yetkilileri ile hizmetlerle ilgili görüş alışverişinde bulundu. Seminer, tiyatro gibi etkinliklerle dolu dolu iki gün geçiren muhtarlar, kaynaşma imkanı da buldu. (19 Aralık 2017).

¹⁸⁰ Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel, Antalya'da 2014'ten bu yana mega projelerin yanı sıra 911 mahallede 35 bin hizmet gerçekleştirdiklerini belirtti ve "Sanki çalışma hastalığına yakalanmış gibi gece gündüz çalışıyoruz" dedi. (18 Aralık 2017). Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel'in geleneksel hale getirdiği 4. Muhtarlar İstişare Toplantısı'na katılan muhtarlar, buluşmanın çok verimli geçtiğini söyledi. (19 Aralık 2017).

¹⁸¹ Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel'in geleneksel hale getirdiği muhtarlar buluşmasının 4'üncüsü yaklaşık 800 muhtarın katılımıyla gerçekleşti. Başkan Türel, kampın açılışında yaptığı konuşmada, Antalya muhtarların talebi üzerine 911 mahallede 35 bin hizmeti yerine getirdiklerini söyledi.

¹⁸² ANTALYA Büyükşehir Belediyesi'nin geleneksel hale getirdiği muhtarlar buluşmasının 4'üncüsü yaklaşık 800 muhtarın katılımıyla gerçekleşti.

¹⁸³ Antalya'daki muhtarlar, Büyükşehir Belediyesi'nin bu yıl 4'üncüsünü düzenlediği Muhtarlar İstişare Toplantısı'nda buluştu. 5 yıldızlı Granada Luxury Belek Otel'deki kampa, Kaştan Gazipaşa'ya yaklaşık 800 muhtar, ilçe belediye başkanları, muhtar dernek başkanları katıldı. Muhtarlar, belediye bürokratlarıyla değerlendirmelerde bulunarak projelerle ilgili fikir alışverişini yaptı, talep ve önerilerini iletti. Muhtarlara MUBİM sistemindeki değişiklikler ve gelişmeler de anlatıldı. (18 Aralık 2017). Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından

yapılan etkinlikler betimlemiş, bununla beraber Antalya'nın bir ucundan diğer ucuna muhtarların katıldığı vurgulanmıştır. Önceki gazetelerdeki gibi **Akdeniz Gerçek**'teki ve **Antalya Sonhaber**'deki haberde de aynı giriş cümlesi kullanılmış ve aynı bilgi veya vurgular yapılmıştır. **Toros Gazetesi**'ndeki haberin giriş cümlesinde¹⁸⁴ spotlarda ki gibi, "geleneksel hale getirilme" vurgusu yapılarak toplantının çok verimli geçirdiği öne çıkarılmıştır.

d. Arka Plan Bilgisi

Haberlerde doğrudan bir arka plan bilgisi verilmemekle birlikte Türel'in konuşmalarından hareketle, dolaylı olarak arka plan bilgisine ulaşılabilir. Örneğin **İleri Gazetesi**'ndeki haberde Türel'in yapmış olduğu konuşmadan yapılan dolaylı ve doğrudan alıntılardan¹⁸⁵ hareket bir arka plan bilgisi kolaylıkla çıkarılabilir. Türel'in ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, yapılan bir yasayla hizmet alanı genişleyen; yani 19 ilçeye çıkan büyükşehir belediyesinin geniş bir coğrafi alana hizmet götürebilmesini mümkün kılan muhtarlara önem verilmesi, yapılan toplantıya ilişkin haberin arka plan bilgisi olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle, haberlerin spotlarına yansıyan 911 mahalleye yapılan 35 bin hizmet ya da "kuş uçmaz kervan geçmez" denen dağlara hizmetin götürülmesi için büyükşehir belediyesi, içinde muhtarların olduğu "çok büyük bir aile" olarak sunulmasının nedeni olarak haberin arka plan bilgisi söz edilen yasayla hizmet alanının çok genişlemiş olmasıdır. Söz edilen geniş bölgeye yatırımların ve hizmetlerin götürülmesine aracılık edecek muhtarların işini kolaylaştırmak için de MUBİM sistemi geliştirilmiştir. Bu yorumu haklı çıkaran ve haberin arka plan bilgisi hakkında daha net bir değerlendirme yapmaya imkan sağlayan bir başka referans bir muhtarın toplantıda yaptığı konuşmadaki ifadeleridir.¹⁸⁶ Muhtarın

bu yıl dördüncüsü düzenlenen Muhtarlar İstişare Toplantısı, Gazipaşa'dan Kaş'a 800 muhtarı buluşturdu. Belek'te 5 yıldızlı Granada Luxury Otel'de eşleri ile birlikte ağırlanan muhtarlar, verimli bir hafta sonu geçirdi. 2 günlük kampta muhtarlar, ilçe koordinatörleri, meclis üyeleri, belediye bürokratları ile bir araya gelerek, değerlendirmeler yaptı. Hizmetlerle ilgili fikir alışverişinde bulunulan muhtarlar, sorun ve taleplerini yüz yüze iletme fırsatı yakaladı. Büyükşehir Belediyesi bürokratları yapılan, yapılacak ve devam etmekte olan çalışmalarla ilgili muhtarlara bilgi verdi. (19 Aralık 2017).

¹⁸⁴ Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel'in geleneksel hale getirdiği 4. Muhtarlar İstişare Toplantısı'na katılan muhtarlar, buluşmanın çok verimli geçtiğini söyledi.

¹⁸⁵ Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet alanı 19 ilçeye çıktığı halde hizmetler ve yatırımların azalmadığına, aksine misliyle arttığına dikkat çeken Başkan Türel, "Hatırlayın Büyükşehir Yasası'nı çıkaracağımız zaman 'Gazipaşa'dan Kaş'a Akseki, Gündoğmuş, Elmalı Korkuteli'ye hizmet götüreceğiz' dediğimizde birileri çıktı, 'Antalya'dan Gazipaşa'ya Gündoğmuş'a Kaş'a hizmet mi gidermiş?' dedi. Ne oldu? Maşallah hizmetler misli misli bereketiyle geldi. Tabii onlar bunları söylerken hesabi bir anlayışla söylüyordu. Allah korusun kaza bela kazansalardı dönüp Gazipaşa'nın, Kaş'ın yüzüne bakmayacaklardı. 'Biz demiştik bu yasayla hizmet edilmez' deyip keyiflerine bakacaklardı. Biz çalışıyoruz, Antalya keyifle, mutlulukla yaşıyor. Eskiden belediye eğleniyordu Antalya çalışıyordu, şimdi tersine döndü" diye konuştu. (18 Aralık 2017)

¹⁸⁶ Büyükşehir Yasasına ilk başta tereddütle yaklaştığını anlatan Alanya Mahmutseydi Mahalle Muhtarı Mehmet Kanmaz, şunları söyledi; "Büyükşehir Yasası geleceği zaman ben de dahil Antalya'dan Alanya'ya hizmet nasıl gelecek diye endişemiz vardı doğrusu. Baktık ki öyle değil. Bugün benim mahallemde 16 kilometre sıcak asfalt yapıldı. Bu hizmetler mahallemizin vitrini oldu resmen. Büyükşehir Yasasındaki endişelerimiz boşa çıktı. Başkanımıza, koordinatörlerimize bir telefon kadar yakınız. MUBİM sisteminden ben çok memnunum. İstişare

ifadelerinde “endişe” konusu genişleyen hizmet alanına etkin ve hızlı hizmetin götürülüp götürülemeyeceğidir. İşte bu ifadeler aracılığıyla haberde MUBİM bu endişeyi giderecek bir sistem olarak sunulmuştur. Benzer bir yorum **Akdeniz Manşet**’teki haberin arka plan bilgisini sunulduğu için yapılabilir. Spottan *"911 mahallede 35 bin hizmet"* ifadesine vurgu yapılan **Akdeniz Manşet** gazetesinde ilk gün yapılan haberde, Türel’in konuşmasından yapılan aynı alıntı, *"Alan büyüdü, yatırımlar arttı"* başlığıyla sunularak arka plan bilgisi öne çıkarmıştır. İkinci gün yapılan haberde ise *"Gazipaşa'dan Kaş'a 800 muhtar buluştu"* manşetiyle geniş bir hizmet alanındaki muhtarların buluşma başarısı vurgulanarak arka plan bilgisi daha dikkat çekici bir şekilde sunulmuştur. Yine **İleri Gazetesi**’nin toplantıdaki konuşan muhtardan yaptığı alıntıyı *"Endişelerimiz boşa çıktı"* alt başlığıyla sunarak, büyükşehir yasasıyla genişleyen alana kaliteli ve hızlı hizmet verip veremeyeceği endişesini güçlü bir biçimde dikkatlere sunmuştur. **Akdeniz Gerçek**’te spottan verilen *"911 mahallede 35 bin hizmet"* ifadeyle ve haberdeki Kaş’tan Gazipaşa’ya tüm mahallerden muhtarların geldiğine dikkat çekilmesi, dolaylı yünden bir arka plan bilgisinin sunuşu olarak yorumlanabilir. **Toros Gazetesi**’nde Gazipaşa’dan Kaş’a, yani Antalya’nın dört bir yanından gelen muhtarın toplantıya gelmesi şeklinde yapılan vurgu, büyükşehir belediyesinin hizmet alanının genişliğini ifade etmesi bakımından haberin arka plan bilgisi hakkında bir ipucu olarak değerlendirilebilir. **Antalya Sonhaber**’de ise, *"MUBİM’e dikkat çekti"* ve *"911 mahallede 35 bin hizmet"* alt başlıklarıyla dolaylı olarak bir arka plan bilgisi sunduğu söylenebilir.

B. MİKRO YAPILAR

a. Aktörler

Haberlerde yer alan dört temel aktör vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Antalya Büyükşehir Belediyesi: "Eskiden eğlenen belediye çalışan Antalya" devrinin kapanarak, tam tersinin olduğu, 2014 yılından itibaren mega projeler yapan, "kuş uçmaz kervan geçmez dağlara" hizmet götüren, Gazipaşa’dan Kaş’a 19 ilçenin tümüne hızlı ve etkin hizmet götüren, hizmet alanı artmasına rağmen yatırımlarını da arttıran, 911 mahallede 35 bin hizmetle bir "hizmet destanı" yazan, gelen muhtarları kendini evinde hissettiği bir kurum olarak sunulmuştur.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı: kendi ifadesiyle çalışma hastalığına tutulan, muhtarlara "mesai ve yol arkadaşlarım" diye seslenen, muhtarlara hitaben "Birlikte bir ekibiz, Antalya’da çok büyük bir aileyiz" diyen ve bu dediklerine dikkat çekilen bir

toplantılarımızın çok verimli olduğuna inanıyorum. Sayın başkanımıza binlerce kez teşekkür ediyorum.” (19 Aralık 2017).

belediye başkanı olarak sunulur. Bununla beraber haberlerde Türel, başarısını muhtarlarla işbirliğine bağlayan, muhtarları bizzat arayarak bilgi alan ve bu nedenle muhtarların "Böyle başkan he zaman gelmez" şeklinde övdüğü; muhtarların gönüllerine taht kuran, onlara babalık yapan, belediyeyi evlerinde hissetmelerini sağlayan, hizmet için gece-gündüz demeden ayakta olan bir başkan olarak sunulur.

MUBİM: Cumhurbaşkanı'nın Türkiye'ye örnek gösterdiği, büyükşehir yasasından dolayı duyulan hizmet gelmeme endişesini boşa çıkaran, muhtarların her sorununu çözen, başkana doğrudan ulaşmayı sağlayan bir sistem olarak sunulmuştur.

Muhtarlar: Türel tarafından "mesai ve yol arkadaşlarım" olarak hitap edilen, "demokrasi piramidinin ilk basamağı" olarak tanımlanan, belediyenin gözü ve kulağı olarak görülen, büyükşehir yasasıyla birlikte belediyenin en önemli yardımcısı olarak sunulur. Taleplerine hızlı bir şekilde ulaşmalarını sağlayan MUBİM'den ve başkandan çok memnun olarak öne çıkarılan aktördür.

b. Alıntılar

Haberlerde **İleri Gazetesi**'nde ve **Akdeniz Manşet**'te hemen hemen aynı olan alıntılar kısmen aynı alt başlıklarla kısmen farklı alt başlıklarla öne çıkarılmıştır. Bu alıntılar arasında en önemlilerinden biri olan, iki gazetede ve **Akdeniz Gerçek**'te de "*Çok büyük bir aileyiz*" alt başlığının altında Türel'in konuşmasından yapılan doğrudan alıntıda¹⁸⁷ muhtarlık kurumu ve muhtarlar hakkından olumlu değerlendirmeler yapılır. Bu alıntıda muhtarların hem merkezi yönetim hem de yerel yönetim açısından önemi, özellikle de cumhurbaşkanının muhtarlara verdiği önemin altı çizilerek vurgulanmıştır. Muhtarların haklarında yapılan iyileştirmelerden, yardımlarıyla belediyenin başarılarındaki en önemli payın sahibi olmasına değin muhtarlara verilen önem haberin başlığında "aile" benzetmesiyle öne çıkarılmıştır. Diğer önemli bir

¹⁸⁷ "Birlikte bir ekibiz, Antalya'da çok büyük bir aileyiz" diyen Türel, şunları söyledi: "Biz çalışırsak siz kazanırsınız, siz çalışırsanız Antalya kazanmış olur. Bizim gözüümüz ve kulağımız hep sizdedir, sizin desteğinizle çalışıyoruz, sizin taleplerinize elimizden geldiği kadar yetismeye çalışıyoruz. Beni arayıp ulaşamayan tek muhtarımız yoktur. Sizlerle beraberliğim artık çok uzun zamana gidiyor. 2014 belediye seçimlerinden önce sizlerle bir toplantı yapmıştık, o toplantıya katılanlar hatırlar. O zaman milletvekiliydim ve muhtarların haklarıyla ilgili konular gündemimizdeydi. Çok şükür mahcup olmadık ve Sayın Cumhurbaşkanımızın desteğiyle muhtarlık müessesesi için gerekli düzenlemeler yapıldı ve imkanlar iyileştirildi. Bildiğim kadarıyla 100 TL olan muhtar maaşı benim genel başkan yardımcılığım dönemimde 700 TL oldu, tam 7 misli artırıldı. Sizin yaptığınız işin değeri parayla pulla ölçülmez. Bu bizim muhtara verdiğimiz değer açısından önemli. Hatırlayınız; Muratpaşa Muhtarlar Derneği toplantısında bana bir soru sordular dediler ki 'Muhtarlıkları kapatacak mısınız?' Dedim 'Nereden çıktı?' Bu işin parti kanadında, başında ben varım. Bu işi tartışmadık bile, böyle bir şey konuşmadık. Bu yalanları atanlar kaçacak delik arıyorlar. Ama yüzleri olmadığı için yine aramızda yüzüstü yüzüstü geziyorlar. Ne oldu, yine ben haklı çıktım. 'Muhtarlıkları kapatacaklar' dedikleri Sayın Cumhurbaşkanımız her hafta muhtarlarımızı milletin evinde ağırlıyor. Hem muhtarlarımızın hakları konusunda hem de Antalya'nın sorunları konusunda büyük başarılarla imza attık. Her yerde söylüyorum, yapmış olduğumuz bütün eserlerin sahipleri sizlersiniz." (18 Aralık 2017)

örnek de, Türel'in konuşmasından yapılan doğrudan alıntıda¹⁸⁸, Büyükşehir Yasası'yla hizmet alanı 19 ilçeye çıkan büyükşehir belediyesinin, önceki yönetimden farklı olarak muhtarlarla işbirliği içinde genişleyen hizmet alanına hizmet verildiği mesajı öne çıkarılıyor. Burada muhtarların *belediyenin gözü kulağı* olduğu vurgusu dikkate değer bir mesajdır. Bu alıntı **İleri Gazetesi**'nde "*Eskiden belediye eğleniyor Antalya çalışıyordu*" alt başlığı altında ve **Akdeniz Manşet**'te ise "*Alan büyüdü yatırımlar arttı*" başlığı altında öne çıkarılmıştır. Bir başka örnek de, yine Türel'in konuşmasından yapılan dolaylı ve doğrudan alıntıda¹⁸⁹, MUBİM'in önemi ve değeri üzerine mesajlar verilmiştir. Bu ifadelerden hareketle MUBİM'in belediye gözünden yapılan değerlendirilmesi, İleri Gazetesi'nde "*MUBİM Türkiye'de bir örnek*" şeklinde bir alt başlıkla **Akdeniz Manşet**'te ise "*MUBİM örnek oldu*" şeklindeki bir alt başlıkla sunulmuştur. **Antalya Sonhaber**'de ise bu alıntı "MUBİM'e dikkat çekti" alt başlığıyla öne çıkarılmıştır. Diğer bir önemli örnekte, Türel'in konuşmasından yapılan bir dolaylı ve doğrudan alıntıda¹⁹⁰ muhtarlardan gelen taleplerin hizmete dönüşmüş olanların rakamsal büyüklüğü üzerinden hareketle yapılan bir yorumla her iki gazete de "*Hizmet destanı*" gibi bir alt başlıkla sunulmuştur. En önemli örnek olan, Türel'in konuşmasından yapılan doğrudan alıntılarda¹⁹¹ 2019 yılında yapılacak olan *Cumhurbaşkanlığı Hükümet*

¹⁸⁸ Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet alanı 19 ilçeye çıktığı halde hizmetler ve yatırımların azalmadığına, aksine misliyle arttığına dikkat çeken Başkan Türel, "Hatırlayın Büyükşehir Yasası'nı çıkaracağımız zaman 'Gazipaşa'dan Kaş'a Akseki, Gündoğmuş, Elmalı Korkuteli'ye hizmet götüreceğiz' dediğimizde birileri çıktı, 'Antalya'dan Gazipaşa'ya Gündoğmuş'a Kaş'a hizmet mi gidermiş?' dedi. Ne oldu? Maşallah hizmetler misli misli bereketiyle geldi. Tabii onlar bunları söylerken hesabi bir anlayışla söylüyordu. Allah korusun kaza bela kazansalardı dönüp Gazipaşa'nın, Kaş'ın yüzüne bakmayacaklardı. 'Biz demiştik bu yasayla hizmet edilmez' deyip keyiflerine bakacaklardı. Biz çalışıyoruz, Antalya keyifle, mutlulukla yaşıyor. Eskiden belediye eğleniyordu Antalya çalışıyordu, şimdi tersine döndü" diye konuştu. Bu başarı bizim sizlerle olan işbirliğimizle oluyor. Sizler talep ettiniz, bilgi verdiniz, bizim gözümüz kulağımız oldunuz, biz de bütün imkânları seferber ettik, mümkün olan en iyi hizmeti vermeye çalıştık." diye konuştu. (18 Aralık 2017)

¹⁸⁹ 3 yıl önce başlattıkları MUBİM sisteminin Türkiye'de ilk olduğunu hatırlatan Başkan Menderes Türel, "Sayın Cumhurbaşkanımız Türkiye'ye örnek gösterdi ve zorunlu kıldı. Şimdi bütün Türkiye'de MUBİM kullanılıyor. MUBİM, muhtarlarımızın mahallesindeki ihtiyaç ve talebini yollara düşmeden bize iletmesinin ve sonra da yerine getirilmesinin mutluluğunu ve sevincini yaşattı. Taleplerinizin tamamı personelimiz tarafından alındı, incelendi, yerinde görüldü ve imkanlarımız ölçüsünde yerine getirildi." (18 Aralık 2017)

¹⁹⁰ Dolu dolu bir yılı daha geride bıraktıklarını belirten Türel, yaptıkları hizmetleri şöyle anlattı: "2014 yılında göreve başladığımızdan bu yana Antalyalıların tümüne hizmet sunmak ve Antalya'ya değer katmak için gerçekleştirdiğimiz mega projelerin yanı sıra mahallelerde muhtarlarımızın talebi üzerine 911 mahallede 35 bin hizmeti yerine getirdik." (18 Aralık 2017)

¹⁹¹ Muhtarlara "Türkiye 2019 yılında yeni bir yönetim sistemine geçiyor, buna hazır mıyız?" diye seslenen Başkan Menderes Türel, sözlerini şöyle tamamladı: "16 Nisan'da kabul edilen Anayasa değişikliğiyle milletimiz cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini onayladı. Şimdi bu sistemin uygulamada nasıl işleyeceği konusundaki hazırlıkları yürüyor. Yeni yönetim sisteminde muhtarlarımızın yine çok önemli bir görev üstleneceklerine inanıyorum. Mahalli idareler ve merkezi yönetim organlarıyla mahalle arasındaki ilişki, hiç şüphesiz yine muhtarlarımız üzerinden yürüyecektir. Cumhurbaşkanımızın ve muhtarlarımızın muhabbetini, kucaklaşmasını ilk başlarda anlamayanlar bu muhabbeti çözemeyenler çözemedikleri için meseleyi çarpıtmaya, hatta işi muhtarlarımıza hakarete kadar vardırıyorlardı. Sonra baktık ki onlar da muhtarlarla toplantı yapmaya başladılar, Elhamdülillah iyi bir gelişme değil mi? Demokrasi piramidinin ilk basamağı muhtarlarımız, son basamağı Cumhurbaşkanımız olan bu güzel birlikteliğine, Antalya Büyükşehir Belediyesi olarak siz mesai arkadaşlarımızla bir araya gelerek şehrimizin tüm meselelerini siyasetten ekonomiye, kültürden spora, altyapıdan üstyapıya her konuyu değerlendirdiğimiz adeta bir fikir şöleni şeklinde geçiyor. Biz iyi bir aileyiz güzel ve güçlü bir aileyiz." (18 Aralık 2017).

Sistemi'ne geçişle ilgili seçimden sonra muhtarların merkezi ve yerel yönetimler açısından önemine vurgu yapılmıştır. Bu alıntı **İleri Gazetesi**'nde "2019 hazırlığı", **Akdeniz Manşet**'te "2019'a hazır mıyız?" ve **Antalya Sonhaber**'de ise "2019 vurgusu" alt başlıklarıyla öne çıkarılmıştır. Bu alıntıda yer alan "Mahalli idareler ve merkezi yönetim organlarıyla mahalle arasındaki ilişki, hiç şüphesiz yine muhtarlarımız üzerinden yürüyecektir" ifadesi ise muhtarların siyasal yönetim açısından ne kadar önemli olduğuna ilişkin verilen mesaj bakımından önemlidir. İşte Türel bu bağlamda aynı alıntıda muhtarlar için, Cumhurbaşkanı'nın da muhtarlara verdiği öneme atfen muhtarlar için "demokrasi piramidinin ilk basamağı" nitelemesini yaparak muhtarlar hakkında güçlü mesajlar vermiştir. Bu piramidin son basamağını ise Cumhurbaşkanı Erdoğan olarak ifade eder. Yani bir anlamda siyasal iktidarın iki ucunu tanımlamış olur. Türel'in yaptığı bu tanım bu çalışma açısından çok önemli bir noktadır. Toplantının ilk gününde Türel'in muhtarlar, MUBİM ve belediyenin hizmetleri hakkında yaptığı değerlendirmeler yaparken, ikinci gün ise muhtarlar da Türel, MUBİM ve belediyenin hizmetleri hakkında değerlendirmeler yapmıştır. Bunlardan önemli bir örnek, Türel'in söz etmiş olduğu Büyükşehir Yasası'yla birlikte hizmet alanını artmış olması endişe ile karşılanmış, bu doğrultuda toplantının ikinci günü bir muhtarın konuşmasından yapılan alıntıda¹⁹² görmek mümkündür. Muhtar tarafından dile getirilen endişe, belediyenin bir projesi olan MUBİM tarafından giderilmiştir. Bu alıntı **İleri Gazetesi**'nde "Büyükşehir Yasasına endişeyle baktık" şeklindeki alt başlıkla, **Akdeniz Manşet**'te ise "Endişelerimiz boşa çıktı" şeklindeki alt başlıkla öncekinden daha güçlü vurguyla öne çıkarılmıştır.

Bir başka muhtarın konuşmasından yapılan alıntıda¹⁹³ MUBİM'le her şeyi çözdüklerini vurgulayarak MUBİM'in yararını vurgulamıştır. MUBİM'le bağlantısında Türel'i ve hizmetlerini olumlu olarak değerlendiren bir başka alıntıda¹⁹⁴ geçen bir ifade her iki gazetede ve **Toros Gazetesi**'nde "Böyle başkan her zaman gelmez" alt başlık yapılarak öne

¹⁹² Büyükşehir Yasasına ilk başta tereddütle yaklaştığını anlatan Alanya Mahmutseydi Mahalle Muhtarı Mehmet Kanmaz, şunları söyledi; "Büyükşehir Yasası geleceği zaman ben de dahil Antalya'dan Alanya'ya hizmet nasıl gelecek diye endişemiz vardı doğrusu. Baktık ki öyle değil. Bugün benim mahallemde 16 kilometre sıcak asfalt yapıldı. Bu hizmetler mahallemizin vitrini oldu resmen. Büyükşehir Yasasındaki endişelerimiz boşa çıktı. Başkanımıza, koordinatörlerimize bir telefon kadar yakınız. MUBİM sisteminden ben çok memnunuz. (19 Aralık 2017).

¹⁹³ Kepez Barış Mahalle Muhtarı İsmet Keskin "Eskiden belediye başkanının yanına gidilir, istekler sunuldu. Şimdi Büyükşehir Belediye Başkanımız Menderes Türel, MUBİM'i kurarak bizleri artık sorunlarımızı dinlemek için değil muhabbet etmek için ağırıyor. MUBİM'den her şeyi çözüyoruz. Tüm taleplerimiz yerine getirildi. Bu istişare toplantısı da bizi çok mutlu ediyor. İyi ki böyle bir dönemde iyi ki böyle bir zamanda Menderes Başkanımızla çalışmaktayım" şeklinde konuştu. (19 Aralık 2017).

¹⁹⁴ Antalya Muhtarlar Derneği Başkanı Nazif Alp, dernek ve Antalyalı muhtarlar adına Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel'e teşekkür ederek; "MUBİM projesi Türkiye'ye örnek bir proje. Buraya gelen muhtarlarımız ve eşleri çok mutlu. Başkanımıza bir sevgi seli var. Buradan çok mutlu bir şekilde ayrılıyor. Böyle başkan her zaman gelmez. Menderes Başkanım muhtarların gönlünde taht kurdu. Biz nasıl ailemizde babalık görevimizi yapıyorsak Menderes Türel de bizlere babalık yapıyor" diye konuştu. (19 Aralık 2017).

çıkarılmıştır. Muhtarların Türel'e karşı bu olumlu duygu ve düşüncelerinin temel sebebi, onun muhtarla kurduğu sıkı ve yakın ilişkidir. Bu bağlamda toplantıda konuşmadan yapılan bir alıntı¹⁹⁵, Türel'in muhtarlarla olan ilişkisi hakkında bir çerçeve sunabilir. Bu alıntı, her iki gazetedeki haberde de "Türel bizzat arayıp bilgi alıyor" şeklindeki alt başlıkla öne çıkarılmıştır. Yine bir başka muhtarın konuşmasında yapılan alıntıda¹⁹⁶ Türel hakkındaki olumlu değerlendirmeler "Belediyede evimde gibi hissediyorum" şeklindeki bir alt başlıkla öne çıkarılmıştır.

c. Seçilen Sözcükler

Antalya Büyükşehir Belediyesi: Türel'in "*Birlikte bir ekibiz, Antalya'da çok büyük bir aileyiz*" şeklindeki ifadesinin haberlerde *Çok büyük bir aileyiz* şeklindeki bir alt başlıkla sunulmasında; belediye ile muhtarlar arasındaki yakın ilişkilerin *aile* sözcüğü ile vurgulanmasını sağlamıştır. Bir başka örnek olarak, *Belediyede evimde gibi hissediyorum* şeklindeki alt başlığa yansıyan bir muhtarın ifadelerindeki *evimde gibi* söz öbeği belediyenin muhtarlar için rahat ve yakın olduğuna dikkat çekilmesi bakımından etkili olduğu söylenebilir. Bir başka alt başlık olan Hizmet destanı ifadesindeki destan sözcüğü belediyenin hizmetlerinin çokluğunu vurgulaması açısından dikkat çekicidir.

Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanı: toplantıda bir muhtar temsilcisinin "*Menderes Başkanım muhtarların gönlünde taht kurdu. Biz nasıl ailemizde babalık görevimizi yapıyorsak Menderes Türel de bizlere babalık yapıyor*" şeklindeki ifadesinde geçen *gönlümüzde taht kurdu* ve *bizlere babalık yapıyor* gibi deyişlerin Türel'in muhtarlar için ne kadar değerli ve önemli olduğunu vurgulaması açısından önemlidir. Zira yine, *Türel bizzat arayıp bilgi alıyor* alt başlığındaki *bizzat* sözcüğü, Türel'in muhtarlarla olan yakın ilişkilerinin ve onlara verdiği önemin altının çizilmesi anlamına geldiği söylenebilir.

MUBİM: *MUBİM ile her şeyi çözüyoruz* şeklindeki alt başlık ifadesinde geçen *her şey* ve *çözüm* sözcükleri MUBİM'in çok işe yarar ve çok yetenekli olduğu mesajının verilmesini sapladığı söylenebilir.

Muhtarlar: Türel'in "*Bu başarı bizim sizlerle olan işbirliğimizle oluyor. Sizler talep ettiniz, bilgi verdiniz, bizim gözümüz kulağımız oldunuz*" ifadesinde muhtarların *gözümüz* ve

¹⁹⁵ Manavgat İlçesi Çardak Mahallesi Muhtarı Hilmi Mutlu, "Toplantıdan fevkalade memnun kaldık. 4 yıldır katılıyorum. Menderes Başkanımız mahallelerimizin ihtiyacı olan hizmetleri sağlıyor. MUBİM sistemi üzerinden yazıyoruz veya doğrudan başkanımıza telefonla ulaşıyoruz. Bizleri arıyor, ilgileniyor hatta problem çözüldü mü diye kendisi arayıp teyit ediyor. Şahsım ve mahallem adına Menderes Başkanımıza teşekkür ediyorum" ifadelerini kullandı. (19 Aralık 2017).

¹⁹⁶ Yüksekalan Mahalle Muhtarı Yüksel Şen ise şunları dile getirdi: "Büyükşehir Belediyemizin hizmet binası benim mahallemde. Ben Menderes Türel gibi bir başkana muhtarlık yapmaktayım. Belediye'ye gittiğimde sanki evimdeymişim gibi hissediyorum." (19 Aralık 2017).

kulağımız gibi sözcüklerle tanımlanması; muhtarlar ile belediye başkanı ya da belediye arasında çok yakın etkileşim ve iletişim olduğu, daha da öte muhtarların adeta belediye yönetiminin mahalle ve köy bölgelerindeki temsilcisi olduğu mesajını vermektedir. Nitekim, bu anlamda, yine Türel'in "*Demokrasi piramidinin ilk basamağı muhtarlarımız, son basamağı Cumhurbaşkanımız*" ifadesindeki *demokrasi piramidinin ilk basamağı* olarak tanımlanan muhtarların bir nevi merkezi ve yerel yönetimlerin birer temsilcisi konumunda olduğu mesajı verilmektedir. Bunun da yukarıdaki *gözümüz* ve *ulağımız* sözcükleriyle yapıldığını söylemek mümkündür.

d. Seçilen Fotoğraflar

İleri Gazetesi'ndeki ikinci günlük haberde kullanılan Resim 19'da ise, muhtarlarla çekilen toplu bir fotoğraf kullanılmıştır. **Akdeniz Manşet** gazetesindeki haberde kullanılan Resim 19'da görüldüğü gibi muhtarlar topluluğunun görseli kullanılmıştır. **Akdeniz Gerçek**'te ve **Toros Gazetesi**'nde de muhtarların toplu olarak çekti oldukları Resim 19'da kullanılmıştır. **Antalya Sonhaber**'de ise Resim 20'de görüldüğü gibi Türel'in kürsüde konuşma yaptığı bir görsel kullanılmıştır.

3.5. MUBİM: Yerel Yönetimin “Gözü Kulağı” Muhtarlar

Antalya'daki bazı yerel gazetelerdeki MUBİM ve muhtar konusundaki haber üzerine yapılan söylem analizinde ortaya çıkan verile ilişkin bir değerlendirme yapıldığında, ilk olarak muhtarların büyükşehir belediyesi ve başkanı için çok “önemli” ve “değerli” olduğu söylenebilir. Haberlerin başlıklarında, alt başlıklarında, spotlarında ve sözcük seçimlerinde öne çıkarılan mesajlar, belediye ve belediye başkanı ile muhtarlar arasındaki ilişkilerin çok iyi olduğu, tarafların birbirilerinden çok memnun oldukları, birbirlerine karşı yararlı oldukları öne çıkarıldığı görülmektedir. Elbette bu ilişkilerin kurulmasına yardımcı olan MUBİM sisteminin bu “büyük aileyi” oluşturan çok önemi bir aktör olduğu haberlerin temel iddiaları arasındadır. Haberlerdeki bu iddiaların çoğu Türel'den yapılan alıntılara dayanmaktadır. Buradan da anlaşıldığı üzere, Türel'in muhtarlara ilişkin görüşleri ve söylemleri, onların “mesai arkadaşı” olduğu yönündedir. Türel'in muhtarları bir belediye çalışanı olarak görmesinin, muhtarlarla bizzat telefonla görüşmesinin, başarıların önemli yardımcı olduğun ileri sürmesinin arkasında MUBİM sistemi vardır. Tüm bu önem ve değer söylemi MUBİM sisteminden alınan ya da alınması hedeflenen verimden hareketle ortaya çıkar. Zira Türel, bir muhtarın MUBİM'e gönderdiği bir talepleri cep telefonundan anında takip edebiliyor, gerekiyorsa bu talebe ilişkin muhtarı bizzat arıyor, ya da belediyenin bürokratları teşvik

ederek hizmet için süreci hızlandırıyor. Türel'in MUBİM projesi ve onun tamamlayıcı olan bilgisayar dağıtılması, muhtarların bilişim altyapısı sağlanması muhtarları belediye çalışanları ve başkanı ile “mesai arkadaşları” yapıyor. Haberlerin söylemini büyük ölçüde belirleyen Türel'in siyasal iletişim stratejilerine bakıldığında, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın toplamda kamu yönetimi ile muhtarlar arasındaki ilişki söylemini benimsediği, hatta bizzat bu söylemi uyguladığı görülmektedir. Erdoğan'ın, muhtarların merkezi ya da yerel yöneticilerin “gören gözü, duyan kulağı” ya da “eli ayağı” olduğu yönündeki söylemi çok benzer şekilde Türel'in siyasal söylemini belirlemiş ve bu doğrultuda bir siyasal iletişim stratejisi geliştirmiştir. Bu stratejide en dikkat çekici nokta, Türel'in 2014 yılında göreve Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin önceki yönetimlerden farklı olarak “siyaset değil hizmet” yaptıklarını iddia etmeleridir. Yani Türel, Büyükşehir Yasası'yla birlikte hizmet alanı 19 ilçeye çıkarak genişleyen Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin, siyasi farklılıkları bir kenara koyarak, tüm ilçelerdeki mahalle ve köylere hizmet eşitliğini götürdüklerini ileri sürmektedir. Türel'in bu söylemi haberlerde oldukça geniş yer bulmuş, çoğu haberde dikkat çekilen ve öne çıkarılan bir nokta olmuştur. Türel'in kendi yönetimleriyle birlikte, farklı siyasal görüşten olan ilçelerin, mahallelerin ya da köylerin, dolayısıyla muhtarların, ideolojik ayrım gözetilmeksizin hizmette fırsat eşitliğine kavuştuğu yönünde bir siyasal söylem geliştirmesi de, Erdoğan'ın muhtarlar konusundaki siyasi söylemiyle örtüşmektedir. Erdoğan'ın muhtarları devlet ile halk arasında, hatta cumhurbaşkanı ile cumhur arasındaki bir “köprü” olarak görmesini Türel benimseyerek siyasal iletişim stratejisinin merkezine koymuştur. Ancak bu siyasal iletişim stratejisinin önündeki en önemli engel, hizmet alanının çok geniş olmasıdır. İşte, Büyükşehir Belediyesi bu zorluğu aşmak, Gazipaşa'dan Kaş'a geniş ve ulaşımın zor olduğu bir coğrafyada 19 ilçeye etkin ve verimli hizmet götürebilmek için MUBİM projesini geliştirmiştir. Türel'e göre MUBİM, ideolojik ve parti farklılığı gözetmeksizin, bütün muhtarların belediyeye gelmeden, bölgeleriyle ilgili taleplerini bildirebilecekleri ve eğer talep uygunsa karşılığında hizmet alabilecekleri bir imkan sunmuştur. Böyle muhtarlar MUBİM, büyükşehir belediyesi çalışanlarının misyonuna yardım etmiş, belediyenin etkin ve verimli hizmetin destekçisi olmuştur. Haberlerde buna ilişkin söylem çok güçlü bir şekilde tekrar edilir.

Haberlerde, muhtarların MUBİM'e bildirdikleri taleplerin çok kısa bir sürede hizmete dönüştüğünü vurgulayan, “MUBİM'e bildirdi ve oldu”, hatta “MUBİM anında yaptı”, “20 saniyede talep ulaştı” gibi vurgular dikkat çekmektedir. Bunlar MUBİM'in benimsenmesine ve kullanılmasına bir teşvik etme amaçlı olduğu da söylenebilir. Ancak buradaki asıl mesajın, MUBİM aracılığıyla muhtarın belediyeye ve başkana çok kolay bir şekilde ulaşma olanağına

sahip olduğu ya da ulaştığı; bu nedenle belediyenin ve başkanın muhtarları önemseydiği, onlara değer verdiği; bunun da hizmette farklılığı ortaya koyduğu söylenebilir. Nitekim haberlerde muhtarların konuşmalarından yapılan alıntılarda, başkana dair olumlu düşünceler, onun “babalık yaptığı” yönündeki ifadeler bunu göstermektedir. Yani, başkanın muhtarları bir “mesai arkadaşı” olarak görmesi, belediyenin Antalya’nın her yanına hizmet götürmesinde en önemli yardımcısı olarak görmesi muhtarların bir “temsilci” olarak görüldüklerini gösterir. Muhtarların MUBİM’den ve MUBİM aracılığıyla kendisine rahatlıkla ulaşabildikleri başkandan memnun olmalarını, bölgeleriyle ilgili talepleri göndermekte istekli olmalarından çıkarılabilir. MUBİM verilerine bakıldığında, muhtarlar bölgeleriyle ve bölgelerindeki halkla ilgili duyarlılıkları görülebilir. MUBİM gibi bir iletişim ve etkileşim aracının oluşturduğu ortamla bu duyarlılıkların geliştiği ve gelişebileceği haberlerdeki muhtarların söylemlerinde görülebilir.

Haberlerdeki muhtarların görüşlerinden hareketle oluşturulan söylemlerde en dikkat çekici nokta, muhtarların belediyeye gitmeden, kolay bir şekilde hizmet taleplerini belediyeye iletebildikleri ve bu taleplerin çok kısa bir sürede yerine getirebildikleridir. Burada muhtarların kendilerini, halkın temsilcisi rolünü yerine getirmeleri için MUBİM sistemiyle bir fırsat sunan belediyenin üyesi gibi hissetmelerini sağladığı konusu önemlidir. Belediyede evinde gibi hissettikleri söylemi, muhtarların yerel yönetimlere ait ve onun bir parçası oldukları düşüncesini açığa çıkarmaktadır. Bu da, onlara verilen “temsilci” rolünü benimsedikleri anlamına gelir. Bu rolü benimsediklerini, MUBİM’e gönderdikleri talep hacmi de gösterir. Bu talep hacminde dikkat çeken en önemli nokta, muhtarların bölgelerindeki halkın ihtiyaçlarına karşı duyarlı olmalarıdır. Aynı zamanda, muhtarların halkın ihtiyaçlarına karşı bu duyarlılığı, onların merkezi ve yerel siyasal söylem tarafından halkın “gözü kulağı” olma misyonlarını yerine getirdiklerini gösterir.

Buraya kadar yapılan analizde MUBİM sisteminden alınan istatistiki veriler ile yerel basına yansıyan MUBİM ile ilgili haberlerin söylemlerine ilişkin yapılan analizlerin sonuçları arasında bir tutarlılık gözlenmektedir. Bu tutarlılık, yazılı basındaki yerel yönetimlerin siyasal iletişim süreçlerinde ortaya koydukları “eşit” ya da “ideolojik olmayan” hizmet, daha isabetli olarak “hizmet siyaseti” söylemi ile MUBİM’e gelen çağrı istatistiklerinin cevaplanma oranları arasında bir bağdaşmanın olduğunu göstermektedir. Bu da yerel yönetimlerin halkla ilişkiler stratejilerinde genel olarak nesnel kriterleri gözettileri sonucunu çıkarmaya olanak tanımaktadır. Bu çalışmadaki inceleme sonucu yapılan bu çıkarımın, kullanılan yeni medya araçları olan internet ve mobil teknolojilerinin sunduğu yönetim imkanın sağladığı çift yönlü iletişim ortamının sunduğu avantajlar açısından daha iyi anlaşılacağı söylenebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından kullanılan, muhtarların bölgelerindeki talepleri belediyeye ilettikleri bir halkla ilişkiler projesi olan MUBİM sistemi örneğinde yerel yönetimlerin siyasal iletişim stratejisiyle oluşturulan siyasal söyleme ilişkin bir analiz yapılmıştır.

Bu analizde yerel siyasal söylemi yansıtan Antalya'daki İleri, Akdeniz Manşet, Akdeniz Gerçek, Antalya Hürses, Antalya Sonhaber ve Toros gibi gazetelerdeki MUBİM ve muhtarlarla ilgili haberlere bakılmıştır. Bu gazetelerin internet ya da matbu nüshalarından toplanan haberlerdeki yerel siyasal söylem analiz edilmiştir. Yöntem olarak, metin ya da yapılardaki ideoloji ve iktidar ilişkilerinin açığa çıkarıldığı eleştirel söylem analizi çerçevesinde kabul edilen Teun A. van Dijk'ın "haber söylemi analizi" yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle haberler, metindeki başlık, spot, giriş ve arka plan bilgisi gibi makro yapılar ile aktör, alıntı, sözcük ve fotoğraf çekimi gibi mikro yapılar olmak üzere iki katmanlı olarak analiz edilmiştir. Böylece bu analiz aracılığıyla, yerel yönetimlerin (merkezi yönetim tarafından motive edilerek) MUBİM projesiyle muhtarlara verdikleri önemi ortaya çıkarılmıştır.

Haber söylemi analizinde ortaya çıkan veriler ile analiz öncesinde elde edilen verilerle ortaya konan bulular arasında bir tutarlılığın olduğu saptanmıştır. Söylem analizi çıktıları ile araştırma bulguları arasında sağlanan bu tutarlılık, yine çalışmanın başında dile getirilen varsayımları destekleyen niteliktedir. Çalışmanın birinci bölümünde elde edilen araştırma bulguları kısaca hatırlatıldıktan sonra bu bulguların söylem analizi çıktılarıyla tutarlılığının değerlendirmesi yapılacaktır.

Birinci bölümde detaylı bir şekilde ele alınarak değerlendirilen bulgular özetlenirse, bu çalışmada MUBİM'e gelen taleplerin istatistiki verilerden oluşan nicel bulgular ile Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Muhtarlar Toplantısı'nda yapmış olduğu konuşmalardaki muhtarlara ilişkin söylem verileri olan nitel bulgular doğrultusunda bir değerlendirme yapılmış; ve buradan hareketle çalışmanın varsayımları oluşturulmuştur.

Nicel bulgulara bakıldığında; 2017 yılında Antalya'nın 19 ilçesindeki muhtarlardan MUBİM'e gönderilen toplam **3302** adet talep, ön değerlendirme yapıldıktan sonra **1862** adeti cevaplanmıştır. Bu talepler **İlgisiz**, **Olumlu** ve **Olumsuz** şekilde cevaplandırılmıştır. **İlgisiz** olarak cevaplananlar çıkarıldığında, toplam 1695 talebin **Olumlu** veya **Olumsuz** cevaplandığı görülmüştür. Bu durumda, bu sayının **% 61** oranında Olumlu cevaplandıran talep olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, bu istatistiki veriler ışığında 2017 yılında muhtarların

MUBİM'e gönderdikleri talepler içinde "verimli" olanların % 61 oranında **Olumlu**, % 39 oranında **Olumsuz** cevaplandığı görülmüştür.

MUBİM verilerinden hareketle tespit edilen nicel bulguların diğer önemli yönü olan; cevaplanan taleplerin ilçelere göre dağılımının ne olduğudur. Bu doğrultuda yapılan incelemede, elde edilen bulgulara göre, **Tablo 3.4'**de açıkça görüldüğü gibi, **üç ilçe** hariç, tüm ilçelerde **Olumlu** cevaplanan talep oranı % 50'nin üzerindedir. Olumlu cevaplanma oranı %50'nin altında olan ilçeler ise, yönetimi **AK Parti**, **CHP** ve **MHP**'de olan belediyelerin hizmet alanındadırlar. Buradan hareketle bulgulara ilişkin yapılan değerlendirmede **Tablo 3.4'**de görüldüğü gibi, **Olumlu** cevaplanan taleplerin oralarına göre bir sıralama yapıldığında ilk üç sırayı **CHP**, **AK Parti** ve **CHP** almaktadır. Sonrakiler ise üç partiye de dengeli bir biçimde dağılmıştır. Bu değerlendirme ışında denilebilir ki, Antalya Büyükşehir Belediyesi, parti ve ideolojik ayırım yapmaksızın görece nesnel ölçülere göre tüm ilçelere hizmette fırsat eşitliği sunmuştur.

Nitel bulgulara bakıldığında ise; cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesinden sonra Erdoğan'ın ülke gündemine taşıdığı muhtarlar, merkezi yönetim tarafından önemli görülmeye ve bu doğrultuda bir siyasal strateji oluşturulmaya başlanmıştır. Buna göre, Erdoğan'ın muhtarlara ilişkin oluşturduğu siyasal söylemin önemli ve belirleyici etkisi görülmektedir. Bu doğrultuda Erdoğan'ın Muhtarlar Toplantısı'nda yaptığı konuşmalardaki siyasal söyleme ilişkin bir değerlendirme yapılarak, Erdoğan'ın muhtarları halk ve devlet arasında bir "köprü" olarak oluşturduğu, bu doğrultuda muhtara hem merkezi hem de yerel yönetimin temsilcisi, aynı zamanda halkın da temsilcisi misyonunu yüklediği; böylece muhtara bir "temsilci" rolü verdiği tespit edilmiştir. Erdoğan'a göre merkezi ve yerel yöneticiler muhtarların ideolojik ve siyasi farklılıklarını gözetmeksizin onların taleplerini dinlemeleri, sorunlarını yerine getirmeleri yönünde bir siyasal iletişim stratejisi oluşturmuştur.

Bu iki tür bulguları bir araya getirerek bir değerlendirme yapıldığında; Erdoğan'ın muhtarlara ilişkin oluşturduğu söylem ve MUBİM verileri arasındaki tutarlılık, merkezi siyasal söylemin yerel siyasal söylem üzerinde etkili olduğu sonucunu çıkarmaya yeterli olmuştur.

Bunun ötesinde ise, Erdoğan'ın oluşturduğu merkezi siyasal söylemin yerel siyasal söylem üzerindeki etkisini ve belirleyiciliğini görmek için, Antalya ilindeki yerel siyasal söylem analiz edilmiştir. Bu analiz, tam da MUBİM gibi, muhtarlara ilişkin siyasal iletişim stratejisini yerine getirebilecek bir halkla ilişkiler projesi MUBİM üzerinde olması çok önemli olmuştur. Bu çalışmanın kendine özgü yanını oluşturan, Türkiye'de bir ilke olan MUBİM gibi bir halkla ilişkiler projesinin, merkezi ve yerel siyasal söylemin siyasal iletişim stratejisini yerine getirilmesindeki rolünü ele almasıdır.

Önsöz’de, bu çalışmada MUBİM’in, merkezi ve yerel iktidarın söylemsel düzeyde muhtarları bir “siyasal aktör” olarak teşvik ettiği ileri sürülmüştü. Bunu ortaya koymak için de bir halkla ilişkiler projesi olarak MUBİM aracılığıyla merkezi ve yerel yönetimin muhtarlara yönelik oluşturduğu siyasal söylemin analizle ortaya çıkarılması ve bunun sonuçlarını da MUBİM verileriyle örtüşüp örtüşmediği araştırılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın evreni olarak Antalya ilinde yayınlanan bazı önemli yerel gazeteler tercih edilmiştir. İnceleme kapsamında, 2015-2017 yılları arasındaki *İleri Gazetesi*, *Akdeniz Manşet* *Akdeniz Gerçek*, *Antalya Hürses*, *Antalya Sonhaber* ve *Toros Gazetesi* gibi yerel gazetelerdeki haberlere bakılmıştır. Bu gazetelerin yayın çizgileri kısaca şöyledir:

İleri Gazetesi: Antalya Büyük Şehir Belediyesi Başkanı Menderes Türel’le ait bir gazetedir. Bu nedenle Belediye’nin ve Belediye Başkanı’nın icraatlarının olumlu yanlarını göstermesi bakımından önemlidir. Bu gazetenin hem genel hem de yerel anlamada siyasal iktidarın söylemine çok yakın olduğu görülmüştür. Böylece bu gazetenin MUBİM projesini ve sonuçlarını ele alışı, MUBİM’deki verilerle örtüşmektedir.

Akdeniz Manşet: Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin siyasal söylemine yakınlığı nedeniyle seçilmiştir. Bu gazetede ki haberlerin de MUBİM verileriyle örtüştüğü görülmüştür.

Akdeniz Gerçek: hem merkezi hem de yerel yönetimlerin siyasal söylemine muhalif olması hem de muhalefet söylemine yakın olması nedeniyle seçilmiştir. Bu gazetede ki haberlerin de MUBİM verileriyle örtüştüğü görülmüştür.

Antalya Hürses: AK Parti iktidarı ve yerel yönetiminin söylemine yakın ama muhalif bir çizgisi olduğu için bu gazetenin MUBİM projesine ve sonuçlarına bakışı önemlidir. Bu çizgisiyle projenin ele alınmasındaki söylem farklılığını yansıtmaları açısından, örneğin İleri Gazetesi’nin yönetime yakınlığını telafi edebilen bir analiz sunabilecektir. Bu gazetede ki haberlerin de MUBİM verileriyle örtüştüğü görülmüştür.

Antalya Sonhaber: Orta siyasal söylemi tercih eden bir gazete olması nedeniyle tercih edilmiştir. Bu nedenle MUBİM projesine ve sonuçlarına daha nesnel bir açıdan ele alacağı varsayımından hareketle, siyasal iktidarın söylemi ile MUBİM projesi arasındaki ilişkinin çözümlenmesi için bir ipucu sunabilecektir. Bu gazetede ki haberlerin de MUBİM verileriyle örtüştüğü görülmüştür.

Toros Gazetesi: MUBİM projesine olumlu yaklaşan bir gazete olduğu için seçilmiştir. Bu gazetede ki haberlerin de MUBİM verileriyle örtüştüğü görülmüştür.

Sonuç olarak bu gazetelerde yer alan MUBİM ve muhtarlara ilişkin haberler üzerine yapılan söylem analizinde görülmüştür ki, bir yerel yönetim olarak Antalya Büyükşehir Belediyesi, MUBİM aracılığıyla merkezi siyasal söylemi uygulamıştır. Muhtarlar da MUBİM aracılığıyla iktidarın kendilerine vermiş olduğu siyasal aktör rolünü benimsemiş ve MUBİM aracılığıyla bu rolünü benimseyerek, hem devletin hem de halkın "temsilcisi" olma misyonunu yerine getirmiştir.

Böylece bu çalışmada, yukarıda özetlenen bulgulardan hareketle ortaya konan varsayımların geçerli olduğu sonucuna varılabilir. Kısaca birinci bölümde belirtilen varsayımları şöyleydi: 1) Antalya Büyükşehir Belediyesi MUBİM projesiyle Antalya'nın tüm bölgeleri için bir fırsat eşitliği yaratmıştır; 2) Antalya ilindeki muhtarlar hem merkezi yönetimin hem de yerel yönetimin yüklemiş olduğu "halkın temsilcisi" rolünü benimseyerek, bu rolü MUBİM aracılığıyla gerçekleştirmiştir. 3) Antalya ilindeki muhtarlara hem merkezi hem de yerel yönetimin temsilcisi olma misyonunu yüklenerek, onların bir "kanaat önderi" olduğu yönünde bir algı oluşturulmuştur.

Kısaca bu varsayımlar ile haber söylemi analizi sonuçları arasındaki tutarlılık aşağıdaki gibi betimlenebilir.

1) Bu çalışmanın birinci bölümünde MUBİM verilerinden hareketle oluşturulan bu varsayım, haber söylemi analizindeki çıktılar tarafından doğrulanabilir. Antalya'nın farklı ideolojik ve siyasal görüşteki ilçelerinden muhtarların MUBİM'e talep bildirdikleri, bu taleplerin belediye tarafından yerine getirildiği ve muhtarların memnun olduğu görüşünün öne çıktığı MUBİM haberlerinde "siyaset değil hizmet" söylemi öne çıkmaktadır. Bu söylem, MUBİM verilerini doğrulamaktadır.

2) Bu çalışmanın birinci bölümünde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın muhtara ilişkin söylemine ilişkin yapılan analiz çıktılarından hareketle oluşturulan bu varsayım, yerel siyasal söylemin yansıdığı yerel gazetelerdeki MUBİM ve muhtara ilişkin haberlerdeki söylem analizi çıktıları tarafından doğrulanabilir. Erdoğan'ın muhtarların hem devlet ile halk arasındaki bir "köprü" olduğu, muhtarların "demokrasinin çekirdeği" olduğu, muhtarların devletin "gözü kulağı" olduğu şeklindeki ifadeleriyle ortaya çıkan söylem ile yerel siyasal gündeme Türel'in muhtarlar ve MUBİM bağlamında yansıyan söylemi arasında benzerlik ve tutarlılık söz konudur. Buradan hareketle, muhtarların MUBİM'i kullanmaları ve bu sistemi yararlı bulmaları, talep bildiriminde MUBİM'i kullanmaya dönük mesajlar vermeleri; MUBİM aracılığıyla bölgelerindeki halkın ihtiyaçlarına yönelik duyarlıklarını sergilemeleri; "halkın temsilcisi" rolünü benimsediklerini gösterir. Bunun da haberlerdeki "muhtar bildirdi MUBİM

yaptı”, “muhtarlar MUBİM’den memnun”, “MUBİM her şeye çözüm” gibi ifadelerle ortaya çıkan söylem tarafından doğrulanabildi söylenebilir.

3) Birinci ve ikinci varsayımların, haber söylemi analizi çıktıları tarafından doğrulanması; üçüncü varsayımın, doğrulanabileceğini gösterir. Hem nicel ve nitel bulgular birlikte değerlendirildiğinde, haber söyleminde muhtarların hem merkezi hem de yerel yönetimler tarafından bir “temsilci” oldukları yönündeki siyasal iletişim stratejisi muhtarları bir “siyasal aktör” olarak olmalarını sağlamıştır. Muhtarların *demokrasinin ilk basamağı* ya da *demokrasinin çekirdeği* oldukları şeklinde oluşturulan siyasal söylemin, muhtarları “halkın temsilcisi” olarak kodlamaları dikkat çekicidir. Bu söylemle kendilerine verilen “kamunun temsilci” rolün yanında, MUBİM’deki etkinlikleriyle, merkezi ve yerel yöneticilerin “gözü kulağı” olmasıyla da “devletin temsilcisi” olma misyonunu kabul ettikleri söylenebilir. Bu da onların halk ile devlet arasındaki iletişimin en önemli siyasal aktörü olarak söylemsel olarak inşa edildikleri anlamına gelmektedir. Bu da onların, merkezi ve yerel siyasal yönetimler tarafından “kanaat önderi” olarak algılanmalarını göstermektedir.

Sonuç olarak bir halkla ilişkiler projesi olarak MUBİM’in Antalya Büyükşehir Belediyesi’ne çift yönlü iletişim temeline dayanan bir yönetim modelini hayata geçirmesi nedeniyle bir “mükemmel örgüt” olarak tanımlanmasını sağladığı ortaya çıkmaktadır. Böylece bu belediyenin söz konusu sistem aracılığıyla bir **yönetişim** modelini hayata geçirdiği söylenebilir. Yani, çift yönlü simetrik iletişim modeline dayanan halkla ilişkiler projesi olarak MUBİM, kaynağın (belediyenin) hedef kitlenin (muhtarların, dolayısıyla halkın) görüşleri önemsenerek karar süreçlerine katılması sağlamaktadır. Antalya Büyükşehir Belediyesi, yerel yönetimin tek taraflı “hükmetme” anlayışı yerine, çift taraflı “yönetme” anlayışına dayanan çift yönlü simetrik halkla ilişkiler modelinin gerçekleşmesine imkan sağlayan **yönetişim** anlayışını benimsemiştir. Kısaca, Büyükşehir MUBİM aracılığıyla kenti hakla “birlikte yönetme” anlayışını ortaya koymuştur. Bu nedenle MUBİM’in **yönetişim** kavramını ortaya koyan bir halkla ilişkiler projesi olduğu söylenebilir. Bu durumda, MUBİM’in örgüt ile kamu arasındaki karşılıklı yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlayan, kamu ile vatandaş arasındaki etkileşimi kuran ve böylece kamu yönetiminde vatandaş daha etkin bir şekilde hizmet verilmesinde kullanıldığı ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada, Antalya’da 2015 ile 2017 yılları arsında yayınlanan *İleri Gazetesi*, *Akdeniz Manşet Akdeniz Gerçek*, *Antalya Hürses*, *Antalya Sonhaber* ve *Toros Gazetesi* gibi gazetelere yansıyan Büyükşehir Belediyesi’nin MUBİM ve muhtarlara ilişkin siyasal söylemi üzerine yapılan analizden çıkan sonuçların, 2017 yılında muhtarlar tarafından MUBİM’e

gönderilen taleplerin cevaplanmasıyla ilgili sonuçların tutarlı olduğu ortaya konmuştur. Bu tutarlılık bu çalışmanın şu üç temel varsayımı açısından ortaya konmuştur:

1) *Antalya Büyükşehir Belediyesi MUBİM projesiyle Antalya'nın tüm bölgeleri için bir fırsat eşitliği yaratmıştır*: MUBİM verilerine göre **Olumlu** ve **Olumsuz** cevaplanan taleplerin oranları ile ilçe belediyesinin yönetiminin ait olduğu parti arasında, yani taleplerin cevaplanma türü ile belediye arasında bir doğru orantı yoktur. Yani, AK Parti'li Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin kurduğu MUBİM'e farklı belediyelere sahip ilçelerden gelen taleplere verilen **Olumlu** ve **Olumsuz** cevaplarda ilçenin hangi partiden olduğuna dikkat edilmemiştir. Bu nedenle MUBİM siyasal partiye bağlılığına bakılmaksızın tüm ilçelerin hizmete erişmesinde fırsat eşitliği yaratmıştır.

2) *Antalya ilindeki muhtarlar hem merkezi yönetimin hem de yerel yönetimin yüklemiş olduğu "halkın temsilcisi" rolünü benimseyerek, bu rolü MUBİM aracılığıyla gerçekleştirmiştir*: muhtarlar MUBİM aracılığıyla halk ile kamu otoritesi arasında "temsilci" rolünü yerine getirmiştir.

3) *Antalya ilindeki muhtarlara hem merkezi hem de yerel yönetimin temsilcisi olma misyonunu yüklenerek, onların bir "kanaat önderi" olduğu yönünde bir algı oluşturulmuştur*: muhtarlar MUBİM aracılığıyla halkın nabzını tutan ve kamu otoritesinin bir temsilcisi olarak da, bir "kanaat önderi" işlevi olarak hizmet etmişlerdir.

Sonuç olarak bu çalışmada, muhtarların bir halka ilişkiler projesi olan MUBİM aracılığıyla yerel yönetimlerin siyasal iletişim stratejisinin önemli siyasal aktörü olarak inşa edildiği ortaya konulmuştur.

KAYNAKÇA

- Acar, M. (2002). “Belediyelerde Halkla İlişkiler: İlkeler”, Bekir Parlak ve Hüseyin Özgür (Ed.). *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 173-202.
- Aziz, A. (2014). Siyasal İletişim, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2008). Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Bektaş, A. (2007). Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Castells, M. (2012). “Ağ Toplumunda İletişim, İktidar ve Karşı-İktidar”, çev.Tülin Sepetçi, Yeni Medya Üzerine (Kavramlar, Yaklaşımlar ve Uygulamalar), Akdeniz Üniversitesi Yayınları, Antalya, 13-45.
- Civelek, M. E. (2009). İnternet Çağı Dinamikleri, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Çam, E. (1999). Siyaset Bilimine Giriş, Der Yayınları, İstanbul.
- Çukurçayır, M. A.(2000). Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, Yargı Yayınları, Ankara.
- Çukurçayır, M. A. (2003). “Dijital Kentler ve Türkiye’de Bazı Uygulamalar”, M.Akif Çukurçayır ve Ayşe Tekel (Ed.). *Yerel ve Kentsel Politikalar*. Çizgi Kitapevi, Konya, 121-143.
- Duverger, M. (1986). Siyasal Rejimler, çev. Teoman Tunçdoğan, Sosyal Yayınları, İstanbul.
- Erdoğan, İ. (2008). İletişimi Anlamak, Erk Yayınları, Ankara.
- Erdoğan, M. (1993). *Anayasalcılık, Parlamentarizm Silahlı Kuvvetler*. Siyasal Kitapevi, Ankara.
- Erdoğan, M. (2004). Anayasa Hukukuna Giriş, Adres Yayınları, Ankara.
- Ergeç, N. E. (2010). Medya ve Söylem, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Ergun, T. ve Polatoğlu, T.(1992). Kamu Yönetimine Giriş, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını, Ankara.
- Fiske, J. (2003). İletişim Çalışmalarına Giriş, çev.Süleyman İrvan, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Geçikli, F. (2013). Halkla İlişkiler ve İletişim, Beta Basım Yayım, İstanbul.
- Geray, H. (2003). İletişim ve Teknoloji, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- Göksel, A. B. ve Yurdakul, N. B. (2006). Temel Halkla İlişkiler Bilgileri, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir.
- Gönenç, E. Ö. (2007), İletişimin Tarihsel Süreci, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 28, 87-102.
- Göze, A. (2000). Siyasal Düşünceler ve Yönetimler, Beta Basım Dağıtım, İstanbul.

- Gözler, K. (2013). Türk Anayasa Hukukuna Giriş. Bursa: Ekin Basım Yayın.
- Güngör, N. (2013). İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar, Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Güngör, N. (2015). İletişime Giriş, Siyasal Kitapevi, Ankara
- Güzel, M. (2006). Küreselleşme, İnternet ve Gençlik Kültürü, Küresel İletişim Dergisi, Ankara: Ark Yayınevi.
- Kapani, M. (2007). Politika Bilimine Giriş, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Kapucu, N. (2003). “Yeni Yönetim Yaklaşımları ve Yerel Yönetimler,” M. Akif Çukurçayır ve Ayşe Tekel (Ed.). *Yerel ve Kentsel Politikalar*. Çizgi Kitapevi, Konya, 279-310.
- Karalar, R. (1997). Halkla İlişkiler, Metin Ofset Matbaacılık, Eskişehir.
- Kazancı, M. (1995). Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler, Turhan Kitapevi, Ankara.
- Kışlalı, A.T. (2007). Siyaset Bilimi, İmge Kitapevi Yayınları, Ankara.
- Lang, K. (2005). “İletişim Araştırmaları: Kökenleri ve Gelişmesi”, (Der. ve Çev. Erol Mutlu), Kitle İletişim Kuramları, Ütopya Yayınevi, Ankara, 27-41.
- Laughey, D. (2010). Medya Çalışmaları Teoriler ve Yaklaşımlar, çev.Ali Toprak, Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- Lijphart, A. (1986). Çağdaş Demokrasiler, çev. Ergun Özbudun ve Ersin Onurduran, Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasi İlimler Derneği Yayınları, Ankara.
- McCoy M. ve Hargie, O. (2009). “Asimetrik Halkla İlişkiler Değerlendirmesinde Kitle İletişim Kuramı ile İlgili Çıkarımlar”, (Der. Figen Ebren). Halkla İlişkilerde Kuramsal Yaklaşımlar, Detay Yayıncılık, Ankara, s.87-108.
- Okay, A. ve Okay, A. (2002). Halkla İlişkiler ve Medya, MediaCat Kitapları, İstanbul.
- Özbudun, E. (1989). Türk Anayasa Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Ökmen, M. (2003). “Gloşlaşme-Yerelleşme Dinamikleri ve Bir İnsan Hakkı Olarak Yerel Haklar”, M. Akif Çukurçayır ve Ayşe Tekel (Ed.). *Yerel ve Kentsel Politikalar*. Çizgi Kitapevi, Konya, 17-63.
- Palabıyık, H. ve Atak, Ş. (2002). “Türkiye’de Mahalle Yönetimi”, Bekir Parlak ve Hüseyin Özgür (Ed.). *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler*. Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 331-371.
- Palabıyık, H. (2003). “Yönetimden Yönetişime: Yönetişim, Kentsel Yönetişim ve Uygulamaları ile Yönetişimde Ölçülebilirlik Üzerine Açıklamalar”, M.Akif Çukurçayır ve Ayşe Tekel (Ed.). *Yerel ve Kentsel Politikalar*. Çizgi Kitapevi, Konya, 225-277.
- Parla, T. (2002). Türkiye’nİN Siyasal Rejimi, İletişim Yayınları, İstanbul.

- Parlak, B. (2002). “Avrupa Birliği Perspektifinden Merkezi Yönetim – Yerel Yönetim İlişkileri”, Bekir Parlak ve Hüseyin Özgür (Ed.). *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler*. Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 39-72.
- Peltekoğlu, F. B. (2012). *Halkla İlişkiler Nedir?*, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Sarıbay, A.Y. (1998) . *Siyasal Sosyoloji*, Der Yayınları, İstanbul.
- Sartori, G. (1997). *Karşılaştırmalı Anayasa Mühendisliği*, çev.Ergun Özbudun, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Schmitt, C. (2010). *Parlamentar Demokrasinin Krizi*, çev. A.Emre Zeybekoğlu, Dost Kitapevi Yayınları, Ankara.
- Sözen, E. (2014). *Söylem Belirsizlik, Mübadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite*, Ankara: Birleşik Yayınları.
- Tekeli, İ. (2009). *Cumhuriyetin Belediyecilik Öyküsü (1923-1930)*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Thompson, J.B. (2008). *Medya ve Modernite*, (çev. Serdar Öztürk), İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Tokgöz, F. (2008). *İyi Yönetişim El Kitabı*, TESEV Yayınları, İstanbul.
- Tokgöz, O. (2014). *Siyasal İletişimi Anlamak*, İmge Kitapevi Yayınları, Ankara.
- Torlak, Ö. (1999). *Belediyelerde Hizmet Yönetimi ve Pazarlama*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Tortop, N.(1993). *Halkla İlişkiler*, Yargı Yayınları, Ankara.
- Turhan, M. (1993), *Hükümet Sistemleri*, Gündoğan Yayınları, Ankara.
- Turhan, M. (2005). *Anayasal Devlet*, Naturel Yayınları, Ankara.
- Tuncay, S. (1996). *Parti İçi Demokrasi ve Türkiye*, Gündoğan Yayınları, Ankara.
- Uzun, T. ve Kurt, H. (2002). “Avrupa Birliği’ne Giriş Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Sorunları”, Bekir Parlak ve Hüseyin Özgür (Ed.). *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler*. Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 73-98.
- Varol, M. (1994). *Siyaset ve Halkla İlişkiler Bir Başlangıç*, İmaj Yayınları, Ankara.
- Yamanoğlu, M. A., Hızal, G. S. G. ve Özdemir, B.P.(2013). *Türkiye’de Halkla İlişkiler Tarihi Kurumsallaşma Yılları 1960-1980*, De Ki Basım Yayım, Ankara.
- Yıldız, M. (2002). “Yerel Yönetimlerde İnternet Uygulamaları ve E-Devlet”, Bekir Parlak ve Hüseyin Özgür (Ed.). *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler*. Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 235-252.
- Yılmaz, B. (2012). *Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı’nın Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Mükemmel Halkla İlişkiler Değişkenleri Kapsamında İncelenmesi*, Baka Yayınları, Isparta.

Yurdakul, N. B. ve Coşkun, G. (2008). Teoriden Pratiğe Halkla İlişkiler Projeleri Ödüllü Örnek Uygulamalar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

İnternet Kaynakları

<http://www.akdenizgercek.com.tr/haber/17411-700-muhtar-zirvede-bulustu> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/politika/muhtarlara-son-teknoloji-h103464.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/politika/muhtarlara-son-teknoloji-h103464.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/politika/buyuksehirden-bir-ilk-h109066.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/akulu-sandalye-hayali-mubimle-gercek-oldu-h116917.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/ilceler/muhtarlar-talep-etti-mubim-yerine-getirdi-h123428.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/teknolojik-muhtarlar-h114045.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/ilceler/kemerli-muhtarlara-bilgisayar-dagitildi-h118880.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/ilceler/buyuksehirden-muhtarlara-bilgisayar-h119175.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/mubime-yogun-ilgi-h116357.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/kirsala-rekor-yatirim-h132961.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/turkiyeye-ornek-olan-mubim-2-yasinda-h121578.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/cozumun-adi-mubim-h121628.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/ornek-proje-odul-h121640.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizgercek.com.tr/haber/12514-buyuksehirden-muhtarlara-bilgisayar> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/ilceler/tek-tusla-hizmet-h122449.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/gonul-rahatligi-ile-okula-gonderecegiz-h117141.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).4

<http://www.akdenizmanset.com.tr/guncel/mubime-tam-not-h109133.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.antalya.bel.tr/calismalarimiz/yonetim-ve-e-belediye-calismalari/antalya-buyuksehir-belediyesi-muhtarlik-bilgi-merkezi-uygulamasi> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.antalyahurses.com/diplomasinin-merkezi-antalya-olacak/14730/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.antalyahurses.com/muhtarlar-mubim--8217-den-memnun/14743/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.antalyahurses.com/buyuksehir-fiber-hizla-muhtarlarin-hizmetinde/98397/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.antalyahurses.com/turel-gazipasada-muhtarlarla-bulustu/130425/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.antalyahurses.com/muhtarlar-belediyeye-mubimle-ulasiyor/222346/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.antalyahurses.com/mubim-projesi-birinci-oldu/134346/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.antalyahurses.com/buyuk-hedeflere-kosuyoruz/133508/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.antalyasonhaber.com/buyuksehir-800-muhtari-bir-araya-getirdi-22485h.htm> (erişim tarihi: 01.05.2018)

<https://www.ilerigazetem.com/turkiye-de-ilk-olan-mubim-devrede/13695/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/buyuksehirden-mubim-sistemi/7676/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/turkiye-de-bir-ilk-mubim/13654/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/muhtarlar-mubim-den-memnun/13759/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/hayali-mubim-ile-gercek-oldu/19510/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/muhtarlar-zirvesi-yapildi-turel-kirsalda-alt-yapi-yatirimi-64-misli-artti/29260/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/antalya-yi-antalyalilar-ve-muhtarlarimizla-yonetiyoruz/22783/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/muhtarlar-en-buyuk-yardimcimiz-mubim/22823/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/kaldirim-sorunu-mubim-e-yapilan-muracaat-ile-cozuldu/19623/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/muhtarlar-talep-etti-mubim-yerine-getirdi/23949/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/muhtar-mubim-den-muracaat-etti-buyuksehir-okula-spor-alani-yapti/28103/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/cumhurbaskani-talimat-verdi-mubim-her-belediyede-olacak/15613/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/icisleri-bakanligi-talimat-verdi-mubim-tum-turkiye-ye-yayilacak/15895/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.ilerigazetem.com/cumhurbaskani-erdogan-mubim-i-ovdu/19809/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.tbd.org.tr/wp-content/uploads/2018/05/2017-degerlendirme-raporu.pdf>

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/1545/kutlu-yuruyusumuzden-taviz-vermeyecek-yeni-turkiyenin-saglam-bir-zemine-kavusmasini-hep-birlikte-basaracagiz.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/2745/cumhurbaskani-erdogan-muhtarlara-seslendi-buyuk-devlet-olma-vizyonu-yerelden-baslar.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/2794/buyuk-milletlerin-buyuk-dertleri-olur-ayni-zamanda-buyuk-gucleri-ve-hedefleri-de-olur.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/2811/milletimize-ask-ile-hizmet-ettigimiz-icin-hl-dimdik-ayaktayiz-insallah-ayni-ask-ve-inancla-calismaya-devam-edecegiz.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/34128/biz-emri-dagdan-almadik-biz-emri-haktan-ve-halktan-aldik.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/35832/millet-turkiyeyi-istikrar-ve-guven-ortamindan-uzaklastiracak-siyasete-gecit-vermedi.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/38588/imzalan-bildiri-elestiri-degil-teror-orgutu-propagandasidir.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/40122/anayasa-mahkemesi-yetkisi-olmadigi-halde-isin-esasina-girerek-karar-vermistir.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/55756/turkiye-irak-ve-suriyede-yasanan-her-gelismenin-icinde-mutlaka-yer-alacaktır.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/44433/liselerimizi-karistirmek-istiyorlar-bunlara-firsat-vermeyecegiz.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/61182/avrupada-misafir-degil-ev-sahibiyiz.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/87276/ulkemizin-icinden-gectigi-kritik-surecte-herkesin-mill-bir-durus-sergilemesi-gerekliyor.html> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/MUHTAR-BELEDIYEYE-SADECE-CAY-ICMEYE-GELECEK/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/HAYALI-MUBIME-MURACAATLA-GERCEKLESTI---/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Bolge-Haberleri/MUBIMDEN-MURACAATA-SPOR-ALANI/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Bolge-Haberleri/VATANDAS-YAGMUR-VE-CAMURDA-KALMAYACAK-/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

(erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/ANTALYA-AKILLI-KENT-PROJELERINDE-TURKIYEYE-ORNEK---/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/MUHTARLAR-MUBIMDEN-MEMNUN-/-/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/909-MUHTAR-UCUNCU-KEZ-BULUSTU/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://torosgazete.com/TR/Haberler/Genel/BIZ-HIZMET-EDEREK-SIYASET-YAPIYORUZ/> (erişim tarihi: 01.05.2018).

<http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=24862> (erişim tarihi: 01.05.2018)

EK 1 – HABER RESİMLERİ

Resim 1 “Türkiye’de bir ilk: MUBİM” başlıklı haber fotoğrafı (İleri Gazetesi,18.12.2014)

Resim 2 “Türkiye’de ilk olan MUBİM devrede” (İleri Gazetesi, 20.12.2018).

Resim 3 “Büyükşehir’den bir ilk” başlıklı haber fotoğrafı (Akdeniz Manşet, 20.12.2018).

Resim 4 “Hayali MUBİM ile gerçek oldu” (İleri Gazetesi, 07.08.2015), “Akülü Sandalye Hayali MUBİM’le Gerçek Oldu” (Akdeniz Manşet, 07.08.2015), “Hayali MUBİM’e Müracaatla Gerçekleşti” (Toros Gazetesi, 07.08.2015) başlıklı haberlerin fotoğrafı.

Resim 5 “Kaldırım sorunu MUBİM’e yapılan müracaat ile çözüldü” (İleri Gazetesi, 13.08.2015) başlıklı ve “Gönül rahatlığı ile okula göndereceğiz” (Akdeniz Manşet, 13.08.2015) başlıklı haberlerin

Resim 6 “Muhtarlar talep etti, MUBİM yerine getirdi” (İleri Gazetesi, 23.02.2016) başlıklı ve “Muhtarlar talep etti MUBİM yerine getirdi” (Akdeniz Manşet, 23.02.2016) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 7 “Muhtar MUBİM’den müracaat etti” (İleri Gazetes, 27.10.2016) başlık ve “MUBİM'den Müracaata Spor Alanı” (Toros Gazetesi, 29.10.2016) başlıklı haberlerin fotoğrafı.

Resim 8 “Tek tuşla hizmet” (Akdeniz Manşet: 22.01.2016) başlıklı ve “Vatandaş Yağmur ve Çamurda Kalmayacak” (Toros Gazetesi, 21.01.2016) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 9 Kemerli muhtarlara bilgisayar dağıtıldı”(Akdeniz Manşet, 07.10.2015) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 10 “Büyükşehir fiber hızla muhtarların hizmetinde”(Antalya Hürses, 17.10.2015) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 11 “Cumhurbaşkanı Erdoğan MUBİM’i övdü” (İleri Gazetesi, 21.08.2015) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 12 “Muhtarlar: en büyük yardımcımız MUBİM” (İleri Gazetes, 28.12.2015) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 13 “Örnek projeye ödül” (Akdeniz Manşet, 28.12.2015) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 14 “MUBİM projesi birinci oldu” (Antalya Hürses, 29.12.2015) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 15 “Türkiye’ye örnek olan MUBİM 2 yaşında” (Akdeniz Manşet, 26.12.2015) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 16 “Çözümün adı MUBİM” (Akdeniz Manşet, 28.12.2015) başlıklı haberin fotoğrafı.

Resim 17 “Büyük hedeflere koşuyoruz” (Antalya Hürses, 27.12.2015).

Resim 18 “Kırsala rekor yatırım” (Akdeniz Manşet, 25.12.2016).

Resim 19 “Muhtarlar zirveden çok memnun: ‘Çok verimli geçti’ ” (İleri Gazetesi, 19.12.2017 başlıklı ,haberin fotoğrafı.

Resim 20 "Büyükşehir 800 muhtarı bir araya getirdi" (Antalya Sonhaber, 16.12.2017) başlıklı haberin fotoğrafı.

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI	Kahraman KÖKTÜRK
Doğum Yeri - Tarihi	Antalya – 09.04.1978
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Nazime Baki Saatçioğlu Anadolu Dış Ticaret Lisesi
Lisans Diploması	Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	Süleyman Demirel Üniversitesi Gölhisar MYO (Öğretim Görevlisi, 2003-2006) Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Hikmet Tolunay MYO, (Öğretim Görevlisi, 2006-2017) Akdeniz Üniversitesi Göynük Mutfak Sanatları MYO, (Öğretim Görevlisi, 2017-)
E-Posta	kkokturk@akdeniz.edu.tr